ŞEBNEM ŞENYENER

30 ŞUBAT

BİR GÜLME SALGININ ROMANI

Şebnem Şenyener

30 ŞUBAT

BİR GÜLME SALGININ ROMANI

CAN

Can Yayınları: 1786
Türk Edebiyatı: 521

© Şebnem Şenyener, 2008
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2008

1. basım: Kasım 2008

Yayına Hazırlayan: Faruk Duman

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Filiz Arslan
Düzelti: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-1015-5

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
http://www.canyayinlari.com
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Şebnem Şenyener

30 ŞUBAT

BİR GÜLME SALGININ ROMANI

ROMAN

CAN YAYINLARI

ŞEBNEM ŞENYENER'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI

DANSÖZÜN ÖLÜMÜ / *roman*
BİR TÜRK CASUSUNUN MEKTUPLARI / *roman*
KARAKTER TACİRİ / *roman*

Şebnem Şenyener, İzmir'de doğdu, İstanbul'da büyüdü. 1979'da, Boğaziçi Üniversitesi'nde okuduğu sırada *Demokrat*'ta gazeteciliğe başladı. Dış muhabir olarak, ilk yazılarını 1984'te *Yeni Gündem* dergisi için Paris'ten yazdı. 1986'da Columbia Üniversitesi'nde master yaptıktan sonra önce *Cumhuriyet*'te, daha sonra *Aktüel, Sabah, Milliyet Sanat, Varlık*'ta yazılar yazdı. 1998'deki düşünce ve ifade özgürlüğü kampanyasına önayak oldu, kampanya sonucunda seksen gazeteci serbest bırakıldı. Bu sırada dış muhabirliği sürdürdü. *Bir Türk Casusunun Mektupları*'nı 2001'de, *30 Şubat*'ı 2004'te, *Dansözün Ölümü*'nü 2006'da yayınladı. 1982'den beri New York'ta yaşıyor.

Üçüncü bir rüya gördüm dostum
Öyle huzursuz etti beni
Cennet hüngür hüngür ağladı, toprak inledi
Gün sustu, hiç sesini çıkarmaz oldu,
Bir karanlık bastı her yeri
Şimşek çaktı bütün kısmıyla,
Büyük bir yangın çıktı
Ateş çatır çatır yayıldı
Derken kıvılcımlar azaldı
Yangın söndü
Kömür eridi kızıla döndü
Kalk gayri, gidelim açık vadiye
İsteyelim tasvir, tavsiye.
Eskici sabırla dinledi bu sözleri
ve kabul ettirdi rüyasını Gılgamış'a...

GILGAMIŞ DESTANI'ndan

Nereden başlasam, nasıl anlatsam... o meşhur şubat ayında yaşadıklarımızı, o güne dek başımıza gelmeyeceğinden emin olduğumuz için dilimize doladığımız şeylerin bir anda gerçeğe dönüverişini, her şeyi tümüyle değiştiren olayları. Olup bitenler hakkında eminim bugün herkes üç aşağı beş yukarı bir fikir sahibidir. Üstelik çoğunuz, yaşadıklarımızı hiçbir şekilde hak etmediğimizi takdir edersiniz.

Hani burası öyle ahım şahım bir yer olsa hadi neyse. Tersine, çirkinlik yarışmasında dereceye kolay girecek türden, yüksek, sivri, dizi dizi bir beton yığını dersem kimseden itiraz geleceğini sanmam. Şarkılarının, hem de senenin üç yüz altmış altı günü için ayrı ayrı yazılmış malum şarkılarının satırlarında işlenmeyen bir güzellikten söz etmeye kalkışsam, zenginliğinin vaat ettiği hülyalarda yatan ama çoğu kez vaat ettiklerine iyice uzak kalan ruhundan dem vurmak gerekir belki. Herodot bize yetişmedi, yetişseydi şu kupa kızı halimizi dillere destan ederek en iyi o anlatacaktı şüphesiz. Buranın sağa sola hükmetmeye azmetmesi bir yana, her çeşit insanıyla dünyaya en fazla uyuşundan ve aynı nedenle her yerden ayrı duruşundan bahsedecekti tabii. İnsan icadı, insan ilişkileriyle örülmüş bir halı, hem de uçan cinsten, hem de içindeki dört köşesiyle sanki dünyanın dört bir yanına durduğu yerden ulaşıveren halinden. En çok da sokaklarında konuşulan iki yüz elliden fazla dilden ve bu sayede ortaya çıkan zengin dilsizliğin işaret alfabesinden dem vura-

caktı eminim. Zaten birazdan sizler de şahit olacaksınız, her şey önce bu sebeplerden pek normal görünecek gözümüze, başlarda hiçbir şeyi yadırgamayacağız.

Birazdan notlarımın arasında Kremona Korosu'nun resmine rastlayacağım. O günlerden hatıra. Ortada zavallı, rahmetli Baron. Başlarında orkestranın sembolü burgulu keçi boynuzları. Bir düzine kemancı, her birinin elinde hazine değerindeki çalgılar. Kristal Saray'ın önünde, merdivenlere notaları temsil edercesine sıralanmış, on yedinci yüzyıl kanzonalarından esinlenen Barok vurgulu bir konsere başlamak üzere arşeleri Baron'un işaretini beklerken verdikleri poz. Resimden sanki o her zamanki havayı duyacağız, önce yavaş, sonra hafif hızlanarak hareketlenen dansın ezgilerini, sonra serbest bir ikinci bölüm, derken durgun bir üçüncü bölüm ve kreşendo bir final. Ya da sonraları özellikle de Baron ortalıktan kaybolduktan sonra tekrar tekrar çaldıkları o şarkıyı: "Ah aşkım kıpkırmızı, kıpkırmızı bir yaz gülü / haziranda taptaze açan / ah aşkım bir melodi / tatlı tatlı akarak çalınan..."

Çoğu kez geride yıkıntıları, acıları, felaketleri ve sefaleti, bazen de sığ, zibidi, imkânsız definelerin peşinde hayatın en güzel, en sıcak, en mükemmel inceliklerini bırakarak göç eden değişik kuşaklar için, her türlü insanlık durumu, istisnasız, baştan gelmiş geçmiş geçirilmiş hadiselerdendir. O açıdan buraya vardığımızda o hadiseleri geçmişte bırakırken hayatta kalmayı başardığımızdan, yabancılara kaba gelen, ses tonu yüksek, sürekli kendinden bahsedip böbürlenen, her türlü olayı "Bu bir şey mi? Biz neler gördük geçirdik..." sözleriyle karşılayan tutumumuzla dikkat çekeceğiz hemen. Yani çifte papaz çıksa durumu kurtaramayacak açıkçası. Hiçbir zaman sıradan bir alçakgönüllüler şehri olmayacak burası. Her şeye rağmen yaşamayı aklına koymuş ukalalığımız ve iddiamız saye-

sinde olanlara kimse aldırış etmeyecek önce. Pas, pot, rest, rölans gideceğiz düpedüz. Başımıza dünyanın en büyük felaketi geldi diye bas bas bağırmayı ihmal etmeden tabii. Yaşamımızdaki sıradan her şeye "dünyanın en..." sıfatını takma alışkanlığımızı bilenler bunu da o hadiselerden biri zannederek üzerinde durmaya değmeyeceğini düşünecekler. Sizlerin de takdir edeceği gibi, elimiz için eşek döper blöfü çekmek mümkün değil. Durumumuz günden güne kötüleyince göç ederken geride kaldığını, arkamızda bıraktığımızı düşündüğümüz geçmişin, gölgelerimize binip peşimizden sinsice bizimle birlikte buraya taşındığını ve günün birinde hem de hiç beklemediğimiz bir anda karşımıza çıkıvereceğini fark edeceğiz.

Edebiyata gerek yok. Her şeyi en iyi anlatacak şey şüphesiz şehrimizin insanları. En iyi seviştikleri, en iyi çalıştıkları, en iyi yaşadıkları ve ölmeye geldiğinde onun da en iyisini becerdikleri iddiasındaki insanlarımız. Ama bu masala inanmayın sakın. İşin doğrusu hepsinin sıkıntıdan patlamakta oluşudur esasen. Sahnede, yüksek kuleler bir yanda, şehrin dört bir köşesinden açılan yeraltı dünyasının yapış yapış, ağır kokulu düzeni bir yanda, tepeden tırnağa ve dışarıdan içeri bir aşk tapınağı dekoru olacak. Doğanın doğurganlık sınırları içinde hareket izni tanımayan, insanlarını bu sınırların ötesine iten gücüyle gümbürdeyen, utanmasını bilmeyen belden aşağı diliyle sokakları yalayıp duran ve iniltileri en yüksek ve en tiz tonuyla duyulan şehrimiz. Tempoyu hızlandırmak ya da hızı rahatlatmak için alışkanlık yapan bir yığın unsura ihtiyaç artarken, her gün dünyanın dört bir yanından akın akın gelecek yeni nefer. Pas geçmeyi beceremeyecekler, en azından bir papaz bir kız isteyecekler.

O sihirli ana dek, sessizliği tanıma fırsatını yakalamak için elimizden geleni ardımıza koymayacağımızı

söyleyeyim şimdiden. Sahip olduğumuz tek kültür, yani şans kültürü, aradığımız şeyin sayıların gerisinde gizlendiğini söyleyecek bize. Şehir izin verdiğinde günün birinde mutlaka ışıyacak pencerelerimize. Bekleyeceğiz. Bırakın ölmeyi, yaşlanmaya, kırışmaya dahi direneceğiz. Bıçak kemiğe dayanırsa, ölüp hayattan ayrılmak şöyle dursun, hayatı öldürüp yerini almayı yeğleyecek cesaretimiz.

Sürekli bir heyecan vaat edeceğiz çevremize. Floşroyalden aşağı düşmeyeceğiz, asla! Şehrimizi ziyaret eden turistlere de aynı heyecanı garantileyeceğiz ilanlarımızla. Gelenler buradan heyecan dolu birkaç hatıra edinmeden ayrılacak olursa parasını geri istemekte yerden göğe haklı bulacak kendini, çünkü ancak öyle masrafa değecek bu fırsat.

Şüphesiz bu saydığımız nitelikler bugün dünyanın dört bir yanında halen mevcut. Zaten hikâyemizin ibreti âlem tarafı da bu. Hatta, sabahtan akşama, akşamdan sabaha çalışan ve eğer kalırsa geri vaktini kumarda, yarışta harcayan milletler çoğunlukta. Gerçi ender de olsa, mahremiyetini üstün tutup arif kalmayı becererek, en sıfatlarıyla dolu yarışa katılmayıp kenardan seyretmeyi yeğleyen, bu sayede başı dik kalabilen aklı selim yerler de var tabii. Ama bunları bilmek bizim bu şehre olan gözü kör bağımızı inceltemeyecek nedense. Tersine kafamızın dikine gitme alışkanlığımızı daha da körüklediği gibi, burnumuzu her sürtüşünde biraz daha büyütüp her yenilgiden daha da güçlenerek çıktığımıza dair inancımızı kuvvetlendirecek. Afsane Sahavet'in kumarda başarılı olmasının sırrı da bu. Şimdilik şu kadarını söyleyeyim; sık kazanacak, kazanmasını iyi bildiğinden. Ama kaybettiği zamanlar çok daha tutku dolu anlar onun için. Kaybettiğinde, hem de öyle ufak tefek birkaç kuruş değil, birkaç servet kaybettiğinde buna dayanabiliyor olmasının verdiği kuvvet da-

marlarına öyle büyük bir ateşle yayılacak ki, bu ateşe tutulmayacak, onu delice arzulamayan bir insan olabileceğine inanmam dünya yüzünde. Sırtındaki yük kalkacak aniden, kuş gibi hafifleyecek. Tek başına, zincirsiz, düpedüz hür. Onu kumar masasına çeken şey, ki bu konuda kim isterse bahse girmeye hazırım sevgili okur, onu oraya çeken şey, kazandığında parlayan yıldızından çok, kaybettiğinde duyduğu bu özgürlük hissidir.

Birazdan okuyacağınız satırlarda yaşadıklarımızı öğrendikçe, bu satırların yazarının kimliğini –yeri gelinceye dek– saklamasının sebebini de takdir edeceksiniz. Amaç anlattıklarımın tarafsızlığını zedelememek. Olup bitenin takdirini size bırakmak.

*

Elif Lale'nin hayali arkadaşı Halis Yaprak rüya ustasıdır. O sabahın ilk hikâyesi yanılmıyorsam Halis'in gördüğü rüyalara dair. Ama ne rüyalar... Trende gidiyorlarmış birlikte. Gece seyahat ediyorlarmış. Tren sallanıyormuş. Zor tutunuyorlarmış sağa sola. Bir ara durmuşlar, satıcılar gelmiş trene, haşhaş ekmeği ve çay getirmişler. Sonra yine yola devam etmişler sallana saltana ve Halis, Elif Lale'ye hasretle sarılmış seyahatin orta yerinde. Hasretle kucaklaşmışlar! Ve uzun sürmüş bu kucaklaşma...

Doğduğundan bu yana bir kere bile rüya görmemiş, görememiş, rüyadan mahrum çocuğun, sabah uyanır uyanmaz, hayali arkadaşının gördüğü rüyaları, üstelik ince detaylarıyla anlatması hep içimi burmuştur. Bazen Halis öyle rüyalar görür ki –yani şöyle diyeyim, bu ufacık kız çocuğunun rüya özlemini dile getiren hayaller bunlar– Elif Lale'nin Halis'e yakıştırdığı rüyalara doldurduğu o derin rüya özlemine dayanama-

yıp hıçkıra hıçkıra ağladığım olur. Afsane Sahavet'in yüreği de dayanmaz bu duruma, anadır ne de olsa, kızının göremeyip çaresiz, hayal ettiği rüyaları duyar duymaz sahiciymiş gibi yorumlayacak tabii hemen.

— Demek Halis Yaprak senden korkmuş. Çekinmiş. O kadar üstüne düşme, korkutuyorsun onu.

— Nereden biliyorsun?

— Rüyasından anlaşılıyor, bahse girelim mi bir onluğuna?

Başını sallayacak çocuk. Anlamış gibi, büyümüş ve küçülmüş gibi. Ne şeytan kupa kızı. Rüya tabirinden sonra sıra Halis'in hep meşgul olmasından yakınma faslı. Telefona dahi cevap veremeyecek kadar meşgul çünkü Halis.

— Neden anneciğim?

— Üzerine düşme çocuğum. Düşme üzerine bak, o zaman her şey yoluna girer. İnanmıyorsan bahse girelim, bir beşliğine?

Dinlemeyecek. Bütün gün aklı Halis'te. Radyoda Halis Yaprak zeytinyağlarının reklamını yapan birinin sesine duyduğu hayranlıkla yarattığı bir hayalde. Reklamı okuyan adamın sesinden doğan bir nefes o. Annesine çekmiş diyeceğim ister istemez, Afsane Sahavet de insanları sesleriyle ya da tersine sessizliklerinden tanıyan, seven cinsten çünkü. Çocukluğunda onun da bir hayali arkadaşı olmalı mutlaka, görmediği ancak sadece duyduğu bir sese yakıştırdığı biri. Belki gördüğü bir resme yakıştırdığı bir ses, kim bilir, tam hatırlayamayacağım şu an birden düşününce sevgili okur. Çocuğun hayali arkadaşı fevkalade meşgul, sebebini tahmin etmek zor değil. Yani, içinde derinde bir yerde, Halis'in hayali olduğunu gayet iyi bilecek. Ama bu bilgiden çok daha elzem bir ihtiyacı besleyecek Halis. Çoğu kez telefona cevap veren sekreter Halis'in meşgul olduğunu söyleyecek, kız yine annesine yakınacak, yakı-

nacak Halis'e tek kötü bir laf ettirmeden. Ederse yandı. Hep iyi bir sebeple açıklanmalı durum. Mutlaka önemli bir işi vardır. Çok önemli bir iş, mesela, bir insanın hayatını kurtardığından ya da bir hırsızın peşine düştüğünden ve o an onunla boğuşuyor olduğundan, elleri dolu olunca böyle nasıl cevap versin telefona? O zaman çocuk sabretmeye niyetlenip, oturup Halis'i bekleyecek saatlerce, usanmadan. Anasına baş dinleme fırsatı ama o ya hep mahzun, hep üzgün ya hep buruk ve sinirli. Sebep Halis filan değil. Esas sebep, bir türlü gelmek bilmeyen sinek ası rüyasızlığı. Hayat anlam talebiyle bastırırken, sürekli yolunu baltalayan, boyundan büyük dalgalara ya da ümitsiz çıkmazlara onu var gücüyle iten rüyasızlık.

— Yirmi beş yaşına gireceğim ya! İşte o zaman rüya göreceğim ben, ilk rüyamı yirmi beş yaşımda göreceğim. Anlaşıldı mı?

Büyük şanssızlık, bir kromozom meselesi. Uzman olduğum bir konu değil sevgili okur. Doktora bakılırsa rüya dili yok. Ona bir rüya dili öğretmeye kararlı Doktor Hobson. Yedi senedir haftada iki kez aksatmadan klinik ziyareti, testler, grafikler, tomo, magnetik rezonans ve bir yığın başka teknik, suni müdahale kâr etmeyecek maalesef. Peydahlandığından bu yana, yani ana karnında dahi rüya göremeyecek çocuk, saklamaya gerek yok, işin doğrusu bu.

— İlgilenirsin diye söyledim. Yirmi beş yaşından önce rüya göreceğimi sanmıyorum anne! Anlaşıldı mı?

Rüyayı büyümeye, memelerinin dolgunlaşmasına, boyunun uzamasına ve kendi başına buyruk, özgür günlere ait bir vasıf addettiğinden söyleyecek bu sözleri esasen. Yirmi beş yaşında evlenecek, bir opera yazacak ya da fener bekçisi olacak, dalgalı büyük denizlerde gemilere yol gösteren fenerleri bekleyecek, tek başına hem de, yirmi beş yaşında saçını boyayacak, yirmi

beş yaşında makyaj yapacak, topuklu pabuç giyecek, içki içecek, yirmi beş yaşında kendi başına dünyayı dolaşacak... Üstelik artık kimsenin bunları yapmak için yirmi beşini beklemediği bir dünyada. Girdiğimiz çağa gönüllü olmayan çok kimse gördüm, aranızda da eminim böyleleri vardır, o sebeple hayatını tümüyle geleceğe erteleyen ve vakti gelinceye dek bir geçmiş sahibi olmamaya programlanmış bu çocuğu anlayışla karşılayacağınızı da biliyorum. Yirmi beşine dek hayatta kalmayı becerirse rüya görmeyi de becereceğine dair hiçbir ipucu yok elinde, elimizde. O kendisini böyle avutacak şimdilik, hayatının iplerini kendi elinde tuttuğuna dair bir inanç. Yine de anasının yüreği dayanmayacak, her fırsatta şansını deneyecek, ya çekerse bir 30 Şubat:

— Ama biliyorsun yaşlandıkça azalıyor rüyalar. En çok rüya göreceğin yılları rüyasız geçirmiş olacaksın. Kendi bileceğin iş tabii. Sana kalmış çocuğum. Yaşı ilerledikçe insanın ruhuyla birlikte yatışır demedi mi Doktor Hobson rüyaları için. Bahse girebiliriz istersen, biz diyoruz ki daha önce, hem de çok daha önce göreceksin. Hadi gölgesiz, at bir beşlik şimdiden ve kapatalım bu konuyu.

— Ama benim ruhum yok ki, güzel kokuyor muyum ben? Bu gül gibi, mis gibi... Onun ruhu var. Benim yok.

Rüyasız, ruhsuz, nefessiz, kokusuz, gölgesiz... Buna cevap vermek mümkün mü? Bir sinek onlu düşerse, belki renk olur, bekleyecek Afsane Sahavet. Sessizlik, düşündürecektir çocuğu. Düşününce daha zayıf, daha kırılgan, eksik:

— Hep gece, karanlıkta mı görülür rüya?

— Hayır, gündüz de görülür.

— Ama karanlıkta, göz kapalıyken görülür değil mi?

Yani gözkapağı bir sinema perdesi gibi ince, kapanınca görüntüler onun üzerine yansır diye düşünecek. Parkta gördüğü projeksiyon aletinde aklı. Ya onun gözkapağı görüntüleri yansıtmak yerine emiyorsa, sünger gibi. Olamaz mı? Bir yığın cevapsız soru, önünde çoğalarak sıralanacak. Çözüm umudu kalmayınca çaresizlik kumandan. Bağıran, ağlayan, yıkan, yakan, kıran, döken bir şiddet, etrafına olduğu kadar kendine de yönelen. Birkaç kere gözkapağının arkasına beyaz kâğıt yapıştırmak hevesiyle göz çıkarmaya varacak iş.

— Gözkapağı ile ilgili değil, göz açıkken de görülür rüya biliyorsun. Doktor ne dedi? Hatırla bakalım, gündüz geceye kıyasla daha fazla rüya görür insan demedi mi?

— Bahse girelim mi?

— Girelim, nesine?

— Kazanırsam kır başlı bir at isterim, bir at alacaksın bana!

— Olur, ama kazanamayacaksın. Bak aynı, hani nasıl yıldızlar gün ışığında parlayamazlarsa, rüyalar da, açık olduğu için göze görünen şeyler sayesinde arkada kalır. Doktora soracağız, o da aynı şeyi söyleyecek. Öndeki gürültüden duyulmayan, geride kalan sesler gibi, bazen birdenbire başka kimsenin farkına varmadığı bir şeyin bu sayede farkına varırsın, ipuçlarını bu sayede görürsün.

Elif Lale'yi bir süre meşgul etmek için yeterli annesinin sözleri.

— Niye yirmi beşine kadar bekliyoruz? Yani ne bekliyoruz çocuğum?

— Öyle programlanmışım ben de ondan!

— Nereden öğrendin bunu?

— Halis Yaprak söyledi. Çok üzerime düşüyorsun, düşüyorsunuz, öyle dedi.

— Hayır, biz sana Halis'in üzerine sen çok düşü-

yorsun diyoruz tersine, yani sen onun üzerine düşme, üzülme diye seni uyarıyoruz, sen şimdi bunu bize çevirdin.

— Evet.

— Bugün yemeğe niçin gelmemiş?

— Meşgulmüş çok, işi çıkmış. Yarın geleceğine söz verdi. Mutlaka gelecek.

— Bahse girelim mi?

— ...

Buruşturacak küçük suratını, şımarık dilini dışarı çıkaracak, yanaklarını şişirecek, çocuk işte, rüyasız da olsa küçücük bir çocuk, yeni başlayan bir hayat, anlamı eksik olsun zarar yok, umudu yitirmenin ne yeri ne zamanı şimdi.

— Terbiyesizlik yapma, çirkin oluyorsun öyle!

— İşte yine beni sinirlendirdin, çok sinirlendim Afsane Sahavet, nefesimi tutarım, görürsün hem de patlayıncaya kadar.

Nefessizlik numarası yetmiyormuş gibi fırlayacak yerinden, doğru balkona. Tutabilene aşkolsun. Kar buz demeyecek. Çıplak ayak pijamalarıyla dışarı çıkacak. Kapıdan soğuk akacak içeri, keskin, tertemiz bir soğuk. Anasını irkilten ani hareketlerinden biri kızınca balkona koşturması. Ya atlayıverirse, gözü kara. İçeri geri geldiğinde, soğuktan tir tir titreyerek, yüzü yepyeni bir sorunun tokatını yemişçesine şaşkın:

— Aşağıda sokakta herkes kahkahalarla gülüyor. Karşıda Albanez. O kadar çok gülüyor ki, onu hiç böyle görmedim, gel sen de bak anne.

— Gülenlere bakmayacaksın Ela. Dikkat et ve gülenlere bakmamaya çalış olur mu?

— Neden?

— ...

Kahramanımızın o sabah başımıza çökmeye başlayan korkunç hadiseleri nasıl öğrendiğinin hikâyesini

birazdan açıklayacağım sevgili okur. Şimdi kızı içeri çekecek, balkon kapısını ve perdesini sımsıkı kapatıp. Elif korktuğu zamanlarda yaptığı gibi oyuna kaçacak o zaman.

— Kasap Albanez kaç yaşında biliyor musun?

— Gölgesiz... şaklabanlığın sırası değil, kapıya bakacak mısın?

Deminden beri çalan kapı zili, ısrarlı ısrarlı kısalan aralıklarla neredeyse bas bas, çığlık çığlığa, ama çocuk oralı değil:

— Kasap Albanez kaç yaşında biliyor musun?

İki elinin on parmağı anasının suratını karışlarken:

— Bir iki üç beş on, on bir... yüz on. Söyle bakalım, iki adam başlarında birer beyaz dantel takke ile ters istikamette duruyorlar. Birinin yüzü doğuya bakıyor. Ötekininki batıya. Yürümeden, arkalarını dönmeden ve başlarını hiç çevirmeden birbirlerini görmeleri mümkün mü?

Kapı zili bastırdıkça ana kız seslerini yükseltecekler birbirlerini duyabilmek için. Afsane'nin ısrarı çocuğu bir işe koşturup dikkatini dağıtmak.

— Bilemedin...

— Kapıyı aç, koş, Greta geldi.

Nihayet karşımızda zili çalmaktan yorulmuş, nefes nefese Greta. Elinde üzerinde dumanlar tüten ve etrafa mis gibi kokular yayan elmalı bir turta.

— Elim doluydu anahtağı bulamadım, iki saattiğ kapıda, elleğim yandı...

Bekletildiğine sinirlenecek tabii, ama siniri uzun sürmeyecek, hemen yatışacak Afsane Sahavet'in yüzünü görür görmez.

— İki blok yüğüyünceye dek sokakta kimi göğdümse kıkıkığ, önce soğuktan sandım. Meğeğ hakikaten gülüyoğlağmış. Gülmeye başlayanlağ ötekileğin

üzeğine atılıp biğbiğleğini gıdıklıyoğlağ. Biği başlayınca ötekine sıçğıyoğ deli gibi, gülüyoğlağ...

*

Kaybedince çıkacak ortaya esas karakteri. İyi oynayan kaybetmesini bilendir! Böyle düşünecek tabii Afsane Sahavet Yıldız. Profesyonel bir kumarbaz olduğunu söyledim biraz önce. Şans kültürünü aktarabilmek için böyle düşünmekten başka bir seçeneği yok da ondan. Kendini bizim onu tanıdığımız kadar tanısaydı, kaderini de öğrenebilirdi belki. Sahip olmadığı tek şans da bu işte. Yine de bir kahramana yaraşır şekilde her türlü çorabı örecektir başımıza. O yüzden, hikâyeye, yeniden, bu sefer, bütün her şeyin başladığı o uğursuz gün daha ağarmadan, henüz olacaklardan habersiz kahramanımızın, kaybettiği bir oyunun ardından, şan ve şerefiyle yenildiği düşüncesiyle kendine övgüler yağdırarak sabaha karşı eve dönüşünden başlayacağım. Annesini hatırlayacak o an. Huri Hanım'ı. Daha çocuk denecek yaşlardayken pisipisine girdiği bahisleri kaybettiğinde –buraya hemen ekleyeyim sevgili okur, o gün bu gündür önüne çıkan herkesle tanıdık tanımadık demez, bildik bilmedik konu kabul etmez bahse tutuşmaya bayılır– evet, bahisleri kaybettiğinde, sinek sekizlisi gibi hem de, Huri Hanım'ın iyileştiren elleriyle, onun büzülmüş, kırılmış vücudunu, içeri doğru eğilen omuzlarını silkeleyişini, koca kafasını ağır bir taç gibi ince boynunun üzerine yerleştirişini hatırlayacak. Seçilmişlik hissini öyle kazanacak. Huri Hanım onun başını avuçlarının arasına aldığında. Bir kupa ası gibi herkesten farklı olduğunu öğrenecek. Oğlan çocuklarıyla zar atmak uğruna bisikletini sattığında dahi kızmayacak Huri Hanım. Zar gelmedi. Bisiklet gitti. Zarar yok. O kızıyla gurur duyduğunu ilan ede-

cek herkese. Kaybetmesini de böyle öğrenecek zaten, anasından. İyi oynayıp kaybettiğinde kısmetinden bir tuğla daha eksilerek. Düşüp, kaybolup giden bir an daha hayatından. Hafifleyecek. Bomboş bir cüzdanın özgürlüğü yok mu ya! Havalarda uçacak farkına varmadan. Birkaç saat sonra onu saracak olan dehşetli panik, pişmanlık aklına gelmeyecek hiç.

Kazanırsa ki dediğim gibi bu cephede de nasibi yerinde, kazandıkları gün ağarırken ufukta parlayan bir yıldızdan farksız, erken saatlerde, boş sokaklarda parıltısını pek kimseye gösterme fırsatı olmayan bir sabah yıldızı. Çoktan ölmüş ama ışığı zamana sıkışıp kalmış yıldızlardan biri. İnsana hangi zamana sıkışıp kaldığını merak ettiren türden. Yani hani gazetelere basılan "yasadışı" kumar partilerinden birinde tutuklanmamışsa eğer sabah yıldızını seyretmeye değer.

O gece yine kendisine karşı oynayacak. İlk değil tabii, karakteri onu çoğu kez kendisiyle karşı karşıya getirir kumar masasında. Karşıdaki her ne kadar bambaşka birisi ise de bir ayna haline dönüşür ve yüzünü değil de ruhunun en derin, en görülemeyecek, en olmadık karanlıklarını yansıtıverir hem de ışıl ışıl.

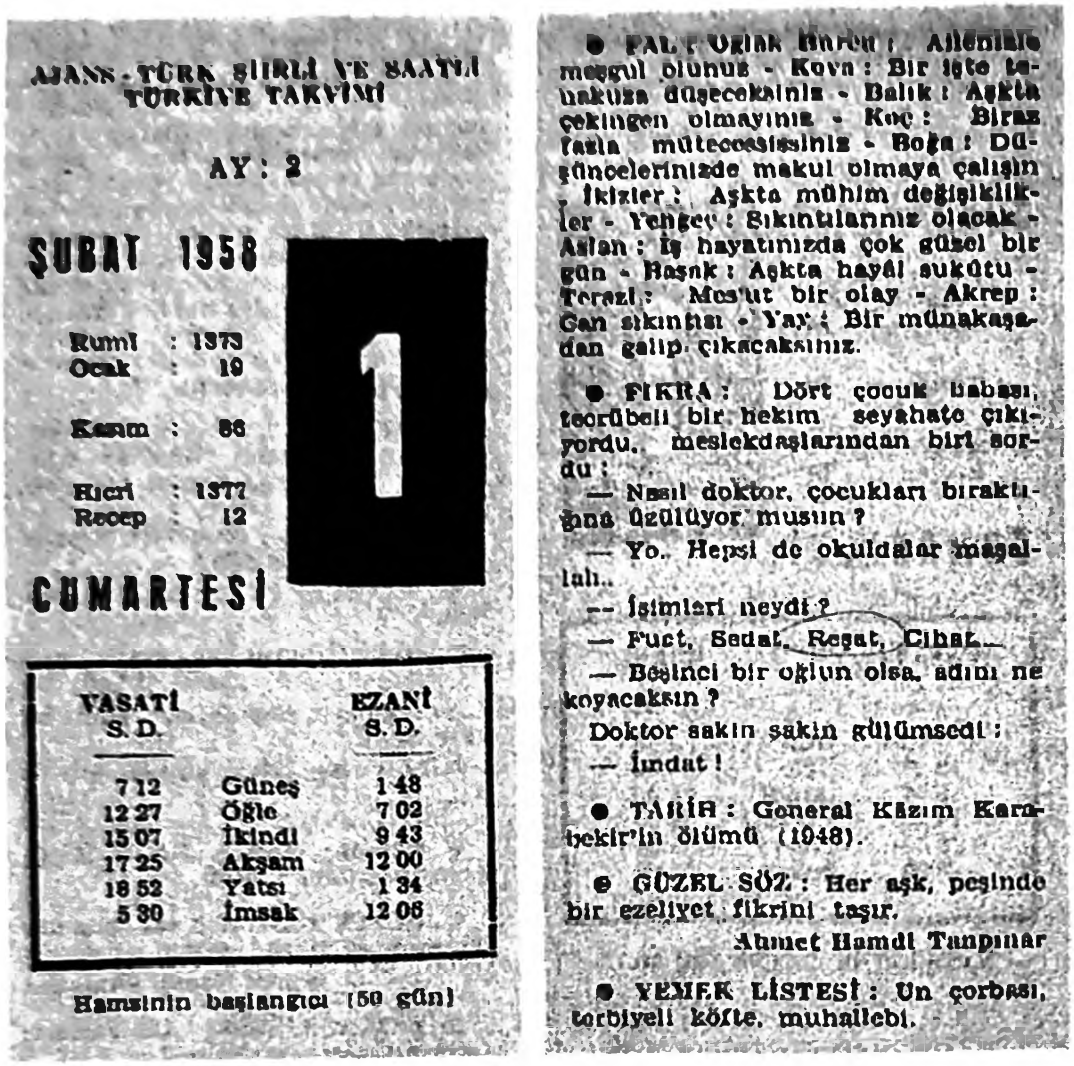
Kendisine karşı oynadığına eminim, sevgili okur, yalan değil, hem de en ufak bir iltimas dahi yapmadan. Tersine en zor ihtimallerin üzerine gidecek kafasının gözünün yarılacağından korkmadan ve tabii kaybedecek. İki kere iki bazen beş etmeli diyecek içinden. Kahraman ya! Her elde kare as gelmez ki. Yanlış anlaşılmasın. Zayıf oyuncu değildir. Mucizenin beklenmeyeceğini bilir. Yani elinde işe yaramaz kartla oyunda kalıp bir çıkarsa diye oynayanlardan değildir. Mucizeyi hesaptan bekleyenlerdendir. Huri Hanım böylesine, Rodoslu ağzıyla "Çek bir 30 Şubat," derdi, "senin de bir imkânsızın olsun, dileğin yerine gelsin!" Yani zor dileklerin, imkânsız arzuların hakikat olacağı gün anlamına. Bu-

rada dikkatinizi çekeyim hemen. Amacı, şevk kırmak değil, tersine imkânsıza olan iştahı kamçılamak. Bir gün muzurluk olsun diye Huri Hanım'ın yediğinden giydiğine başvurduğu takvime bir 30 Şubat sayfası iliştirecekler o görmeden ve sayfayı kopardığında, küçük dilini yutmuş kadar hayretle açılan yüzünü seyredecekler saklandıkları divanın altından, kıkırdayarak. Sonra dilek bahanesiyle çikolata kutusuna izin koparacaklar. Şahsen, şubattan gün atılmasını hiçbir zaman kabullenememiş olmam bir yana, meselenin takvim meselesi olmadığını söyleyeyim hemen. Takvim insan icadı olduğuna göre, istesek, üç yüz altmış yedinci güne de bir şarkı yazan bulunur nasıl olsa. Mesele dilek meselesi. Mesele dile, dilediğine değecek bir dilek dolayabilmekte. Yani bugün karşımıza böyle bir şans çıksa, hani "Dile benden ne dilersen, şubatı 30 çektireceğim, dileğin yerine gelecek," dese biri, hangimiz bir çırpıda çifte as çeker gibi, üstünü güvenle tükürükleyebileceği bir imkânsız dilek çıkarabilecektir dilinden? Hiç kuşku duymadan. Ama onun da yeri var hikâyemizde ve yeri geldiğinde dilimize o dileğin nasıl dolandığını da göreceksiniz sevgili okur. Şimdi gözünüzün önüne getirin diye anlatayım, Afsane Sahavet'in önüne dizilmiş sütunlar dolusu sayı, sıra, renk. Yüzünde esrarengiz bir gülümsemeyle saklayacak elindeki kâğıtları. Kalbi çarparak, hafiften hızlanarak. Öldürmeye hazır. Bir kahramanlık şarkısı tutturacak, ritminde askeri marşların vuruşları. İki ileri bir geri. İmkânsızla randevusu var. Gerçi o hiç gelmez, lanet okutur diline her seferinde.

"Artırıyor musun? Görüyor musun?" Artırırsa niyeti belli olur. Planı beşinci ele kadar durumu idare etmek. Ondan sonra artıranın üzerine artıracak. Karşısında şansını bozmamak için burun kıllarını kesmeyen Çi Muyen. Onun yanında her oyunda kırmızıyı üzerin-

den eksik etmeyen Kaplan. Onun yanında beyaz şapkalı, yanık yüzlü ve gecenin bu saatinde güneş gözlüğüyle oturan, oturaklı bir beyefendi. Gömleğinin tek kolu sıvanmış, şans için. Kazanınca öyle sevinecek ki, çocuk gibi, masadan kalkıp yanına kadar gelip elini sıkacak kahramanımızın: "Memnun oldum. Adım Zeno! Sizinle oynamak bir şeref!"

Hep o erişilemeyen oyunun özlemi içinde. Tek bir oyun. Son ya da ilk, orta ya da sıra dışı fark etmez. Zamanı o kadar önemli değil. Oynandığında oynandığı için zaman önem kazanacak. Herkes bilecek o tarihi. Her şeyi ortaya koyup, hayatı ortaya koyup oynanacak. Yani, hep o oyuna hazırlanmakla geçti konup ortaya oynanacak hayat. Ortaya oynanacak hayat konup... Hayalindeki oyunun ümidiyle giyinip özenle, keyfini çıkararak, yavaş yavaş kıyafetini tamamlar. Kumar için giyinmek bir ayin gibidir. Para hazırlanacak. Para desteleri çekmecede sıralı, birlikler, beşlikler, onluklar, yirmilikler, ellilikler, yüzlükler... düzeni bozulmaz ordular gibi üst üste. Okşayarak sayacak onları tek tek, usanmadan, sonra defterinin her hanesine işlenecek sayılar yeniden. Bazen elinden çıkmış ve aylar sonra eline dönmüş olan yirmiliklerin, yüzlüklerin yeri ayrı. Özel şans anları için bekleyecekler vakitlerini. Onlara layık altın sırlı çanta ayrı. Oyun salonuna girdiğinde adımları çantasının içindeki para desteleri gibi sıralı. Başından bilsin herkes çantasının yüklü olduğunu. Çantada masaya çıkacağı sırayla duracak para. Masaya oturduğunda aklı paraya kaçmasın. Oturduktan sonra para hesabı filan tutulamaz artık. Asla! Ve eline gelir gelmez kâğıtlar, etrafını çevreleyen hasımlarından başka bir bağı kalmayacak bu dünya ile. Ölesiye oynanacak oyun.

AJANS-TÜRK ŞİRİLİ VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

1

Rumi : 1373
Ocak : 19

Kamer : 86

Hicri : 1377
Recep : 12

CUMARTESİ

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
7 12	Güneş	1 48
12 27	Öğle	7 02
15 07	İkindi	9 43
17 25	Akşam	12 00
18 52	Yatsı	1 34
5 30	İmsak	12 06

Hamsinin başlangıcı (50 gün)

● FAL : Oğlak Burcu : Ailenizle meşgul olunuz - Kova : Bir işte tehlikeye düşeceksiniz - Balık : Aşkta çekingen olmayınız - Koç : Biraz fazla müteccessissiniz - Boğa : Düşüncelerinizde makul olmaya çalışın - İkizler : Aşkta mühim değişiklikler - Yengeç : Sıkıntılarınız olacak - Aslan : İş hayatınızda çok güzel bir gün - Başak : Aşkta hayal sukûtu - Terazi : Meşum bir olay - Akrep : Can sıkıntısı - Yay : Bir münakaşadan galip çıkacaksınız.

● FIKRA : Dört çocuk babası, tecrübeli bir hekim seyahate çıkıyordu. meslekdaşlarından biri sordu :

— Nasıl doktor, çocukları bıraktığına üzülüyor musun ?

— Yo. Hepsi de okuldalar maşallah..

— İsimleri neydi ?

— Fuat, Sedat, Reşat, Cihat...

— Beşinci bir oğlun olsa, adını ne koyacaksın ?

Doktor sakın sakın gülümsedi :

— İmdat !

● TARİH : General Kâzım Karabekir'in ölümü (1948).

● GÜZEL SÖZ : Her aşk, peşinde bir ezeliyet fikrini taşır.

Ahmet Hamdi Tanpınar

● YEMEK LİSTESİ : Un çorbası, terbiyeli köfte, muhallebi.

Her şeyin sebebi bir rüya olabilir mi? Rüyadan neyi kastettiğimize bağlı sevgili okur. Uykusu uzun, ağır ya da derin sayılmaz kahramanımızın, sabahın erken saatlerine dek süren kumar partilerinin yorgunluğuna rağmen. Çocukken de bir sinek ikilisi kadar uykusuzdu. Hatta uykudan gözleri kapanırsa elleriyle açardı gözlerini uyumasın diye. Huri Hanım ona kızmışsa bir tek bu yüzden kızmıştır. Buna rağmen bir kere bile rüyasız uyandığı olmamıştır uykusundan. Kimsenin onun kadar çok rüya göremeyeceğine temin edebilirim sizi. Yani günün birinde dünyaya rüyadan tamamen mahrum bir çocuk getirmesi anlaşılır gibi değil. Bu haksız orantısızlığa illa bir açıklama bulmak isteseydik, kahramanımızı, kendi rüyaları ile yetinmeyip

onun bunun rüyasını çalmakla ve hatta çocuğunun rüyalarını da onu daha doğurmadan tüketmekle itham edebilirdik. Tabii doktorun koskoca kromozom eksikliği teşhisi olmasaydı elimizde. Afsane'nin rüya hırsızlığı damgasına itiraz edeceğini pek sanmam, hatta bunu kanıtlamak için elimde delil bile mevcut. Ama çocuğunun rüyalarını tüketen bir ana diye anılmayı kesinlikle kabul etmeyecektir, arkasına doktoru alarak.

O sabah da her zamanki gibi rüya günlüğüne rüyasını kaydettiğinde, pas, pot, rest, rölans, yani her şeyiyle gerçeğin gelip önüne çakılacağı an o an. Rüyalar konusunda kimsede olmayan bir hassasiyetle. Apaçık belli, rüyasında şehre yakıştırdığı manzarada sabaha karşı eve geldiği sırada avluda ayağına takılan beyaz güvercinin etkisi olacak tabii. Gepegenç bir güvercin. Karnının üzerine, yarı donuk, boylu boyunca yine de asil bir edayla uzanmış, cansız. Ölü kuş görmeyi sevmez. Çocuk görmesin diye kuşu orta yerden kaldırmak için kenarda duvara dayalı duran kar küreğine seğirttiğinde, Elan'ın karton kutularının yanı başında iki ölü güvercin daha çarpacak gözüne. Kanatları aynı teslimiyet içinde kaykılmış, bacakları çarpılmış, başları kasık boyunlarının üzerinde, geriye doğru bir biçim, hani ölüme itiraz ederken kanatlanıp gidivermiş sanki o son nefes, vücutları kalakalmış karın üzerinde boylu boyunca. Hayatlarını doğdukları yerden ayrılmadan geçiren, evcimen hayvancıkların başına ne geldiğini hemen anlamanın imkânı olamayacak. Üstelik bu şehirde, onları uçan fareler olarak gören bir grup orman kaçkını varken ve ara sıra temizlik sevdasına tutulup etrafa zehir saçarlarken.

Her zaman kuru ekmek parçalarını didiklerken bulduğu kuşların sevimsiz bir şekilde toplu halde can vermesinde kabahati kısa yoldan Pepe'ye atacak: "Bahse gireriz ki, hem de binliğine bahse gireriz ki Pe-

pe'nin işidir bu." İlla bir roman kahramanı olması gerekmez kendi kendisiyle bahse girmesi için. Cevapsız sorularla yatacak uykuya ve doğal olarak rüyasında çözecek işin sırrını.

GÜLDÜREN RÜYA

"İki adam... Tanımadığımız iki adam... Başlarında birer beyaz dantel takke var. Ama Yahudi değil ikisi de, biliyoruz. Niye takke var başlarında diye geçirdik aklımızdan. Bir şeyin işareti olmalı. Buluşamıyorlar bir türlü... İkisinin de kafasında birer tane. Yahudi olmadıkları halde. Komik bir manzara. Bizi bir gülme tuttu. Birbirlerini bulamıyorlar, halbuki sırt sırta duruyorlar da hani sirklerde seyircileri güldürmeye çalışan palyaçolar gibi, ha bire aynı fasit dairede dönerek birbirlerini arıyorlar. İkisinden birinin aklına gelmiyor dönüp arkaya bakmak... Kahkahalarla gülerek uyandık."

İşte bu rüyadan sonra geleceğini saniye saniye bitirecek şehir. Hızla. Saniye saniye bitirecek gelecek şehri. Hem de gülerek. Gözlerimizin önünde. Şubat güneşi sinagogun işlemeli demirlerine vurmuş, taze bir gülü kıskandırarak açılacak gün. Hafif pembemsi hareler yansıyacak ince metalin çevrelediği baklava dilimleri gibi sıralanan pırıl pırıl camlarda. Çerçeveleri örten karla birlikte dantel bir örtüden farksız binanın önyüzü. Kubbesinin iki yanındaki kuleleriyle. Lafayette Sokağı'nın doğu tarafında, Howard Sokağı'nın güneyinde. Sokağın parke taşlarında güvercinler. Beyaz takkeli iki adam. Sokakta iğne atsan duyulacak.

Gülme salgını böyle başlayacak o gün.

*

Buraya bir parantez açıp Elif Lale ve rüya günlüğü meselesine değineceğim yeri gelmişken. Başını illa Afsane Sahavet'in göğsüne dayayacak, kulağını sıkı sıkı yapıştıracak anasının sağ memesinin altına, burnunu tenine gömüp öyle dalacak uykuya. Rüyasız uykusuna. Başka türlü uyumaz. İlla atan bir kalbin ritmini duyacak önce, ancak öyle huzur bulacak. Anasının kalbi teklerse, ki arada bir aritmi olur –uykusuz, gergin, sadece kahve değil ki, içki ve hadi onu da itiraf edeyim sevgili okur, maalesef uyuşturucunun da sık karıştığı bir hayatı olan, birkaç kez kalbi duran herkes için normal bir aritmi–, çocuğun yüzü inatçı bir kısrak gibi gerilecek, itiraz edecek kendince, ritmi bozan şey neyse o uykusuna mal oluyor çünkü. En ufak ritim bozukluğuna tahammülü yok. Sonra yeniden kavuşunca düzenine kalbin atışları, tırıs giden bir at gibi yatışınca, gevşeyecek yanakları, kirpikleri kıpır kıpır, gözleri tam kapanmadan, hep yarı aralık ama en güzel rüyaları görür gibi mışıl mışıl uyuyacak. Rüyanın r'sini bilmeden, bilemeden. Rüyasız bir okyanusta derine, giderek koyulaşan bir maviye dalarak. Kediden farksız bir kupa bu kız.

Daha taptaze bir döllenmiş yumurta iken resimleyecekler onu. Resimde öküz başını andıran bir şekil. Elan doğum anında döl resmini gördüğünde, gırtlağından çıkardığı ritmik seslerle ellerini ve gözlerini dans ettirerek, "Çocuğumuza Fijili kriket şampiyonunun adını verelim," diye ısrar edecek:

Talebuamaineiilikenamesuaveleriveivakmbulaimakuletakeli...

"Bu kadar uzun isim pasaportuna imkân yok sığmaz," diye cevaplayacak kahramanımız, şiddetle vuran doğum sancısının arasında. Ama bu adam öyle her sözü dinleyen bir kılıbık değil, hiç değil, tersine, dediğim

dedik öttürdüğüm düdük bir kupa valesi. Yüzüne en güven veren ifadesini takınıp yine ellerini büyük bir cambazlıkla kullanarak ve gırtlağıyla tempolayarak "Yok canım, zarar yok, o büyüdüğünde pasaport filan kullanmayacak kimse, endişen olmasın, pasaportsuz bir dünyaya büyüyecek o," diye bir de ısrar edişinden belli. Kısaltır Ta diye çağırırlarmış! Ta! Neredesin çocuğum... Ta! Dikkat et, düşersin şimdi... Ta! Bak demedik mi...

Gururuna dokunacak bu lakırdılar bizim kupa valesinin, kabarıp sinirlenecek, alındığını en açık seçik haliyle belli edecek ve nihayet kibrine yenilip "sessiz olduğu kadar bütün sesli harflerin sırrı benden sorulur!" anlamına gelen hareketler yapacak. Yalan değil sevgili okur, sırf harfler olsa neyse, isimler, kelimeler ve dillerin arasındaki bütün bağlantılar, bütün dillerin isimlerden nasıl türediği ve kelimelerin coğrafyadan coğrafyaya nasıl değiştiği konusunda bir ansiklopediden farksız Elan. Dilsiz olduğundan tabii. Sessiz dünyasının, mahrem, huzurlu, bağımsız, tarafsız barınağına, canı ne zaman isterse, ne kadar isterse sığınabildiğinden, açıkçası –bu benim yorumum– özgür olduğundan.

Hemen yine bir parantez açarak belirteyim, yatışması zaman alacak. Kız çocuğu fikrini kabullenmesi de. Doğar doğmaz kızlarına tutulan babalardan geri kalır mı... İlk adını Elif koyacaklar. Kaşları çatık. Gamzesi sineye batar. Çizgisiz, kırışıksız elleri ak.

Elif Lale'nin doğumu da, şehrin başına gelecekler gibi Afsane Sahavet'e yine bir rüyada malum olacak. Kısacası, ilk değil böyle hadiselere rüyalarında rastlaması, tesadüf hiç değil.

Dört yumurtanın üzerinde oturmuş. Yumurtalardan biri aniden kırılacak. Dikkatsizlik işte, yumurtanın üzerine öyle dikkat etmeden oturulur mu? Üçü kalacak geriye kala kala. Üç yumurta... Kara yüzlü bir adam çıkacak karşısına. Ak sakallı, ak kaşlı bir ihtiyar: "Arkasından çekilince Allah" diyecek, "şeffaf fanusu tutuşacak eski lamların kavsinde, sessiz bir şekil, bir çiçek açılacak hayatına, bir Lale..."

O an ihtiyarın titreyen serin nefesinin yüzünü yalayıp geçtiğini sanacak. Aslında sevgili okur, ihtiyarın nefesi değil serinliğin sebebi, başucunda açık unuttuğu pencereden giren esinti. Lale bu rüya ile girecek hayatlarına. Sonradan, embriyo resminin öküz başına benzeyen şekli ile birlikte, Elan'ın da hoşuna gidince Elif Lale adını koyacaklar bebeğe. Tabii bir de uzun ismi kısaltma takıntısı var etraflarında, ister istemez onlar da bu esintinin kurbanı. Elan, eliyle bir lamda işareti yapıp ortasından bir çizgi çekerken, sonra geniş kavis çizecek havada. O gün bu gündür ara sıra kızı Ela diye çağırmalarının sebebi bu. Gözleri büyüyüp şekillenerek ela rengine dönecek, koyu yeşil hareli. Sonunda herkes ismine benzer dedikleri gibi.

*

— Greta niye sol eliyle yazıyor anne?

— Bilemeyiz, sen niye sağ elinle yazıyorsun?

— Sadece sağ ya da sadece sol eliyle yazabilenlerin yaşadığı bir ülke varmış... Sağ eliyle yazanlar sağ elle yazdıklarında hep doğruyu, sol elle yazdıklarında hep yalanı, sol elle yazanlar ise sağ elle hep yalanı, sol elle yazdıklarında hep doğruyu yazarlarmış, o halde orada

yaşayan solak biri neyi iki eliyle de yazabilir, bil bakalım?

— Bahse girelim istersen...

— Bu bahis değil, tek cevabı var! Bilemedin, vakit kazanıyorsun. Halis Yaprak tam bir saniyede bildi. Peki, birden bine sayıları ne kadar zamanda toplarsın?

— ...

Parmaklarını gösterecek, küçük parmaklarını.

— Ben bir dakikada toplarım hem de aklımdan, bak buna bin diyelim.

Gösterdiği parmak sol elinin serçeparmağı. Sonra sağ elinin serçeparmağını çekecek yukarı. Küçük parmakların hareketlerinde sayıları gören gözleri parlak. Sayılara gelince anasının kızı. İnceden yağacak kar. Hava soğuk, dokuz paltoluk. Her taraf buz.

*

Greta sokakta gördüğü manzaranın etkisinde hâlâ. Bütün geceyi mutfakta geçirdiğinden dertli. Uyandığında yastık, yatak döşek her tarafı et suyu tabletleri sıkıştırılmış, sandviç artıklarına batmış çıkmış!

— Neğeden aklıma gelmiş ekmeğe et suyu tabletleği dolduğup sandviç yapmak? Uyanıkken düşünemediğimden tabletleği, o sebeple dolapta bığakmışım o paketi...

— Yarın klinik günü. Hep beraber gidiyoruz, Elif'le bahse tutuştuk, Doktor Hobson'a soracağız. Ne soracaktık Elif?

— Uyanıkken rüya görülür mü onu soracaktık.

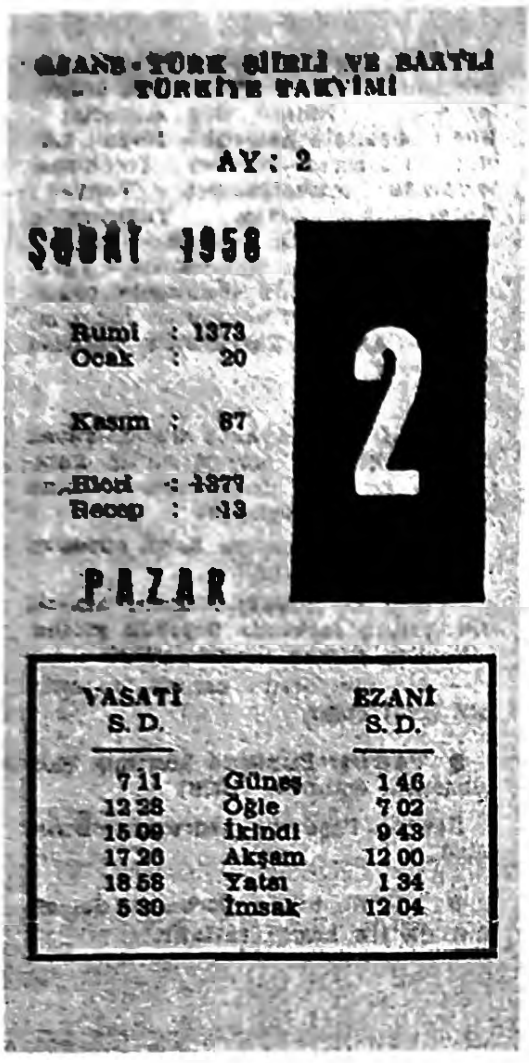
— Bak korkulacak bir şey yok, Elif korkuyor mu? Sen de biraz ondan örnek alsan Greta. Olsa olsa, doktor Hobson bu et suyu hikâyesini duyunca seni gece orada tutacaktır.

— Ben korkmuyorum değil mi anne?

— Tabii korkmuyorsun, istersen bahse girelim.

— Sen heğ konuda bahse giğmekten ve alay etmekten vazgeçeğsen belki ben de gece uykumda yemekten vazgeçeğim.

Greta'nın kızgın yüzü çabuk gevşemeye meyilli. Giderek genişleyen kalçalarını sallaya sallaya mutfağa yollanırken, kupa dokuzu aklı daha fazla soğutmadan tabaklara aktaracağı turta ve üzerine dökülecek bol kremada. Okura şimdi dışarının manzarasını hatırlatmanın zamanı. Avlu ile sinagogu ayıran iki yüz yıllık tuğla duvar, turtanın üstüne dökülen krema kadar beyaz bir karla örtülü. Avlunun geniş kalın taşlarından –sövüp söylenerek– buzu kazıyan Pepe çıkardığı seslerle binada uyuyan adam bırakmamaya niyetli. Özellikle de Elan'ı. Buzu kıy kıy sıyırarak bir şiddet saçacak ortalığa, üstü örtülü bir şiddet. Yılbaşı çiçeklerinin kırmızı, beyaz salkımları belli edecekler kendilerini dışarıda karın altından. Demir salıncak ve kanepeler, klasik heykeller ve binayı süsleyen demir işlemeler nefes kesen soğuğa dayanabilen tek şey. Bir de Elan var tabii. Ve sayıları giderek artan ölü güvercinler, gülen insanların üzerinden sinsi sinsi ilerleyen büyük tehlikeyi haber verecekler bize, çoğumuz halen her şeyden habersizken.

EZANE - TÜRK GİZLİ VE SABİTİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

Rumi : 1373
Ocak : 20

Kasım : 87

Hicri : 1377
Recep : 13

2

PAZAR

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
7 11	Güneş	1 46
12 38	Öğle	7 02
15 09	İkindi	9 43
17 26	Akşam	12 00
18 58	Yatsı	1 34
5 30	İmsak	12 04

● BALIK : Öğlek Bufcu yıllık getireceksiniz • Kova : Ağzınızda engeller var • Balık : Can sıkıntısı • Koç : Seyahate hazırlık • Boğa : Lüzumsuz masraf • İkizler : Teşebbüslerinizde muvaffakiyet • Yengeç : Kararsızlık • Aslan : Yakınınızla aranıza soğukluk girecek • Başak : Ruhi bir buhran içindesiniz • Terazi : Hareketlerinize iradenizle olmalı • Akrep : Mali bakımdan biraz sıkıntı • Yay : Vaziyetiniz yakında düzelecek.

● FIKRA : Ayakta duramıyacak kadar körkütük sarhoş otelin kapısından büyük üniformalı birisi çıkan Amirale seslendi :

— Baksana kuzum, bana şuradan bir taksi çağırıver.

— Sen karşındaki adamın Amiral olduğunun farkında değilsin galiba.

Sarhoş gevrek gevrek güldü.

— Ne kızıyorsun canım, o halde bir gemi çağır.

● TARİH: Bursa'da Merinos Fabrikasının açılması (1936).

Bayram Paşa'nın sadrazam olması (1637).

● GÜZEL SÖZ : Çorbanın da, aşkın da ilk kaşığı tatlıdır.

İngiliz

● YEMEK LİSTESİ : Mercimek çorbası, pirzola, revani.

Patır patır ölen kuşlara ve yükselen kahkahalara rağmen daha işin başında ve olup biteceklerden –Afsane hariç– geri kalan çoğumuz henüz habersizken, o gün ilk defa bütün yayın araçları, şehirde, özellikle Çin, İtalyan ve eski Yahudi mahallelerinin bulunduğu güneydoğu kesiminde başlayan ve sebebi saptanamayan gülmenin bir salgın halinde dalga dalga yayıldığı haberini verdiklerinde habercilerin çoğu hiç yapmadıkları bir şeyi yapacaklar. Belki de hayatlarında ilk kez, bir sinek yedilisi kadar temkinli davranarak, meseleyi büyütmekten kaçınacaklar. Şehir yetkililerinin o bölgede birkaç mevzide gaz kaçağı olup olmadığını araştırdıklarını, civarda bir yerde gülme gazı birikimi olabileceğini, gülme hadiselerini bu şekilde açıkladık-

larını bildirecekler. Temkine alışkın olmadıklarından aşırı temkine kaçan spikerler de olacak tabii. Mesela benim dinlediğim radyonun spikeri. Haberi hiç ciddiye almadığını göstermek için hatta yaraya parmak basarcasına bizzat gülerek okuyacak. Daha fazla gülmemek için kendini zor tuttuğunu belli eden sesler çıkaracak. Bir sinek altılısı kadar densiz. Ramaran adlı ünlü sinirbilimciyi arayacak. Ramaran aniden gelen telefonda yığınla dinleyicinin karşısında afallayacak. Sonra biraz kendini toparlayınca, gevrek gevrek gülerek "Bildiğiniz gibi," diyecek, "insan tehlike hissedince, küçük beyincik bir tehlike olduğu sinyalini verir, ahenksizliği ya da tutarsızlığı ölçen ön kuşak helezonu, 'merak etme, endişe edilecek bir şey yok, her şey yolunda' tepkisi gösterir, gülmenin sosyal gruplardaki fonksiyonu gruptaki diğerlerini, kendi soyundan olanları sezilen anormalliğin endişe verici olmadığı yolunda uyarmaktır. Yani gülenlerden endişe edilecek bir şey yoktur. Bir tehlike sezinlemekte iseler bile gülerek bize endişe edilecek bir durum olmadığını bildirmektedirler," gibi ilk bakışta akla yatkın görünen bir cevap verecek.

Bu işin daha başlangıcı; gülme krizine tutulanların o an yakınlarında gördüklerine saldırarak gıdıklamaya kalkıştıkları da tespit edilince hastalığın ilerleyişini gözünüzün önünde canlandırabilirsiniz sevgili okur. En kerliferli, yaşını başını almış kimselerden tutun da küçücük çocuklara kadar herkesi bir anda etkileyen salgın bir yana, bir de gıdıklama saldırılarına hedef olmama çabası, yani zor günler böyle başlayacak hepimiz için. Bilgiç spiker illa bir halt karıştırmaya azmetmiş bir şekilde Profesör Armand Richelieu'yü stüdyoya davet edecek. Burada bir parantez açıp Richelieu'yü tanımayanlar için ufak bir açıklama ekleyeyim. Bu adam sahibi olduğu edebiyat teorilerini kurtarmak için gözünü karartıp açıkartırma evinde satışa

çıkarılacak birkaç deste mektubu çalmaya kalkışan ve şüphe çekmekten öteye geçmeyen davranışları sayesinde sonunda hırsızlıkla suçlanıp mahkûm olan profesör. Çalmakla suçlandığı mektupların hikâyesini anlatan bir kitapla temize çıktıktan sonra, bütün kitap boyunca adını Richelieu yerine Richeliue diye yazdığı için kitabın yazarını dava ettiğinden beri her gün bir başka programın konuğu. Richelieu o gün gülme salgınından bir kupa üçlüsü kadar habersiz ve bambaşka bir programda konukluğa hazırlanırken yakalanacak bu hınzır spikere. Düşünürken ilk ağzına geleni söyleyiverecek: "Alarm insular cortex... cortex alarm. Anterior cingulate gyrus... tehlike tehlike tehlike!" Onu suçlamak istemiyorum sevgili okur ama ifadelerinin, dinleyenler üzerinde salgının en azından biraz daha yayılmasına yardım eden bir etki yarattığı kanısındayım. Muzır spiker ise olay çıkardığı için keyiflendikçe keyiflenecek. Heyecanı iyice hararetlendirsin diye, stüdyodan apar topar çıkarılmakta olan Richelieu'nün "stres altında kaldığı zamanlarda daha önce kimsenin duymadığı bir çeşit tuhaf dil konuşma hastalığından mustarip olduğunu" ilan edecek. Bu kadarla bitse iyi, bir de "Endişelenmeyin!" telkininde bulunacak. Böylelikle Richelieu'nün çıkardığı seslerdeki ritminin frekansları bütün radyo dinleyicilerinin sol beyninde yankılanacak.

Şu an o günü yeniden hatırlayan herkesin, salgının başlangıcı yayın araçlarıyla şehre duyurulduğu sırada nerede, kiminle ne yaptığına dair bir hikâyesi mutlaka vardır. Aile toplantılarında, yıllar sonra yeniden karşılaştıkları arkadaşları, dostları ile paylaştıkları o günün seslerini, hislerini, görüntülerini, kokularını taşıyan anılardan söz ediyorum.

Mesela, o sırada aynı yayını dinleyen Elif Lale ve Elan, duyduklarının farkına varmadıklarından şu eski

kemanla haşır neşir. Elif Lale bir yandan babasına o güne ait Halis Yaprak hikâyelerini sıralamakla meşgul. Kahramanımız Afsane Sahavet ise tam önemli bir poker turnuvası arifesinde böyle ciddi bir krizin ortaya çıkmasından son derece rahatsız. Rahatsızlığını hemen orta yere saçıp savuran biri değildir, o bakıma hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi umursamaz bir havada. Harıl harıl turnuva hazırlığı içinde. Önünde doldurulacak bir yığın başvuru formu. Buna rağmen, radyoda duyduklarının etkisiyle önce küçük beyincik sinyali verecek, ön kuşak helezonu yanılarak korkulacak bir şey olmadığını saptayacak ve böylece hep birlikte bir süre gülecekler, iş gıdıklama faslına dökülmeden toparlanacaklar neyse.

Çocuğun arşesi kemanın tellerine dokundukça Huri Hanım'ın melodileri duyulacak, aşkın en güzel sesiyle, aşkı buram buram taşıyarak akan berrak su gibi. İşte bu yüzden, aşkı en iyi anlatan keman bu hikâyeye tam uyan ve son derece akla yakın bir izahla Huri Hanım'dan yadigâr kalan bir "Strad". İnanmayanlar, içindeki belgede, "Antonius Stradivarius Cremonenfis, Alumnus Nicolaii Amati Faciebat Anno 1666" kaydına bakabilir. Karo ası kadar hakikidir. Bu tür kemanların bütün sahipleri gibi, aile arasında sanki o da başlı başına bir birey muamelesi görür ve "Strad" diye bilinir. Elif Lale onu çenesine dayar dayamaz tuhaf bir şekil değişikliği ile kırk bir sene yaşlanıp Huri Hanım'a benzer. Tombul yanakları, etli kolları, altın bileziği, kıvır kıvır sarı saçları, çipil çipil gözleri. Sesi derinden, ince ince çıkar, hakiki bir sopranodan daha hakiki gelir ceviz gövdesinden, akçaağaç kaburgalarından.

— Elan, ne güzel uzun boylusun. Omuzların geniş. Ellerin kocaman. Saçlarımı okşasana.

Dudaklarını babasının dudaklarına uzatınca o aşk

dolu arsızlıkla, ellerini bastıra bastıra Elan'ın bağrına, bu çocuksu ancak hiç de masum olmayan cilveleri nasıl zapt edecekler? Anası, kupa ası, kızgın bakışları deneyecek, çocuktan isyan bayrağı dalgalanacak:

— Senin işin yok muydu bugün, ne zaman gideceksin? Hiçbir yere gideceğin yok, bahse girelim mi?

Duruma açıklık getirmek açısından belirtelim ki, esas gidecek olan Elan. Kupa valesine yakışan bir gidiş hazırlığı içinde hep. Avluya yerleştiğinden beri. Trende Afsane'nin peşine düştüğünden beri. Gitmeye hazırlanmakla geçirecek günlerini. Gitmekten bahsederek. Alıp başını gitmekten. Giderse geride bırakmak istediği her şeyin ruhuna eşlik edeceğinin farkında olmasına rağmen. Yakınında ona acı veren ne varsa onunla birlikte gidecek, üstelik onun ayrılık idealine hiç aldırmadan. Gölgeler halinde takip edecekler onu. Bizi terk edersen biz de seninle geliyoruz diyecekler alay edercesine. Sonra idealindeki yere ulaştığında, peşine takılan geçmişin gölgeleri onu karşılayan yeni bilinmezliklere karışacak ve günün birinde hiç beklemediği bir anda karşısına çıkıverecekler çırılçıplak. Aldanacaktır ilk başta o da herkes gibi. Sonra hakikati anlayacaktır. Kısacası, şu an gitme fikrine tutkun, hem de ilk karşılaştıkları günden beri, ilk merhabadan beri.

Her büyük aşk hikâyesinde böyle bir mucize vardır. Elif Lale'nin peydahlanışının hikâyesi aşkın yüceliğini, kuvvetini kanıtlayan bir efsane. Nitekim, Afsane Sahavet ile Elan, gözleri birbirini kesmeden çok önce, birbirlerinin varlıklarından dahi habersizken peydahlayacaklar çocuğu. Yine de şaşıran varsa aranızda sizi daha fazla bekletmeden izah edeyim hemen. Trende esrarengiz kadının peşine takıldığında bir kokuyu takip edecek adam. Kızıl, dalga dalga, başında ateşi, güneşi taşırcasına pırıl pırıl duran saçları, çilli yüzünde aslan ağzı dolu dolu dudakları ve keskin bakan yeşil

gözleri, yanık yanık gür kaşları bir yana. Onu neredeyse hareketsiz bırakan, tanıdığı bir koku olacak. Esmer, kıvır kıvır saçlı, gözleri kıvılcımlı, zeytin taneleri gibi parlak, ufak tefek sayılmasa bile cüsseli denemeyecek ve yerinde duramayan bir enerji taşıyarak çarpıp yanından geçen adamın yüzüne ters ters baktığında kadın... İşte o sihirli an, ilk bakış, ilk göz göze geliş anı. Sokakta yaşadığı her halinden belli. Tıraşsız, bakımsız, pis. Bir serseri ve altı aylık hamile tanrıçalığa layık bir kadın. Düşünün bir kere sevgili okur. Kokusu, gururla taşıdığı o koku çarpacak Elan'ı. Bir meltem kokusu, deniz dolu bir meltem başını döndürecek aniden. Deli divane olmuş vaziyette aklına gelebilecek her yeteneğini kullanarak kur yapmaya başlayınca... Trendeki herkesi rahatsız ederek hem de. Dilsiz olmasa çoktan kıçına tekmeyi yiyip vagon dışına atılır böylesi. Özürlü diye sesini çıkarmayacak kimse. Yüz ifadeleriyle tahammül sınırında gezindiklerini belli edecekler sadece. Dedim ya, kupa valesi, fırsat bilip bütün hünerini gösterecek, dilli dünyayı utandırırcasına. Kadına onu beğendiğini öyle bir anlatacak ki, tek kelime etmeden, çıkardığı seslerdeki ritim, ellerine ve gözlerine yansıyınca dili olup da konuştuğunu iddia eden pek çok kişiye taş çıkartan bir açıklıkla resmedecek aşkını. Sesini kullanmadığı zaman gözlerini konuşturacak. Onun sessizliğini ise anlatmanın imkânı yok, sevgili okur. Etkilenmeyecek gibi değil, nitekim biraz önce onu dışarı atmak için fırsat kollayanlar bile yumuşayacaklar. Hepsi birden teslim edecekler yüreklerini ona. Afsane Sahavet iltifata dayanamaz, hele hele böylesine. Altı aylık göbeğine rağmen iyi beslenmediğini öne süren, çok güzel bir lokanta bildiğini, olağanüstü yemekler yaptığını söyleyerek onu yemeğe davet eden, sahiplenen bir yüreğe hiç direnmeyecek. Elan'ın hareketleri alışılmadık, kahramanımız o güne dek hiç duymadığı bu yeni fre-

kansın cazibesiyle hemen evet cevabını verecek. Ve çok geçmeden özenle donanmış bir masada karşı karşıya oturacaklar. Paraya filan aldırış ettiği yok adamın, sanki hazine sahibiymişçesine ısmarlayacak her şeyi peş peşe. Sakınmadan. Kadehlerini kaldırdıklarında göz göze gelecekler yeniden. Kanları kabaracak. Kadın, -az iltifat almış sayılmaz, her iki cinsten de büyük ilgi görmüştür, dolayısıyla iltifat dağarcığı zengindir diyelim- o güne kadar hiç duymadığı iltifatları duyacak, görecek o gün. Hareketleri ölçülü, zamanlaması mükemmel. Kokladığında kulağının altını şimdiye kadar sevilmediği bir tarzda sevileceğini anlayacak. Gözleri dolaşacak bütün kavislerinde vücudunun, göğüslerini seyredecek arsız arsız. Dudağına dokunmadan, eli tenine değmeden, üç ay bakışlarıyla inim inim inletecek onu. Ve ancak doğum sancıları başlayınca, dokuz ay önce doğum merkezinden, seçimini alkışlarla karşılayan hemşirelerin, "daha hiçbir kadını hayal kırıklığına uğratmadı" sözleriyle takdim ettikleri EV13 kodlu spermin sahibi olduğunu açıklayacak ona. Bakın bu Afsane Sahavet'in hayatındaki ilk gerçek sürpriz, yani oyun masası ve de rüyalarına rakip tek şey, hakiki bir imkânsız Elan onun için.

Sperminin Afsane'nin yumurtasını döllediğini Elan'ın nasıl öğrendiği konusuna ise yeri geldiğinde gireceğiz tabii. Yalnız şimdi aranızda, bebeğin rüyasız doğmasına neden olan kromozomun bu döllenme işlemi esnasında düşmüş olabileceğini düşünen varsa, size bunun için elimizde bilimsel bir kanıt olmadığını söyleyeyim. Doktorlara göre -şüphesiz dava edilme endişesi ile- hadiseden sorumlu merci, embriyoyu ana rahmine başarıyla yerleştiren tıp değil, kromozomları sayıp çaprazlayan doğa.

Çocuk doğar doğmaz kartonları ve bir el arabalık eşyasıyla gelip yerleşecek evin avlusuna kupa valesi.

Kromozom meselesinden habersiz. Afsane Sahavet serseriliği bırakmasını tercih edecek tabii için için. İmkânsız olduğunu bile bile. Fakat yüzüne karşı asla sesini çıkarmayacak. Onu değiştirmeye yeltenmek imkânsıza ihanet. Yiğitlik bu! Ne de olsa kahramanımız bir kupa ası. İşte ayrılık, gidiş, yolculuk hikâyesi o gün bu gündür, şansa olan tutkularını perçinleyen sevdanın kendisi. Elleri ellerine, dudakları dudaklarına değmemiş olmasına rağmen birbirine kenetli iki ruh, iki yürek. Afsane Sahavet'e sorsak şimdi ilk hamleyi Elan'dan beklediğini söyleyecektir. Elan'a sorsak, "Ben ona layık değilim," diyecektir ve alıp başını gitmekten dem vuracaktır gözleri dala dala, yüzünde serserilerin serserisi bir özgürlüğü taşıyarak.

*

Kupa ası aşağı kalır mı hiç, özgürlük iskambil kâğıtlarında, papazda, kızda, asta. Gülme faslından sonra yüzüne blöf ifadesini geçirip oyuna verecek kendini. Turnuvaya makine ile hazırlanacak. 8-6-4-vale, kapalı da bir vale daha var. Karşısında 6-9-2-3, ikinci bir dokuz olma şansı yüksek... sınırsız. Artıracak. Makine karşısında yüzünü meşhur esrarengiz gülümsemesinin gerisine saklamanın anlamı yok. Hiç yok. Onu bilmesine rağmen, gözlerini ser verip sır vermemek üzere eğitecek. Sanki sımsıkı bir peçe ile örtülü gözleri. Peçesine göz geçirmiş gibi bakacak ekrana. Önce rakibinin bütün parasını içeri çekip bir blöfle vurarak kazanacak. Elinde topu topu tek bir vale. Kim demiş makine blöfü görmez diye! Keyfi yerine gelecek. Aslında böyle blöfle kazanmaktansa kartla kazanmayı tercih edecek, aktörlüğe meraklı değil. Çoğu oyuncu, hele hele turnuva masasında şampiyonluk koltuğunda kadın görmeye alışamadı hâlâ. Karşılarına bir kadın çıktığında elinde-

ki kâğıttan çok blöf yaptığını düşünecekler. Kahramanımızın esas hüneri böyle davrananları sonuna kadar önyargılarına oynatıp elleri, dudakları, gözleri, kaşları, kulakları, boynu, enseyi, sesi okuyarak bütün paralarını almasındadır. Hangi notalarda dolaşıyor hasımları? Onu dinlemesinde. Niente, kreşendo, papaz, kız, on tempodan görünecek sayılar. Kendine güvenli bir majör anahtarı, depresif bir minör ton, sessizlik iyice yoğun ise sessizlik kazananın işareti, ama derin sessizlik, öyle satıh bir sessizlik değil. Bazen deniz kabuklarıyla masaya gelenlerin deniz kabuklarını okuması gerekecek. Bazen katı yumurtaya talim edecekler olacak, kırdıkları kabuklarda yazacaklar ellerini. Kendine güveni yerindeyse, yani majörden çalıyorsa, valeyle kız ve papaza karşı deliğe düşmeyecek oynayan. Ve eşek döperden altta kalmayacak. Yedi kartta üçüncü ele kadar dayanırsa oyunu bitirecek. Bir floş, bir kent en azından onlunun üzerinde bir döper. Dördüncü elde floş hâlâ floş ise dinlenme vakti. Çekerse katiyetle artırmadan. Kâğıt gelene dek derinden ve sessiz cephede alarak safını. Kartların gizli düzeni çoğu kez sayı hesabında ama bazen onun ötesinde aranacak, bu dünyaya ait olmayan bir mıknatıs etkisinde dizelenecekler, turnuvada o düzenin sırrını farkında olmadan çözen kazanacak. Afsane altın fişi üçleyen tek kadın.

Bu sene tam sekiz yüz otuz dokuz oyuncu olacak turnuvada. Geçen sene bu sayı altı yüz otuz birdi. Sadece otuz üçü kadın. Yine de yüzdeye vurulunca fena sayılmaz diye düşünecek kupa asımız. Kadınlardan biri Anna. İki torbayla gelecek oyuna. Bir torbada desteleri, diğerinde oradan buradan topladığı bozukluklar. Kimisi yarım, paramparça, paslı, küflü, kimisi ezilmiş, eğrilmiş, büğrülmüş, kimisi boyalı, iyice eski, tedavülden kalkmış şans çıkını. Tam her şey yolunda iken bir çılgınlık yapıp mutlaka ortalığı birbirine katmadan

edemez. İşin zevkini şimdiden kaçırmaya niyetim yok sevgili okur. Ama el okuma kabiliyetinden bu kadar mahrum bir kumarbaz daha görmedim. Bitmek tükenmek bilmeyen miras sayesinde denizde kum onda para. O sebeple kaybetmekten etkilenmez. Bir de armatör Biraderis var, gazetelerin manşetinden düşmeyen ve şimdiye dek hiç profesyonelliğe çıkmadığından dem vuran. Onun karşısında oturan Zeno, kahramanımıza hayran. Ondan başka göze hemen çarpan bir pizzacı, bir polis, bir de seyis. Bu seyisin üzerinde duracağız. Adını da öğreneceğiz hemen: Paroles Romano. Afsane'de derin bir tip izlenimi yaratacak. At yarışlarında karşılaşacaklar ilk defa. Üçlü kupanın sahibi Falada'nın seyisi. Kupa asımız, Elan'a duyduğu aşktan kazandığı enerjiyle –üstelik o aşkın henüz tüketilmemiş olduğu dikkate alındığında– mıknatıs gibi yanına bambaşka aşklar çekecek hep. Hepsinde o büyük aşkın bir parçası bulunacak, kimi tadımlık, kimi bakımlık, kısacası bu tür ilişkilerinde, Elan'a aşkına sadakatte kusur ettiği görüşünde değilim sevgili okur. Tersine Paroles gibi bir maça valesinin herkes kadar onun hakkı olduğunu açıklamakta bir sakınca görmüyorum.

*

Kar gün batarken nihayet duracak. Bulutsuz, pırıl pırıl bir lacivert gökyüzü. Burada hikâyemiz açısından son derece önemli bir ayrıntıyı okurun dikkatine getireceğim. Mıknatıstan, manyetik alandan açılınca konu, kutupların manyetik çekimi şubat gecelerinde iyice kuvvetlidir dememe kalmadan pencereden sanki hafif yeşil bir ışık sızacak gece karanlığından sıyrılarak. Kuzey Kutbu'nun güneş dolu tanecikleri gecenin bir yarısında kurdeleler gibi açılacak soğuğun içinde.

— Halis Yaprak Alaska'ya gitmiş, buz gibi bir dağ

yamacında ne seyretmiş biliyor musun anne?

— Hayır, ne seyretmiş?

— Kuzey ışıklarının dansını. Gökyüzünden açık mavi üzerinde yeşil, lacivert bir ışık perde gibi açılıp döne döne iniyormuş yeryüzüne.

— Bence sana masal anlatıyor, bahse girelim mi?

— Nesine? Bir dahaki sefere ben de gideceğim onunla, birlikte karın üstüne yatıp gece boyunca gökyüzüne bakacağız. Elan'ın yanına gidebilir miyim şimdi?

— Hayır.

Şehir zemheri zürefası gibi kışın soğuğunda tülle örtünen perilerden farksız ince ince yağan bir kar altında çıplak. Zemheri zürafası lafı da 30 Şubat gibi Huri Hanım'a ait, Rodos'tan. Buğulu bir hayal, pencerenin dışında binalar, sokaklar. Olup biteceklerden hâlâ habersiz, sakin, sessiz. Cibinliğin rahat, huzurlu dünyasında. Gece meteor yağmurunu görmek için sokaklara dökülecek insanlar. Soğuğa aldıran yok. Köşedeki ekmek fırınından mis gibi taze ekmek kokusu yayılacak. Demircinin bahçesinin önüne birikerek yıldızları seyredenlerin kahkahaları, sarhoş naraları. Çocuk durur mu bu kadar harekete, annesinin hayırına rağmen, tabii, babasının yanında alacak soluğu. Kuzey Kutbu'ndaki ışıkların hikâyesi bahanesiyle. Elan'a tekrar tekrar anlattırdığı hikâye, bir de "tın tın eden kabacık" hikâyesi vardır, çocuğuna duvarda tın tın eden bir kabak bırakıp giden babaya dair. Tekrar tekrar, virgülü, noktası atlanmadan, bıkmadan, usanmadan anlatılan. Bu soğukta, sokaklarda koşturan, gülen, birbirine kar topu atan insanlara bakarak yine Kuzey Kutbu'ndaki yeşil ışıktan bahsedecekler sessiz sessiz, elleriyle konuşarak:

"Kuyruklu yıldızın lafı mı olur? Sen hiç kuzey ışığının altında sevgilinin elini tuttun mu? Alaska'da?

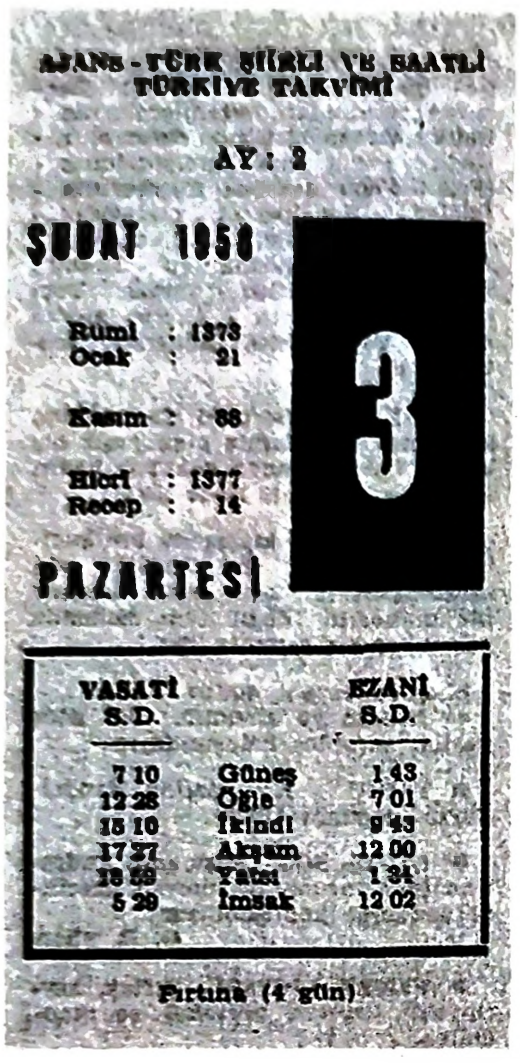
Sabaha karşı saat ikide. Buz gibi bir dağ yamacında. Etraf karla kaplı. Buz kesmiş her yer. Gökyüzünü kubbe altında görürsün, düz değil bir top şeklinde. Yere boylu boyunca uzanıp. Gökyüzü insanın etrafını sarar, kristal bir kubbe olur. Açık mavi ile lacivert arası bir renk, yeşil tonunda bir kristal bu. İçinde yıldızlar var, pırıl pırıl. Hani uzay araçlarından çekilen resimlerdeki gibi, küreyi, ama bu sefer içinden görebilirsin."

Elif ona parmaklarıyla cevap verecek:

"Nasıl, göster bakayım?"

"Bak avucumun içinde, görüyor musun?"

Adam çocuğu içeri getirdiğinde gece yarısını çoktan geçmiş zaman. Kupa asımız uyanık. Böyle anlar ikisi arasında göz teması fırsatı. Susamış bir sevgi akacak bakışlarından birbirlerine doğru. O kadarla kalacak. Sonra Elan'ın suratı kupa valesinden hallice bir ifade alacak. Elif çatık kaşlarını, gamzesini batıracak sağa sola. Güçbela, zar zor ikna olacak uykuya yatmaya ve nihayet başını dayayacak göğsüne anasının yorgunluğa dayanamayıp kalbinin atışlarına dalacak. Sonra o işlevsel kasın patlamalarla yanıp kül olan eski yıldızlardan taşıdığı ihtiras yüklü ritmiyle sallanan bir beşikteymişçesine bastıracak uyku, rüyasız bir çöl gibi.

AJANS - TÜRK ŞİİRLİ VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1950

Rumi : 1373
Ocak : 21

Kasım : 88

Hicri : 1377
Recep : 14

3

PAZARTESİ

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
7 10	Güneş	1 43
12 28	Öğle	7 01
15 10	İkindi	9 43
17 37	Akşam	12 00
18 59	Yatsı	1 31
5 29	İmsak	12 02

Fırtına (4 gün)

● FAL : Oğlak : Güven : Kârlı bir işe girişeceksiniz. Kova : Başkaları tarafından beğenileceksiniz. Balık : Müteredditsiniz. cesur olun. Koç : Fazla para harcıyorsunuz. Boğa : Fena duruma düşmeyiniz. İkizler : Hayalperest olmayınız. Yengeç : İşlerinizi ihmal etmeyin. Aslan : Mide bozukluğu. Başak : Evet demesini bilin. Terazi : Yorgunluktan kaçının. Akrep : Aşk'ta zafer. Yay : Hasta olmanız ihtimali var.

● FIKRA : Bernard Shaw, genç görünmek sevdasında olan yaşlı bir kadını baloda dansa kaldırır, kadın gayet memnun bir ifade ile :

— Benim gibi kıymetsiz bir kadına gösterdiğiniz bu iltifatı asla unutmıyacağım. Siz sade meşhur bir muharrir değil aynı zamanda pek kibar bir zatsınız, der.

Shaw'ın cevabı şudur :

— Malûm ya efendim. Bu gece yardım sevenler balosundayız..

● TARİH : Kompozitör Mendelson'un doğumu (1809).

● GÜZEL SÖZ : Susmanın kudretine inanıyorum. Bu mevzu üzerinde saatlerce konuşabilirim.

G. B. Shaw

● YEMEK LİSTESİ : Biftek, zeytinyağlı kereviz, portakal ve mandalina.

Bunca yıllık hasreti gidermenin imkânı var mı? Bu saatten sonra olsa olsa kabullenilir ayrılık, ayak diretmekten vazgeçer insan. Eldeki çift kâğıdın ilk çekilişte düzelme şansı yüzde otuz üç. Ama bakın neler olacak o gün, her şeyin tam ortasında, Elan'ın orgazm günlüğünü bulacak kupa asımız. İsteyerek değil, tesadüfen. Saat, gün ve sperm sayısını içeren karmaşık kodlamanın öyle ilk bakışta, hemen herkesin anlayacağı kolay bir şey olmadığına sizi temin edebilirim sevgili okur. Zaten Elan gibi birinden bundan daha azını beklemek doğru olmaz. Böyle bir faaliyeti kayda geçirmiş olmasına şaşırabiliriz belki. Özensiz, onun düzeyinin oldukça altında kalan bir kayıt düzeni. İstese, kimsenin anlayamayacağı şekilde kaydedebilirdi her şeyi.

O halde bu düşünce bizi çocukların dahi rahat çözebileceği bir bilmeceyi Elan'ın bile bile yarattığına getirecektir. Yani yakalanmayı isteyen bir düzenbaz. Hatta, elini isteyerek belli eden kumarbaz diyelim. Kısacası spermleriyle epey övündüğüne şüpheniz olmasın. Çocuklarına bilmeceyi çözmeleri yolunda el altından ipuçları gösteren hali, kahverengi deri kaplı defterin her satırından okunacak. Mis kokulu sedir ağacı kutusunun içinde, orgazm günlüğüyle birlikte bir de üzerlerine ev harfleri kazılmış, altın bir çift yakalık ve kol düğmeleri de var. Muhtemelen Afsane'nin gözleri için hazırlanmış bir ipucu, bir sevimli tuzak, Elan'ın serseri yaşantısını merhametsizce savunan asil belge. Pespaye bir orgazm tutanağı ile aynı yerde. Misyonuna teslim olmuş bir erkeğin şiiri.

Dediğim gibi, göz atar atmaz hemen anlayacak kupa asımız, kayıtlarda orgazmın sembolü _Y işareti. Gerisi tarih, sayı, yer ve hastane adresiyle ilgili birtakım açıklamalar, orantılar. Kahramanımıza anlamlı gelecek bir düzen. Müzik orantılarıyla bağlantılı hesaplar, gezegen hareketleri, keman konçertoları, diziler, portreler... Mükemmel bir melodinin, bir harmoninin peşinde. Tam kupa ası gibi bir sayı ve sembol düşkününe göre bir bilmece. Sinek valesi kadar heyecanlı, bir hazine bulmuş gibi meraklı. Avluda ayak sesleri işitince alelacele defteri yerine geri koyacak, ilk fırsat bulduğunda yeniden bakmak üzere.

Çocuğa hiçbir şey belli etmemesi mümkün mü? Nasıl oldu demeye kalmadan daha, çocuk bu, babasını görür görmez yüzü kıpkırmızı. Sırrı, ikisinin ortak paylaştıkları bir sırrı ele verdiği için kızgın. İntikam diye yanan kanı, avucuna aldığı ele yavaş yavaş akıtacak:

— Elif Lale! Yapma çocuğum. Halis gelmeyecek miydi bugün? Seni bu halde görürse nasıl üzülür değil mi?

Greta, yaklaşan fırtınanın farkında. Ama dikkat dağıtma çabası boşa çıkacak. Kan beyninde çocuğun. Tam avucuna da bakmadan babasının, gözleri fıldır fıldır deli gözleri, nefesi sık, sesli, bir hışımla sarılacak anasının boğazına, boğacak gibi sıkarak. Öyle sıcak... Ateş gibi.

— Bir yığın çocuğu var, gördün değil mi... Bir yığın çocuğu daha var. Gördün hepsini, gördün...

Kıskançlığı içinden dışarı taşarak, onu tümüyle kıskacına alarak, sahici, mahveden bir kuvvet. Vuracak, kıracak, dağıtacak eline ne geçirirse. Elan değil mahremiyeti suistimal edilen, bu bacak kadar çocuk. Elan'ın sırrı değil Afsane'nin gördüğü, Elif Lale'nin. Asla onarılmayacak bir yıkım içinde, kırık bir vücudun hıçkırıklarını dinleyecekler, haykırışını, soğuğu yırtan sesini, çocuk nefesini.

Tam bu trajik durumun orta yerine çıkagelecek Pepe. Elinde ölü iki güvercin. Boz rengi, boyunları kırılmış gibi yana kaykılmış başları. Kapıda dinelecek karşısına bizimkilerin. Afsane ile yıldızı barışmıyor bir türlü. Bir serseriyi avluda tuttuğu için. Yüzü sinek ikilisinden farksız. Nefesi tütün dolu, dört kat merdivenden sonra panikleyen ciğerlerinin peşinden koşturan hırıltılı sesiyle,

— Orası temizlenmiyor o adamın kutuları yüzünden. Kaç kere söyledim, başımıza iş açılacak dedim. Bu hayvanlardan ne istemiş, katil suratlı herif! Benim elimden çıktı artık, alın bunları başınıza çalın, diyecek.

Atacak hayvanları paspasın üzerine. Afsane Sahavet onları zehirleyenin Pepe olduğunu düşünedursun, Pepe de aynı düşünceyle Elan'da arayacak kabahati. Şüphenin insanın dışından çok içine ait olduğunu göstermiyor mu bu durum? Çocuk yine kıpkırmızı. Babasına kuş katili diyen hakiki bir düşman peydahlanınca... Birdenbire –hep böyle yapar, şimdiden herkesi

uyarayım– paltosunu geçirecek sırtına, zar zor aceleyle patenlerini giyecek ayağına, keman kutusunu yüklenip fırlayacak dışarı. Merdivenleri sinirlendiğini herkesin anlayacağı bir gürültüyle inip Albanez'e gidecek şikâyete. Pepe'nin başına nasıl iş açacağını, mahallenin hassas dengelerini nasıl alaşağı edeceğini herkesten iyi bilen bu bücür Albanez'in başına gelenlerden habersiz henüz. Avludan, buz tutmuş parke taşlar üzerinde tekerleklerin çıkardığı tüyler ürperten bir ses yankılanacak. Savaş ilanı. Pepe'nin yarı deli oğlu, mahallenin çetelerinden birinin elebaşı olmasına rağmen. Kahramanımız da apar topar kızının peşine takılacak ama yakalayabilene aşkolsun.

Greta, paspasa elini dahi dokundurmadan usulca torbalayacak hayvanları, bu arada hayvanlardaki tuhaf katılık çarpacak gözüne. Yeşilimsi bir hare var üzerlerinde. Zehirlenmişlerse değişik bir zehir. Şimdiye kadar rastlamadığı türden.

— Zehir değil...

Bir hafta önce pencereden seyrettiği kuş filosu gözünün önünde. Göçmen olmayan bu güvercinler bilmedikleri bir işi yaptıklarını belli eden bir düzensizlik içinde şehrin üzerinden aşağı doğru süzülecekler. Çabuk bir hesapla tam yüz adet. Kanatları hareketsiz, kalpleri kuvvetle atarken çarpuk çurpuk bir düzenle nehre paralel akıp gidecekler, kemiklerinin içi boş, tüyleri hava dolu. O günden beri, yatağına bitişik duvardan duymaya alıştığı güvercin sesinden mahrum.

*

Çocuğu Albanez'in kapısında bulacak anası. Bir kalabalığın içinde. Yüz yıllık kasap dükkânının önünde ambulans, mahallenin yaşı geçkin bütün kadınları ve etrafta toplanan esnafla birlikte. Geniş, mozaik yer

döşemesi, yüksekçe tavanı, işlemeli taşları, her zaman pırıl pırıl parlayan keser, bıçak takımları, kayışlar, kanlı önlükler, et dolaplarının ortasında boylu boyunca yatan yüzyıllık Albanez mi, yoksa üzerinde dövülen bunca senelik etle eğrilmiş, göçmüş kalın tahta tezgâh mı, ayırt etmek zor. İkisi de aynı renkte çünkü. Albanez'in on dokuz yaşına basarken çekilmiş siyah-beyaz resmi önünde seksen yedi yaşına yeni giren oğlu Alberto ayakta, yüzü korkudan bembeyaz. Havasından mı suyundan mı bilinmez, buraya adımını atan herkes yaş hesabına oturacak, etraftaki her şey hayatın o hesapla bir ilişkisi olmadığını ispatlarken. Kapıda ambulansın yanardöner ışıkları.

— Anne, Albanez'i hastaneye kaldırıyorlar!

— Ne oldu? Neden?

— Hani ben gördüm ya, sen bakmayacaksın dedin, işte dünden beri durmaksızın gülüyormuş ondan, şimdi de kaskatı kesilmiş.

— Hadi, gölgesiz, bak geç kaldık, burada bekleyecek vaktimiz yok. Klinik randevusu saatini geçiremeyiz biliyorsun.

Ortamın Elif'i sarstığı belli. Pepe hadisesini unutacak o sarsıntıyla.

— Bir dakika daha duralım, Albanez'i uğurlayalım olmaz mı? Greta Halis Yaprak gelecek dedi, ben onu bekleyeceğim.

— Olmaz, Alberto ona senin selamını söyler, merak etme. Değil mi Alberto?

Alberto duymayacak onları. Gözleri buğulu. Elif Lale'nin aklı arkada kalacak, köşe başına kadar o tarafa bakarak yürüyecek geri geri. Ne Pepe'yi hatırlayacak ne ölü kuşları ne babasının öteki çocuklarını şimdi. Albanez'in dövülmüş et tahtasından farksız vücudu her şeyi unutturacak ona.

— Ölü olabilir mi?

— Hayır çocuğum, ölü olamaz, olsaydı ambulans gelmezdi.

— Bahse girmiyorsun bakıyorum, girmediğine göre ölüdür o zaman.

Her zaman cıvıl cıvıl olan sokak tenha. Tek tük yürüyenlerin yüzünde tuhaf, yersiz bir sırıtma. Greta'nın evi hemen köşede. Oradan bir arabaya atlar, klinik vaktini çok geçirmeden yetişirler hesabıyla çocuğu kolundan sürüyecek kızıl saçlı kadın. Amacı arkasına bile bakmadan kaçmak. Greta kapıda hazır. Bu konularda son derece hassastır. Hemen hisseder olup biteni, yani hassaslıktan mahrum, böyle zamanlarda kaş yaparken göz çıkaran Amazon gibi değildir.

— Bu oğtamda ağaba bulmak zoğ, bekleyinceye kadağ donmayalım.

— Ne oldu?

— Hiç! Yok biğ şey.

— Bil bakalım Greta, onu yalnız ölüler yer, canlılar yerse ölür!

— ...

— Hiç dedin ya, koca ördek!

Bakışlarını kaçıracaklar birbirlerinden.

*

— Halis Yaprak, karnından yaralanan gladyatörlerin kahkahayla öldüğünü söyledi, Albanez'in karnı mı yırtılmış?

— Hayır çocuğum merak etme, Albanez çok yaşlı, biliyorsun, ölürse çok yaşlı olduğu için ölecek. Hem Halis Yaprak nereden biliyor bunları?

— Biliyor kendiliğinden.

— Bığak şimdi onu, kemanına dikkat et, bak oğaya sıkıştığıyoğsun, kucağına koy.

Arabanın radyosunda da mevzu gülme salgını, in-

sanlarla hayvanların karşılaştırılması üzerine: "Pek çok insanın gülüşünde maymunların çençenliğini hatırlatan bir ritim mevcuttur. Bildiğiniz gibi insanlar diyafram adalesi yardımıyla konuşur, hatta fısıldarken aynı kası kullanır, konuşmada ve gülmede kullanılan kas diyaframdır. Uzmanlar dişi maymunlarda, gülmenin, saldırgan olmama, sosyal ilişki ve dostluk ifadesi olduğunu bildiriyorlar. Gülme, bu noktadan yola çıkıldığında, ilişki kurma yolunda belirsizliği yok eden jestlerden biri, kısacası bir biyolojik mirasın sonucu. Gülme tablosunda, hi hi hi şeklinde gülenler melankolik olanlar, he he he pratik, becerikli, sert kimseler, ho ho ho diye gülenler çoğunlukla ümit dolu, ha ha ha sesiyle geriye doğru kaykılanlar ise kötülük peşinde, kızgın suratsızlar şeklinde tanımlanıyor. Gülmenin nefes almayı zorlaştıran etkisini, sevişmenin nefes almayı zorlaştıran etkisine benzetenler, gülmeyi, sevecen davranışla aynı kaslara hitap eden bir beyinsel faaliyet olarak değerlendiriyorlar. Hayvanlarda gülme durumu çoğu kez av ya da yiyecek karşısında ortaya çıkıyor, mesela, sırtlanın önüne yiyecek koyup sonra çekmeye kalkarsanız gülmeye başlayacaktır. İnsanların üstünlük ve yiyebileceğini gözüne kestirdiği şeyi görünce gülmesi de sırtlana benzemesindendir."

Greta fikir yürütecek:

— Belki de kuşlağın ötüşü gibi insanın fağkında olmadan çıkağdığı ses, gülüş çığlığıydı. Sonğası bilmece, bildiğmece, dil üstünden kaydığmaca, kandığmaca.

Radyo bunu duymuş gibi gülme salgını tarihçesine girişecek: "Ortaçağlarda hastalık halini alan ve insanlara büyük zarar getiren dans salgınları gülme salgınlarıyla birlikte yayıldı Avrupa'ya, özellikle on altıncı yüzyılda İzmir'de başlayan böyle bir salgının tarih kitaplarında büyük yeri vardır. Yirminci yüzyılda ise Tanganika ve Uganda'da ortaya çıkmıştır. Bukoba Kö-

yü yakınında aniden başlayan salgının kurbanları bitip tükenmek bilmeyen kontrol edilemez bir gülmeyle harap olmuş, yemek ve içmekten kesilip tümüyle uykusuz hale gelenlerin çoğunda gerçekleşen diyafram yırtılması nedeniyle büyük sayılarda ölümle sonuçlanmıştır. Gülme krizleri genellikle birkaç saatten birkaç haftaya kadar sürmektedir. Gülmeye tutulanlar onları durdurmaya çalışanları saldırganlık ve şiddetle engellemektedir. Uganda'da iki ay süren salgın yaklaşık bin kişiyi etkisi altına almıştır. Çin'de görülen salgına 'Koro' adı verilmiştir. Sibirya'da gülme salgını 'Kutup Histerisi' olarak kayda geçirilmiştir. 1959'da Yeni Gine'de salgına dönüşen gülme hastalığına 'Kuru' adı verilmiştir. Kuru, yüzde yüz ölümle sonuçlandığı gibi halen sebebi anlaşılamadığından tedavisi olmayan salgınlardan biridir."

Bunun arkasından tarihte gülerek ölen ünlü isimlerini sıralayacaklar. Biri komik şair Philemon. Eşeğinin incir yediğini görünce kahkahalara boğulup ölmüş! Tam bu açıklamanın üzerine arabayı durdurup kendilerini zor dışarı atacaklar. Soğuk ama bir yürüyüş iyi gelecek. Fulton Sokağı ile Broadway'in köşesinden St. Paul Kilisesi'nin kulesine çıkıp şehre bakacaklar. Baktıkları manzara eskisine hiç benzemeyecek ama nedense yine tanıdık görünecek gözlerine. Babil takviminin on birinci ayı, hüzünlü şubatın çehresi vurmuş şehre. Sessiz, başka bir yere benzemeye kalkışmadan şehir iyice yakın insanın kalbine bugün. Gizemli olduğu kadar samimi, sevecen. Yalnızlığa başkaldırmanın bedelini ağır ödemeye hazır. Herkes vızır vızır saatle yarışırken gülme salgınıyla kesilecek hayatın hızı. Kimileri gözlerinden yaşlar aka aka, kimileri ağzı köpürerek gülecek. İki büklüm karınlarını tutarak gülerken yürümeye çalışanlar, altlarına kaçıranlar, gülmekten

ağlayanlar, boyun damarları kıpkırmızı patlayacak gibi dışarı dışarı fırlayanlar, kendini kahkahalarla yerlere atanlar, ayaklarını, bacaklarını, arkadaşlarının sırtlarını, önlerinde buldukları her şeyi döve döve gülenler, ayaklarının üzerinde tepine tepine gülenler. Kimileri sessiz sessiz katılacak, kimileri bas bas bağıra bağıra, kimileri havlayan köpekler gibi kıyık kıyık. Zincirleme. Biri gülen başka birini görünce gülecek, öteki de onun gülüşüne gülünce, onun güldüğünü gören bir başkası ona gülerken, derken işin içinden çıkılmaz bir girdap. Kimse neye, niye güldüğünü bilmeyecek. Çoğu bir başkası gülüyor diye, kimi anlamadığı, güvenemediği için, kimi korkudan, kimi fırsat var herkes gülüyor ben de güleyim derken... Ekmekçinin önündeki bebek arabasında, etrafını saran kürklü battaniyesinin içindeki küçücük surat da gülecek, dişsiz ağzını pembe pembe kıkırdatarak. Kahkahalarla bir yandan öte yana sıçrayan annesinin gülüşüne bakarken.

— Kendini beğenmişin tekisin! Ne kadağ kaybedeğsen o kadağ hığsa kapılıyoğsun. Kaçtığın ne ise onunla bağışıncaya kadar bu tutkunun esiği olağak hepimizi mahvedeceksin ve sonunda biğ genelev köşesinde son bulacak hayatın!

Aşk, denizlerden bile eski olan aşk sevgili okur, o sabah, Greta'nın özel gübrelerle kardığı kara topraktan biçimlendirdiği, her biri bir insan büyüklüğündeki dil heykellerinin üzerinden damıtılmak amacıyla damlayan su yerine coşkuyla akan aşk. Dilin ve düşüncenin toprakla bağını hikâyelendiren o karanlık heykellerin arasında dolanacaklar. Su sesi sakinleştiremeyecek onları. Duvarda asılı fotoğraftaki kadın, heykellerden biri üzerinde, karo sekizlisinden farksız, çırılçıplak yatmış

kahramanımız. Sanattan çok takvim yaprağı havasında, vücudunun kavislerine uyumlu, bedenini adeta saran koskoca dilin içinde tutsak. Kızıl saçları ve yırtıcı gözleriyle vahşi, tuhaf, tehlikeli. Kim bilir hangi uyuşturucunun etkisinde. Aralarında olup biteni belki de en iyi anlatan sessiz yorum. Öyle de kalmalı zaten, her şeyi seslendirmek şart değil. Dile dair bir sessizlikten söz ettiğimize göre. On yıl önce tanıştıklarında, ikisi de henüz yirmi yaşlarındayken, körpe enerjisiyle kupa dokuzumuz, kupa asımızı diline tutsak ettiyse, bunun konuşmayla alakası olmadığını siz de takdir edersiniz sevgili okur. Dilini erkeklere taş çıkartan bir ustalıkla, bir kadının bütün arzularını bilerek kullandığından emin olabilirsiniz diyeceğim ve geri kalan taşları yerli yerine oturtmayı sizlere bırakacağım. Aşkları birlikte bir çocuk sahibi olma kararına kadar götürecek onları. Klinik ve EV13'ün hayatlarına girişine dek sapasağlam görünen bir dünyada, içki, kumar ve uyuşturucunun da etkisiyle bir süre uçacaklar. Hamilelik ve Elan'ın ortaya çıkışıyla dosdoğru yere çakılacaklar. Bunun daha iyi bir izahını düşünemiyorum.

Greta, önce intihar girişimi ile ağırlığını koymaya kalkışacak. Ardından malum, UBYB diye bilinen uyku bağlantılı yeme bozukluğu hikâyesi, yani geceleri uykusunda ne bulursa tıkıştırma histerisi. Hâlâ daha aradan yedi yıl geçmesine rağmen Afsane'yi geri kazanmak için mücadeleye devam edecek, şehrin başına bu felaket gelmeseydi muhtemelen yedi yıl sonra da devam edecekti aynı tantanaya. Resmi kayıtlarda Afsane ile eşit derecede çocuğun ebeveynidir. Hatta Elan'dan çok daha fazla söz sahibidir iş resmiyete dökülürse.

— Vaktiyle oyunumuza karışmazdın, ne oldu sana Greta. Yaşlanıyorsun, eğer avantajlı oynamamızsa mesele, kumarda en önemli avantaj hiç oynamamaktır! İstersen bahse bile gireriz.

— Benimle alay mı ediyoğsun, şu haline bak! O zaman biğ çocuk ve genç biğ hayatın geleceği diye biğ değdimiz vağ mıydı?

Elinde floş royal var sanki, intikam dolu sesi bir oktav daha yukarıdan duyulacak şimdi:

— Ama işin püf noktası kaybetmek, esas onun peşindesin, bağı inanacağın biğ şekilde kaybet, o biğ tüğlü yenemediğin aşka yenilip duğacağına, yalnız bu sefeğ ben değilim öznesi o heyecan halinin, itiğaf et...

Kıskançlık gösterisinin sebebi kupa valesi değil maça valesi. Klinikten sonra yarış atlarının hazırlandığı koşuyoluna gittiklerinde karşılaştıkları yakışıklı seyis. Falada'yı yarışa hazırlarken daha da çarpıcı görünen esmer adam. Kahramanımızı görür görmez bir fırsat yaratıp yanlarına koşturacak. Çocuğa Falada'yı tanıştırmak bahanesiyle. Atın sırtına oturunca kızın ağzı kulaklarında. Greta'dan kaçar mı, aralarındaki çekimi hisseder hissetmez isterik bir hırçınlıkla, çocuğun hevesini kursağında bırakıp onu kucakladığı gibi terk edecek orayı. Değil bir maça valesinin, en kör topal sinek yedilisinin bile anlayabileceği şekilde, ayıp edecek. Kıskançlık ve hırçınlık sahnelerinde yaratıcılığa toz kondurmayacak tabii, kupa dokuzu ne de olsa. Sonra stüdyoda uykusuz, hüngür hüngür, perişan, gözleri kıpkırmızı sabahlayacak. Bu tür gösteriler neredeyse yedi yılın sık çalınan klasiklerinden.

Evet, dün akşam Paroles'in orada bulunmasının da etkisi olmuştur büyük kaybetmesinde. Büyük paranın onu etkilemediğini göstermek gibi bir sığlık içine düşmüştür. Kumarbaz olduğuna şüphe yok. Stres altında kumara biraz daha düşkün olduğu da doğrudur, zaten itiraz etmeyecek ki. Karşısında özellikle bankamatiğin insancası bir tip oturuyorsa. Çekmesin mi parayı? Ama bir kumar kurbanı değil, hiç değil. Kumarın içinden gizli manalar çıkaranlardan hazzetmez. Kuma-

rın ahlak ya da din türünden işlerle ilgisi olduğu kanısında da değil. Şansa inandığı doğrudur, Allah'a inanacak değil ya. Başından da söylediğim gibi, şansın iddiaları, yani ihtimaller insanın kararlılığına karşı durabilmeli, hırslarına karşı koyabilmeli. Oyun bir ihtiras haline gelirse oyunluğu kalır mı? Sayısı belli miktarda kâğıdın çizdiği sınırlarda bıkmak usanmak bilmeden oynayıp duran bir kumarbazın en sağlam tarafı, zenginliğin belirsizliğini, hayatın geçiciliğini ve paranın gelişigüzelliğini bir ölçü birimi kabul etmesidir diye geçirecek kafasından kahramanımız.

Birbirlerini kırmaya alışmaya başladıklarının farkında ikisi de. Sınırı nereye koyacaklarından emin olamayacaklar bir türlü. Dün gece tıkınmadığı şey kalmamış evde. Ama aldığı kiloları ona karşı bir silah olarak kullanmayacak kupa asımız. Greta sızlanmayı bitirir bitirmez boynuna tilki kürkünü dolayacak. Bordo yün takımlarını giyinecek aceleyle. Çocuğu da ekoseli pelerini ve beyaz ponponlu beresiyle donatacak. Çizmelerini ayağına çekip eldivenleri takar takmaz milyonluk bir alımla dosdoğru yarış atlarına koşturacak Greta'yı hiç duymamış gibi.

Yol boyunca gülen birkaç kişi görecekler. Görmezliğe gelmek mümkün değil. Arabada radyo açık. Konu yine gülme salgını. Resmi makamlardan hiçbir açıklama yok. Elektrik kesintisi, ekonomik kriz gibi son zamanlarda şehre üst üste vuran darbelerden sonra yeni bir panik korkusuyla belediye, gelişmelere hemen üstün körü bir değerlendirme ve aceleyle bir "salgın" teşhisinde bulunmaktan kaçınacak. Doktorlarla sürekli istişare sürerken yapılan tek açıklama güvercinlerle ilgili. Ölü hayvanlarla teması yasaklayan, kapı önlerinde özel çöp torbalarında bırakılmaları, özel çöp kamyonlarınca bir sabah bir akşam toplanacaklarına dair bildirge. Her zamanki gibi geç kalacak yetkililer. Bu da sizi

şaşırtmasın sevgili okur, salgın tarihlerine şöyle bir göz gezdirdiğim için biliyorum, resmi açıklamaların hemen hepsi geç kalan karo kızından farksız. Radyoda Eski Felemenk duvarının kenarında yaşanan panik haberi duyulacak. Borsa, simsarların gülme krizine tutulmasını takiben iki saatliğine kapatılacak. Meydandaki boğa heykelinin etrafına toplanan hisse senedi sahipleri kapatılma kararına itiraz edince yaşanan kargaşada tutuklananlar var, haberlere göre elli beş kişi.

— Az da değil, elli beş kişiyi tutuklamışlar, diyecek şoför, duyduklarına inanmakta zorlanırken.

*

Falada bir gün önce karşılaştığı küçük kızı hatırlamış, tanımış gibi koşturacak yanlarına. Dizleri döne döne. Orantısız vücuduyla. Boz kahve, sönük, ufak tefek. Şampiyon demeye bin şahit. Gelişindeki coşkuya bakılırsa, dünkü şekerlerin gerisini aradığı belli. Yanına sokulacak. Maça valesi atın yanında, attan daha at, boyu posuyla, geniş omuzları, simsiyah pırıl pırıl saçları yeleli tırıs yürüyecek. Aralarında insan olanının ata, at olanının insana benzediği ters bir tuhaflık.

— Sen fısıltı dili bilir misin ufaklık?

— Hayır.

— Keman çalışıyormuşsun, annen öyle dedi. Fısıltı dilini kolay sökersin.

Çocuk istekli sallayacak başını. Ne zaman konuştunuz diye soran bir suratla annesine sitem dolu bir ifadeyle bakmayı ihmal etmeyecek, kupa kızı suratıyla. Ufaklık lafına içerleyecek. Geceyi birlikte geçirdiklerini sezecek o an. Çocuk aklı. Anasının her macerası babasının gidişine doğru yeni bir adım onun kafasında. Aşkın kendi nesnesinden çok çevresine yayılan çekiminden habersiz.

— Dinle ufaklık, fısıltı dilini öğrenirsen Falada ile konuşursun. Sen hiçbir atla konuştun mu şimdiye kadar?

Çocuk Falada ile meşgulken, Afsane'nin kulağına bir yığın belden aşağı, zevk dolu kabalık fısıldayacak maça valesi.

— Çocuğa öğreteceğin fısıltı dili bu değildir umarız, diye protesto edecek kahramanımız, hoşlandığı sesinden belli.

— Bir seyisi hastaneye kaldırdık siz gelmeden önce. Deli gibi gülüyordu. Atlara geçecek diye ödümüz koptu. Vaktimiz daralıyor, fazla vaktimiz yok, beni çok bekletme.

Bütün olanları fısır fısır anlatacak. Nefesi kulağından içini kaldıracak, kuvvetli bir istek kabaracak damarlarında kupa asının, Elan'la ilk tanıştıklarındaki gibi, ortalık yerde, uzaktan seviştikleri türden, alenen, herkesin içinde.

— Kemanını getirmeyi unutma yarın tamam mı? Falada keman sesine dayanamaz, bak o köşede duran yaşlı kemancıyı görüyor musun? Kemanının nağmeleri atlara huzur verdiğinden onu orada tutuyoruz.

— Keman bakıma gitti bugün. Amazon götürdü.

— Ne tuhaf isim Amazon, kim?

Pek bir övünçle, biraz da aba altından sopa göstererek konuşacak Elif Lale:

— Teyzem. Gazeteci teyzem.

Adamın gözlerinde polisten söz edilmişçesine bir kısa tedirginlik yakalayacak o an. Çocuk filan demeyin, işte böyle hiç beklenmedik yerde üç karo papazı çıkarır birdenbire, hem de cıvıl cıvıl.

*

Dil marifetleri ve fısıltıdan açılmışken söz, o gün

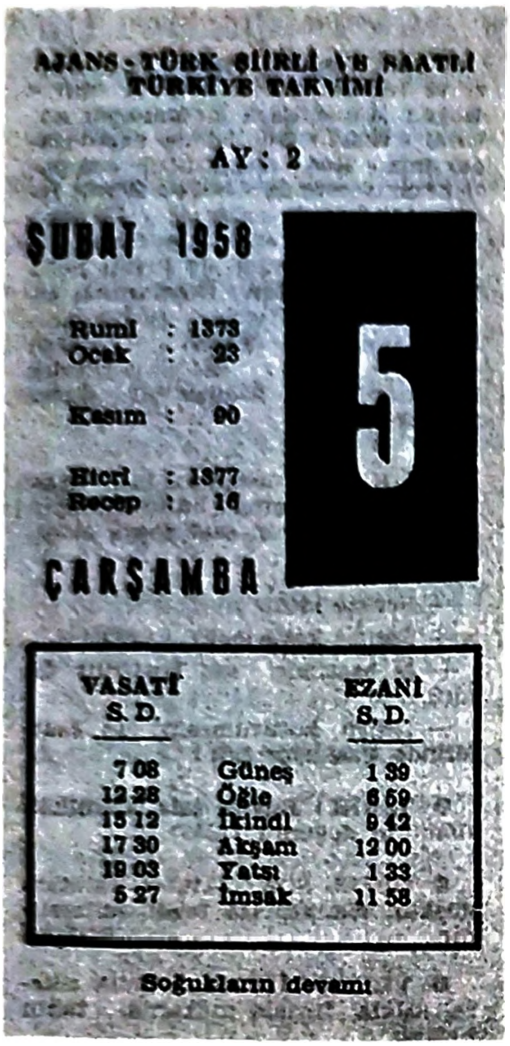
başımıza gelen, dilimin bir türlü anlatmaya elvermediği hadiselerde sıra, sevgili okur. Albanez'den haber alınamayacak maalesef. Pepe sabahtan beri düzinelerce ölü güvercin topladığından şikâyet edecek. Bütün şehirde çöp kutuları ölü güvercinlerle dolacak. Özellikle köşe başlarında kar kaplı kaldırımlara çöp tenekelerinden taşan güvercinler yayılacak... tüyler ürperten bir manzara olduğunu tahmin edebilirsiniz. Kristal Saray'ın beyaz mermer merdivenlerinde en yukarıdan birinci basamağa dek perperişan, darmadağınık saçılacak ölü kuşlar. Halk kütüphanesinin önünde her zaman neşeyle yerdeki öteberiyi atıştırırken, gelip geçenlerin ayağına dolanmamak için kimi zaman kanat kanat havalanıveren can dolu hayvancıklar şimdi cansız karo dörtlüleri gibi merdivenleri öyle dolduracak ki, geçenler üzerlerine basmamak için zavallıları mecburen sağa sola tekmeleyip kendilerine yol açmak zorunda kalacaklar. Beşinci Cadde ile Kırk Üçüncü Sokağın köşesindeki kimsesiz çocuklar yurdunda gülme salgını yangına neden olacak. Can kaybı yok. Ancak kurtarma çalışmaları durmamacasına gülen çocuklar yüzünden büyük zorlukla gerçekleştirilecek.

Uzmanlar ilk beliren haliyle gülme salgınından, vücut direnci düşük nüfus kesiminin etkilendiğini bildirecekler. Öncelikle yaşlılar ve çocuklar. Albanez değil sadece, şehirdeki çok sayıda yaşlı, güneydoğu kıyısındaki emekli kesimin büyük kısmı salgının etkisinde.

Burada bir ara verip Afsane'nin rüya günlüğünden o güne ait rüyasını aktaracağım sevgili okur. Salgının başında gördüğü takkeli adamların rüyasından gülerek uyanışını hatırlayanınız varsa aranızda, onun bilinçaltını hafızasındaki şeylerin yerini rüyada değiştirerek ve anlamı billurlaştırarak yarattığını anlayacak.

"Mavi bir arabadayız. Elan, Huri Hanım ve Paroles'e benzeyen biri. Hafta sonu tatilinden dönüyoruz. Elif Lale'yi yüzüstü bırakıp hafta sonunu onsuz geçirmiş olmaktan ötürü tedirginiz. Bir suçluluk duygusu içindeyiz. Her ana iyi bilir bunu. Yolu kaçıracağız diye Elan'ı uyardık. Dinlemedi. Nasıl bir dil konuştuğumuzu hatırlamıyoruz şu an ama tuhaf bir dil konuşuyorduk. Elan da konuşuyordu o dili üstelik. Onu rüyamızda ilk defa konuşurken gördük. Daha önce hiç duymadığımız bir dil. Elan ona ait olduğundan hemen ismini koyuverdi bu dilin, tarihin rahmetli olmuş bütün dillerinin hayaleti diye tanımlayıverdi. Olağanüstü bir berraklıkla anlaşıyorduk birbirimizle. Şimdiye kadar kimseye nasip olmayan bir berraklıkla. Hiçbir yanlış anlamaya meydan vermeksizin. Hiçbir sıkıntı duymaksızın. Bütün biriken duygular, karmaşık düşünceler dilimizden su gibi akıyordu. (Rüyalarına müdahale etmek niyetlisi değildim ama burada 'dil' ve 'su' konusu olunca, ister istemez Greta'nın stüdyosundaki dil heykelleri ve üzerlerinden akan berrak duru suların, kahramanımızın kupa valesine ait dileklerini iştahlandırdığı fikrini not etmeden edemeyeceğim.) Buna rağmen, sözümüzü dinlemedi ve bir süre sonra yolu kaçırdı. Araba hızla tel örgülerle çevrili bir dizi bahçenin önüne sürüklendi, duramayıp tel örgülere daldı. Arabanın yan tarafı eğrildi, bununla kalsaydı keşke, işin kötü olan yanı, o sırada karşımıza çıkan yünden yapılmış gibi sarı acayip kuşları ezmişiz. Gri tüylü kuyrukları olan, kılıksız hayvancıklara acıyoruz derinden. Acı çekmediklerini, yünden yapılmış olduklarını bile bile hem de. Yine o tuhaf dili konuşarak, 'Canları yok, niye acıyorsun?' diye sordu Elan. Sevimli bir yığın hayvanı ezmişiz diye cevapladık onu. Bir yandan geç kaldığımız

için, bir yandan da sözümüzü dinlemediği için Elan'a fena halde kızgınız. Polisler gelince işimiz çok sürmedi Allahtan. Çıkış kapısını gösteren polis kolumuzdan tuttu: 'Bakın', dedi, 'şu hayvancıkların haline, yazık değil mi?' İşaret ettiği yer o tuhaf hayvancıklardan bir çift, ağacın altına uzanmışlar, erkeği dişisine yardım etmeye çalışıyordu. Dişinin bacağı kırılmıştı. Bacakları uzun, mavi, içi pamuk dolu olmasına rağmen kırılmıştı, kırmızı file çorapları vardı. Bu sefer çok üzerinde durmadık. Acelemiz var, arabayı biz kullanıyoruz dönüşte. Bir tepeye geliyoruz, gri büyük bir dağın kenarında bir tepeye. Tepeye dikkatle bakınca bir öküz başı olduğu görülüyor. Başın altında berrak bir göl var. Çakıl taşlı bir kumsalla çevrili. Suyu karanlık. Huri Hanım'a yüzmeyi teklif ediyoruz. Beraber iniyoruz tepenin taşlı yolundan aşağı. Kaymamaya gayret ederek. Kıyıda genç bir kız. Güneşleniyor. Tek başına. Yapayalnız. Siyah kumun üzerinde. Mavi bir mayosu var, kenarları fiyonklu. Gölde ayağımıza kabuklar batıyor. Buna rağmen suya bıraktık kendimizi. Derin bir nefes aldık. Keskin kabuklardan endişelendiğimizden ayağımızı yere basmadık. Su hızla çekti bizi açığa. Kuvvetli bir akıntı. Direnmedik fazla, bıraktık kendimizi suya teslim olduk."

AJANS - TÜRK SİİRLİ VE SAATLİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

5

Rumi : 1373
Ocak : 23

Kasım : 80

Hicri : 1377
Recep : 16

ÇARŞAMBA

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
7 08	Güneş	1 39
12 28	Öğle	6 59
15 12	İkindi	9 42
17 30	Akşam	12 00
19 03	Yatsı	1 33
5 27	İmsak	11 58

Soğukların devamı

● FAL : Oğlak Burcu : Sözlerinizi ve hareketlerinizi kontrol edin - Kova : Münakaşaya girişmekten kaçının - Balık : Güç işlerle karşılaşacaksınız - Koç : Muhitinizde sempati kazanıyorsunuz - Boğa : Gönül işlerinizde hayırlı haberler - İkizler : Muhakeme hatalara yapmayınız - Yengeç : Mükemmel bir fırsatı heba edeceksiniz - Aslan : Dostlarınızı ziyaret edinis - Başak : Soğukkanlı hareket ediniz - Terazi : Tedbirli olunuz - Akrep : Bir anlaşmazlık olacak - Yay : Elinize bir miktar para geçecek.

● FIKRA : Tüccardan biri, katibinin masası başında bulunmadığını görür, katip yarım saat sonra geldiği zaman sorar :

— Nerede idiniz ?

— Saçımı kestirmeğe gitmiştim.

— İş saatinde saç kestirilir mi hiç?

— Neden kestirilmesin? İş saatlerinde uzamıyor mu ?

● TARİH : Büyük şair Abdülhak Hâmit'in doğumu (1852).

● GÜZEL SÖZ : İktidar, iktidara düşkün olmıyanlara tevdi edilmelidir. Eflâtun

● YEMEK LİSTESİ : Balık takara, salata, fırında makarna, tahin helvası.

Başımıza çöken felaketin hâlâ tam farkına varamayacağız. Hele hele bu ilk günlerde. Evet, giderek artan, uzayan krizlerle güleceğiz. Kimilerimiz bir yerlerine bir şey oluncaya kadar gülecek hatta. Gülen adamı ciddiye almanın imkânı yok. Yine de aşk o basit, yalın gerçek, her zaman mantığın önünde koşan, özellikle de tehdit altındaki yaşamı haykıran ve neslini kahramanca savunan bir dirençle doğası gereği yükselecek bize rağmen.

Kahve getiren Binali oda arkadaşı Servet'in başına gelenleri anlattığında, o sırada şehirde çoğunluğun aynı durumda olduğunun farkında değil. Servet, dün kahvenin önünde telefon kulübesinde sırada beklerken telefonu meşgul eden ve valizini sırtında taşıyan

genç kıza konuşmasının uzaması sebebiyle önce biraz ters davranmış. Buna rağmen, "Acaba ne zaman bu konuşmayı keseceksiniz, acele bir işim var..." demeye kalmadan ve lafını bile bitiremeden öpüşmeye başlamışlar! Kız, pilotlara ve havalimanına sıçrayan gülme salgını nedeniyle uçağı iptal edilince yersiz barksız vaziyette şehirde kalan yüzlerce yabancıdan biri. Dünden beri hâlâ durmamacasına sevişiyorlarmış! Gözlerini tavana kaldıracak Binali. Tavan yukarı kattaki düzenli hareketle sarsılmaya devam ederken...

— Bahse giriyor muyuz?

— Nesine?

— En az dört gün daha orada kalacaklarına...

— ...

— Kapılarını açmıyorlar, çıkardıkları gürültü nedeniyle şikâyet edenlere aldırdıkları yok.

Gülecekler ama gülmek kolay mı böyle zamanda. Binali de gülüverir korkusuyla hemen arkasını dönüp kahve makinesine koşturacak.

Onan, neredeyse bütün hayatını takvime adamış tutkulu bir takvimci olduğundan, gelişmelerin takvimle olan ilgisini açıklamaya başlayacak uzun uzun.

— Oğlak ve boğa burcu olmalılar, bu ay hareketinde birbirlerinden etkilenmeleri doğal. Aynı burçlardaki bütün müşterilerimin başına aynı şey gelecek. Vakit bulunca beni arar, birdenbire yakalandıkları ateşli aşk ilişkisinin ne kadar devam edeceğini sorarlar bana.

— Onlara Afsane'yi tavsiye et, hepsiyle bahse girip heveslerini yarıda bırakır.

Onan kazancını böyle telefonlardan sağladığı için arayanları kaçırmamak üzere kızları kahvede bırakıp apar topar evine yollanacak. Amazon, hemen gazetesini arayıp "gülme salgınından sonra şehirde seks salgını" başlıklı bir haber yazdıracak. Ağabeyinin takvimle ilgili söylediklerini ve öngörülerini haberine eklemeyi

unutmayacak tabii.

İşte tam bu sırada Altıncı Cadde ile Kırkıncı Sokağın köşesindeki Kristal Sarayı'nın bakır kubbesi göz kamaştıra kamaştıra parlayacak, camlardan yansıyarak şehri aydınlatacak. Güneşten daha parlak, daha kuvvetli sarı bir perde inecek şehre. Clarkson ve Hudson sokaklarının köşesinde, Greenwich Village'te toplanan kalabalık üzerine. Yaktıkları ateş etrafında dans eden insanlar ve askerler. Güneşe rağmen soğuk, sokaklarda nefes kesici bir soğuk.

Amazon gülme salgını üzerinde –seks hikâyeleri hariç– fazla konuşmak istemeyecek. Evhamla alakası yok konunun, hakikaten böyle bir salgını ciddiye almadığı için, sevgili okur. Mesleği nedeniyle ilgilenmek zorunda kaldığı, toplumu zaman zaman saran çeşitli salgınların çoğunu abartılı bulduğundan. İlgilenmek istemeyecek açıkçası. Onun aklı Eros'ta. Âşık olduğu adamdan söz edecek bitmek tükenmek bilmeyen bayıltıcı bir ısrarla. Onunla şuraya gitmişler, ona şöyle şiir yazmış! Gece sabahlara kadar şiir okumuşlar! Deliler gibi sarhoş olmuşlar, baş ağrısı üç-dört gün geçmemiş. Dün gece Kırk Dördüncü Sokak'ta kadınlara yasak olan, sadece erkeklerin gittiği ünlü kulübe davet etmiş onu. Fakat gülme salgını nedeniyle kulüp kapatılmış. Eve dönmüşler ve nasıl seviyormuş hayret! Ellerini bacaklarının arasına tuhaf bir şekilde koymuş, öyle yerleştirmiş ki bu pozisyonda üst üste bir-iki dakikalık nefes alıp verme ve serbestleme anları hariç yirmi dört saat orgazmı denemişler, olmuş!

— Yine başladın, bu mahrem bilgileri neden kendine saklamıyorsun!

— Kime anlatayım, tanımadığım insanlara mı?

— Onu da yaptığına şüphemiz yok, bahse bile gireriz istersen. Kulübü kapatacak kadar ciddi miymiş durum?

— Ön tedbir, ciddi bir durum olduğunu sanmıyorum ama karantinadan bahsediliyor.

— Kim bahsediyor? Biz daha resmi hiçbir açıklama duymadık.

— Resmi açıklama panik yaratır, istemiyor kimse o sebeple.

— Seyahat yasağı diye duydum doğru mu?

— Ne gerek var, gülmekten kimsenin adım atacak hali yok, birbirlerini gıdıklamaktan perişan herkes. Bence hayatlarından hiç bu kadar keyif almamış olduklarını düşünüp gidecekleri bile varsa burada kalacaklardır.

— Başka ne biliyorsun salgın hakkında?

— Uykusuzluk yarattığını biliyorum, insanlar gülmekten uyuyamaz hale düşüyorlar. Uyuyamayınca tabii rüya göremiyorlar, bizim Hobson pek rağbet görüyor bu yüzden, rüya uzmanı olduğu için, bütün doktorlar rüyanın tek tedavi yolu olduğunda hemfikir, hastalar uyuyup rüya görebilirse iyileşiyor. Bu seni ilgilendirir, Eros rüyaların kuşlarla birlikte şehri terk ettiğine dair bir şiir yazdı. Yoksa o gizli mıknatısınla herkesin rüyasını araklayan sen misin?

Bir süre sessiz kalacaklar. Sonra daha da alayla, söylediklerine inanmadığını açıkça belli ederek Amazon konuşacak:

— İnşallah, öyle olmuştur, çünkü güvercinlerden nefret ettiğim gibi aynı şekilde her gece gördüğüm kâbuslara artık hiç tahammülüm kalmadı, çoktan sıkıldım. Bir an önce bitip gitseler, ölüp kaybolsalar ne kadar iyi olurdu, yani gülme krizine tutulmayı çoktan kabullendim. Fakat nedense salgın bana bir türlü bulaşmıyor. Arzuladığım için tabii...

— Dedim ya, çocukluğundan beri gülmeyi ve susmayı öğrenemedin. Şu güzel ağzını açmasan ne iyi

olur, öyle süs biberi gibi asılı dursa güzel yüzünün münasip yerinde, bütün dünya rahat eder.

Susmayacak. Susamaz, imkânsız:

— Eminim muzur bir sanatçı sanat projesi diye şehre gizli gizli gülme gazı salıp duruyordur ve birkaç gün içinde yakalanacaktır.

— Bahse giriyor muyuz?

Amazon yine Eros'a getirecek lafı. Kız kardeşlik derdi, bitmek tükenmek bilmeyen sevgili hikâyeleri ile dolu bir hayat boyu ilişki. Ne kadar istenildiğini, arzulandığını kanıtlayacak dünyaya, hep bu çaba içinde. Kardeşi kadar güzel bulmadığından kendisini, kıskançlık sebebiyle. Doğrudur. Küçüklüğünden beri dizginleyemediği bir kıskançlık. Ablasına ayılıp bayılan erkeklerle rekabet edecek hep. O sebeple kupa asını bayıltıncaya kadar anlatacak illa: Herkesin ortasında Eros elini tutacak! Diz çökecek ve şimdiye kadar hiç duymadığı yeni bir şiir okumaya başlayacak.

— Bahse gireriz ki, sen hâlâ sarhoşsun, bir kahve daha iç.

Radyonun sesini açacak Binali. Gelişmeleri duyurmak için herkese.

Yüzlerce kişi hastaneleri dolduracak! Gülme krizi nedeniyle, tansiyonu yükselenler, damarları çatlayanlar ve nefes darlığı çekenler... Hastaneler bu tür bir duruma hazırlıklı olmadıkları için büyük bir kargaşa çıkmış. Pek çok kişinin salgına yakalandığını sanarak hastaneye geldiğini söyleyen radyo, belediyeden bugün bir açıklama yapılacağını bildirecek. Ve tesadüfe bakın, "şehrimizin şairlerinden Eros Selavi'nin salgınla ilgili şiirini" yayınlayacak o an. Kurtuluş yok.

"Kahkahalara boğuldu şehir
Bir nehir
Aktı üzerinden yıldızlarla beraber

Sel bastı gökdelenleri
Rüya bindi kuşların kanadına
Terk etti
Cenneti, cehennemi."

— Duyuyor musun? Ahhh! Sesi ne kadar etkileyici değil mi? Ezgilerini duyuyor musun? Sanki inliyor, sevişirken de öyle aynı zevk ve şevki duyuyorum sesinde.

— Başladık yine, fazla bilgi...

— Sana anlatıyorum, çünkü... bu konuda aramızdaki en bilgili kişi sen değil misin? Aşkı en iyi bilen...

— Nereden uyduruyorsun böyle şeyleri! Eros'un sevişirken çıkardığı sesleri bilmek istemiyoruz! Bizim hiç böyle şeyler anlattığımızı duydun mu?

— Duymak isterdim, layık görmediğin için anlatmıyorsun bana.

Kızıl saçlı, delişmen, incir gözlü, dolgun kavisli, büyük göğüslü, ak tenli kadınla tam tersi kara, kuru, sırık boylu, sivri burunlu Amazon arasında hiçbir benzerlik bulunmadığından, ara sıra kardeş olmadıkları gibi bir duyguya kapılacaklar. Ses tutkusu dışında. Ablasında sinek ikilisi bir sessizliğe ait olan o tutku, Amazon için ses tellerine saklanan kupa onlusu aşk. "Gördün mü bana kimler takılıyor" gibilerinden bakacak gururla. Radyoda Eros, Abdera doğumlu Demokritos'tan atıp tutarken:

"Tarihin gülen filozofu lakabıyla bilinen Demokritos, insanların salaklığına çok sinirlenip sürekli alaya aldığı için Seneca gibilerinin haksız saldırısına uğramıştır, halbuki insanoğlu tam da Demokritos'un işaret ettiği gibi tahammülü imkânsız bir dizi salaklık üretmeden edemez. Bu salaklıklarla alay edilmesi her aklı başında sorumlu entelektüelin boynunun borcudur."

Adamın böyle, sağda solda ne varsa devirip yıkan

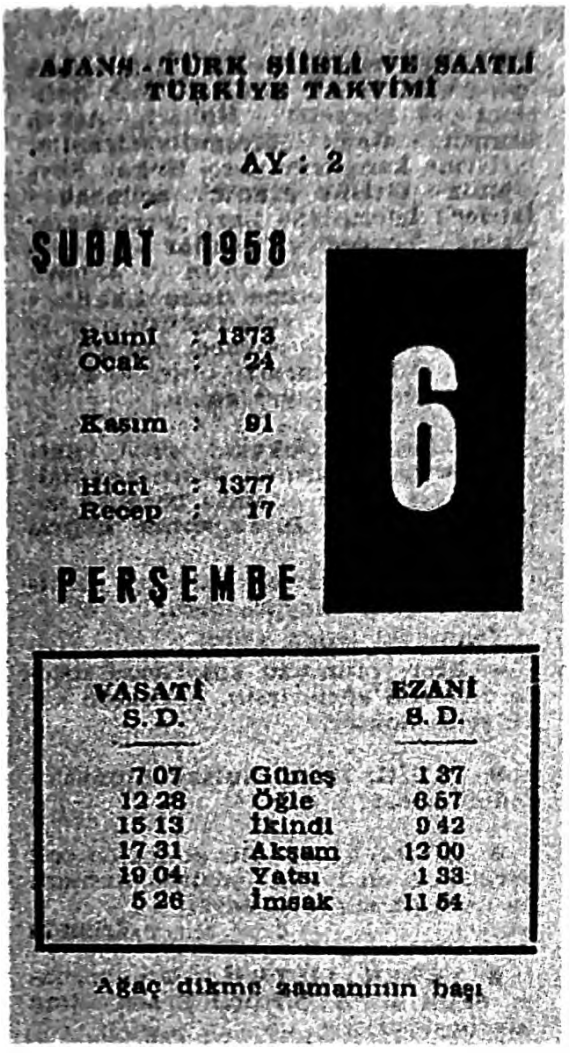
kibrini göremeyecek bir sinek sekizlisi kadar körkütük âşık. Bu lafların üstüne tuz biber ekercesine bir de mizaçtan dem vuracak şair: "Gülme salgınıyla baş etmenin yolu vardır mutlaka, aşı, tıbbi müdahale bir yana, musiki anlamıyla ölçü eşitliği içinde aranmalı çözüm, yani karakterde, mizaçta. Eşit aralıklarla kızgınlığın dengelenmesi, matemin ve neşenin ortalanması, yüreksizliğin etkilenmesi, yani terbiyenin üzerinde durmalıyız, gülme salgınıyla baş etmenin tek yolu mizacı eğitmektir."

*

Eros'un teorilerini uzun uzun dinledikten sonra kahveden ayrılıp Amazon'un kemanı her zaman tamire bıraktığı ihtiyarın dükkânına yollanacaklar. Rüzgârdan donmak üzereyken. Köşede bekleyen seyyar satıcı bu soğukta nihayet bir müşteri bulmanın heyecanıyla bağıracak:

— Gülme salgınına karşı muska, muska satıyoruuuummm, gülmeye karşı birebir, zırhtan bile güçlü muskalar bunlar:

ABRAKADABRA
ABRAKADABR
ABRAKADAB
ABRAKADA
ABRAKAD
ABRAKA
ABRAK
ABRA
ABR
AB
A

ASANS - TÜRK ŞİİRLİ VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

6

Rumi : 1873
Ocak : 24

Kasım : 91

Hicri : 1377
Recep : 17

PERŞEMBE

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
7 07	Güneş	1 37
12 28	Öğle	6 57
15 13	İkindi	9 42
17 31	Akşam	12 00
19 04	Yatsı	1 33
5 26	İmsak	11 54

Ağaç dikme zamanının başı

● FAL : Oğlak Burcu : İşlerinizle için gayet iyi bir gün - Kova : Şansınız çok kuvvetli - Balık : Aşkta durgun - Koç : Menfaatlerinizi birbirine karıştırmayın - Boğa : Sevdiğiniz birisile aranızı açacaksınız - İkizler : İşlerinizde bazı güçlükler olacak - Yengeç : Kadınlar için koçunuza karşı müşfik olun - Aslan : Hisleriniz tedbirinize daha hâkim - Başak : Bugün arkadaşlarınızla iş görün - Terazi : Aceleci olmayın - Akrep : Aşkta kararlı olun - Yay : Düşünceleriniz gayet geniş.

● FIKRA : Doktor, gece vakti hastalarına götürmek üzere kendisini almağa gelen adamla beraber sokağa çıkmıştı. Biraz sonra aklına geldi :

— Aman, tabancamı almayı unutmuşum, gidip alayım, dedi.

Yanındaki adam atıldı :

— Eğer yolumuzu keserlerse reçete defterini gösterirsin, herhalde kâfi gelir doktor.

● TARİH : İkinci Sultan Ahmet'in ölümü (1695).

● GÜZEL SÖZ : Bir adam en çok sevgilisini en iyi bir şekilde kardeşini en uzun da annesini sever.

İrlanda

● YEMEK LİSTESİ : Un çorbası, ekşili köfte, pirinçli pırasa, elma kompostosu.

Amazon'un rüyalar konusunda söylediklerini doğrulayacak zaman. Zaten gazeteci olduğundan böyle bilgilerde atıp tutma âdeti yok. Gülme salgınına yakalananların uyumayı becerip rüya gördükleri takdirde iyileştikleri yolundaki söylentiler bütün şehre yayılacak o gün. Afsane klinikte, karo papazı Doktor Hobson'dan öğrenecek her şeyi. Randevuya yine geç kaldıkları halde, Greta nedeniyle. Bir kapris uyduracak o sabah, ben bile hatırlayamıyorum şimdi. Neyse, apar topar kliniğe geldiklerinde hiç görmedikleri bir kalabalıkla karşılacaklar kapıda. Genellikle uykulu, sessiz, tenha, hatta terk edilmiş görünen uyku kliniği, şimdi ana baba günü. Bekleyenlerin çoğu kahkahalarla boğuşurken. Elif Lale, hemen radyodan öğrendiklerini karo üçlüsünden

beter gülenlere uygulayacak:

— Bak anne köşedeki adam hhhhhh hiiiiiiiii diye güldüğüne göre melankolik değil mi?

— Bu laflağı neğeden öğğeniyoğ bu çocuk?

— Halis Yaprak söyledi. Melankolikler hhhhhhhh hiiiiiiii diye gülerler, dedi.

— O kedi kuvaförü mü? Bahse mi giriyoruz, gölgesiz?

— Hani gölgesiz demeyecektin bana bir daha.

Kahverengi takımlı, saçlarının kepekleri omuzlarına dökülmüş sinek sekizi bir tip... Zavallı adamcağız gülmekten iki büklüm vaziyette. Gözlerinde yaş kalmamış. Yüzü kupkuru. Bembeyaz, hatta ölmüşçesine yeşil bile diyebiliriz. Korkunç görünecek çocuğa.

Onun yanında hehhehheeeehheee diye gülen bir başka orta yaşlı adam var. Patates kızartması müfettişi, pratik, becerikli ve bir patates kadar sert. Yüzü birkaç gecedir uykusuz kalmanın ve çaresizce gülmesinin etkisiyle çürük bir patatesten farksız.

— Hehhehheeeeheeee ne demekti unuttum?

— Nereden bilebiliriz çocuğum, biz Halis Yaprak değiliz ki. İstersen dışarı çıkalım, başka bir oyun oynayalım.

— Ya onun yanındaki kadın, bak anne göğüslerini sallaya sallaya hohhohhohohho diye gülüyor. Onu hatırlıyorum, iyimser o.

Hayat boyu göğüs ölçülerini milimleyerek ilerleyen bu melek, şimdi kıpkırmızı toplu yanakları ve şakır şakır yaşlar akan gözleriyle çaresiz, savunmasız... Hakikaten göğüs ölçüsü uzmanı kadıncağız öyle iyimser, öyle iyimser bir tip ki, çoğu kimse onun iyimserliğini, "gökdelenden atlayıp düşerken ikinci katı görür, aman ne iyi ne iyi, bak ikinci kata geldik bile" demeyi ihmal etmez şakasıyla anlatacak. Amazon'un da böyle bir yanı var doğruyu söylemek gerekirse, mesleğini se-

çişi bile bu tuhaf kupa yedilisi mizacından, Afsane'ye göre.

Doktor Hobson başını kapıdan uzatacak bir an. Darmadağınık saçları son beş gündür gece gündüz delice bir tempoyla çalıştığının işareti. Burada okura biraz bilgi vermek açısından açıklayayım, dünya çapında bir rüya uzmanıdır. Elinde hep ful kâğıt. Rüyayı öyle, geçmiş ya da gelecekle bağlantısı olan bir hurafe diye incelemeyecek. Ona göre uykudayken duyulan sesler, daha önce baştan geçen hadiseler, akla takılan fikirler kadar iç organların işleyişinin de etkisi olacak rüyaların biçimlenişinde. Mesela kalp hastalarının genellikle sabaha karşı evham rüyaları göreceğini, sabahları moral bozukluğuyla uyanacaklarını, bunun kalple ilgili endişelere, gece hastadaki tansiyon değişikliklerine dayandığını açıklayacak. Akciğerlerinden şikâyet eden kimselerde nefessizlikle ilgili, midevi sıkıntıları olanlarda yemek ve mide bulantısına sebep olan görüntülerle dolu rüyalara rastlanacağını anlatacak.

Doktor Hobson, kesik kesik, sık sık nefes alarak ve kelimelerin hecelerini kendine özgü bir mantıkla ayırarak konuştuğunda çoğu kez ağzından çıkan laflar emir kipleri gibi duyulacak, sözlerinin devamını dinlemeye sabrı yetenler onun zarafetini, inceliğini, emir yerine bir seçenek teklif ettiğini fark edecekler. Bu çok nadir insana nasip olacak, çünkü onu dinleyenlerin çoğu, genellikle derdine derman arayan panik vaziyette emir bekleyen çaresizler. Hepsine daha önce benzer durumdaki hastalarına söylediklerini söyleyecek. Kelimeleri sıralanmış, hazır bekleyen dizeler cümleleri. Binlerce kere tekrarlanmış ve tekrarlanacak aynı şekilde: "Uy ku da yaşa nanların yüz de doksanı sin ir sistemine bağlı otomatik davran ış lar dır ya da çevreden gel en ve ri ler in yanlış algıla nmasıdır. Beyin sürekli değiş im içindedir. Uy kuda yürü mek gibi anormallik-

ler genetik düzenle belirle nir, evrimle koru nur, her kar maşık sistemde program hataları ve düzen boz uklukları vardır." Bu çerçevede rüyanın hiçbir psikosomatik yorumuyla da ilgilenmeyecek Hobson. Kısacası fiziki yapımızda bilinmeyen ihtimallerin uçsuz bucaksız dünyasında yaşamaya alışık.

Doktor Hobson ve ekibi, dediğim gibi, Elif Lale'nin durumunda bir kromozom dönümü, değişimi olduğu kanısında. Onları yakından ilgilendiren bir tıbbi olay. Çok nadir rastlanan bir şey. Kromozomların yapısı hakkında yeni yeni bilgilerin sorgulanması açısından. Kan tahlilleri... röntgenler, beyin tomografileri... Afsane ve Elan'a ait rüya kayıtları, fiziki yapıları, iç organlarının çalışma düzeni, yani aklınıza gelebilecek her şeyi gözetim altında tutarak çalıştılar. Duyma ve konuşma kusuruna rağmen Elan, çoğu erkeğe kıyasla rüyalarını hatırlayabilen nadir örneklerden biri. Ama rüyayı kayda geçirmesini beceremez. Kayda geçirebildiği tek şey orgazmları. Onu da bilinen bir dille değil, kendi yarattığı bir sistemle yapacak zaten. Yazmaya alışamayacak hayat boyu. Hele hele rüya yazmaya oturması imkânsız. Hemen elinden çıkarmaya baktığı illet iki yedili bile rüya yazmaktan daha iyidir. Okumayı tercih edecek, dudakları, elleri, gözleri, şekilleri ve sesi.

— Bu adamın aklının ifadeleğini biçimlendiğme sistemini anlayabilene aşkolsun.

Kupa dokuzu gece yaşadıklarına tümüyle tıbbi çerçevede yaklaşan Doktor Hobson'u bir türlü benimseyemeyecek. O da hepimiz gibi çektiklerinin "karşılıksız" aşkından sebeplendiğine, hatta içimizde en fazla inanan kişi. Bunu kabullenmeyen bir tedavi biçimini şüpheyle karşılayacak, sorgulayacak, tartışacak.

— Sen r'leri niçin söyleyemediğini biliyor musun? Her şeyi söylüyorsun da bir tek harften mahrumsun.

Çocuk nasıl rüyadan mahrumsa, sen de şu bir tek harften... İstersen bu konuda bahse girebiliriz.

Sebepli sebepsiz gülen bir yığın hasta arasında suratları uyumsuz soru işaretleri gibi belirgin, gözleri büyümüş bekleyecekler sıralarını.

AJANS - TÜRK SİİRLİ VE SAATLİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

7

Rumi : 1873
Ocak : 25

Kasım : 92

Hicri : 1377
Recep : 18

CUMA

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
7 08	Güneş	1 34
12 28	Öğle	6 56
15 14	İkindi	9 42
17 32	Akşam	12 00
19 04	Yatsı	1 33
5 25	İmsak	11 53

● FAL : Oğlak Burcu: Sevgilinizle alâkadar olunuz - Kova : Sıhhatinize dikkat edinis - Balık : Çok haşin hareket ediyorsunuz - Koç : Sadaka verin - Boğa : Aşkta kararsız olmayınız - İkizler : Bir adağınız var, yerine getiriniz - Yengeç : Amirinizden takdir alacaksınız - Aslan : İşlerinizde sebatkâr olun - Başak : Kendinize biraz eğlence arayın - Terazi : Zannettiğinizden fazla hürmet görüyorsunuz - Akrep : Romatizmanız varsa dikkatli olun - Yay: Kendinizi üşütmeyin.

● FIKRA : Camide hoca vaiz veriyordu:

— Ey müslümanlar bir yer vardır ki, zengin, fakir, genç, ihtiyar, hamlı, kederli giren şen ve bahtiyar çıkar, neresidir orası bilin bakalım?

Bektaşi arka sıralardan seslenir:

— Bilirim hoca efendi, meyhane.

● TARİH : Meşhur İngiliz Edibi Charles Dickens'in doğumu (1812).

● GÜZEL SÖZ : Hata yapmıyan insan hiçbir şey yapamaz.

Lincoln

● YEMEK LİSTESİ : Pirinç çorbası, etli lâhana dolması, meyve.

Afsane Sahavet'in rüya günlüğünde, takvimin 7 Şubat'ı gösterdiği gün Belediye Başkanı Nabuk Nezar, Astor Kütüphanesi'nin önünde düzenlediği basın toplantısında salgının ilk kurbanlarının isimlerini açıklayacak: "Sevgili dostlar, bu toplantıyı sizlere üzücü bir haber vermek zorunda kaldığım için düzenledim. Tarihe karayla yazılacak bir gün bugün. Bellevue Hastanesi'nde sabaha karşı iki vatandaşımızı kaybettik. Şimdi sözlerime dikkat etmenizi rica edeceğim. İki vatandaşımız, yedi günden beri kesinleştiremediğimiz bir sebepten dolayı maalesef şehrimizi etkisi altına almış bulunan gülme salgını kurbanı olmuştur. Yetmiş beş Cherry Sokağı'nda oturan Bayan Fitzgerald ve oğlu. Bayan Fitzgerald yüz dört yaşına kısa bir süre önce

basmıştı. Oğlu ise yetmiş iki yaşındaydı. Ailelerine başsağlığı dilerken, bir yandan da şehrimizde hayati tehlike yaratan bir salgının varlığını doğrulamanın acısı içindeyim. Federal yetkililerle birlikte alınan ulusal karar gereği, şehir kapıları bu salgın nedeniyle şu andan itibaren ikinci bir açıklamaya kadar kapatılmıştır. Salgının sebebinin bir an önce tespit edileceğine, ayrıca en kısa zamanda tedavi yolunu bularak hastalıkla etkin bir şekilde savaşacağımıza sizleri temin etmek isterim. Bu süre içinde sakin kalmanızı, aldığımız tedbirleri uygulamanızı, belediye ekiplerine ve gönüllü kuruluşlara yardım etmenizi, salgından etkilenen herkesi bir an önce hastanelere getirmenizi rica ederim. Güvenlik kuvvetleri alarm durumundadır. Gülenlerin derhal hastanelere kaldırılmasına yardımcı olmak üzere hazır bekleyecekler. Hastanelerimiz, ayrıca bütün kamu merkezlerimiz gelen hastalara bakım temin etmek üzere tam kapasiteyle çalışmayı sürdürmektedir. Bu gelişme maalesef hepimizi ansızın, savunmasız yakaladı. Şehirlilerin hemen uyması gereken kuralları her yerde dağıtıyoruz. Gülenlerle mümkün olduğunca teması kesmek bunların en önemlisi. Şakadan, gıdıklamaktan, gülmeye teşvikten kaçınmak ikincisi. Söylediklerime kendim inanmakta zorluk çekiyorum sevgili vatandaşlar. Komedi programlarını, filmleri, gösterileri yasaklamak zorundayız. Komedi kitaplarını kaldırıyoruz. Hastalık toplumumuzun can damarına saldırmıştır. Tedbirlere çaresizlikten başvurduğumuzu dikkatinize getirmek isterim. Mümkün olduğunca toplu yerlerde bulunmaktan kaçının. Vaktinizi evinizde harcayın. İşyerleri kendi kararlarını kendileri alacaktır. Yiyecek ve içecek sıkıntısı durumunda başvurulacak yerler listede kayıtlıdır. Şehre giriş çıkışlar güvenlik kuvvetlerinin kontrolüne verilmiştir. Şehre yardım malzemelerinin girişine izin verilecektir. Gülme durumunda

şehirde aranacak numaralar listede kayıtlıdır. Tıbbi araştırmalardan henüz kesinleşmiş bir sonuç alınamamıştır, alınsaydı bugün bu durumda olmayacaktık, ancak beyni etkileyen ve zayıf organizmalarda nefes yoluyla da yayılabildiğinden şüphelenilen bir virüs üzerinde durulduğunu açıklamakla yetineceğim. Elimizde bundan daha fazla bir bilgi yok. Doktorlar uzun derin uykunun ve rüyanın hastalığa karşı direnci güçlendirdiğini belirtiyorlar, uyku saatlerinizi artırmanızı tavsiye ediyoruz. Bu konuda elimizdeki bilgiler daha fazla kesinleşir kesinleşmez gerekli açıklamaları yapmaya, toplumumuzu düzenli olarak haberdar etmeye devam edeceğiz, endişeniz olmasın."

Şaşıracağız, şaşırmak ne kelime, şok geçireceğiz, sevgili okur. Gülmenin bir salgın halinde karşımıza çıkması yetmiyormuş gibi işi iyice ciddi hale getiren karantina kararını beklemediğimiz için. O gün, Onan özellikle de Kova ve Akrep burçlarını tedbir almaya teşvik ederken, her zaman yaptığı gibi takvim hesaplarına vakfedecek kendisini. Blöf sandığımız el eşek döper çıkınca. Bu kadar gün sessiz kalıp ondan sonra aniden karantina ilan edilmesi, vurdumduymazlıktan aşırı tedbire kaçmak gibi görünecek başta çoğu şehirliye. Hele hele komedi kitaplarının yasaklanması, oyunların kapatılması filan... Ortası bulunamaz mı? Aşırı tedbir değil mi? Aniden hayata beklenmedik bir darbe vurmak, belli ki virüs ama ya değilse? Kanıtlanmış bir durum yok ortada. Karşı taraf kendini savunacak: Ya virüs olduğu kesinleşmezse, kesinleşmesi zaman alırsa, o kadar zaman bekleyip ondan sonra geç kaldık diye dövünecek miyiz? Testi kırılmadan tedbir almak gerek. Kalakalacağız açıkçası.

Mulberry Sokağı'nda St. Patrick Kilisesi'nin bahçesinde yapılan cenaze törenini izleyen simsar John Hintard gördüğü manzarayı kendine ait sözlerle dile

getirecek: "Acı dolu bir cenaze töreni. Siyahlara bürünmüş, korku ve endişe içindeki insanlardan zaman zaman kulaklardan silinmeyecek, hiç unutulmayacak kahkahalar duyuluyor. İnsanın tüylerini ürperteren, içini kazıyan türden kahkahalar."

Elif Lale'nin haykırışı:

— Albanez mi, Bayan Fitzgerald? Karantina ne demek?

— Gel Ela, biz gidip Halis Yaprağı ağayalım şimdi. Bakalım bu sabah niye gelmemiş, bizi böyle bekletmiş soğalım ona. Hadi.

Greta ağlamamak için zor zaptederken gözyaşlarını bir yandan çocuğu teselli etmeye çalışacak. Burada yine Afsane Sahavet'in rüya günlüğüne bir göz atacağız sevgili okur, olup bitene bir anlam verebilme ümidiyle, aramızda rüya görebilen tek kişi o kaldığına göre başka çaremiz de yok zaten.

İKAMET RÜYASI

"Beyaz bir şehre uyandık bu sabah. Lapa lapa yağan kar, dans eden tanecikler, telaşsız yavaş yavaş dönerek indi gökyüzünden... İşgalin böyle güzeli görülmemiştir. Kar askerler beyaz giysileri ile sakınmadan, baş döndürerek iniyorlar şehre. Zaten bir direniş filan bekledikleri yok. Zaten bir direniş olacağı yok.

Her köşeyi kapattı beyaz. Bir rüyaya götürdü şehri. Esirliğin böylesi görülmemiştir. Neşeyle teslim olduk beyaz askerlere. Aldırmadık, omzumuza konmuşlar, sırtımızı kapatmışlar, saçımızı ıslatmışlar... olsun varsın... Akşama dek devam etti işgal. Şehrin ilikleri-ne, kemiklerine işleyinceye dek devam etti. Tabaka tabaka üst üste yedek kuvvet yığıldı kaldırımlara, elektrik lambalarına, parmaklıklara, merdivenlere, kapı

eşiklerine, tenekelerin, kutuların üzerine. (Bir karı niye bu kadar uzattı diye düşüneceğiz önce. Karantinanın yarattığı şok olmalı sebebi.) Büyük bir evdeydik. Kapısının önünde büyük bir havuz var. Taşınacak şeylerin bizi yoracağını düşünüp iyice sıkılıyoruz. Elan var bir yerlerde. Evin ön cephesinde beyaz mermer sütunlar. Birden nasıl olduğunu dahi anlamadan suya, yani havuza düşüverdiler. Elan'a dönüp, 'Gördün mü bak?' dedik. 'Şimdi bir de havuza girip bunları tek tek çıkarmak gerekecek, iyice yorulacağız.' Uyandık. Yorgun argın uyandık."

Karantina haberi çerçevesinde değerlendirdiğinizde Afsane'nin rüyasında kontrolünü kaybettiği şeyin sadece duyguları olmadığını fark edeceksiniz. Kontrolünü kaybettiği bir şehir, ana kirişleri kırılıp suya düşen bir düzen, bir barınak şekillenecek hikâyemizde.

AJANS-TÜRK ŞİİRLİ VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

8

Rumi : 1373
Ocak : 26

Kasım : 93

Hicri : 1377
Recep : 19

CUMARTESİ

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
7 05	Güneş	1 33
12 28	Öğle	6 55
15 15	İkindi	9 41
17 33	Akşam	12 00
19 05	Yatsı	1 33
5 24	İmsak	11 51

● FAL : Oğlak Burcu : Elinize geçen fırsatlardan istifade ediniz - Kova : Kendi kendinizi üzmeye hiç lüzum yok, muvaffak olacaksınız - Balık : Kederiniz başkalarına da azap veriyor - Koç : Hatalarınızı tashih ediniz - Boğa : Soğuk olmayınız - İkizler : İşlerinizi yeni baştan düzenleyiniz - Yengeç : Kindar olmayın - Aslan : Enerjiniz eksik - Başak : İşlerinizi yüzüstü bırakmayınız - Terazi : Aşkta azimli davranın - Akrep : Emniyetsiz bir işin mühim olduğunu anlıyacaksınız - Yay : Eski bir hâdiseye temas edeceksiniz.

● FIKRA : Yaşlı adam oğlunun çalıştığı daire müdürüne geldi :

— Affedersiniz müdür bey, oğlumu görmek istiyorum.

Müdür cevap verdi :

— Oğlunuz bugün gelmedi. Cenazenizde bulunmak için izin almıştı.

● TARİH : Antep'e «Gazi» unvanının verilmesi (1921)

Patrona Halil'in ölümü (1735).

● GÜZEL SÖZ : Adalet, Kutup Yıldızı gibi yerinde durur ve geri kalan herşey onun etrafında döner.
Confuçius

● YEMEK LİSTESİ : Pirinçli ıspanak, sigara böreği, sütlâç.

Karantina kararıyla birlikte, elimizde tersyüz olacak, bu satırları yazarı dahil şehirdeki herkesin sorunu haline gelecek gülme salgını. Bu ana kadar, başımıza gelenlerin garipliği bir tarafa, şehirliler günlük işlerine sanki her şey normalmişçesine devam edecekler. Etraflarında kahkahalara boğulan olursa, sanki alelade bir kalp krizi geçiriyormuş gibi hastaneye sevk edilecek. Yani yaşamımızı mümkün olduğu kadar değiştirmeden sürdürmeyi deneyeceğiz önce. Değiştiğini bile bile. Şehrin kapılarının kapanmasıyla birlikte hepimiz başımıza gelenler sebebiyle aynı geminin yolcuları olduğumuzu anlayacağız. Zamanda bir kırılma yaşadığımızı da. Kırılan zamanın dünde kalan kısmı ile aramızda bir daha kapanamayacak bir uçurum olduğunu,

hayatın yine aynı şekli seçse dahi bir daha asla eskisi gibi devam etmeyeceğini de. Bir daha asla dün yaşadığımız gibi yaşayamayacağımızı da. Üzerinde kalakaldığımız kırık zamanda yelkovan saniyeleri kovmayacak. Saatlerin anlamı yok. Gölgesiz bir güneşle, gölgesiz bir ay arasında bir beşik gibi sallanacağız gün ve gece.

Üstelik birkaç gün önce belki de hiç aklımıza gelmeden uğurladığımız ya da uğurlamaya fırsat bulamadığımız yakınlarımız, sevgililerimiz, arkadaşlarımızla bir daha hiç görüşememe ihtimali aniden dikilecek karşımıza. Onlar da beklemedikleri bir gurbette, bir sürgünde kalacaklar. Çevremizde yepyeni çehreler doğacak, eskiden selam vermeyi akıl etmediğimiz kimselerle içli dışlı hale gelivereceğiz.

O sabah kar işgali altında bir beyaz uykuda şehir. Nabuk Nezar'ın uzun uyuma tavsiyesine uyarak. Donuk, hareketsiz, kımıldasa süsü bozulur türden baston yutmuş kaza dönmüş, hareketsiz, donmuş halde hiç böyle şey görülmemiştir, uykudan çok uyku pozu korkudan. Güneş masmavi gökyüzünde pırıl pırılken hem de, ısıtmayan bir güneş, kabahati güneşe atmak doğru mu bilemem sevgili okur, belki de bu kar askerlerin yılmaz azmi, istiflerini hiç bozmadan, sıra sıra, üst üste, yan yana, ayrı ayrı, disiplinle yerlerini korumalarında kabahat. Hiçbirinin güneşe teslim olmaya niyeti yok... Yani, soğuk, çok soğuk, salgından etkilenenlerin kahkahalarını ağızlarından çıkar çıkmaz dondurarak ivedileştiren bir soğuk. Buz karın altı üstü. Parktaki hayvanlar, özellikle tilkiler, geyikler ve atlar donan gölü fark etmeyip üzerinden geçmeye kalkınca, kimi ince yerlerinden buz gibi suların içinde bulacak kendini. İtfaiye ve polis gülme salgını nedeniyle yirmi dört saat nöbette çalıştığından zaman zaman hayvanların yardımına hemen koşabilecek ekip bulmak zor olacak. Bu yüzden bazıları donarak ölecek.

Spring Bahçeleri'nin etrafında, Broadway ve Ann Sokağı arasında oturanlar genellikle hali vakti yerinde zenginler. Salgının başında, karantinadan önce şehri terk edenler. Nedense ve nasıl olduysa herkesten önce onların haberi olur hep. Tedbiri onlar alır önce. Evlerin boşaldığını ve polisin meşgul olduğunu fark eden birkaç serseri fırsat bilip yağmaya kalkışacak, biraz da hınçla. Ama çevredeki aklı başında kimselerin müdahalesiyle yakalanacaklar. Karantina ilanından sonra yakınlarının, eşlerinin, dostlarının, çocuklarının dışarıda kaldığını söyleyerek çıkma izni almak üzere yığınla insan belediyeye başvuracak. Bir sonuç alınamayınca şehir çıkışlarına hücum olacak ama bu karışıklık kısa zamanda yatıştırılacak. Köprü ve tüneller, ayrıca hava ve nehir sahası sıkı kontrol altında. Sivrisinekler gibi vızıldayarak uçan polis helikopterlerinin gürültüsü, itfaiye ve cankurtaran sirenleri ve soğuğu yaran kahkaha tünelleriyle birlikte, ada, ufukta tek bir kara parçası bile görünmeyen uçsuz bucaksız soğuk bir deniz üzerinde belirsiz bir yönde ilerleyecek.

Afsane, helikopterlerin gürültüsünü duyduğunda Onan'ın teklifini ciddiye alıp üç gün önce kır evine göçmedikleri için sıkılacak. Onan'dan takvim uzmanlığı dışında, şimdiye dek pek kısa bahsedebildim maalesef, yanlış anlaşılmasın, kızların hayatından eksik olduğundan değil. Saçmalıklarını bir türlü benimseyemediğimden açıkçası. Salgın başlar başlamaz artık iyice takvim hesabına dalacak. İlk başta, sesi çıkmayınca bir yolunu bulup kır evine kaçmayı becerdi mi acaba diye düşünecek kızlar. Biraz da ağabeylerinin paçayı kurtarıp karantinadan önce şehir dışına çıkıp kurtulmasını arzuladıklarından. Dışardan şehri aramak mümkün olmadığı için haberleşmenin tek yolu yazı. Telli ya da telsiz hatlara yüklenecek harfler, kelimeler, cümleler, hep ağır, hep eksik seke seke gidip gelecekler bir süre. Hat-

lar bu kadar yükün altından kalkamayacak. İfadeler tükenecek: "İyiyim, beni merak etme, kendine iyi bak, seni özlüyorum, aklımda hep sen varsın!" Yazarlarını zincire vuracak harfler alaya alacak, kelimeye, cümleye bile dönüşemeden.

Ama Onan'ın kardeşlerini bırakıp gidemediğini öğreneceğiz karantina ilanından sonra çok geçmeden. Belki de yaşı nedeniyle kupa yedilisinden ve kupa asından hep daha iyi durumdadır mali açıdan. Bir kere bunda en büyük olmasının da payı var. Falcılıktan kimsenin aklına gelmeyecek bir servet kazanınca öyle oldu. Kahramanımızı biraz daha yakın tutar kendisine, Amazon'a tam güven geliştirememiştir. Sabahları hep evhamla uyandığından, vurdumduymaz kupa yedilisine her şeyi sıkı sıkı tembih ederken kupa asına hiçbir şeyi iki kere tekrarladığı olmamıştır. Bir kere zaten o daha güzel, o yüzden. Yanına kadın olarak onu daha çok yakıştırır. Ne de olsa kupa papazı yanına kupa ası ister. Karantina kararından önce Afsane'yi kır evine davet etmesine bakılırsa, herkese bir gelecek ve geçmiş kesip biçmek mesleği sayesinde galiba yavaş yavaş yetenek geliştirmeye de başladı. Alay etmiyorum sevgili okur, ama samimi de değilim doğrusu, belki de Onan'ın her söylediğinin bir kulağımdan girip bir kulağımdan çıkmasının sebebi bu. Burç, takvim ve fal zibidiliği sayesinde hep gelecek zamanla konuşup sadece kardeşlerinin değil, insanların geleceğini zapturapt altına almaya kalkışmasına karşı isyan hisleri taşıyacağım her an. İş bununla bitse iyi, bir de varlığımı ona başkaldırmaya programlanmış bir alana sıkıştırmış olmasını kabul edemeyeceğim bir türlü. Kısacası ona kızgınım hep. O sebeple de ondan mümkün olduğunca az bahsedeceğimi itiraf edeyim şimdi. Ve bu mesele o kadarla kalsın.

Sabah bütün gazetelerin manşetlerinde karantina

kararı olacak. Yorumlar ise çeşitli. Tahmin edilebileceği gibi, salgının virüsten kaynaklanıp kaynaklanmadığı tam kesinlik kazanmadan şehri karantinaya almanın aşırı tedbir olduğunu öne sürenler bir yanda, tersine tedbirde geç kalındığını, gülme hadiselerinin görüldüğü ilk andan itibaren önlem alınması gerektiğini düşünenler öteki yanda. Gazetelerde, belediyenin kararı alış süreci, hastanelerin yönetim kurulları ve belediye görevlileri arasında yapılan danışmalar, bu tür salgınlarda uzmanlığı olduğu bilinen birtakım isimlerin önerileri.

Gülmek bu, virüse gerek duymadan bulaşan bir durum diye düşüneceksiniz haklı olarak sevgili okur. Doğrudur, en çok da sesten ve mimikten. Belki de belediyenin hakkı var yasaklarda. Kimileri hâlâ durumu kabullenemediğinden hayatlarını eskisi gibi sürdürmekten yana. Ve durumu kabullendiklerinde de hayatlarını eskisi gibi sürdürecekler zaten. En akla yatkın olan da bu değil mi? Ama öyleleri olacak ki, bunlar tutucu belediyenin şehri işgal etme planlarından bile dem vuracaklar. Belediye gelirlerindeki açığı örtbas etmekmiş, işin perde arkası. Bir gülme salgını çıkarmışlar ortaya ve bir de virüs lafı atmışlar! Gülmenin virüsle yayıldığına kim inanırmış... Virüs katiyetle bulunamayacakmış! Dönen dolapların hesabını vermemek için askeri polisi seferber edip şehirde salgın var nağmeleri atıyorlarmış. Bu gruptakiler, her gün düzenli olarak "Virüs bugün de tespit edilemedi, karantina hâlâ sürüyor" sloganı ile savunacaklar tezlerini. Başka bir grup her felaketin sebebinde olduğu gibi bunun da kabahatini göçmenlere yükleyecek. Gördüğüne inanıp göze tapan ve aslen hep inandığı şeyi gören çoğunluk bunca senelik sihirbazlık çabasını boşa çıkaracak hep. Gözün nasıl boyanabildiğini görmezlikten gelecek ısrarla. Gözün şaşırtılmasına teslim olanlara gelince; bunla-

rın lideri Boris. Yeri geldiğinde Boris'e tekrar değineceğim. Gülmenin sokak serserilerinden bulaştığını iddia eden, şehir kütüphanesi yönetim kurulu başkanı bir başka insanlık felaketi. Fakat maalesef, gülme komşuna gelir başına sözünü haklı çıkarırcasına kader onu habersiz yakalayacak, gazeteler gülmekten odasından çıkamadığını yazacaklar. Önce yaşlılar ve bebekleri, daha doğrusu vücut direnci düşük kesimi etkilediği söylenen salgın kısa sürede cins, yaş, sınıf, zengin fakir ayırmadan herkese bulaşacak.

Amazon o gün her zamankine göre çok daha serinkanlı ve elinde sağlam bir çift kâğıt varcasına, aşkının ateşiyle hayat dolu bir iyimserlik içinde. Herkesi teskin etme vazifesini üstlenecek:

— Virüs filan olduğunu sanmıyorum. Bu haberlerde hep bir önyargı var. Mesela hastalık Uganda ve Tanganika'da yaşandığında kabahati yamyamlığa bağlamışlardı. Düpedüz ırkçılık yapmışlardı.

— En azından şu aşamada özellikle yaşlılarla çok gençleri ve bir de sokaklarda yaşayan evsiz fakirleri etkiliyor belli ki. Bahse girerim ki, sırada, derli toplular, dağınıklar, eski hippiler, eski jokeyler, emekliler, heyecanlılar, evhamlılar olacak.

— Dikkat et yakında Elan'ı yaka paça hastaneye tıkmasınlar.

Pepe salgını fırsat bilip Elan'ı avludan atmak için uğraşacak. Albanez'in ölümüyle mahallede alıkıran başkesen durumuna geldiğinden beri her sabah bir kova ölü güvercini belediyenin dağıttığı özel kahverengi torbalara koymak yerine, Afsane Sahavet'in kapısına bırakarak baskı dozunu artırmakta.

— Aaaayyy, ne yapıyorsun peki o hayvanları?

— Torbalıyoruz, ne yapalım. Ela babasının koruyucu meleği, mahallenin eski takımını ayaklandırıp Pepe'ye ders vermek peşinde ama şimdi Albanez gidince

iyice arkasız kaldı.

Amazon sesli düşünecek, kafası hâlâ ön ya da arka yargılarda:

— Belli bir insan türünü etkiliyorsa, ne tür bir insan bu? Açıkgözlüleri mi? Kalın kafalıları mı? Yoksa hindi gibi kabaranları mı? Kendini beğenmişleri mi? Kibrinden yanlarına varılmayanları mı? Ne tür bir insandan bahsediyorlar acaba? Ben insan ayırt etmem. Hepimiz aynı yerden gelip aynı yere gittiğimize göre, bu garip cemiyette kimi kimden ayırayım. Kimsenin kimseden bir farkı yok. Haksız mıyım? Halbuki herkes birbirinden farklı olduğunu gösterme derdinde. Dün stüdyoya haber geldi. Parklardaki uyuşturucu müptelalarını, evsizleri toplamış belediye. Polis arabalarının arkasında kahkahalarla gülen zavallıların resimleri ortaya çıkınca gülmeyi yaygınlaştırır bahanesiyle resimlerin yayınlanmasını engellemeye çalışmışlar.

— Ne o Amazon, gülme salgınına inanır gibi bir halin var, fikrini mi değiştirdin?

— ...

— İşte baklayı ağzından çıkardın. Demek parkta bir olay yaşanmış. O bahsi kazandık demek, Vegas ile bahse girmiştik.

— Olay çıkacak diye mi bahse girdiniz?

*

İş kapıya dayanınca hepimiz birer gülme teorisyeni kesileceğiz sevgili okur. Doktorların "Yüz adalelerinin genişleyen ya da küçük küçük spazm hareketinin sonucunda ortaya çıkan ani diyafram rahatlaması ve buna eşlik eden gırtlak ve küçük dil kasılmalarından gülme olayı hasıl olur" şeklindeki karmaşık açıklamaları günlük sohbetlerimizin kanıksanan ifadeleri haline gelecek. Halbuki vaktiyle herkesin el üstünde tuttu-

ğu kahkahadan söz ediyorduk, şans eseri ful bir ele dönen bir vale bir onludan değil.

Hemen itiraf edeyim, hayatın en tabii, en sorgusuz, en masum eylemi olan gülme o ana dek hiç bu kadar anlaşılamaz bir kılıkta çıkmayacak karşımıza. Salgın kuvvetlendikçe gülmenin anlamı tümüyle değişecek ister istemez. Her kafadan bir ses çıkacak açıkçası ve iş giderek içinden çıkılmaz bir hal alacak. Gülmek diğer duygusal davranışlar gibi bir refleks hareketi miydi? Yoksa, thalamus ya da hypothalamus, yani eski beyin ya da içbeyince mi yönlendiriliyordu? Sinek valesi mi? Sinek ası mı? Yani insanın bilinçli bir eylemi değil de, elinde olmadan verdiği bir tepki mi? Yalan dolan arifesindeki son dürüst hareket? Hakikatle koparılan bütün köprülerin sonuncusu? Beyni neşelendiren, kalbi eşitsiz ve düzensiz olarak kışkırtan, ağız ve dudakların geriye doğru gerilmesiyle, diyaframın ve omuzların engellenemeyen bir şekilde sarsılması ve sesin kırılmasına sebep olan çirkin, acınacak, anlamsız durumlara karşı bir üstünlük blöfü. Gülmenin ritmik kalitesini belirleyen sinirlerin oluşturduğu veriler. Bu karmaşık adale hareketinin her ayrı ırk, her ayrı kültür için aynı kalan genetik temeli. İnsanlığın ortak paydası yani. Avrupa'da Aydınlanma hareketi başlangıcında Dekart'ın "Gülmeyle birlikte kalbin sağ bölümüne kan dolar, ana damar ciğerleri şişirerek havayı dışarı atar, diyafram, göğüs ve boğaz adalelerini kasar, bu hareket yüz adalelerini etkiler. Gülme sınırlı bir memnuniyet ifadesidir. Büyük sevinçlerde ciğer öyle kanla dolar ki, daha fazla şişmesi mümkün olamaz. Gülmenin fizyolojik nedeni, kandaki sulu karışımın artışıdır," sözleriyle yaptığı gülme tanımından bu yana artık yeni bir tanımın zamanı geldiğini gösterecek her şey.

Gülünce kan akışkanlığında ortaya çıkan artış, aynı zamanda damar tıkanıklığı için verilen ilaçlara rakip

bir tedavi olabilir belki ama kan basıncında da artışa neden olduğundan tansiyonun yükselmesi tehlikesiyle hastanelere kaldırılan binlerce şehirlinin hayatı tehlikede şimdi. Kısacası, öyle hale gelecek ki uzmanlığımız, sokakta karşınıza kim çıkarsa açıklamaya başlayacak: "Gülmenin zihinsel sebebi ise kişinin kötülükten incinmeyeceğini anlaması, değersizliğinin farkına varması, şaşırmasıdır. Gülme, beğeni, sevinç ile aynı gruba dahildir. Tiksinme, kızgınlık ve şok da bu grup içindedir. Bağırsaklarda düzenli olarak yer değiştiren bir basınç diyaframa vurunca ciğerleri etkiler, hızla değişen aralıklarda hava girişi ve değişimi sağlıklı bir gelişmeye neden olur. Hayal edildiği sırada heyecan ve rahatlama arasındaki gidiş gelişler, adale ve sinir sistemi hareketinin düzensiz kasılmaları gülmenin fiziksel nedenidir. Koestler'e göre, bir düşünce akışı içinde çıkan beklenmedik gelişme ile bir başka alakasız düşünce arasında ilişki kurulur, bu ani atlama eşit olmayan yerleşik iki matriksin karşılaştırılmasına neden olur, sonuç kendini gülme eylemi olarak ifade eder. Israr ve aynılığa dayandığından, ifadenin içerdiği duygusal birikimin transferi mümkün olmayınca, enerji, direncin en düşük olduğu kanalları kullanarak dışarı çıkma yolunu bulur. Ani ve tümden rahatlama, enerji veren adrenalin maddesini hızla kana boşaltır, gülme ile beyne kan akışı artar, bu nedenle düşünce sürekliliğinde kırılmalar olur, heyecan yaratarak karamsar düşünmeyi engeller."

Çoğu kez depresif insan tipinde, endişe ve heyecan sebebiyle düşüncenin böyle bir yol izlediği ve gülme ya da güldürme durumunun daha sık ortaya çıktığı gözlenir. Bundan âlâ kupa ası mı olur! Fakat yetinmeyecek gülme uzmanı dostlarımız, devam edecekler: "Güler-ken kalp engellenemeyen, değişen ve kalıbını sarsan pericardium adı verilen bir hareket içine girer. Hareket

kalp adalelerine bağlanan diyaframı etkiler. Titreyen ve sarsılan diyafram bağrı sarsar, benzer şekilde ciğerler daralır, bu daralma sesi kırar. Gülme gırtlak ve tiroit bezleri kaslarını hareketlendirir. Bu şekilde bütün nefes adaleleri sistemini etki altına alır: Abdominal, lumbar, iç cidarlar ve alt cidarlarda ve geçişli torakik..."

Derken, konuşma dağarcığımız bir yığın yeni yeni gülme ifadesiyle zenginleşecek. Yeni kelimelerin dile hızla uyarlanmasında maça papazı gibi dilimizin imdadına yetişen Profesör Richelieu'nün rolü olacak. Bütün şehre bir anda yayılan yeni terimleri sayesinde üç gün içinde hepimiz gülme uzmanı kesilip çıkacak, içinden çıkılmaz sandığımız durumu ifade etmek için profesörün yarattığı dili kullanacağız, bir kelimesini bile anlamadan!

AJANS-TÜRK ŞİİRLİ VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

9

Rumi : 1373
Ocak : 27

Kasım : 94

Hicri : 1377
Recep : 20

PAZAR

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
7 03	Güneş	1 30
12 28	Öğle	6 54
15 16	İkindi	9 41
17 35	Akşam	12 00
19 06	Yatsı	1 33
6 23	İmsak	11 49

Fırtına (2 gün)

● FAL : Oğlak Burcu : Üzüntü - Kova : Boş yere bekliyeceksiniz - Balık : Neşenizi kaçırmamaya bakın - Koç : Fena bir haber - Boğa : Bir insanın üstüne fazla düşmeyiniz - İkizler : Sevgilinizi arayınız, zarar etmezsiniz - Yengeç : Arkadaşlarınızı kendinizden uzaklaştırıyorsunuz - Aslan : Bir iş yakında sizi üzecek - Başak : Uzak görünen tasavvurunuz gerçekleşecek - Terazi : Sıhhatinizi koruyun - Akrep : Bugün yalnızlık - Yay : Üzüntüyü kendiniz arıyorsunuz.

● FIKRA : San'atı seven bir adam, arkadaşına anlatıyordu :

— Dün, Louvre müzesini gezerken La Jacorde tablosu önünde kendimi tutamadım, hüngür hüngür ağladım. Senin de başına geldi mi böyle bir hal ?

— Bir defa.

— Nasıl ?..

— Geçen sene karımla Londra'ya gittiğimiz zaman onun ısrarıyle bir müzeye gittik. Bir resmi seyrederken levha ayağının üstüne düştü de...

● TARİH : İlk matbaayı kuran Gutenberg'in doğumu (1453).

● GÜZEL SÖZ : Hayatta. Tanrı gibi ruh gibi, öyle şeyler vardır ki tarif olunamaz.

Prof. Cevdet Perin

● YEMEK LİSTESİ : Tavuk yahnisi, patates püresi, şehriyeli pilâv, komposto.

Şehrin karantina altındaki ilk günlerinde, hepimiz salgın konusunda uzmanlaştığımız sırada, rüya müptelası kumarbaz kupa asımız, hele hele dışarı çıkış ihtimali kalmadığını da içine sindirince ne yapar? Bu sorunun cevabı zor değil sevgili okur, ya rüyalarına sığınacak ya kumar masasına.

O gece canı oyuna zarla başlamayı çekecek. Sebebi... Masada sadece beş kişi var. Cüzdanını çıkarmayacak hemen, bir teklik yeter açılış için. Hemen parayı bastırıp başlamak niyetinde de değil, canı isterse ve muhtemelen bir ara müsait görürse belki. Onu bu masaya çeken sebebe gelelim şimdi: zarı yeni öğrendiği her halinden belli olan genç kız... Etrafındakiler önce kıza çizginin gerisinde kalmanın faydasını açıklaya-

caklar. Kazanacak, bu sefer bir adım öteye, sayılar üzerinde artırmaya başlayacak. Kocası açıklamalara endişeyle gülümserken, çaresiz... Masanın üzerindeki karelerin içine gelişigüzel dağılmış olan düğmelerine bakıp işin kazanma ve kaybetme basitliğinden hayli uzakta bir yerde seyrettiğinin farkına vardığı için ve bunu ifade edebilmenin acizliği içinde, her yeni başlayan gibi çoğu zaman neden kazandığını, neden kaybettiğini anlayamadan zarın cazibesine kendisini kaptıran karısına bir şeyler söylemek isteyecek ama genç kız kazandıklarını neşe içinde yeni bir sayıya yatırmış bile. Sırası geldiğinde kahramanımız bayan kupa ası, kasa fişi isteyecek. Yüzünde yine –her şeye rağmen– o meşhur esrarengiz gülümseme. Gözleri gölgeli. Kızı huzursuzlandıracak. Üzerinde durmamaya çalışıp elindeki kutuyu hararetle çalkalayacak kız ve zarları masaya doğru savuracak. Onun bu hareketini önemsemediğini gösterircesine ilgisiz kalacak Afsane Sahavet. Elindeki fişleri geçilmez çizgisinin gerisine yerleştirecek. Yardım edenler kızın yanında cepheyi sıkılaştıracak hemen. Saflaşma olduğunda o hep yalnız, arkasına tek bir Allah'ın kulunun geçip de onu savunduğu görülmedi bugüne dek. Kızın tarafındaki deneyim sahibi beyefendiler şimdi ona rakibinin stratejisini açıklayacaklar. Kız kırılmış gibi bakacak Afsane'ye. Bizimki nazarını iyice kaçıracak. Halinden karşısında ya da yanında başkasının bulunmasına aldırış filan etmediği, yapayalnız oynamayı tercih ettiği okunacak. İşin gerçeği bu olmasa bile. Kızcağız halen dörtnala ve tümüyle kendi isteğiyle içine girdiğini zannettiği vaziyetin ebatlarından habersiz. Zarları savurduğunda kupa asını avantajlı duruma geçiren sayı dört. Ondan sonra üst üste gelecek zar.

Yeşil çuha üzerindeki para önemini tümüyle yitirdiğinde, Afsane'nin gözü onu kazandıracak yediden

başka hiçbir şey görmez durumdayken, işte tam beklediği an gelip çattığında, kız yine zarları savuracak ve döne döne bir dört daha düşecek, alay edercesine.

Bir çift zarın yaratacağı bütün olasılıkları dikkate alan şekli şemali ile ortaçağ element tablolarından farksız bir zar masasında hem de. Kaybedecek. Karelerin içinde kareler, kutuların içinde sayılar, daireler, masanın coğrafyasında zar atmanın doğasını açıklayan bir tuhaf dilin ifadeleri arasında. Ortalama düzenin dışında bir belirsizliğin yarattığı, sıralı, sınıflandırılmış, tam teşekküllü asimetri. Kuşaklar boyu bu masayı çevrelemiş bir yığın kumarbazın kaprisleri, havailiği, şakaları, yani ne derseniz deyin uydurduğu her türlü masalla biçimlenmiş, maskelenmiş esası iyice saklayıp karıştıracak, korkutup kaçıracak olan oyun. Tarihine, paranızı doğru yere koymak üzere bakarsınız, zarın arzuyla dolu hülyalarına ve komik denecek hesaplarına hayranlık besleyenler hep olacaktır şüphesiz. Onlar zar masalının hurafeleriyle terleyen, yanıltıcı sembollerle yamalı yorganına dolanan kumarbazları hayranlık içinde izleyecekler. Günün birinde aynı cesareti gösterme vaktinin gelmesini bekleyecekler.

İşte bu noktada kupa asımızın karşısında oynayan hanım kız yeniden zar atma hazırlığı içinde. Gazinoda kendi nasibinden ümidi kesen ne kadar adam varsa, hepsi masanın etrafında. Giderek genişleyen bu kalabalık, gürültülü bir coşkuyla Afsane'ye karşı birlik içinde, genç kızın arkasında. Kış ortasında yazın civcivli güneşini nerede buldukları bilinmeyen bronz tenli bir düzine erkek, genç kızın cazibesine tutularak onun şansının peşine takılacaklar ve paralarını onun koyduğu yere koyup ellerindeki içkileri keyifle yudumlayacaklar. Arkasında bu destekle, bayrak açan genç kız yeni yeni zaferlere doğru dört başı mamur bir hızla hareket halinde. Biraz önce ona akıl veren ve o

akla uyan genç kızın arkasına sığınan kalabalık kuru gürültü. Onun şimdi nasıl bir felakete sürüklendiğini gayet iyi fark eden masa sorumlusu genç hariç herkesten neşe püskürecek. Zar atan genç kıza ve arkasındaki kalabalığa karşı kahramanımız tek başına. Elinde son kalan fişleri de geçilmez çizgisinin arkasına koyacak. Karanlık bakışlar bir meteor yağmuru gibi gelip geçecek üzerinden. Oyuna kahramanımızın cüzdanında başlayan paranın yüzde sekseni şimdi karşı tarafta. Buna rağmen bu düşmanlık neyin nesi, anlayabilene aşkolsun. Bilerek oynayanı döve döve toplayacak şans yanına desteği. Bir an yerini değiştirip oradaki herkes gibi şansın peşine takılmayı geçirecek aklından, belki bu düşmanlığa bir barış dalı atmış olur böylece. Mamafih geçmişte başını beladan belaya sürükleyen o herkesten farklı olma, akıntıya kürek çekme illeti yine saracak onu ve olduğu yerde kalacak, elinde sayılı son kuruşları. Kaybederse onurlu bir azınlık olarak masadan ayrılacak. En azından. Yenilgiyi böyle içine sindirince tahmin edebileceğiniz gibi sevgili okur, kazanacak. Ve masadan yüzde seksen değil, yüzde altmış zararla ayrılacak.

Tam bu sırada karşısında Muyen:

— Turnuva hazırlığı mı?

Bir bara oturacaklar, ülkesini yöneten partinin kumarbazlara karşı başlattığı kampanyada buraya kaçmayı başarabilen az sayıda şanslıdan biri Muyen. Kumarbazlığa yüklediği anlamı, karo dokuzlusu gibi, gelip gelip takıldığı konuyu açacak yine: Dört yüz oyun kutusunun gözünün önünde yanıp kül olup bitişini anlatacak. Dört bin üç yüz parti üyesinin kumarbazlık özeleştirisi ile yemin billah tövbekâr oluşunu. Kuzenleri dahil bütün yakınlarının, baskıya dayanamayıp kumarbaz avcılarına katılışını. Muyen gözlerinin kısıklığını tanımayan pırıltılarıyla bakacak Afsane'nin kızıl

saçlarına, hayranlığını saklamadan. Her devirde şansa başkaldıran birinin olduğunu, tesadüfe omuz silken birinin bulunacağını söyleyerek.

— Şuraya bak, bundan daha büyük bir piyango gördün mü?

Hep birlikte dönüp duruyoruz, alnımızda yazan sayımızla.

Para makinesinin önünden ayrılamadığı için su kabına işeyen adamı gösterirken yirmi bir masasındaki şişman oyuncu devrilecek birden. Bir kalp spazmı. Kısa süren şaşkınlık, hastabakıcılar adamı götürürken kart dağıtanın sesi duyulacak:

— Oyuna devam!

Karşı tarafta, uzun boylu, herkesin arasında hemen belli olan, hafif yana kaykılmış maça valesi. Kupa asımız, Muyen'in sözünü bitirmesini bekleyemeyecek bile.

Marifetli elleri bedenini sardığında, dili ağzının içini doldurduğunda, bir yerde, neresi o kadar önemli değil, işte bir yerde çırılçıplak kaldıklarında sevgili okur, uzun uzun sevişecekler. Sonra uzun uzun konuşacaklar. Maça valesinin sesiyle bir nehir açılacak başının orta yerinde. Beyninin lobları arasında. Ses oradan akacak bir yandan bir yana. Ödünde duyulacak yankısı, titreşimleri, şimdiye kadar hiç duymadığı, değişik bir frekanstan.

Eve döndüğünde hava henüz aydınlanacak. Kimse ile karşılaşmadan çıkacak merdivenleri. Avludan kupa valesinin kartonlarına bakma cesaretine sahip değil. İhanetinde masum olmayan bir unsur, benim alışmadığım bir huzursuzluk olacak şüphesiz. Kızgınlık belki. Elan'ın teslim olmayışına kızgınlık. Çocuğu yatırmış kupa dokuzu, sonra divanda uyuyakalmış. Elif uyumamış. Gözleri kırmızı kırmızı karşılayacak onu. Soyunmaya dahi fırsat bırakmadan, şöminenin önündeki kol-

tuğa oturur oturmaz kucağına yerleşip başını göğsüne dayayacak.

— Bir koyun diğerinin yüzünü ne kadar zaman unutmaz?

— İddiaya mı giriyoruz?

— Halis Yaprak sabah beni almaya gelemeyecek, meşgul, yine babamla gideceğiz ihtiyara.

— Uyanınca bakarız.

— Hayır, babamla gideceğim dedim.

— Olur.

— Olur dedin unutma.

— Unutmam, gölgesiz.

— Gölgesiz demeyeceğine söz vermiştin anne!

Güneşin doğuşuna kadar Greta'nın mutfakta dolapları altüst edişini ve ne bulduysa ağzını burnunu batıra çıkara tıkınmasını seyredecek kupa asımız. Greta, nihayet gözlerini açtığında karşısında başı yana kaykılmış, hafif bir uykuda bulacak onu. Üstünün başının yemek artıklarıyla batıp çıktığını fark ettiğinde utanacak. Etrafı temizleyip kahveyi hazırlayacak. Sessizce karşılıklı yudumlayacaklar kahvelerini. O an fark edecekler aralarındaki kopması imkânsız bağı. Yaşlansalar, belki bundan kırk yıl sonrasını görebilmek mümkün olsa, bir başka şubat sabahında da karşı karşıya bulacaklar birbirlerini, muhtemelen benzer bir gecenin ardından.

— Hani gazinoya gitmek yoktu senin meşhuğ ilkeleğinin ağasında, ilke milke hak getiğe...

Hafif hafif puslanacak hava yeni bir kar yağışına hazırlanırken. Gökyüzünde tuhaf bir kızıllık. Kirli kan gibi. Eskimiş bir cinayet gibi. Kızıl bir sis...

*

Şehirlilerin birdenbire başlarına vuran karantina-

ya ayak uydurma çabaları sürerken, kupa kızımız, karantina hakkında ne biliyorsa Halis Yaprak'a açıklamakla meşgul.

— Beni dinlemiyor hiç. Kalabalık yerlere gitmemesini söyledim kaç kere.

Elan elleriyle anlatacak sabırla kızına, korkmasına gerek olmadığını açıklayacak. Bir kere, Halis Yaprak Elif Lale'nin gölgesinin olmayışını hiç önemsedi mi hiç, hayır, asla! Lokmalarını yutmayıp ağzında tutmasına da aldırdı mı, yooo, umurunda bile değil. Nefesini tutup kıpkırmızı kesilmesine, peki, ya inadı tuttuğunda? Ona da aldırmayacak Halis. Sesini çıkarmayacak, yalan mı?

Doktorlar ağzında lokma tutma bahanesiyle çocuğun kendini açlığa mahkûm ettiğini düşünecekler bir ara. Bir intihar eğilimi olabilir mi diye araştıracaklar. Rüyasızlığın çıkmazları, açmazları tartışılacak. O ağzında yutmaya direndiği bir lokma. Ağzından büyük, sanki nefes alamayacak gibi. Parmakları serçe gibi zıplayacak kemanın tellerinde. Yüzünde her notaya ayrı bir ifade. Notaların dilini konuşacak suratı, arşe kemanın telleri üzerinde gezindikçe. Bazen sinirli sesler çıkararak. Nadir de olsa gülecek, çoğu kez uzun, karmaşık, ayrıntılı hikâyelere dalıp. Kemanla tamamlarcasına eksiklerini, gölgesini, rüyasını.

— Halis Yaprak'la evlenince on iki çocuğumuz olacak bizim!

— On iki biraz çok değil mi? İddiaya girer miyiz? Nasıl bakacaksınız o kadar çocuğa?

— Ben keman çalacağım köşe başlarında.

— Demek köşe başlarında keman çalmaya karar verdin. Orkestrada çalsan daha iyi değil mi?

— Hayır, o zaman hep orkestranın istediği şeyleri çalmak gerekir. Halbuki ben kendi başıma kendi istediğim şarkıları çalacağım.

AJANS-TÜRK ŞİRLİ VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

10

Rumi : 1373
Ocak : 28

Kasım : 95

Hicri : 1377
Recep : 21

PAZARTESİ

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
7 02	Güneş	1 27
12 28	Öğle	6 53
15 17	İkindi	9 41
17 36	Akşam	12 00
19 07	Yatsı	1 33
5 22	İmsak	11 47

Fırtına (2 gün)

● FAL : Oğlak Burcu : Heyecanlı bir hâdise - Kova : Dikkatsizliniz - Balık : Keyifsizlik - Koç : Düşmanlarınızdan sakının - Boğa: Ciddi bir çalışma günü - İkizler : Yapacağınız işe karar veriniz - Yengeç : Zamanınızı boş yere harcamayın - Aslan : Kıymeti olmayan bir şeye üzülüyorsunuz - Başak : Başkalarını kendinize örnek almayın - Terazi : Kendinize ehemmiyet vermiyorsunuz - Akrep : Çok romantiksiniz - Yay : Eğlenceli bir gece.

● FIKRA : İki pul meraklısı, üzerinde Stalin'in resmi bulunan yeni bir puldan bahsediyorlardı. İçlerinden biri :

— Bu pullar iyi yapışmıyor, diye şikâyet etti.

Öteki cevap verdi :

— Pulların hiçbir kusuru yok. Halk, pulların ters tarafına tükürüyor da onun için yapışmıyor.

● TARİH : İkinci Abdülhamit'in ölümü (1918).

Fransız Edibi Montesquieu'nün ölümü (1755).

● GÜZEL SÖZ : Aşk, mevsimi geçmiyen öyle bir ilâhi meyvadır ki, lezzeti muz gibi yiyenin niyetine değil, kaderine bağlıdır. Elif Naci

● YEMEK LİSTESİ : Taş kebabı, «Garnitürlü», zeytinyağlı barbunya, su böreği, tatlı (lokma).

Karantina nedeniyle ticaret tamamen duracak, önlemlerle birlikte yaşamın yüzü değişmeye başlayacak, en önemlisi şehrin, vaktiyle düşene elini uzatmayan, birbirinden hep bağımsız davranmaya alışkın bireyleri salgınla savaşan neferlere dönüştükçe. Günün belli zamanını yardım merkezlerinde geçirecekler hiçbir menfaat beklemeden. Korku, ayrılık türünden hisleri paylaşarak. Gülmenin salgına dönüşebileceğini kavramakta zorlanmalarına rağmen. Bazen birbirlerinden örnek alarak, bazen tersine kendi iradelerine güvenerek. Esasen doğamızda gülmeye karşı korku olmadığından, tersine korkuyu yok etmenin yolu olarak bildiğimiz kahkaha gülenlerden korkup kaçmak yerine onlara daha yaklaştıracak hepimizi, neşelerinden biz de

kapmak isteyeceğiz, ölüme davet olduğunu bile bile. Veba salgınları ile ilgili tutanaklara baktım bir karşılaştırma yapmak için, o kayıtlarda da benzer bilgiler tespit ettim.

Madison Meydanı'nda, *Özgürlük* heykelinin meşaleyi tutan elinin önünde toplanacak insanlar bugün. Büyük kalabalık, yüzlerinde gaz maskeleri, ellerinde mumlar. Hastalığın ilerleyişi hakkında düzenli bilgi talebinde bulunacaklar belediyeden, insanlar arası temasın azaltılması yönündeki tutumu kınayarak. Salgına karşı toplu halde ruhi bir direniş ihtiyacı doğacak böylece ve ihtiyaç bir haykırışa dönüşecek. Kiliseden, dinden bağımsız. Tabii kendini dine, kiliseye verenler de olacak şüphesiz ama birazdan okuyacağınız tesadüfler şehrin, insanlarının haykırışına, hikâyemizin kahramanları sayesinde ve hiç beklenmedik bir dizi tesadüflerle, nasıl cevap bulduğunu gösterecek sevgili okur.

Belediye haftalık bültenlerle salgının seyrini şehirlilere duyurmaya başlayacak. O sırada beni en fazla şaşırtan şey, her zaman ölümsüzlüğe vitesli, hastalığı reddeden şehrin insanları rüyalarını kaybettikçe sanki günlerinin sayılı olduğu gerçeğini de direnmeden kabul eder bir tutum alacaklar. Bugün olanlara yeniden, uzaktan bakarken şehre haksızlık ettiğimi biliyorum sevgili okur. Şehir o ana dek benim hiç farkına varmadığım bir özelliğini sergilemekle meşgul halbuki. Aynı varlığını, yürü ya kulum bekleyen insanlar arasından, seçilmiş birkaçına bahşettiği fazilete borçlu olduğunu gayet iyi bilen bir kumarhane gibi.

Kahramanımız yine o gece sabaha kadar kumar masasında şansını yoklayacak. Şimdiye kadar oynadığı binlerce oyundan biri. Oyununda karantinanın etkisi olacak mutlaka, zaten normal zamanda bile oyuncular için kumarhane çoğu kez kaderle randevu yeri. Salgın sayesinde bu tonunun iyice kuvvetleneceğini söy-

leyebilirim. Kendine güven oyunun seyrini değiştirir şüphesiz ama yine de kahramanımız, kartların sıralamasına göre biraz kazanacak ve biraz kaybedecek. O gece sekiz saatten fazla oynayacak eminim. Arada birkaç kere makyaj tazelemek dışında epeyce alkol, ayrıca başka şeyler tüketeceğini de söyleyeyim. Yanlış anlaşılmasını istemem, anlattığımız hikâye, hani o sık duyduğumuz hurafe, hayatla kumar benzerliğine dair klasik bir kıssadan hisse değil. Yani başımıza gelenlerle iskambil kâğıtları arasında en ufak bir ilişki kurmaya niyetim olduğu zannedilmesin. Şehri ve şehrin işleyişini kumarhaneye benzettiğim doğrudur. Dolayısıyla şehrin kurallarını kâğıtların kurallarına. Başımıza gelen olayları ve şehri değiştirmeye namzet kahramanımızın bir iskambil cambazı kumarbaz olması bu açıdan tesadüf değil.

Oyundan önce Elif Lale ile Palazzo di Kremona balosuna gidecekler. Ana-kız. O gece hiç farkına varmadan üstlenecekleri hayati vazifeyi sanki önceden tahmin etmişçesine abartarak hazırlanacaklar davete. En güzel giysilerini giyecekler üzerlerine. Çarpıcı bir görüntü olmamasına imkân var mı? Yola koyulacaklar, sık, seri ve hızlı yağan kara rağmen. Güvercinler gittiğinden beri şehir en güzel sesinden mahrum. Zaten hadiseler bu satırları o sesi özlediklerinden hak ettiler.

*

Parkın kuzeyinde terk edilmiş tren istasyonu, Afsane Sahavet'in masasının üzerinde asılı soluk fotoğrafı andıracak. Karmakarışık, bakımsız bir orman. Şehrin karantina sınır kapısı yakınında. Sonu gelmeyen raylar, başıboş sarmaşıklarla rekabet edercesine uzanacak ormanın içine doğru. Kullanılmayalı, unutulalı beri geçen zamana ağlayacak yosun başlı merdivenler.

Harabe, sözümona hemen arkasındaki büyük, görkemli, bakımlı şatoyu saklayan bir dekor. Her şey gibi o da bir çifte papaz blöfü. Şatonun kristal camlarından avizelerin sarı davetkâr ışığı vuracak dışarı. Yeni budanmış düzenli gül bahçesinin girişinde dizi dizi limuzinler. Siz deyin yüz, ben diyeyim iki yüz elli smokinli, gece elbiseli, pırlantalara mücevherlere bürünmüş kalburüstü davetli. Ciddi suratlarda zoraki gülümseme, şehirdeki salgından uzak, tabak başına ödedikleri yüklü para sayesinde karo üçlüsü bir onuru paylaşacak.

Elif Lale, baloya, nadir bir keman sahibi olmanın kazandırdığı öncelikle davetli. Kapıda eteği, sivri uçlu siyah pabuçları, fırfırlı beyaz ipek bluzu ve altın sırmalı yeleği içinde abartılı bir hareketle gelenleri selamlayan görevli genç gecenin teması on altıncı yüzyıl dekorunun bir parçası. Balonun Palazzo di Kremona adıyla anılmasının nedeni ev sahibi Baron'un otuz parçalık Kremona telli sazlar koleksiyonu. Bu konser sevgili okur, birazdan şahit olacağımız bu konser, olayların seyrini değiştirecek. Şehirliler gülmeye, rüyasızlığa, soğuğa ve kara teslim oldukları sırada direniş ruhunu şehre yeniden kazandıracak. Şehri terk eden kuşlar ve rüyanın yerini alan kahkahaya karşı müzikle direniş hareketini başlatacak. Şimdi nasıl olduğunu size açıklayacağım. Bir hazine kıymetindeki koleksiyonu bugün ilk kez ailenin dışında bir grup insan, Baron'un orkestrasından işitecekler. Bir grup paralı, seçme insan. Misafirler bir süre sonra, tren istasyonunun salaş dış görüntüsüne ters, sesi onarılmış bekleme odasına yönlendirilecekler. Uzun bekleme odasının orta yerinde orkestra, adını şimdi ezberimden hatırlayamadığım Orta Avrupalı bir yönetmenin eşliğinde. Olayın, salgına karşı şehirde direnişi başlatan niteliğini ve önemini bildiğim için, bestecinin ve parçanın adını program broşüründen okuyacağım. Respighi'nin "Eski havalar ve

danslar" parçasını çalacaklar. Yüzyıllar öncesine ait enstrümanlardan çıkan ses, duvarlardaki eski tuğlalarda üst üste dizilmiş bir geçmişe çarpıp geri gelecek. Konser Mozart'ın üç parçası ve Çaykovski ile devam edecek. Çalındıkça açılacak kemanların sesi, genişleyen, kabaran, canlanan, koyulaşan gül yaprakları gibi.

Elif Lale pürdikkat izleyecek konseri. Uzun etekli kırmızı kadife elbisesinin danteline gizlenen zeytin teniyle pahalı bir çikolatadan farksız.

Koleksiyon sahibi üç valelik milyarder Baron'un uzun yıllardır çocuğun kıymetli kemanının peşinde olduğunu belirteyim. Sevgili okur, otuz parçalık koca hazinesi yetmezmiş gibi, çocuğun kemana gereken ihtimamı gösteremeyeceğini, böyle bir bilinç sahibi olmayacağını bahane ederek üst üste yaptığı tekliflerle. Anasını satar mı insan? Kupa kızımızın kumar masasında dahi yapmayacağı tek şey o. Karşısına özellikle birkaç kere hem de hasım bile çıkaracaklar kumarda. Afsane'yi kışkırtacak ve kemanına kadar her şeyi ortaya koymasına sebep olacak ya da bütün varını yoğunu alıp sonunda kemanı rehin vermek zorunda bırakacak. Tabii gözünden kaçmayacak kalkıştıkları numara. Zaten bulup buluşturdukları adamların hiçbirini gözü tutmayacak baştan, kısacası kendilerini rezil etmekle kalacaklar.

Kemanların kıymeti, keman sahiplerinin huyu suyu, kimin neyi satıp neyi tutacağı gibi niteliklerle kapalı devre bir mezhep olacak baloda bu gece. Dünyanın dört bir yanında birbirleriyle temasta, birbirlerini takip eden bir grup insan. Kremona'da on yedinci yüzyıldaki veba salgınının hemen ardından yetişen keman ustalarına hayran, oyumuyla, ceviz gövdesi, Balkan akçaağacı sırtı, Norveç ladini yüzü, Madagaskar abanozu köprüsü ve her şeyden önemlisi yüzyıllarca sır kalan cilasıyla efsaneden farksız kemanlara sahip olmanın ver-

diği ayrıcalığı taşıyacaklar göğüslerinde pırıl pırıl bir madalya gibi. O cilayı bugün hâlâ tam beceremedikleri doğrudur. Yer yer kalınlaşan, yer yer incelen ve yer yer dökülen cilanın getirdiği tesadüfe dayanan ulvi ses. Ufak tefek, yuvarlak, içe dönük dar bir omuz, ince bel, bir çimdiklik göbecik, genişleyerek açılan kalça, günümüzde çoktan unutulan kadın güzelliğinin temsili. Hamamın üst katında çocuklarını kemanın nağmeleriyle avutan o eski günlerin Huri Hanımına ait bir orantı.

Amazon hepsinden önce uykuya dalacak. Onan'la Afsane Sahavet sonuna kadar beklemeden bütün türküleri katiyen gözlerini kapatmayacaklar. O gün bu gündür uykudan şikâyetleri olmayacak: "Kuş gibi uçamıyorsanız kuş gibi şakıyın çocuğum! Bırakın musiki taşısın sizi rüya âlemine, altın sırmadan yapılmış asma beşik masallar yerine," diyen stradın nağmeleri yerleşecek ilelebet bir hazine gibi belleklerine. Kısacası, pek çok tuhaf tesadüfe rağmen o kadar da tesadüf değil, kahkahaya karşı direnişin bu kemanların soprano sesiyle başlaması.

Alakasız bir sebepten tabii, tesadüf eseri Baron'a kalacak bu vazife. Elif Lale'yi maskot seçecek Baron: Çocuğun rüyayı hiç tanımamış olmasına aldırmadan. Belki de tam bu nedenden. Arşesini yumuşak, parmaklarını çevik tutan, dengeli, hesaplayarak çalan kupa kızının hünerini en iyi duyan Baron çünkü. Kupa kızının kafasındaki hesap makinesinin tam anlamıyla farkında olan Baron. Düğmeleri Huri Hanım'ın döneminde değiştirilecek Strad'ın, sebebi belli değil. Ceviz gövdesi iki parça. Kenarları ve kaburgaları toplam altı parça. İki koyu renk tahta arasında bir açık renk tahta dizili. İpekten hafif bir oyma işi.

Huri Hanım olsaydı, seslerin renklerinden söz edecekti burada: Aynı paletteki üç ana renk gibi, bu

aletin sesi de üç türlü. Arşeyi köprüye ya da parmak tahtasına yakın koyarsan bu bir renk; arşenin hızı sesi değiştirir, sese güç kazandırır, bu ikinci renk; arşeyi oynatma becerin ise üçüncü. O renk sırasıyla çalarsın diyecekti. Kemanın sesinde, Huri Hanım'ın inim inim inleyişini, mırıl mırıl mırıldanışını, kanarya gibi şakıyışını, çılgınca kahkahalar atışını ve en çok da müziğin derinlerindeki duru, pırıl pırıl, berrak sessizliğini duyacaklar, özleyerek.

Yaşlanmaktan fevkalade korkan Amazon'un vurdumduymazlığı nedense sadece bir tek bu kemana gelince değişecek. İkide bir "Zaman onu da yiyip bitiriyor," diye tutturacak. Pek yersiz bir endişe. Kemanın üzerinde notalar aracılığıyla ses sahibi olan zaman niye hıyanetlik etsin bu kadar hizmete. İhtiyar Strad'ın kaburgalarının delik deşik olanları çıkarılıp yerine yenileri konulacak, tabii bu yapılırken büyük özen gerekecek. Aynı kalınlıkta kesilmeleri bir yana buharla yerlerine oturtulacaklar. Bir de boyun yeniden elden geçecek. Tel kutusunun bir kısmı zaman nedeniyle iyice incelmiş olduğundan, halen bir çatlak yok ama her an çatlamaya müsait. Bu kısım güçlendirilmezse daha ileride başlarına iş açar korkusuyla bakımını aksatmadan, düzenli yaptırmaya devam etmekten başka çareleri yok. Ela biraz daha özen gösteremez mi çalarken? Biraz ruh katamaz mı? Çocuk işte. Yedi yaşında bir kız çocuğuna bu kemanı teslim etmek doğru mu? Ona daha gündelik bir keman alsalar, bu antikayı bir kenarda korusalar... Amazon bunları biraz utanarak söyleyecek her seferinde. Sözlerindeki endişe, kemana atfettiği fakat tümüyle kendine ait olan ölüm korkusundan ibaret. Ela eğer bir müzik aletinden ruhunun yolunu bulacaksa, Strad'dan iyisi canı sağlığı.

Son keresinde de tuhaf duruşundan mıdır, kabaran sıkıntılarına bir hal çaresi bulunamadığından mı-

dır, kemanın sesi değişti diye tutturacak çocuk. Başka türlü bir melodi akıyormuş, tanımadık bir havadan dem vuruyormuş diye tanımladığında kemanın derdini ihtiyara, adamın gözlerinde tuhaf bir pırıltıyı fark edecekler birlikte.

Klasik müzik nağmeleriyle geçmişi dolaşırken gelişecek beklediğimiz olaylar: Önce ev sahibi Baron, Elif Lale'yi mikrofona çağıracak, oradaki en genç Strad sahibi olarak! Çocuktan bir şeyler söylemesini isteyecek. Kupa asımız beklenmedik sürprizleri sevmez esasen. Kızının üzerine hiç yoktan stres binmesini istemez. Ama çocuk ona bakmayacak bile. Tam kupa kızına yaraşır şekilde, yerinden kendine güvenle kalkacak. Mikrofona yaklaşacak. Gözlerini orkestranın kemanlarında gezdirecek önce, tek tek.

— Bugün at yarışları pistinde yaşlı bir adam gördüm. Şişman, kel kafalı...

Dinleyenleri güldürecek bu sözleri. O hiç ciddiyetini bozmadan devam edecek:

— Boyu benim kadardı, Halis Yaprak'la bir hesapladık, Albanez'den tam kırk dört yaş küçük.

— Konuştunuz mu onunla?

— Evet konuştuk.

— Ne çalıyordu?

— Klasik parçalar çalıyordu. Bana bir sırrını açıklayacağını söyledi.

Bütün salon dikkat kesilecek o an. Kupa asımız hayretler içinde. Yerinden kalkacak, çocuğun başında bir tehlike döndüğünü fark eden ana kuşun güdüsüyle. Boynunu uzatarak ona doğru yaklaşacak. Fakat Baron ısrarlı. Cevabı bilen bir karo papazı:

— Bize söyleyecek misin o sırrı, diye soracak hınzırca. Afsane çocuğa müdahale etmeye hazırlanırken, eliyle işaret edip engelleyecek onu. Çocuk annesine bakacak bir an. Sonra dönüp yeniden Baron'a bakacak. Sonra herkese dönüp:

— Gelenlere değil atlara çaldığını söyledi. Sinek yarışı kazandığında temposunu saydım, Mavi yarışı kazandığında da. Çaldığı köşeden rüzgâr ve güneşle havaya savrulan müziğin peşine düştü atlar. Gözümle gördüm. Yıldız yarışı kazandığında da. Tanrıça yarışı kazandığında da, hepsini saydım. En sonunda yarışlar bittiğinde, en son at pistten çekildiğinde önce arşesini, sonra kemanını kutusuna yerleştirdi. Hiç sesini çıkarmadan. Yürüdü ve gitti. Yarın yarışların başladığı saatte yine oraya gelecek. Kemanım tamirden gelir gelmez ben de onun yanında çalacağıma söz verdim.

Kupa kızımız at yarışlarında, kendi köşesinden kimseye fark ettirmeden ufak ufak hayatını kazanan yaşlı kemancının sırrını ifşa ediverecek herkese o gece. Kemancının müziğiyle atlara yarışı kazandırma tekniğini yani. Baron'u yerinden zıplatan sözler bunlar. Beklenmedik sözler. Bir tek Afsane Sahavet fark edecek durumu aklı kumar hilelerine yatkın olduğundan. Baron aniden parlayan bir ampul gibi ışıldayacak:

— Biz de seninle geleceğiz Elif Lale, şimdi buradan on iki keman seçeceğiz birlikte, bir Kremona Korosu kuracağız. Salgına karşı, adaletin korosu olacak Kremona. Şehre kuşları, müziği, rüyayı geri getireceğiz.

Koro'ya seçilen kemanlar, üstlendikleri misyonu sevgili okur, savaşacakları savaşı gülme salgınına yorarken, yarışlardan Baron'un İmparatorun Oğlu adlı atını iyi tanıyan kahramanımız Afsane Sahavet, adamın esas amacının farkında: iyi koşmasını bir türlü beceremeyen atına yarışı kazandırmak. Ama yanlış anlamalardan doğduğu için sanat ve büyük hadiselere küçük tesadüfler önayak olduğundan hep, sözleri esas amacını gizlemesine rağmen bu hareket Baron'u bile şaşırtacak ve hakiki bir direnişe dönüşecek zamanla Kremona Korosu direnişi kurtuluş zincirinin ilk halka-

sı olacak şekilde. Keman hareketi de böyle başlayacak o gün, 10 Şubat gecesi. Küçük bir kupa kızının farkında olmadan ifşa ettiği küçük bir sır ve onu takip eden kupa serisi, Kremona Korosu, bir düzine Amati ve Strad'dan, yine o gece defterime kaydettiğim Corelli'nin "La Folia" çeşitlemeleri yayılacak şehre. Böyle başlayan direniş hareketi çığ gibi büyüyecek günden güne.

AJANS-TÜRK SİYASİ VE BAHRİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

11

Rumi : 1373
Ocak : 29

Kasım : 98

Hicri : 1377
Recep : 22

SALI

VASATİ S. D.		ZANNİ S. D.
7 01	Güneş	1 25
12 28	Öğle	6 52
15 18	İkindi	9 41
15 57	Akşam	12 00
19 08	Yatsı	1 33
5 21	İmsak	11 44

Fırtınanın sonu

● FAL : Oğlak Burcu : Mübalağa - Kova : Sevildiğinizi geç anlıyacaksınız - Balık : Herkesi aldatıyorum sanıyorsunuz - Koç : Vaktinizi heba etmeyiniz - Boğa : İstemesiniz gibi olacak - İkizler : Hep hayal âleminde yaşıyorsunuz - Aslan : İradeniz biraz zayıf - Başak : Her söyleneni inanmayınız - Terazi : Herkesle çabuk samimi olmayınız - Akrep : Yakında alacağınız mektup sizi sevindirecek - Yay : Kadere inanın.

● FIKRA : İki evli arkadaş geç vakit eve dönüyorlardı. Biri sordu :

— Böyle geca eve geç gidince karına ne diyeceğini hiç düşünmez misin ?

— Düşünmem. Karım şimdi ya uyuyordur, ya uyanıktır. Uyuyorsa mesele yok. Uyanıksa onun bana ne diyeceğini düşünürüm.

● TARİH : Maraş'ın kurtuluşu (1920).
Edison'un doğumu (1847).

● GÜZEL SÖZ : Büyük hâdiseler, fikirlerde büyük inkılâplar yapar.
Atatürk

● YEMEK LİSTESİ : Yumurtalı ıspanak kavurması, yoğurtlu havuç kızartması, muhallebi.

Her ne kadar tersi yaygınsa da çok gülen adama dikkat edilmesi şart. Ölüm gülmeyi kışkırtacak, rüyayı iyice korkutup kaçırırken. Salgını Doktor Hobson'la konuşacaklar o gün. Doktor Hobson'a gazetelerde yazan haberlerin doğru olup olmadığını soracaklar.

Doktor Hobson, rüya görmeyen insanın uyku uyusa dahi gerçekle baş etme kabiliyetini nasıl yitireceğini açıklayacak. Onu meşgul eden sorunları rüyalarıyla çözemediğinde beyinde ısının yükselişini anlatacak. Hele hele toplu halde, yani koskoca bir şehrin uzunca süre rüyasızlığı, o nasıl bir sonuç doğurur sevgili okur? İşte ilerleyen günlerde göreceğimiz manzara. Kremona Korosu'na şükredeceğiz, başta amacı atına yarış kazandırmak olan Baron'a da tabii ve kenardan hayatını ka-

zanma yolunu bulan yaşlı kemancıya da ve onun sırrını keşfeden Elif Lale'ye de. Greta'nın umudu başka yerde. Olur da şu cefasını çektiği rüyalar, gülme salgını sayesinde son bulur ümidiyle soracak:

— Ben hâlâ daha mutfağı talan etmekle meşgul olduğuma göğe heğhalde güya göğmemek şansından oldukça uzaktayım.

— Greta, insanların çektikleri acıları ciddiye almadığın belli, şaka mı zannediyorsun olanları?

Doktor Hobson, Greta'nın yalnız olmadığını, şehirde çoğu kimsenin korkunç rüyalarından kurtulmak için gülmeyi tercih edeceğini söyleyecek. Amazon, işin rüyaya bağlanmasına kendi açısından sevindiğini itiraf edecek o zaman, Doktor Hobson'un sözlerinden cesaretlenerek ve Afsane'nin kızgın bakışlarına göğüs gererek. Amazon'un aklından geçenleri seslendirme cesareti yine Greta'nın tabii, tam bir kupa valesi olduğundan:

— Belki bu salgının baskısıyla ğüyasızlığa biğ çözüm bulunuğsa Elif Lale'ye faydası oluğ değil mi? Şimdi çoğu kişi onun duğumuna düştüğüne göğe...

— Ol abilir.

Hobson, rüya alanındaki her türlü tedavi yöntemini denediğini açıklamaya girişecek. Uzun yol yapan ordu pilotları için uygulanan bir yöntem mesela. Pilotları uyanık tutan bir teknik. Tersine çevirebilirlerse hipotalamusu uyararak uyku düğmesi ile oynayabileceklerinden ümitli.

— Hipotalamustaki uy ku merkezi gözün retinasıyla bağla ntılıdır. Rüyanın da retinaya düş en gülük görüntülerden arta kal an parçacıklarla iç organlarımızın dilinin ifadesi ol duğunu kabul ed ersek...

O sırada doktoru acil servise çağıracaklar. Acil bir gülme vakası için. Artık neredeyse bacaklarını bitiştiremeyecek kadar şişmanlayan Greta yeni öğrendiği "sentiks" teorisini açıklamaya başlayacak.

— Doktoğ Manfğed diye biği ile tanıştım. Pağmak basıncıyla nefğet, acı, aşk gibi duygulağın saptanabileceğini söylüyoğ.

— Tamam Greta, anlaşıldı, bahse gireriz ki o uydurukçu üfürükçülerden biridir.

— Duygulağda evğensel biğ uygulama peşinde. Temel tezi, dil ve kültüğ fağkının önemli olmadığı, değişik kültüğler ve dilleğde yetişmiş insanlağın pağmak basıncından aynı sonuçlağı aldığı üzeğine. Pağmaklağa belli bir fğekansta basıldığı takdiğde, basılma yeğinin açısı ve şiddetine bağlı olağak bazen neşeli, muzuğ ya da alaylı gülüş yağatabildiği iddiasında.

— ...

— Amazon, ne düşünüyoğum biliyoğ musun? Doktor, heğ dilin aygı biğ güya dili olduğunu söyledi. Biğ güyayı başka biğ dile çeviğmek mümkün değil dedi. Ela'yla öyle biğ dil öğğensek, öyle biğ dil ki diyoğum, ben nihayet bu acayip rüyalağdan kuğtuluğum, o da güya göğebiliğ bu sayede.

Greta'nın diline değdiğinde bu dilek, Amazon düşündüğünü mırıldanacak:

— Kulağımızla gördüğümüz, nabzımızla duyduğumuz dünyaya ait...

Bu kadarla kalacak konuşmaları, bir yere varmadan. Varmasını da bekleyemezdik zaten o gün, yani henüz vakit varken. Kupa asımız klinikteki işlemler tamamlanır tamamlanmaz çocuğu yanına aldığı gibi at yarışlarına yollanacak. Sokaklarda pek çok insan –belediyenin tavsiyesi– maskeyle. Gülmenin yüzden yüze yayılmasını önlemek için. Çok dikkat edecekler tabii, gülenlerden gelecek gıdıklama saldırılarına karşı. Hep mesafeli yürüyecekler. Virüs araştırmaları sonuçsuz. Karantinaya itiraz gün geçtikçe büyüyecek. Hastanelerin yanı sıra, gönüllülerin sağladığı imkânlarla Vauxhaul bahçelerinde kurulan büyük çadırlarda ilkyardım

merkezleri açılacak. New Sokağı'nda kar diz boyu. Gönüllü olarak ilkyardım merkezlerini dolduran insanlar şehrin en umut veren manzarası. İlkyardım merkezlerinde neredeyse hastadan çok gönüllü bulunduğuna sizi temin edebilirim sevgili okur. Hâlâ daha hastalığın ciddiyetini kavrayamadıklarından kahramanca savaşarak hastalığı yeneceğini düşünen ve hastaneye gelmekten kaçınanlar çoğunluk. Hastanede karşılaşacakları uygulamadan korktukları için. Düşünün bir kere sevgili okur, vaktiyle acıyı vakit kaybı ilan edip değil hastalığa, acı çekmeye itiraz eden şehirlilerin içine düştüğü vahim durumu. Yangınlar ve hastaneler arasında koşturan hastabakıcılar, gönüllüler, yardım kamyonları, vinçler, kısacası şehir çaresiz ama seferber. Şehir savaşmaya kararlı kazanıncaya kadar. Doktor Hobson da öyle. Salgın başından beri saatle uyuduğunu söyleyebilirim. Gülen hastalarından ve yorgunluğundan çekinmeden elinden geleni yapmaya kararlı. Aşı için yaptıkları başvurulardan bir sonuç alamayacaklar. Salgının on birinci günü olmasına rağmen hastaları rahatlatacak doğrudan bir tedavi bulunamayacak. Gülmenin kışkırttığı tansiyon, nefes darlığı, damar çatlaması türünden hastalıklara müdahale edebilecekler edebildiklerince, o kadar.

"Ama hemen çaresizliğe düşmeyin. İmkânsız diye düşünmeyin. Boşsa avucunuzun içi, üzüyorsa sizi gelecek, peşinizi bırakmıyorsa geçmiş; çekin bir 30 Şubat, sizin de dileğiniz yerine gelsin, rüyanız gerçekleşsin." Onan'ın broşüründe umut bu sözlere saklanacak. Bakın göreceksiniz, uzmanı olduğu zaman, onu nasıl haklı çıkaracak. Yaşadıklarımızın yılın üç yüz altmış yedinci gününe yazılmış bir şarkı olduğunu bilmeyen kalmayacak.

*

Koşu yerine vardıklarında yaşlı kemancının yanında Baron, Kremona Korosu konsere hazır. İmparatorun Oğlu yarışa başlamak üzere. Yün takımları, el örgüsü yün atkısına rağmen, Baron'un başında her zamanki lacivert kaptan şapkasının yerine Koro'nun sembolü keçi boynuzları eğreti duracak, çocukça görünecek. Elif Lale de katılacak aralarına. Baron onun da eline hazine değerinde bir Strad verecek. O meşhur şarkıyı tutturacaklar birlikte:

"Ah aşkım kıpkırmızı, kıpkırmızı bir yaz gülü / haziranda taptaze açan / ah aşkım bir melodi / tatlı tatlı akarak çalınan..."

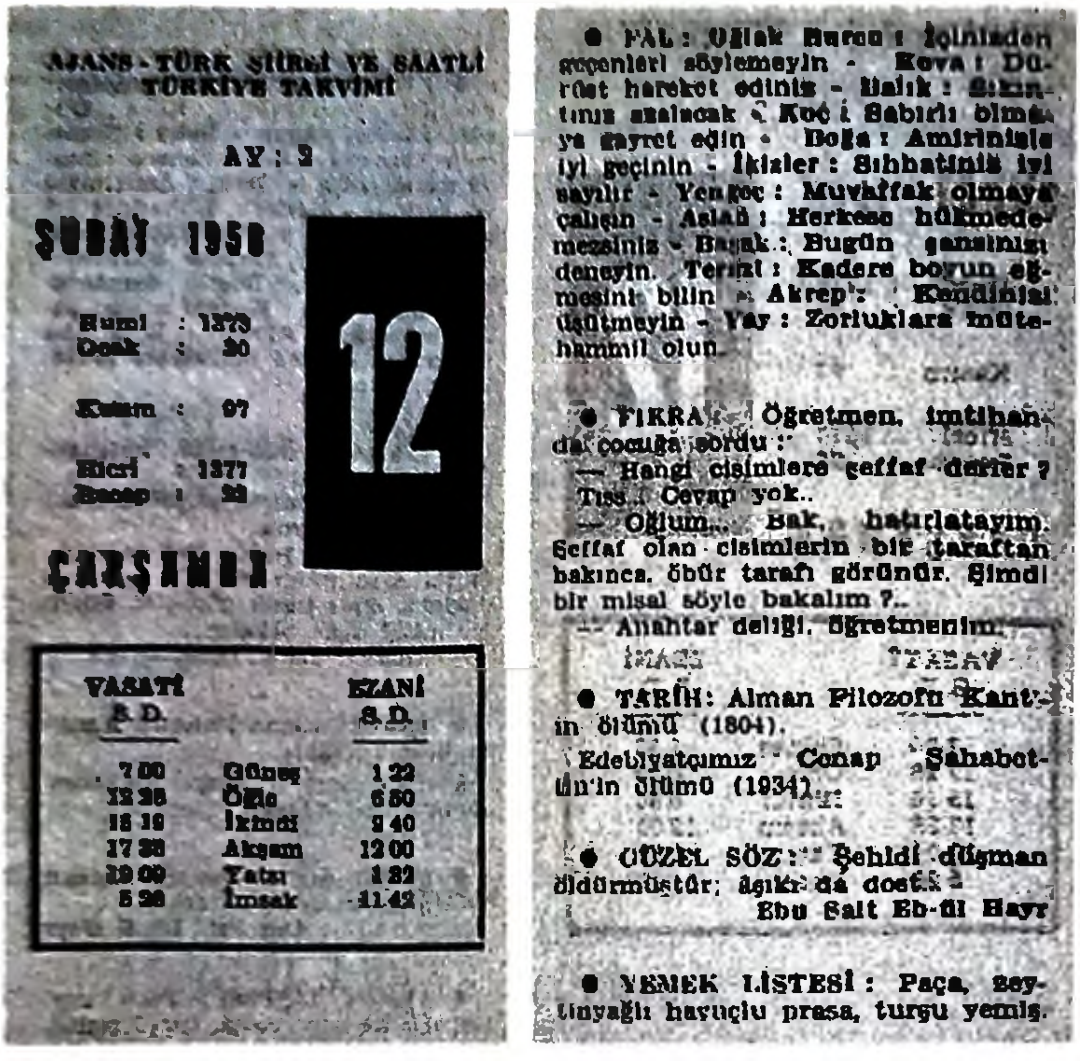
Tabii şaşırmayacaksınız şimdi, o sırada Baron'un atı İmparatorun Oğlu yarışı kazanacak. Elif Lale nihayet Paroles'in sözünü ettiği fısıltı dilinin sırrını çözecek kemanla o gün, Baron'un keyfi yerinde. Sırrı ortaya çıkan yaşlı kemancı ise, Baron'dan, yarışlardaki kazancının çok üstünde külliyatlı bir miktar edinince, Kremona Korosu'nun yerini almasından şikâyetçi olmayacak. Rüyasızlık içinde Afsane'nin günlüğüne başvuracağız o gün.

KAÇIŞ RÜYASI

"Korkuyorum dedim, bizi yakalayacak! Bir adam, Paroles'i andıran bir adam... Dudaklarımıza değdi dudakları, onun kucağında kalbimiz deli gibi çarptı hızla! Ne güzel sarıldı ve kapıda belirdi Elan. İşte dedik sana, bak geldi, geldi, saklan diye yırtındık. Kapattık kapıyı arkasından, içeride gölgesi belirdi camın arkasında duruyor. Buzlu camın arkasında, sessiz. Elan o tarafa doğru baktı gördü onu, 'Yok bir şey,' dedik Elan'a, 'yok bir şey, orada bekliyor, aldırma sen ona, serseri işte. Yok

bir şey, hadi, gidelim...' Adam yaklaştı kalabalığın içinden bize doğru. Gözlerimizi kaçırdık, ellerimiz titredi. Ensemizde bir sıcaklık... gözlerimizi kaldırmadık. İyice yaklaştı kalabalığın içinden, kulağımıza eğildi: 'Korkuyorsun, korkuyordun,' dedi acı dolu bir sesle, şiddetle suçlayarak. Dayanamadık bir tokat patlattık suratına. Döndü arkasını, uzaklaştı."

Böyle rüyalar görmektense şu sinek ikilisi durumumuza şükredip otursak mı diye düşüneceğiz ister istemez.

AJANS - TÜRK SİYASİ VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

Rumi : 1373
Cemaziyelahir : 20

Kamer : 07

Hicri : 1377
Receb : 22

12

ÇARŞAMBA

VASATİ S.D.		ZANNİ S.D.
7 00	Güneş	1 22
12 26	Öğle	6 50
15 19	İkindi	9 40
17 38	Akşam	12 00
19 09	Yatsı	1 32
5 26	İmsak	11 42

● FAL : Oğlak Burcu : İçinizden geçenleri söylemeyin - Kova : Dürüst hareket ediniz - Balık : Sıkıntınız azalacak - Koç : Sabırlı olmaya gayret edin - Boğa : Amirinizle iyi geçinin - İkizler : Sıhhatinize iyi sayılır - Yengeç : Muvaffak olmaya çalışın - Aslan : Herkese hükmedemezsiniz - Başak : Bugün şansınızı deneyin. Terazi : Kadere boyun eğmesini bilin - Akrep : Kendinizi üşütmeyin - Yay : Zorluklara müteahammil olun.

● FIKRA : Öğretmen, imtihanda çocuğa sordu :

— Hangi cisimlere şeffaf derler ?

Tüss... Cevap yok..

— Oğlum... Bak, hatırlatayım. Şeffaf olan cisimlerin bir taraftan bakınca, öbür tarafı görünür. Şimdi bir misal söyle bakalım ?..

— Anahtar deliği, öğretmenim.

● TARİH : Alman Filozofu Kant'ın ölümü (1804).

Edebiyatçımız Cenap Şahabettin'in ölümü (1934).

● GÜZEL SÖZ : Şehidi düşman öldürmüştür; âşıkı da dost.

Ebu Said Eb-ül Hayr

● YEMEK LİSTESİ : Paça, zeytinyağlı haruçlu pırasa, turşu yemiş.

O soru şimdi sorulacak ister istemez. Kaderin üstesinden gelmenin halen mümkün olduğunu düşünen var mı aranızda? Hele hele böyle bir salgın ortamında... Bütün yaşadıklarımız şansın hükümranlığını ilan ederken. Salgın, bizlerden çok sonraki kuşaklar açısından malum ve tedbiri alınmış bir geçmiş, bir şanssızlık anı olarak kalacak belki, tarihte geride bir yerde. Bunun farkında değil kahramanımız Afsane. Şehir sokaklarının kaybettiği seçilmişliği, kumar masasında mikroskop altına yatırıp yeniden ve yeniden irdeleyecek. Böylece kaderine bir mesafeden eşlik etmeyi planlayacak, onu elinin altına almayı başaramadığına göre.

Hile değil tabii sevgili okur. Hile hiçbir zaman aklından geçirmeyeceği bir hareket. Hile yaparsa bütün

amacını yitirecek oyun. Onu cezbeden her şeyini. Düzenbazlıksa mesele Boris'i anlatma vakti gelmiş demektir. Afsane'nin en iyi arkadaşı Boris'i kastediyorum –hem de çocuk yaşlardan beri–, "düzenbaz kumarbaz", hayatını kâğıt düzmenin her çeşit yoluna adayan. Üstelik bunu kazanç haline getirmeyi beceren Boris. Hile yaptığını saklamadan, hem de. Yanlış anlamayın. Buna bir teknik farklılığı diyelim. Yani masaya oturup hile ile milletin parasını almaya kalkışmayacak. Tersine, hile yaptığını herkese söyler söylemez oyuna davet edilecek. Kısası kurbanlarını öyle cezbedecek. Oyun oyun olmaktan çıkacak, Boris'in düzeninin açığa vurulması yarışına dönüşecek ve oyuncular seve seve ve hile olduğunu bile bile bütün paralarını Boris'e verecekler. Boris ya kimseye sezdirmeden destenin üstünde ya kenarı belli belirsiz işaretlenmiş kartların peşinde ya karıştırırken en alttaki kartların sırasını hesaplayacak bozmadan ya da kesildikten sonra altı üste üstü alta derken göz boyayarak aynı yere koyacak hepsini. Süçüstü yakalamanın imkânı olmayacak karo asını. İşte Boris. Afsane gibi oturduğu masada rakip kim ne olursa olsun onun parasını almaya programlanan türden, ancak yöntemi farklı, işi yokuşa sürmek yerine kolayına kaçmayı yeğleyecek hep. Bakın, karo ası niyetine bu işi allandırıp pullandırmaya kalkışmayayım. İşin esası kahramanımızın içine gizlenen ve kumar masasında rakiplerini soyup soğana çevirmek yoluyla dışa vurulan o öldürücü kuvvet. Kimileri, şiddeti Mona Lisa gülümsemesine saklamaya gerek duymadan apaçık bir şekilde gösterecek oyun sırasında. Şiddetin aradıkları sırra giden yolu açacak kuvvet olduğu inancıyla.

Elan'a içini açma ihtiyacı duyacak kupa asımız o gün aniden. Sebebini bilmeksizin, belki de bir kumarbaz açısından zayıflık işareti. Fakat tam da böyle bir ihtiyaç doğduğunda Elan ortalıkta olmayacak sevgili

okur, her zamanki gibi. Tesadüf bu ya, kim bilir nerede, kiminle? Elif Lale'nin Halis Yaprak'ı gibi varlığı tartışılır bir tip olduğundan.

Ayın sadece belli dönemlerinde olduğu gibi –hormonlarıyla ilgili bir durum olduğuna hiç şüphem yok sevgili okur– Afsane, şimdi de iyice kabaran kahramanlık hislerinin etkisi altında, hayatın bütün çilesi nedense onun omuzlarına bindiği sırada, içinden geçenleri birilerine anlatma ihtiyacı ile yanıp tutuşacak. Halbuki abanın altındaki mesele, o günlerde karışan kafasındaki hesaplaşmanın döküm zamanının gelmesinden ibaret. O gün, tabii karşısında olsaydı kupa valesi, ona yirmi birinden beri hiç parasız kalmadığını söyleyecekti. Sözlerinin onu etkilemeyeceğini bile bile. Derdi de değil Afsane Sahavet parasız kalmış, kalmamış. Yine de devam edecekti kupa asımız hayali sohbete ya da tek taraflı kahramanlık türküsüne: "Boris'ten aldığımız borç hariç – yirmi ya da kırk oyunluk bir borç, zaten o borçla daha önce hiç girmediğimiz kumarhanenin kapısını tıklatıp üç aylık kiramızı çıkarttık o gece. Neyse, söylemek istediğimiz şey hep aynı. Tam hep kaybettiğimizi sandığımız anda dönecek olan şanstan söz edeceğiz yine. Sırrını bir türlü çözemediğimiz o şanstan. Bak sen hep ne zaman durup ne zaman başlanacağını, ne zaman oyunu bitirip ne zaman oyunda kalınacağını merak ettin, bunun cevabını bilen olduğunu sanmıyoruz, dürüstçe cevaplayacaksak tabii sorunu. Her şeyin gayet farkında olduğuna inandığımız bir oyunda, rakiplerimiz de aynı bizim gibi düşünecektir, şüphen olmasın. O açıdan romantik olamadık hiç. Ama pek yalnız bir yer oyun masası. Böyle bir yalnızlık daha olduğunu sanmıyoruz yeryüzünde. Bazıları çevreleri kalabalıklaştıkça yalnızlığa saplanır, bazıları ise tümüyle yapayalnızken iyice kalabalık ortasında kalır. Yani sonuçta hesapta olan oynadığın oyun değil,

sağdan soldan gelen darbelere karşı ne kadar dayanıklı olduğun, masadan elin ayağın çözülmeden sapasağlam kalkmanın hesabı... Ne o gülümsüyorsun, anladığını sanarak gülümsüyorsun belli. Oradakilerin cazibemize kapıldığını sanma sakın. Kazanıyorsak nefretleri yüzlerinden okunacak kadar merhametsiz, kaybediyorsak sevinçleri gizlenemeyecek kadar parlayacaktır, pırıl pırıl. Boşuna içini doldurmaya gerek yok. Aslar ve papazlar dışında, sonsuzluk kadar boş, bomboş, anlamsız bir kör noktaya sıkıştığımızda hepimiz bazen tuvalet dışında günlerce kalkamadan o masadan, bir yığın geyezelik, bir yığın şaklabanlık dışında pas, pot, rest, rölans, artırıyor musun'la sınırlı bir yığın boş laf, kim ne kadar kazanmış, ne kaybetmiş, nasıl kazanmış, nasıl kaybetmiş'ten ibaret bir yalnızdan bahsediyoruz şu an. As ve altı ile masadakilerin bütün parasını almaktan. Bazen bilmeden. Bazen nasıl oldu demeye kalmadan. Bazen hesapsız kitapsız, aptalcasına bir şansla. Sandığın gibi bir kumar tanrıçası değiliz anlayacağın. Söylemeye çalıştığımız o. Bizi göklere çıkarıp büyütmene dayanamadığımızdan. İşin doğrusunu bilesin istediğimiz için. İnan. Hatta herkesin berbat bir şekilde oynadığı bir oyunda kaybetmek de var. Bütün kötü oynayanların parasını almaya can atıyor olsak dahi. Yani berbat bir şeyden söz ediyoruz. Berbat, kirli, kaba, adi bir şeyden, romantik, derin, gizem dolu, harika bir şeyden değil..." Kupa asımızın, böyle uzayıp giden muhakemesinin epey bir alkolden geçtiğini tahmin etmek zor olmayacak. Karşısında Elan olsa o an, zaten tek kelime çıkmayacak ağzından, yalnızlığın verdiği cesaret olunca iş başka. O gece Paroles'le birlikte gidecekler kulübe. Ayrı masalara yerleşecekler, aynı masada olmaz. Aralarında olup bitenden sonra. Afsane'nin karşısında iki sıra yabancı. Aralarında tek tanıdık olmayacak. Daha iyi böylesi. Herkes dikkatle izleyecek birbi-

rini önce, en küçük mimiği kaçırmamacasına. Garson kıçında pembe bir don, yeşil file çorapları, siyah botları, düzülmeye hazır bir asker gibi arkasına dikilecek bir içki ısmarlayıncaya dek. Çok geçmeden masadaki esas rakibini tespit edecek. Tam karşısında, geniş yapılı, ağır vücutlu, saçları sanki tek tek başına yerleştirilmiş gibi duran adam. Elleri manikürlü, cildi tertemiz, yüzü yuvarlak, tıraşı yeni. En ufak bir kırışıklık dahi kaldırmayan bir ütüden geçmiş takımının ceketini süsleyen ipek mendiliyle neredeyse yarı kıymetli bir mücevher masada. Kuvaföründen temizleyicisine her şeyi ile mükemmel olduğundan emin. Bu kadarı yetecek kupa asımıza. Hiç vakit kaybetmeden rekabet sinyalini gönderecek o yöne. Yanında bir satıcı olacak, onun yanında çok şık giyimli genç ve güzel bir kadın. Ne olursa, nasıl olursa olsun, hayatla neşelenen bir kadın.

İlk yarım saat boyunca yüzünde her zamanki esrarengiz gülümsemesi ile oturacak masada. Her kaybettiği elin ardından iki el kazanarak oynayacak. Önündeki yüksek para destesini saydığında kartları dağıtan genç hayranının:

— Neredeyse yarım senelik komisyon var önündeki destede, şeklindeki sözlerine aldırmadan, ağır ağır başını sallayarak parayı yeniden sayacak.

— Senin gibi oynayabilseydim şu üzerinde oturduğum sandalyeyi bir yıllığına kiralardım.

Afsane yirmilikleri, onlukları, beşlikleri, ellilikleri ve yüzlükleri ayıracak tek tek gülümsemesini değiştirmeden.

— Atmıyorum, inan, ne eve ihtiyacım olurdu ne arkadaşa ne eşe ne dosta ne arabaya. Bu koltuktan başka hiçbir şey gerekmezdi bana.

Afsane paraları üçüncü kere saymaya girişecek şimdi. Satıcının yanındaki kadın büyük bir neşe ile bakacak Afsane'ye, hakiki bir zevk alarak onun para sa-

yışından. Karşıdaki ters suratlı adam önemsemediğini gösteren bir "tıs" çıkaracak. Kazancının kaynağı olan esas rakibi ise istifini bozmadan oturmaya gayret edecek, kelini kapayan saç tellerinden birkaçı mükemmelliğini kaybettiği halde.

— Doğru söylüyorum, yani şu an bile gün ışığını bir daha görmeyeceğime o kadar emindim, sen bilemezsin, sayende neredeyse güneşin en parlak olduğu öğle vaktine erdim, sağ olasın.

Afsane bu iltifatları kabul edip arkasına yeniden dinelen yeşil file çoraplara bu sefer bir çift bardak konyak ısmarladığında kâğıtlar yeniden dağılırken, parasını bir kere daha sayıp –para saymaktan duyduğu tatmin para hesabı değil bir gövde gösterisi– kararlı, çok daha fazla kazanmaya kararlı. Hareketleri hesapları kadar ölçülü. Önüne sıraladığı desteleri ile orantılı. Kâğıtlar dağıldığında, herkes eline göre ya da düşündüğü plana uyarak mevzisini aldığında önce karşılıklı iki kâğıt isteyecekler. Rakip tarafta bir sekizli, Afsane'de bir çift papaz. Bir an karnına ufacıktan bir korkunun ucu saplanır gibi aniden, ince bir iğne gibi, belki de şansın dönmeye başladığı an o an. Kupa asımız bu uyarıyı dikkate almadan devam edecek artırmaya. Gelen yedili, yani üçüncü karta gerek yok. Asık suratlı adam bir çift as çıkaracak, toplamı iki. Biraz önce karşı tarafa giden paralar Afsane tarafına geçecekler yeniden. Sıra kahramanımızın rakibinde. İlk önce önündeki paraları ortaya sürme gibi bir girişimde bulunacak ama çabuk toparlayacak kendini, gözlerinde özür dileyen bir ifadeyle geri çekilecek. Oyunun raconuna saygı gösterdiğini belli ederek, kahramanımız artırmadan cevaplayacak bu jesti. Ortadaki miktar masaya açıklandığı sırada yanındaki genç onu övmeye devam ederken, o övgülerin tek kelimesini dahi işitmediği halde. Dikkati kartların çekileceği tahta kutuda çünkü. Masa-

nın üzerinde kilitlenmiş hareketsiz duran elleri ile son derece sakin ve duru, halbuki içi allak bullak, midesi kalkık, bütün organları titreşimde. Kartlar önüne geldiğinde, ellerinin kilidi çözülüp kartlarını çevirdiğinde, bir dörtlü, bir üçlü... zafere doğru üçte iki mesafeyi katetmiş olacak. Rakip tarafın kartı iki kız, toplamı sıfır. Yeni kart istemek zorunda. En azından bir yediliye ihtiyacı var ya da kazanmak için bir sekizli, bir dokuzlu... Şimdiye kadar beklediği, özlediği o oyuna uzanacak kadar yakın. Etrafta ne kadar ses, koku varsa hepsini duyacak, ne kadar hareket varsa hepsini görecek şimdi, ne kadar titreşim varsa hepsini hissedecek. Gülümseyen genç kadının parlayan gözleriyle karşılaşacak bakışları. Safları güçlendiren bir lider gibi. Eline gelen bir sekiz. Herkesin önünde, yeşil file çoraplar dahil, gazinonun bütün çalışanları dahil, gösterinin tam orta yerinde, heyecanın doruk noktasında. Gülümseyen kadının gözlerini indirişini görmek yetecek, o kadar. Şans gerisin geriye bir istikamette şimdi. Kahramanımızın tersi yönde. Kupa asımız, şansın terk ettiği, sevemediği, matematiğin mahvettiği bir harabe. Kayıptan duyduğu utançtan çok bir kâğıdın dönüş hareketinden aldığı derin yara ile kanayacak, kanayacak, hızla. Ondan sonra kaybetmeye devam. Önündeki destelerin sonuna gelinceye dek, sonra çantasındakilerin, sonra çek defterindeki çeklerin... Hiçbir şey kalmayıncaya dek oynayacak.

Masadakiler bile ve onlar da tek tek çekildikten sonra tek başına kalıncaya kadar.

Sabahın erken saatleri. Masalarda taşan kül tablaları, odada boşalması günlerce sürecek kalın bir duman. Yine de Afsane yanındaki koltuğa ilişen tipin farkında. Başını çevirmeden hareketlerini görebilecek kadar uyanık. İstifini bozmadan kaybettiği kesinleştikten sonra acele etmeden bardaktaki son damlayı bıra-

karak, çantasını –içi boş, tamamıyla boş– toparlayacak. Boris o sırada kâğıtları dağıtan gençle koyu bir sohbete dalmış, bir şakayı zamanlamasını kaçırmadan anlatmak için her türlü şekle bürünebilen ince, kenarları yukarı kıvrımlı ağzının doldurduğu, komedinin serbest olduğu günlere ait yüzü benler, lekelerle dolu:

— Seni gidi taş kafalı eşkıya seni... bana biraz daha borç ver, hadi, uzatma şunu, kazanamazsam ne çıkar yani, seni düşerim vergi cetvelimden olur biter, öyle değil mi?

Başı ensesiz bir bedenin üstünde, o yandan bu yana kayacak. Afsane ile tuhaf bir frekanstan konuşur:

— Sen anlarsın bu işi değil mi, kupa kızı. Bunu niçin bir otel odasında gösteremeyeceğimi yani. Çenebaz oğlan birine bir laf eder. Tamam mı? Hani her hafta mutlaka birini öldürmesi gereken sakal tıraşsız pis herifler dolu, onlardan biri peşime düşer. Anladın mı? Peşime düşmekle kalmayıp bir de vücudumun münasip bir yerine uygunsuz şeyler uygulamaya kalkarlar. Kes bakalım... Tamam mı?

Her zaman yaptığı gibi hünerlerini sergileme peşinde, yeni hünerlerini, hareketlerindeki yanıltma tekniğini açıklayarak, zaman zaman Afsane'ye kocaman ellerinin içinde olup bitenleri göstererek. Neler neler, altından girip üstünden çıktığı desteleri değiştirerek, kartları çekip, çıkarıp yenilerini koyarken, karıştırıp, tekrar tekrar çekip çıkarıp, kartlar çıkardıkları sesle sahibine itaatle tırıs giden atlardan farksız, her istediğini açacak, Afsane'nin her istediğini çekecek. Nihayet her seferinde elindeki kâğıdı kupa valesine ve karo asına dönüştürecek. Kâğıtları tek bir el hareketiyle toparladıktan sonra:

— Ne diyorsun?

— İdare eder.

— Formumu kaybetmediğimi anladın mı, gösterimin sadece küçük bir kısmı bu, tamam mı?

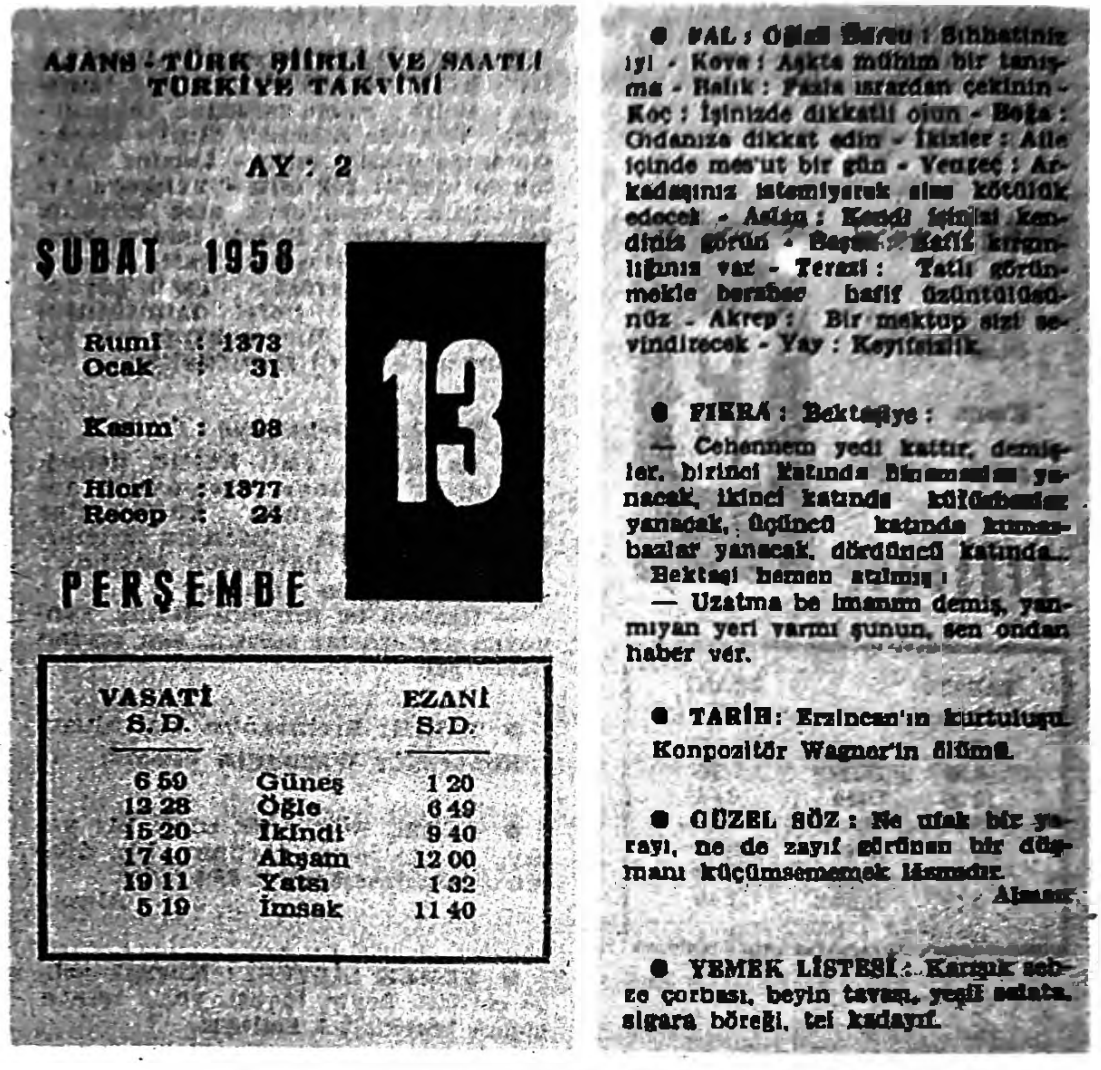
Susacak bir süre. Başını eğecek öne. Sonra aniden:

— Sevemiyorum, bir türlü sevemiyorum, ne yaptımsa olmuyor, anladın mı Afsane?

*

Sabaha karşı Rialto'da, otuz dört ile Herald Meydanı'nın köşesinde dans edecek komedyenlerin ruhları neşeyle. Trafik iyice tıkanınca ister istemez arabadan inip yürüyecek Afsane. Yürürken bile Kırk İkinci Sokağa Broadway'den yaklaşamayacak kalabalıktan. Yılbaşlarındaki kadar, hatta belki daha kalabalık meydan. Çoğu kahkahalara boğulmuş yığınla insan, genç yaşlı çoluk çocuk. Ayaklarına kara sular inerek bekleyecekler, neyi bekledikleri şüpheli.

Belediye görevlileri, kalabalığın dağılmasını sağlamak için Vali'nin yeni geliştirilen bir rüya makinesi konusunda açıklama yapacağını söyleyecekler. Rüya makinesi ifadesi duyulur duyulmaz ortalık birbirine karışacak. Yani "Hastalığın bir virüsten kaynaklandığı tespit edildi, bu virüsü yenecek aşıyı geliştirmek üzereyiz," diye bir açıklama yapılsaydı, bu kadar karışıklığa neden olmayacaktı sevgili okur. Fakat rüya makinesi lafına bir anda bağlanacak umutlar, üç kâğıt istesen üçü de papaz gelmiş kadar kabararak.

AJANS - TÜRK DİİRLİ VE SAATLİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

13

Rumi : 1373
Ocak : 31

Kasım : 98

Hicri : 1377
Recep : 24

PERŞEMBE

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
6 59	Güneş	1 20
12 28	Öğle	6 49
15 20	İkindi	9 40
17 40	Akşam	12 00
19 11	Yatsı	1 32
5 19	İmsak	11 40

● FAL : Öğle üzeri : Sıhhatiniz iyi - Kova : Aşkta mühim bir tanışma - Balık : Fazla israftan çekinin - Koç : İşinizde dikkatli olun - Boğa : Ondanıza dikkat edin - İkizler : Aile içinde mes'ut bir gün - Yengeç : Arkadaşınız istemiyerek size kötülük edecek - Aslan : Kendi işinizi kendiniz görün - Başak : Hafif kırgınlığınız var - Terazi : Tatlı görünmekle beraber hafif üzüntüleriniz - Akrep : Bir mektup sizi sevindirecek - Yay : Keyifsizlik.

● FIKRA : Bektaşiye :

— Cehennem yedi kattır, demişler. birinci katında Dinamitler yanacak, ikinci katında kükürtler yanacak, üçüncü katında kurşunlar yanacak, dördüncü katında...

Bektaşi hemen atılmış :

— Uzatma be imanım demiş, yanmıyan yeri varmı şunun, sen ondan haber ver.

● TARİH: Erzincan'ın kurtuluşu. Konpozitör Wagner'in ölümü.

● GÜZEL SÖZ : Ne ufak bir yarayı, ne de zayıf görünen bir düşmanı küçümsememek lâzımdır.

Aisman

● YEMEK LİSTESİ : Karışık sebze çorbası, beyin tavası, yeşil salata, sigara böreği, tel kadayıf.

Evet, böylece o sabah da oyun dönüşünde güneşin doğuşunu kaçıracak Afsane. Güneş günün soğuğuna teslim olmuş, yarı silinmiş, hatta kaybolmak üzereyken bir ara çıkacak karşısına, bir kupa ikilisi gibi, belli belirsiz. Chrystie ve Forsyth sokaklarının gökdelenleri, tiyatroları, dükkânları, şık apartmanlar ve muhteşem parklarla süslü doğu kıyısından. Elif Lale, Greta'nın evinde bir geceyi daha rüyasız geçirecek yine. Kupa kızımız yorgun, başını yastığa koyar koymaz uykuya dalacak. Gözleri kapanmadan önce masasının üzerinde asılı duran demiryolu fotoğrafının artık iyice silinip neredeyse görünmez hale geldiğini fark etmeden. Tuhaf. Halbuki, rüyası sanki onu bu düşüncenin ortasında yakalayacak. Çocukluğunda, Agora'da oturdukları ha-

mam evinin karşısında sık ziyarete gittiği komşularının avlusunda, küçük havuzdan hatırladığı süs balıklarını görecek, Rialto'daki manzaranın etkisinde. Hemen günlüğüne kaydedecek gördüklerini kaybetmekten korkarak. Rüyanın bu kadar kıymete bindiği zamanda haksız da sayılmaz.

BALIKLARIN RÜYASI

"Üzerimizde Huri Hanım'ın düğününde taktığı mücevherler, ipek bluz. Havuzdaki balıkları seyretmeyi seviyoruz. Bir karış suyun içinde büyük, kırmızı-beyaz benekli süs balıkları. Bizi görür görmez havuzun kenarına gelip başlarını sudan çıkarıyorlar ve taşın üzerine doğru yarı bellerine kadar sıçrayarak, ağızlarını açarak yem bekliyorlar. Balık suyun dışında yaşayamaz, deli mi bunlar diye geçiriyoruz aklımızdan. Yem peşinde suyun dışına çıkmaktan çekinmiyorlar. Huri Hanım kıymetli mücevherleri ile kendi başımıza sokağa çıktığımızı bilse üzülür. Ama burası son derece güvenli bir yer. Balıklı havuzdan başka koca koca kuş kafesleri var. Kafeslerde çeşit çeşit tavus, güvercin, muhabbetkuşları, rengârenk. Seke seke bir trapezden ötekine sıçrayıp duruyor."

*

Uykusunu tam alamadan kapı çalındığında karşısında dün gece kumar masalarından birinde unuttuğu Paroles. "Bir kısım âşık unutulmak içindir, bir kısmı ise hatırlandığında iyidir," gibi afaki ifadeleri kumar masasında ona buna atıp tutan kupa asımıza uygun bir durum. Böylece Paroles'in hangi sınıflandırmaya girdiğini bilesiniz sevgili okur. Rüyasındaki balıkların da et-

kisiyle uzun sürecek öpüşmeleri. Evde kimsenin olmamasından yararlanınca sevişmeleri de uzun sürecek. Yorgunluk ve kuvvetli boşalma rahatlatacak onu, hatta hıçkırıklara boğulacak bir süre, arasından kahkahalar açılacak gonca gonca, hem gülüp hem ağlayınca seyisi endişelendirecek, olur da salgına yakalanıverir diye.

Kupa asımız yatışır yatışmaz adam yanında getirdiği valiz büyüklüğündeki çantasından belediyenin rüya makinesi açıklamasını fırsat bilen açıkgözlerin rüya makinesi niyetine her köşe başında sattıkları aletleri çıkarıp özenle sıralayacak masanın üzerine. Kremona Korosu'ndan cesaret bulan girişimci ruh fırsatı kaçırmaya razı değil.

"Nova Rüya Makinesi" diye bir çeşit maske çıkacak bir kutunun içinden. Üç boyutlu film seyretmeye yarayan gözlük, camlarına tellerle bağlanan bir akım aleti. Broşürüne bakılırsa, HGH ya da hızlı göz hareketi adı verilen hafif uyku aşamasında göz kırpışlarının hızına uyarıda bulunup müzik ve ses aracılığıyla rüyalara sebep olan beyinciği uyararak, uyuyan kişiyi arzuladığı türden görüntüleri edinmesi için eğitmekte yardımcı olan bu alet...

— Bunda şaşılacak bir şey yok. Rüyalarımız uyurken duyduğumuz seslerden etkilendiğine göre, o sesler üzerinden rüyalarla temas etmek mümkün olabilir. Belki?

— İmkânı yok, nesine istersen gireriz bahse.

Eline bir otomat alacak bu sefer. Onun ne olduğunu çözemeyecekler evirip çevirip. Uyuyan insana bağlanıp programlandığı iddiası var broşüründe. Sonra bütün yerli dükkânlarında satılan örümcek ağı taklidi, üzerinde çeşitli kuşların tüyleri ve incik boncuk asılı bir kasnak çıkaracak çantadan. Yerliler arasında "Rüya Avcısı" diye tanınan. Vaktiyle ormanlarda vahşilerin kuş avında kullandıkları şeyin minyatürü.

— Elif Lale'nin odasını rüya avcılarıyla doldurduk ama hiçbir işe yaramadı Paroles, seni hayal kırıklığına uğratmış olmayalım...

— Öyleyse rüya avcısına değil de belki o zaman bir rüya bekçisine ihtiyacı vardır.

— Ha ha ha, hiç komik değil.

— Peki peki, bir Chi makinesi verelim. Bunu deneyin bayan!

Basit, hatta adi bir kayıt makinesi sırada. Görüntü kayıt aleti neyse, teknik bilgim pek sınırlı maalesef bunlara gereken özeni göstermek açısından. Rüya gören insana bağlanırken, rüya görmeyene sözde yaptığı kayıtları aktaracak.

— Arada bir geçiş olması için dua edeceğiz demek... Paroles kupa asımızı normal bir insana kıyasla çok daha fazla rüya gören biri olduğunu anlayacak kadar tanıma fırsatına sahip olduğundan, hepimiz gibi çocuğun tersine bir rüya çölünde tükenişine bir mana veremediğinden, belki eski dünyaları yeniden keşfetmek ve bu gidişe bir dur demek çabasında.

— Bunu bir kendine bir Ela'ya bağla bakalım, olacak mı?

Kahramanımız ciddiye almayacak onu. Daha yeni tanıştıkları dikkate alındığında, aralarındaki samimiyetin tek sebebi ilişkilerinin müstehcen temeli. Ona annelik dersi vermeye kalkışması ayıp. Maça valesi atları eğitmeye alışkın olduğundan insan ilişkilerine de aynı müdahalecilikle yaklaşacak. Onu hayata bağlayan, kuvvet kazandıran şey, inatçı kısrakları dize getirmek olduğundan, kupa asımızın tipinde inatçı bir kısrak yakalamasına şaşırmamak lazım.

— Çocuğu korkunç rüyalarımızla dehşete mi düşürelim istiyorsun, güzel rüyalar görebilsek keşke, bütün dünyaya naklen yayınlarız...

— Ne olursa olsun, rüya şimdi kıymete bindi. Kor-

kunç ya da değil, rüya görenlerin rüyalarını boşa sarf etmesi müsriflik bugün. İnsanlığa karşı sorumluluk sahibi olanların bırak onun bunun rüyasını aşırmayı, rüyalarını biriktirip rüyasız kalarak kahkahalarla ölümü bekleyen zavallılara dağıtması şart. Bu arada kötü rüyaların kalitesini artırmak için kurslar açılmalı. Rüya eğitim kursları.

Sabrı taşmaya başlayacak ama hiç oralı olmamış gibi gülümsemeyi becerecek:

— Bahse gireriz istersen, o tür kurslar mevcut. Belki senin ihtiyacın var o kurslara. Bir ara biz bile soyunduk böyle bir rüya tacirliğine vaktiyle. Sonra kızımızın durumunda hiçbir değişiklik olmayınca kendimizden başkasını kandıramadığımızı kabul ettik. Bu arada rüyalarının hakikaten düzeldiğini söyleyerek teşekkür mektubu gönderen yığınla hayran da topladık. Bilesin.

— Ben rüyalarımı hiç hatırlamam biliyor musun... Kırk beş senelik hayatımda hatırladığım rüya ya bir ya ikidir desem inanır mısın?

İşte, sevgili okur, adam, bir maça valesi kadar içten, dürüst. Burasını kabul etmek lazım. Kahramanımızın kalbi yumuşayacak yeniden bu sözler üzerine ve ne demek istediğini açıklarcasına, kutulardan dağılan broşürlerden en ucuz, en adi görünen birini alıp okumaya başlayacak: "Gecenin ilk rüyası en kısa rüyasıdır. Yaklaşık on dakika sürer. Sekiz saatlik bir uyku sırasında insan bazen kırk beş dakikadan bir saate kadar varan rüyalar görebilir. Normal insanlarda rüya tekrarı her doksan dakikaya tekabül eder. Hızlı göz kırpışları denen uyku hali uyku sırasında birkaç kez tekrarlanabileceğinden, insanlar sık sık birden fazla rüya görürler. Fakat genellikle uyanmaya yakın olan rüyalar hafızada kalır. Güzel rüya görebilmek için bir rüya günlüğü tutmak gerekir. Hatta bu günlüğü başucunda tutmak önemlidir. Uyanır uyanmaz rüyaları kaydedebil-

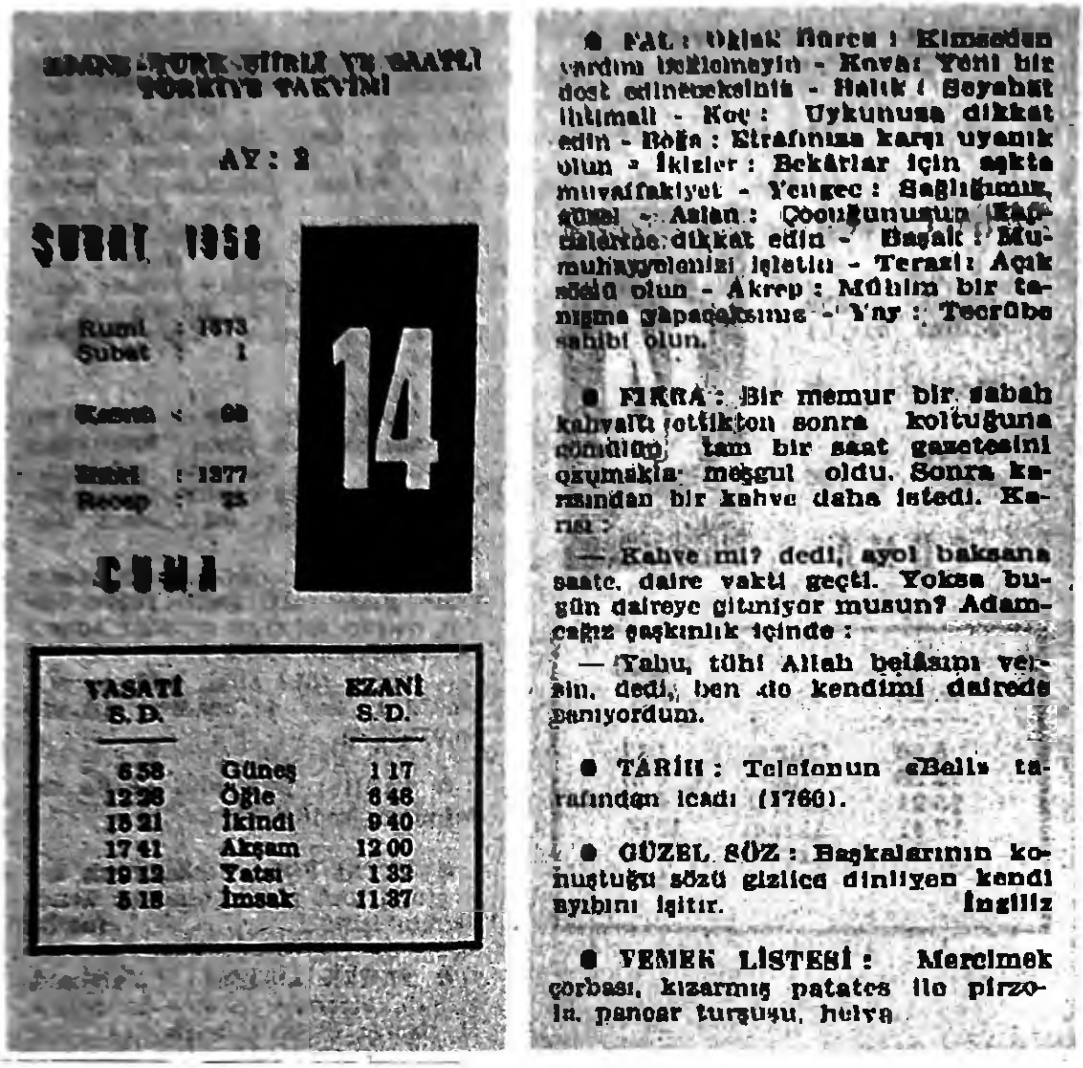
mek için. Çoğu kez kolay unutulduğundan günlüğü yazarken başlarda özellikle detayları kaydetmekte yarar vardır. Sonraları rüyalar temizlenip güzelleştikçe ana noktaları kaydetmek yeter. Özellikle rüyalarda kullanılan kelimeler, diyalog çabuk unutulur, bunları hatırlayıp kaydetmenin büyük yararı olur. Bütün gece boyunca rüya kaydı yapmayı arzulayanlar, ilk rüyalarından sonra uyanıp alarmı her doksan dakikada bir kurarak, gördüklerini kayda geçirebilirler. Her gece yatmadan önce rüya günlüğünü okumanın da çok yararı vardır. Böylece rüyaların gelişip güzelleşmesi mümkündür. Bu çaba darmadağınık ve her konuda rüya görerek vakit kaybetmek yerine sadece önemli meselelerde rüya görmeye yarayacaktır. Rüyalar böylece boşa gitmemiş olacaktır. Hayata güvenmiyorsanız, rüyalarınıza güvenin, hayatta cevabını aradığınız sorunlarınızın cevabı rüyalarınızdadır, unutmayın, hepsini çözeceksiniz!" Görüyor musun, senin bahsettiğin rüya tasarrufu konusuna el atılmış ve broşürlere işlenmiş mesele. İşte aynen böyle yapıyoruz biz de. Hobson'un kliniğinde de farklı bir tedavi değil uyguladıkları. Rüyalarımızı kaydetmemizi, günlük tutmamızı tavsiye eden onlar. Fakat hakikaten, o ilk başlardaki dağınıklık kalmadı, dolayısıyla tavsiye ederiz, yani rüyanı hatırlamak istiyorsan sen de yap faydasını göreceksin. Rüya kayıtlarımızı kliniğe götürüyoruz, incelemeye alıyorlar, Elif'e yararı olur demeselerdi hayatta böyle bir işe kalkışmazdık. Bu şekilde zaman kazandığımızı söylüyor Hobson.

Maça valesi yanında getirdiği eğer kutusunun Elif Lale'ye ait olduğunu söyleyecek, o gelince açmasını isteyecek Afsane'den. Afsane'ye bir de çek verecek. Sözde, at yarışlarında kazandığı paraların karşılığında. Kupa asımızın fena halde kaybettiğini duyduğunun işareti, kumarbazlar arası dayanışma. Kahramanımızı içine düştüğü yalnızlıktan bir ölçüde kurtaracak, tam

Paroles'e uygun yakışıklı bir jest.

Daha dün adanın kuzeyinden geçip geldikleri yerde gökkuşağı var şimdi. Baron ve Kremona Korosu, Kristal Saray'ın basamaklarına notaları temsil edercesine sıralanmış. On yedinci yüzyıl kanzonalarından esinlenen Barok vurgulu bir konsere başlamak üzere arşeleri Baron'un işaretini beklerken bir fotoğrafçının flaşı patlayacak. Birazdan o her zamanki havayı duyacağız, önce yavaş sonra hafif hızlanarak hareketlenen dansın ezgilerini. Dinleyenler "Rüya makinesi istiyoruz!" diye bağıracaklar konserin sonunda, "Rüya makinesi istiyoruz!" ve Beşinci Cadde'yi bir baştan bir başa bu sloganı haykırarak yürüyecekler.

İşte o gün, sevgili okur, belediye ilk defa salgından ölenlerin yüz elli kişi olduğunu açıklayacak. Şehri acıyla sarsan haberi takiben kilise yeni bir "Dua Haftası" ilan edecek, sinagoglar ve camiler özel dua geceleri düzenleyecekler. Karantinanın yedinci, salgının on üçüncü gününde, kurbanlarıyla el ele, cehennemin ilk çemberi böyle kapanacak şehrin üzerinde.

AY : 2

ŞUBAT 1958

Rumi : 1373
Şubat : 1

Kamer : 08

Hicri : 1377
Recep : 25

CUMA

14

YASATİ S. D.		EZANİ S. D.
6 58	Güneş	1 17
12 38	Öğle	6 46
15 21	İkindi	9 40
17 41	Akşam	12 00
19 12	Yatsı	1 32
5 18	İmsak	11 37

● BALIK : Dikkat burcu : Kimseden yardım beklemeyin - Kova: Yeni bir dost edinebilirsiniz - Balık : Seyahat ihtimali - Koç : Uykunuza dikkat edin - Boğa : Etrafınıza karşı uyanık olun - İkizler : Bekârlar için aşkta muvaffakiyet - Yengeç : Sağlığınız, güzel - Aslan : Çocuğunuzun hareketlerine dikkat edin - Başak : Muhayyelenizi işletin - Terazi : Açık sözlü olun - Akrep : Mühim bir temizlik yapacaksınız - Yay : Tecrübe sahibi olun.

● FIKRA : Bir memur bir sabah kahvaltı ettikten sonra koltuğuna gömüldü, tam bir saat gazetesini okumakla meşgul oldu. Sonra karısından bir kahve daha istedi. Karısı :

— Kahve mi? dedi, ayol baksana saate, daire vakti geçti. Yoksa bugün daireye gitmiyor musun? Adamcağız şaşkınlık içinde :

— Yahu, tühi Allah belâsını versin, dedi, ben de kendimi dairede sanıyordum.

● TARİH : Telefonun «Bell» tarafından icadı (1760).

● GÜZEL SÖZ : Başkalarının konuştuğu sözü gizlice dinliyen kendi ayıbını işitir. İngiliz

● YEMEK LİSTESİ : Mercimek çorbası, kızarmış patates ile pirzola, panzar turşusu, helva

Karantinanın sekizinci günü. Kırılacak kahkahadan ortalık. Belediye yetkilileri ilk sayımın şokuyla panik içinde. Ölümlerin sebebi tartışması doktorlarla belediye arasında içinden çıkılmaz bir muammaya dönüşürken, ölü sayısının açıklanandan çok daha yüksek olduğu gerçeği, sırıtacak onca kargaşanın arasından.

Amazon ihtiyarın dükkânından döndüğünde haberin iyi olmadığı belli. Yüzü sinek dörtlüsü. Dükkân hâlâ kapalı. Aradan geçen bu kadar zaman içinde ihtiyarı gören bir Allah'ın kulu yok. Akla tek bir ihtimal gelecek ister istemez. Şimdiye dek tek gün dahi aksamadan işine gelen, dükkânını bir saat gibi hep vaktinde açan, sorumlulukları bir yana her zaman müşterilerine beklenilenden çok daha fazla hizmet veren ihtiya-

rın birdenbire, kimseye bir haber bırakmadan sırra kadem basmasının tek bir nedeni olabilir şehirdeki durum göz önüne alınınca.

— En iyisi önce Baron'u arayıp ona sormak, diyecek Amazon.

Telefona sarılacaklar. Telefona cevap veren Baron'un sekreteri. Sesinde şehre yerleşen güvensizlik. Nereden gelmiş akıllarına ihtiyarı Baron'dan sorgulamak? Afsane'nin hemen verilecek bir cevabı yok tabii sevgili okur. Barón'la keman tamircisi ihtiyar arasında ilk akla gelen şey benzerlikleri kuşkusuz. İkisini bir arada gördüğünü hatırlamayacak kahramanımız, ne de birbirlerinden bahsettiklerini duyacak o güne dek ama ikisinin de ilgi alanı eski kemanlar olduğundan birbirlerini tanıdıklarını düşünmek normal. İyice huzursuzlanacak sekreterin hattan gelen sesi. Ne benzerliği, diye üsteleyecek bu sefer. Kahramanımız sonunda sekreterin ısrarlı ve terbiyesiz tutumuna kızarak Baron'un keman koleksiyonunu hatırlatacak oğlana, şehirde Kremona kemanlarını tamir edebilecek tek kişinin ihtiyar olduğunu söyleyecek; dolayısıyla Baron'un ihtiyarı mutlaka tanıyacağını, bu yüzden çaresiz kalıp onu aradıklarını açıklayacak. Sekreterin huzursuzluğu hattın bu tarafındakilere de yansıyacak şimdi. Her zamanki yardım esirgemeyen genç gitmiş, yerine tam tersine insanı aşağılayan tonda konuşan, azarlayan, hırçın, sabırsız ve niçin bu iş için Baron'u rahatsız ettiklerini sorgulayan biri gelmiş. Kaba, kısa kısa soluyarak, kelimeleri esirgeyerek konuşacak hattın öteki ucundan. Sorulara cevap vermeyecek. Sonunda Afsane lafı ağzına tıkıverecek onun:

— Oldu o zaman, artık siz zahmet etmeyin. Saat beşte Kremona Korosu ile buluşacağız, biz kendimiz sorarız Baron'a.

— Boşuna beklemeyin, bugün oraya gelmeyecek efendim. Çok önemli bir işi var.

Suratlarına kapatacak telefonu. Konuşma böyle bittiğinde, sevgili okur, Strad'ın başına kötü şeyler geldiğine dair bir his olacak hepsinde. Amazon toparlamaya çalışacak herkesi:

— Yok canım, bahse gireriz hüsnü kuruntu. Bize öyle gelmiştir.

Sekreterin söylediklerinin üzerinden geçecekler ve bu işte bir bit yeniği olduğunu düşünecekler. Baron'un at yarışlarında olabileceği ihtimali üzerinde duracaklar.

— Atın seyisinden öğrenelim, Paroles bilir kim olduğunu.

— İmparatorun Oğlu, İmparatorun Oğlu. Elif Lale, yerinden fırlayacak, koşup odasından yarış listesini getirecek. Listeyi tarayacaklar, İmparatorun Oğlu'nun neredeyse her gün bir koşuda koştuğunu görecekler. Ama maalesef Paroles'ten aldıkları cevap olumsuz, Baron koşuda değil.

— Hakikaten ani bir işi çıkmış olabilir, yarışları izlemek yerine o işin peşine gitmesi gerekmiş olabilir.

— Gülme salgınında ani iş mi kaldı Afsane?

Amazon haklı. Tabii çocuğun suratı bozulacak yine.

Omuzları düşük. Yüzü kıpkırmızı. Başı önünde. Halis Yaprak da yok ortalıkta. Kahramanımız çocuğun başını avucunun içine alacak, Huri Hanım'dan öğrendiği gibi omuzlarını dikleştirip yükseltecek, vücudunun üzerine bir taç gibi tutarken. Kızı sakinleştirirken bir yandan kemanın endişesiyle baykuşluğa devam etmeye niyetli kız kardeşini susturacak:

— Boşboğazlık etmesen olmaz. Kapatalım bu konuyu da sonra hallederiz.

Karşıdan Elif Lale'nin görmeyeceğini sanarak, kaş göz edecek Amazon'a. Çocuğun yanında böyle heyecan artırıcı sözler söylememesi için. Çok geç.

— Strad'ın başına bir şey geldi biliyorum. Başına bir iş geldi kemanın.

Ela bas bas bağıracak. İhtiyarın dükkânına gidip zorla girecek, kemanını alacakmış. Ondan başka kimse bunu beceremezmiş. Bir tek onda varmış bu cesaret. Kızlar kapıyı tutmaya çalışırken, patenlerini sağa sola çarparak dünyayı değiştirmeye niyetli enerjisiyle bir o yandan bir bu yana koşturacak odanın içinde. Kupa kızımız onu kucağına alıp yatıştırmayı deneyecek, işe yaramayacak. Yaşlar gözlerinden sel gibi süzülürken, eline geçeni etrafa savururken, annesinin ona aklın yolunu gösterme çabası nafile.

— Gölgesiz, sakin ol, dinle, Elan gelir gelmez onunla beraber gidersiniz. Yalnız gitmene izin veremeyiz. Şimdilik ne olduğunu henüz bilmediğimize göre üzülmeye, sinirlenmeye gerek yok. Bir sekreterin ses tonundan büyük anlamlar çıkarmayalım. Bak, bak, hadi bahse girer misin?

— Gölgesiz deme bir daha banaaaaaaaaa! Halis Yaprak'la giderim o zaman!

— Hani meşguldü Halis Yaprak? Nasıl gelsin şimdi?

Afsane itiraz edercesine başını sallayınca yeniden bağırmaya başlayacakken Elan imdada yetişen bir hızır gibi girecek içeri o an. Çocuk babasının boynuna atlayacak, kızların tam vaktinde yetiştiği için minnettar yüzleri, Afsane'nin sevgi dolu gözleri. Çocuğu aldığı gibi ihtiyarın dükkânına yollanacaklar.

*

Geç vakte dek dönmeyecekler. Baba-kız birlikte bir işe koyulduklarında sık sık ortadan kaybolduklarından normal. Amazon ve kupa asımızın endişelenmesine gerek yok.

Evde oturup daha fazla endişelenmek yerine, kız kardeşler kol kola girip önce Kremona Korosu'nun gösterisine gidecekler. Baron'u bulma ümidiyle. Böyle zamanda sevgili okur, gözüme çarpan kahramanca davranışlar benim bu satırların yazarı olarak içe dönük bir gözlemim değil, daha çok insanların hayatın kıyısında seyrettiklerinin farkına varmalarındandır. Her an enselerindeyken ölüm, her an açık bir tehdit altındayken, bir kemanın peşine düşmek şüphesiz rüyalarımızın kahramanlarına ait bir vasıf. Koro'nun başında Baron yok. Sürpriz Elif Lale. Elan ortalıklarda değil. Çocuğun neşesi yerinde. Strad'ı gösterecek annesine.

— Anne bak, kemanı bulduk.

— Gördün mü gölgesiz. Bak o kadar kıyameti koparttın, keşke yerine bahse girseydin, vaktini daha iyi harcamış olurdun. Nasıl buldunuz, bahse girerim, ihtiyar siz gittiğinizde dükkânına dönmüştü değil mi?

— Hayır, dükkân kapalıydı.

— Peki ne oldu?

Çocuk da farkında değil. Kemanına kavuşmanın sevinci içinde, babasının onu bir ara köşedeki kahveye oturttuğunu, sonra kemanla geri geldiğini anlatacak o kadar. Korodakiler Baron'dan bir haber almadıklarını konuşacaklar. Dahası var, bugün İmparatorun Oğlu yarışırken yarış sahasındaki izbandut güvenlik görevlileri Koro'yu oradan kapı dışarı edecekler. Hatta bir-iki tanesini tartaklayarak. Müzikle atları etkilediklerinin hâlâ farkında olmayan koro üyeleri güvenlik görevlilerinin davranışına anlam veremediklerini, koşu yolu sahiplerine durumu protesto edeceklerini anlatınca, Afsane Baron'un bugün koşu yoluna gitmeyişini, hatta ortadan kayboluşunun sebebinin yarış pistinde döndürdüğü küçük hilesinin anlaşılması ile ilişkili olduğunu kavrayacak tabii. İmparatorun Oğlu yarışı kazanamayacak böylece. Yaşlı kemancı da aynı Baron gibi orta-

lıktan kaybolacak.

Amazon olanlardan korodakiler kadar habersiz. Elif Lale ise sırrını çözdüğü küçük hile ile yol açtığı olayları kavrayabilecek yaşta değil. Bir tek kupa asımız farkında dönen dolabın. Koro yarışlarda çaldığı sırada İmparatorun Oğlu'ndan birkaç kuruşu bu sayede kazandığından, sonra o kazandıklarını kumarda kaybettiğinden kimseye olup biteni anlatma niyeti yok. Elif'i Greta götürecek geri.

Uzun süredir kardeşiyle baş başa bir an yakalama peşinde Amazon, keman bulununca içi rahatladığından Caffe Reggio'ya götürecek Afsane'yi. Herkesin tersine, orada karantina kararından habersiz gibi çalışanlar, en rahat hallerinde: "Asbestten ölmedik, gülmekten ölecek değiliz elbet," diyecek bir tanesi, onları masaya oturturken. Tek başına bütün şehre muhalefet eden bir efe. O da bu satırların kahramanlarından biri ne de olsa. Kupa asımız karanlık kahveye girdiğinde kızıl saçları öyle parlayacak ki, aniden beliren bir meteor, güneşten dünyaya hızla akan ışık huzmesi gibi aydınlatacak kahvenin kasvetli ortamını. Kardeşine sabırsızca bakarken, ne çıkacak bakalım bunun arkasından diyen gözleriyle, üzerinde güzel bej süet ceket, boynunda renkli bir eşarp, altından gözlerinin rengini daha da parlatan yeşilimsi, turkuvaz bezeli neşeli bir bluz. Duvarlarda toz içinde asılı duran kahverengi, cansız heykel başları merakla onlara doğru kulaklarını uzatmış. Kahvenin penceresinde içerinin sarı sıcak ışığının aydınlattığı iki genç kadın. Zaman çok telli klasik müziğin nota aralıklarında tekrarlayacak kendini. Birdenbire Rönesans öncesinde Avrupa'da bir dilime düşecekler. Kahvedeki dekor ve müzikle birlikte. Yavaş yavaş etraflarındaki masaların dolmaya başladığını fark etmeyecekler.

Şimdi şaşırmayın sevgili okur, önceden uyarayım,

burada lafa yarısından gireceğim. Konu, Amazon'un bir müzayededede elinde kalan bir kitap lambası. Aslında aralarında parasız kalan kahramanımız olacak hep. Amazon hiç itiraz etmeden elinde avucunda ne varsa hep ona verecek. Hatta çocukken tahta dikiş kutusunun gizli gözünde biriktirdiği parasını bile. Hayatta tek gün dahi para biriktirmemiş kahramanımızın o parayı, sezdirmeden yavaş yavaş oradan aldığını neden sonra anladığında bıraktığı mesaj iki kardeşin arasında olanları her şeyden iyi anlatan cinsten: "Hooooopppp! Bayan Afsane elinizi fazla ve sık uzatmaya başladınız bu kutuya, şimdi derhal aldığınız bütün paraları geri koyun ve çekmeceyi rahat bırakın!" Amazon'un pek övünç duyduğu bu hadise aynı zamanda aile toplantılarının gündem maddesi olacak sık sık.

— Eve geldim, çok büyük bir para değil, evet, tabii bunu kaldırabiliriz, ama birdenbire nasıl harcadım bu parayı diye büyük bir paniğe kapıldım. Sonra yazın seyahate gideceğiz, o para biletlerin parasıydı. Bakıyorum evde hiçbir yere konulacak bir şey de değil, Eros'un hiçbir şeyine uymuyor... ama hiçbir şeye... geri de verememem.

Kahramanımızın aklı Elan'da. Gözü saatte, sabırsızca kardeşinin uzatmaya başladığı hikâyeyi bitirmesini bekleyecek. Bağırası gelecek hatta, bu muydu? Her şeyin ortasında baş başa konuşmayı gerektiren konu? Hem ne yazından söz ediyor acaba? Şehirde çok tehlikeli bir salgın içinde olduklarının farkında değil mi? Kimin kalıp kimin gideceği belli mi? Herkesi tehdit eden bir durum yok mu? Kafasını dolduran tepkilerin tersine sanki her şey onun kontrolü altındaymışçasına Amazon'u teskin edecek.

— Üzülme canım, geri verirsin, tabii ki, her şeyin bir yolu var, istersen biz konuşuruz müdürle. Bizim sözümüzü dinler. Bahse girer misin?

Amazon'un gözlerinde pırıl pırıl bir muzırlık:

— Belki sana hediye edebilirdim lambayı. Senin evine uyar mı?

— İyi olurdu, zaten bir lambaya ihtiyacımız var ama bahse gireriz klasik bize uymazdı diye düşünmüşsündür.

— Dinle, bütün cesaretimi toplayıp müdürün ofisine gittim, yalvar yakar oldum, bir de üstüne üstlük ağlamaya başladım! Utanç verici! Utancımdan yerin dibine geçtim adeta! Adeta değil, hakikaten utancımdan yerin dibine geçtim!

— Yer parke miydi? Yoksa beton muydu?

— Parkeydi, neden sordun?

— Keşke cila olup orada kalsaydın, bizi bayıltıyorsun Amazon, bak geç kalıyoruz.

— Nereye?

— Belki dönmüştür eve.

— Dönmemiştir, bu gece dönmez artık, hep böyle olmaz mı?

— Bahse girelim mi?

— Yok canım, biz meraklandığımızla kalırız. Neyse, dinle, adam bir de kadın düşmanı çıkmasın mı? Kadınların halinden anlarım ben gibilerinden bir daha alışveriş ederken, kocanızı yanınızdan ayırmayın, o size yol gösterir, böyle zor duruma düşmezsiniz demesin mi? Öyle sinirlendim anlatamam. Bir yandan utanıyorum, bunu hak ettim diyorum kendi kendime, bir yandan adam sinirimi bozuyor, esas o bunu hak etti diye düşünüyorum. Karmakarışık bir ruh hali içine düştüm. Neden olduğunu anlayamadığım bir durum. Bence her şey gazetenin yayın yönetmeni ile yediğim öğle yemeğinde başladı. Adamın ettiği dikkatsiz bir laf beni fena halde kışkırttı. Duygu dengelerim altüst oldu.

— Ne dedi?

— O kadar mühim değil şimdi. Başka bir zaman anlatırım.

Duraklayacak bir an. Sonra yüzünde müthiş bir panik.

— Eros müdürün odasında ağladığımı duyarsa beni terk eder. Başıma hiç yoktan açtığım şu işe bakar mısın?

— Eros böyle bir şeyi duymaz merak etme. Bitirdinse gidelim, geç kalıyoruz.

— Heyecan tutkusu mu var bende Afsane? Hatırlıyor musun? Hani bir ara kitap çalmaya dadanmıştım.

— Pek hatırlamak istediğimiz bir konu değil o, mümkünse şimdi girmeyelim o konuya, seni vazgeçirinceye dek Huri Hanım'ın neler çektiğine de.

Fakat boşa çaba, Amazon bozuk bir zemberek gibi boşalacak:

— Son hırsızlığımda çok küçük de değildim, kitapçıdayım, bir kitap aldım, bir kitap daha var, onu da okumak istiyorum ama pahalı, sonra lazım da olmayacak, o kadar para verilir mi? Gördün mü, yani fiyat bu sefer de fiyat. Kitabı son derece edepli bir şekilde çantama attım ama önce içindeki alarm kodunu çıkarmayı unutmadım tabii, kapıda çalmasın diye...

— Amazon, gitmemiz gerek diyorum, bunu sonra konuşsak.

— Dinle Afsane, dinle bak, neler oldu. Öteki kitabı ödüyorum ve kapıdan çıkacağım, hadi çık, hiçbir şey olmayacak diyorum kendi kendime, kalbim deli gibi çarpıyor, heyecandan ölmek üzereyim, bir türlü adım atamıyorum dışarıya, kendi kendime cesaret veriyorum, kesinlikle korku değil başa çıkmaya kalkıştığım şey, korku değil... Bir adım daha, hadi cesaret, bir adım daha derken kendimi kapıda buldum ama arkamda alarm zilleri, zangır zangır, yer yerinden oynadı.

Amazon bunları anlatırken o ana geri dönecek kupa asımızın önünde. Yandaki masalarda kim varsa herkes onu dinlerken. Yanakları kıpkırmızı, gözleri ateş

saçıyor, elleri titriyor. Afsane kardeşinin onun dikkatini çekmek için bu kadar uğraşmasına üzülecek. Sağa sola, siz onun söylediklerine bakmayın, aslında kalbi altın gibidir, başka işiniz yok mu canım, onunla ilgilenin türünden bakışlar atacak. Amazon içine girdiği hatıra tünelinde çırpınmaya devam ederken:

— Kaçmaya başladım, kaçıyorum, Altıncı Cadde, Union Meydanı, pazaryeri, tabana kuvvet, adi bir hırsız gibi kaçıyorum. Arkamda yakalayın onu diye bağırıyor bir erkek sesi. O anda omzumda birden çelik gibi bir el... Al sana maça papazı, demedim mi? Madam diyor adam, kitabınız alarm yaptı, evet diyorum, yaptı, ama bayılmamak için zor tuttum kendimi. Bütün her şeye baktı, faturayı kontrol etti, sonunda kabul ettim, tamam dedim, evet çaldım bunu. Neden sonra beni bıraktıklarında bir sigara yakışım var, ellerim titreyerek, görecektin. Heyecan tutkusu mu dersin?

Heyecan tutkusu psikoloğunun ifadesi. Ona yeteri kadar para ödüyor böyle analizler için. Adama göre ailede hepsinde ortak unsur heyecan tutkusu. Kumarbazlık, alkol şu bu... Soğuk, vasat bir tanım, tutkudan uzak. Kalbi deli gibi çarptıran tutkuya böyle kısa, basit, soğuk tanımları yakıştıramayacak kupa asımız. Hesabı isteyecekler. Yanağına bir öpücük konduracak Amazon'un, kaçamak bir öpücük. Etraftakilerden utanarak.

— Merak etme keman bulundu artık, sıkma canını, senin kabahatin yoktu zaten. Kimse böyle düşünmüyordu. Hiçbirimiz, emin olabilirsin. Elif dahil. Hadi şimdi git, yat. Dinlen biraz.

*

O gece bir grup yaşlı adamla birlikte oturacak kumar masasına. Ellerindeki kâğıda aldırmadan oynayan. Birinin başında hasır bir şapka, evet, kış ortasın-

da. Afsane'yi neşeyle karşılayacaklar. Ayağa kalkıp elini öpecekler abartılı, hatta hafif alay içeren bakışları sinek papazı. Diğeri asık suratlı, aksi görünüşlü. Ayakkabılarını çıkardığı için etrafa kötü bir ayak kokusu yayılacak. Laf söyleyeni zımbalamaya hazır. Oyunun temposuna ayak uydurmak için bir süre debelenecek kupa asımız. Yine aynı mini etekli, yüksek topuklu, file çoraplı garson kız dağıtacak içkileri. Sonradan karşı tarafa elli yaşlarında yüzü sarkık bir kadın katılacak. Kolları bilezik dolu, teni bronz. Oyun masasında sık karşılaştığı, mevsime ters düşen bronz tenlilerden. Çoğu iyi oynayan sahte bronzlar. Parasını iki yakışıklı genç sayacak. İki kâğıt isteyecek, biri yedili. Pas. Üç kâğıt isteyen yaşlılardan biri sinirle masaya vurunca kâğıtları etrafa dağıtacak, oyun bu minvalde üç soğuk saat sürecek. Uzun süre dikkatli taktiklerden kaçınarak, işi oluruna bırakacak. O gece şansına güveni tam. Bir ara yanında peygamberi andıran bir adam peydahlanacak. Boris değil, sevgili okur, karo asının peygambere benzeyen bir tarafı yoktur. Masadaki paraları önüne toplamaya başlayacak kısa sürede. Yavaş yavaş hesap zamanı kahramanımız için. Evveli günkü gibi bir yenilgiyi kaldıramaz bu gece. Çantası Paroles'ten aldığı çekten bozdurduğu para ile doluyken. Peygamber bilinçli, kartlarının hesabıyla meşgul. Mesele şans değil bu gece, mesele kanlı canlı hakiki bir düello. Bir ara üç kâğıt çekmeye kadar zorlanacak. Kâğıtlardan biri sekizli. Peygamber iki onlu ile başlayacak, ardından bir de yedi ile kazanacak. Bizim kupa asını nihayet silkeleyen bu üst üste darbeler, işte o gece şansın ona gülen yüzü bu. O silkelenişle hesaba başlayıp nihayet günün erken saatlerinde önünde ufak bir servetle alacak soluğu. Strad'ın kıymetinden çok uzak kalmakla birlikte, hayatında nadir gördüğü bir servet. Başarısını sayıyla gösteren ve onu tebrik eden bir servet.

— Şanssızlık. Lafın sahibi yaşlı adamlardan biri. Aksi olanı.

Kasadaki gençlere yüklü bir bahşiş bırakacak ayrılmadan önce. Kumarda paranın çeşitli evrelerine alışkın bir hava içinde. Bazen bir sıra yeşil pul, bazen hesap defterinde bir çizik, ara sıra telefon hattında anlaşılamayan bir cızırtı, bazen bir banka çeki ve nihayet üzerinde devlet adamlarını taşıyan usturuplu, halim selim bir tahtırevan. İşte kumarbazın eti kemiği bu son kılık faniliğini, geçiciliğini en tehlikeli haliyle dışa vurduğu an.

Kazandıklarını çantasına sırasıyla yerleştirdikten sonra o otelin üst katında, şehre nazır bir oda kiralayacak. Maça valesini arayacak. Banyoyu mis kokulu köpüklerle ve kandillerle donatıp. O gelinceye kadar kumar odasında üzerine sinen yapışkan gerginliği atmak, gevşemek için uzun bir banyodan iyisi can sağlığı. Maça valesi yanına usulca uzandığında yarı uyanık, hatta hafif bir rüya gördüğü dahi söylenebilir.

— Maça valesi!

Kara kedi, sokulacak yanına koklayarak, sonra diliyle dokunarak, uzun uzun meme uçlarında. Vişne büyüklüğüne eriştiklerinde, zevkten çatlayacak hale düştüklerinde yeni yeni oyunlarla ilerleyecek zaman.

*

Eve döndüğünde, henüz gün ağarmamış olduğu halde, Greta ve Elif Lale uyanık. Strad'a yeniden kavuşmayı kutladıklarından, neşe içinde bulacak onları. Elif Lale kemandan nağmeler attırırken bir an önce müjdeyi Halis'e vermek için sabırsız.

— Ama anahtarları hâlâ bozuk anne!

— Tamir olmamış mı? Sen niye hâlâ ayaktasın gölgesiz?

— Hayır, teline dahi dokunmamış!

— Merak etme, bahse gireriz ki sana öyle geliyordur. Elan gelince her şeyi anlarız.

AJANS - TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

15

Rumi : 1873
Şubat : 2

Kasım : 100

Hicri : 1377
Recep : 26

CUMARTESİ

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
6 57	Güneş	1 15
12 28	Öğle	6 46
15 22	İkindi	9 39
17 42	Akşam	12 00
19 13	Yatsı	1 32
5 17	İmsak	11 35

Bu akşam MİRAÇ Kandili
Kandiliniz mubarek olsun.

● FAL : Oğlak Burcu : Yalandan kaçınmanız saadetiniz için şarttır. Kova : Tecrübeli kimselerle mesai yapın - Balık : Hafif tarafsız - Koç: Muvaffakiyetinizden başkaları faydalanacak - Boğa : Alâkalandığınız kimseye sevginiz artıyor - İkizler : Hafif şeyler yemeniz lâzım - Yengeç : Hayal sarsıntısı - Aslan : Hiç beklemediğiniz bir para alacaksınız - Başak : Gönül seven dikenine katlanmalıdır - Terazi : İstirahate ihtiyacınız var - Akrep : Gündüzden sonra meyvat - Yay : Fazla kuruntulusunuz.

● FIKRA : Dalgınlığı ile maruf bir biyoloji profesörü, öğleden sonraki dersinde elindeki bir paketi büyük bir dikkat ve itina ile çözüp açarken bir yandan da öğrencilere teşrih için hazırlanmış kurbağaları göstereceğini söylüyordu. Fakat paketi açtığı zaman içinden kesilip biçilmiş kurbağa vücutları yerine iki sandviç iki turp bir muz ve bir tane de haşlanmış yumurta çıktı. Profesör şaşkın şaşkın başını kaşıyarak şöyle mırıldandı.

— Fakat ben öğle yemeğimi yemiştim. Bu da nerden çıktı !

● TARİH : Astronomi âlimi Galile'nin doğumu (1564).

● GÜZEL SÖZ : Hayatta muvaffak olmak için, akılsız görünmeli fakat akıllı olmalıyız. Montesquieu

● YEMEK LİSTESİ : Sebze çorbası, fırında yumurtalı makarna, kompoto.

"Uykuyu ilk icat eden insana bin şükür olsun" lafının ilk defa şehrimizde söylenmiş olmasına imkân yok sevgili okur. Şehirde çoğu insan hep uykusuzluktan şikâyet etmiştir bugüne dek. Yani uykuyu bir türlü iyi tanıma fırsatı bulamayan şehir, şimdi rüyadan uzaklarda seyredip gülerken, hayatını, birkaç yüzyıl önce Kremona'da yapılmış kemanların tamirine adamış, kimseye en ufak bir kötülüğü dokunmamış ve zaten bir ayağı çukurda, ömrünü neredeyse tamamlamış bir ihtiyarın cinayete kurban gitmiş olması hakka hukuka sığmayacak. Haber şok etkisi yapacak. Cinayetin sebebi dükkânında tamir için bekleyen hazine değerindeki kemanlara yorulacak. Fakat, paramparça bulacaklar kemanların çoğunu. Dükkâna yarı deli birinin saldırdığı belli.

Bizimkileri iyiden etkileyecek olay. Çocuktan saklayacaklar tabii. Böyle çirkin şeyleri duymasına gerek yok. Aralarında ihtiyarı en son gören Elan.

— Nereden çıkardınız Baron'un ihtiyarı tanıdığını, diye şüpheyle soran Baron'un sekreterini hatırlayacaklar o an. Kahramanımız artık adı gibi emin bu iki adamın birbirini gayet iyi tanıdığına. Şimdi yeniden düşününce daha emin. Meselenin aniden bir dedektif hikâyesine dönüşeceğini zannetmeyin diye vurguluyorum. Hemen hemen aynı yaşta ikisi de. Kremona kemanlarına gösterdikleri ihtimamın benzerliğini dikkate alıp aralarında bir ilişki kurmak mümkün yani. Sağduyusu gelişmemiş biri değil kahramanımız.

Elif Lale geri döndüğünde Baron'un Kremona Korosu'nun konserine gelmediğini söyleyecek o akşam. Strad'ına kavuştuğu için hâlâ heyecanını yenemeyecek çocuk, uykusuz geçirdiği geceye rağmen enerji dolu. Koro'nun konserinin Strad'ın da katılması sayesinde şimdiye kadar verdikleri en "muhteşem" konserlerden biri olduğunu haykırırken, Baron'un orada bulunamamasına hayıflanacak. Bir de Halis Yaprak'ın tabii. Babası da yok ortalıkta, onu soruşturacak sağa sola.

Kupa kızının, koşu yolundaki yaşlı adamın sırrını balodakilere açıkladığı geceyi hatırlayacak kupa ası. Atına yarış kazandırmak amacını gizlemek için Baron'un şehri kurtarma bahanesini uyduruşunu: "Hayatımızdan çıkan müzikle birlikte çalkantılı denizde her anı tehlike dolu bir yolculuğa başladık."

— Bir şeyler söylemek istiyordu belki.

"Müziği geri getirebilirsek, harmoni yeniden kurulur, hatta gülme salgını dahi belki de çok zarar vermeden hafifler gider," diyen Baron'un aniden ortadan kaybolması anlaşılır gibi değil.

Onan yine takvim hesaplarıyla meşgul. İhtiyarın

doğum tarihini araştıracak, cinayeti çözeceğini iddia edecek.

— Baron'a yakın bir yaştaydı öyle mi? Baron'un doğum tarihini öğrensek belki oradan bir çözüme ulaşabiliriz.

Amazon, Onan'la alay etmek peşinde:

— Bahse girelim mi, ne dersin Onan.

Şans bu işte sevgili okur, rekafat ettiği gerçeğe kendine özgü kurallarla ışık tutan şans. Kupa kızı bir durum şüphesiz. Aynı kumar masasındaki gibi hayatta da neyin ne olduğunu yüzde yüz emin bir şekilde açıklamanın imkânı olmadığını insana hatırlatan şans bu.

O an hepimizin kafasında kahramanımızınkine benzer düşünceler var. Üst üste vuran yıldırıcı tesadüflerle kırılan direncimiz her geçen gün içine daha fazla battığımız bu çukurdan bizi toparlayıp çıkaracak olan kuvveti giderek zayıflatırken. Belediyenin sadece gülme salgını için çıkardığı kimlik ve adres fişlerini, kan gruplarımızı ve DNA bilgilerimizi hiç itiraz etmeden, gıkımızı çıkarmadan dolduracağız. Hatta Elan ortalıkta görünmeyince onun adına Afsane dolduracak onun fişlerini. Sanki daha normal bir şey olamaz. Dolayısıyla, gözlerimizi ufka kaldırmadan, geleceği düşünmeksizin, kaçış planı filan getirmeden aklımıza sürdüreceğiz hayatımızın geri kalan ve oldukça kısa görünen kısmını. Tutukluların, sürgündekilerin hiçbir şekilde sulandırılamayacak hüznünü hepimiz bizzat hissedeceğiz. Geçmiş bir daha geri dönemeyeceğimiz kıyıdan bizi uğurlayan densiz bir özleme dönüşecek. Kısacası bizi aniden terk eden geçmişe kızgın, kandıran geleceğe küs olarak tahammül edemediğimiz şimdiki zamana sıkışıp kalacağız. Her şeye rağmen içinde bulunduğumuz sürgün en azından kendi evimiz.

Bu satırların yazarı sürgünü mecburi gördüğünden daha rahat kabullenecek ister istemez. Esas üzücü

olan, tesadüfen şehri ziyaret eden ve burada evi olmayan yığınla insanın uğradığı haksızlık. Böyle bir şanssızlık karşısında bizler şanslı sayılırız. Ziyarete geldikleri yerde sıkışıp kalanlar, beraber olmak istediklerinden koparılmış ve mecburen planlamadıkları yeni bir hayata başlamak zorunda bırakılmış kimseler. Sabahtan akşama dek belediye koridorlarında bir aşağı bir yukarı dolanıp normal hayatlarına kavuşacakları anı bekleyecekler ilk günlerde.

Dışarıda kalanlarsa buradakilerin durumuna üzülecek tabii ama elden gelen bir olmayacak. İşlerine her günkü gibi devam ederek çaresiz bir çözümsüzlüğe düşmekten kaçınacaklar. Şehrin baştan çıktığını, haddini aştığını düşünüp bunu layık görenler bile olacak aralarında. Müstahaktır diyenler. Suçlamıyorum sevgili okur, suçlayamıyorum, şehirlilerin patır patır gülerek öleceği pek akla yatkın gelmediğinden, "bunlar mutlaka başka bir halt karıştırıyordur, dışarıya öyle gösteriyordur" diye düşünmek daha akılcı gelecek çoğuna. Sizlerin böyle düşündüğünü sandığım için değil, yanlış anlaşılmasın. O zaman zaten bu satırlarla durumu uzun uzun açıklamaya kalkışmaz, ümitsizliğe teslim olurdum.

Biz gülme salgınını kabullenmeye çabalarken, karantina kararından beri şehre dışardan hiçbir taşıt giremeyecek. Coenties Yokuşu'ndan aşağı bakıldığında şehir hareketsiz, bir tuvalden farksız. Hatta Dokuzuncu Cadde ile Altmış Beşinci Sokağın köşesindeki tren yolundan aşağı uçuyor gibi geçen trenler donuk görünecek gri-beyaz. Kar ve hareketsizlik sayesinde denizin ortasında kayıp bir dağ köyü gibiyiz. Ara yollar polis barikatlarıyla kapalı. Taşıtlarla bir yere ulaşmak mümkün olmayınca sokaklarda insanlar kayaklarını kullanacak. Hem gülüp hem kaymanın zorluklarına rağmen. Pek çok kişi buzda gülme krizine tutulunca

düşüp yaralanacak. Bu anda, Afsane'nin rüya günlüğüne mecbur elimiz. Doktor Hobson'la birlikte okuyacağız kahramanımızın satırlarını:

SİS RÜYASI

"Koyu bir sis. Önce üç büyük yelken direği olan bir gemi çıktı karşımıza... sonra kara, kütükler denizde bir bir sıralanmış, yarı bellerine kadar su içinde, rıhtıma yanaşırken sağdan soldan hafifçe çarptık yerimize yerleştik... sis koyulaştı, atlar gördük başları toprağa değen atlar, sisin arasından karanlık cüsseleriyle bir görünüp bir yok oldular... ağaçlar, hele hele baharın çiçeklerine erkenden bezenmiş gelin gelin ağaçlar gördük. Gece ay ışığında yürüdük, ağaçların arasından, ağaçlar koca gövdeleriyle gökyüzündeki koyu mavide karanlık yüce gölgeler gibi, ama öyle donanmış, öyle bahar içindeydiler ki gece bile kapatamıyordu çiçeklerden neredeyse kırılacak kadar ağırlaşan dalların pembesini, beyazını."

Greta yeni pişirdiği elmalı turtayı kokuta kokuta gelecek, her zamanki gibi. Kupa asımızla birlikte evde ne kadar fazla giysi, kullanılmayan çarşaf, tabak, çanak varsa toparlayacaklar, Pell Sokağı'ndaki, evsizlere gönüllü yardım merkezine götürecekler. Afsane'nin bu çabasında orada Elan'ı bulma ümidi de var. Dönüşte Beş Nokta'da üç yüz elli kişinin hastaneye kaldırıldığını duyacaklar. Bunları söyleyen "abrakadabra" satıcısı – ihtiyarın dükkânı önünde muska satan adam şimdi belediyenin bahçesine yerleşecek. Hastaneye kaldırılanlar arasında Dokuzuncu Cadde'deki fahişelerden otuz sekiz kişi olduğunu da sözlerine ekleyecek sanki

imalı bir şey söylercesine. Salgına yakalananların meslekleri, renkleri, cinsleri bizi niye ilgilendirsin. Belki o meslekten olmadığımız için içimiz rahatlayacak, "İyi, sıra çamaşırcılara daha gelmemiş, bize nasılsa çok var," diye düşüneceğiz. İnsan düşününce Allah'ın güldüğü söylenir hep, bu cümleyi insan güldüğünde Allah'ın düşündüğünü söyleyerek değiştireceğim müsaadenizle sevgili okur, hele hele o günkü acıklı halimiz aklıma gelince.

Saint Vincent Hastanesi'nde gülme salgınına yakalanan zenginler için, tek tek bembeyaz ve eşyasız odalar hazırlanacak. Odalarda eskiden şizofren hastalar yatardı. O beyaz sadelik içinde bile gülecek bir şey bulacak salgın kurbanları.

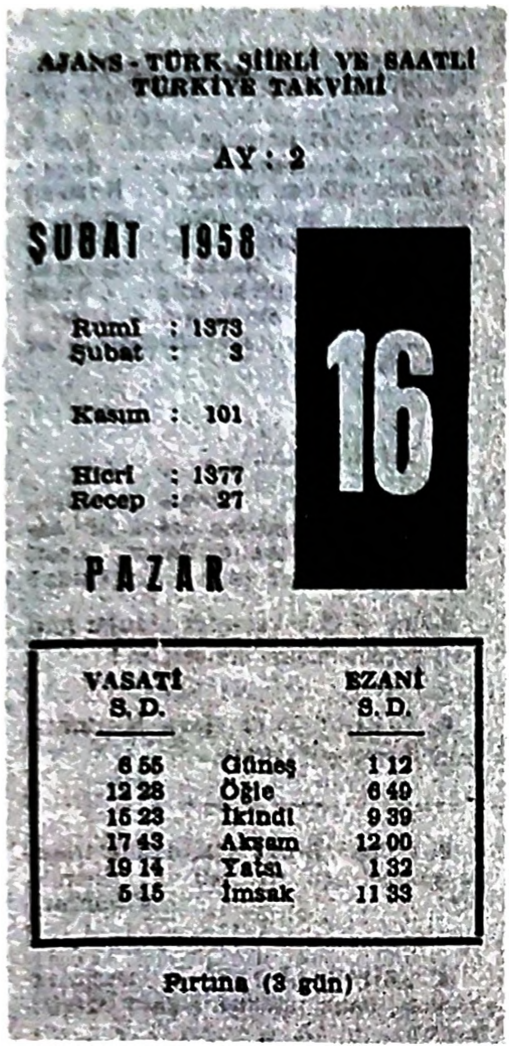
Belediyenin salgın merkezi kapısında, "yararlı bilgiler" listesinin önündeki satıcı bağıracak: "Çok fena bir dert, çok fena bir dert, tek çareniz abrakadabra muskaları, herkese bir tane lazım, bitip tükenmeden edinin bir tane!"

Listede bölge bölge ayrılan şehirde hangi hastanelerin hangi bölgelere baktığı, aşevleri, yardım merkezleri, salgının yaratacağı psikolojik sorunlarla baş edecek olan danışma merkezleri ve barınaklar. Bir de belediye kontrolü altında dışardan şehre gelen sebze, meyve, et, süt türünden taze yiyeceklerin hangi merkezlerden temin edilebileceğini gösteren haritalar, listeler. Salgınla baş etmek için sağlıklı yaşamda ısrar eden posterler asılı dört yüzyıllık eski tuğla eğri büğrü duvarda kargacık burgacık, kendine güvensiz askeri disiplini hatırlatan bir düzenle alt etmeye kalkışan beceriksiz umut işaretleri.

Kupa valesi kızını görmek için akşama doğru uğrayacak eve. Afsane yokken. Baba-kız, ilkyardım merkezinde birlikte yemek pişirecekler, battaniye toplayacaklar. Aşı olanları sıraya sokacaklar. Elif Lale için ilk

toplum çalışması. Büyümüş gibi aniden. Sanki bir yetişkin genç kız olmuş. Çocukların birdenbire yetişkin hale gelmesi mucizesini bileniniz çoktur şüphesiz. Afsane bu tür duygusallıklara dayanamaz. Gözlerini kaçırır hemen. Amazon olsa hüngür hüngür ağlamaya başlar, "Benim küçük Elif Lale'm şuna bak, büyümüş," diye, Afsane'yi sinir eder.

O gün henüz bilmediğimiz bir nedenle sevgili okur, Elan eski Elan değil. Vaktinin, hem de ansızın, çok daraldığını bilen birinin paniğini göreceğiz onun gözlerinde. Her şeyi şu kısa zamana sıkıştırmanın acelesi okunacak davranışlarından. Kremona Korosu'nun konseri biter bitmez, Elif Lale'ye ne zamandır söz verdiği ıslık dilini öğretmeye başlayacak. Aranızda bu dili kullanan varsa ne demek istediğimi pekâlâ anlayacaktır. Neredeyse, Gomera ya da Kuşnöylüler kadar beceremese bile, dilini dişlerinin arasına kıvırıp dudaklarını kısarak, avucunu ağzının etrafına kapattığında ciğerlerinin basıncıyla karşıki dağdakileri rahatça uyandıracak nefese sahip bu çocuk. Elan'ı cesaretlendiren bir nefes. Hayat dolu. Hayatının sonuna gelmiş yarısı kullanılmış bitmiş bir nefes değil. Ona güzel sözler söylemesini öğretecek ıslıkla. Islık ıslığa konuşacaklar baba kız. Şimdiye kadar birbirlerine hiç söylemedikleri şeyleri söyleyebileceklerinin hayaline kapılacaklar.

AJANS - TÜRK SİİRLİ VE SAATLİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

16

Rumi : 1373
Şubat : 3

Kasım : 101

Hicri : 1377
Recep : 27

PAZAR

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
6 55	Güneş	1 12
12 28	Öğle	6 49
15 23	İkindi	9 39
17 43	Akşam	12 00
19 14	Yatsı	1 32
5 15	İmsak	11 33

Fırtına (3 gün)

● FAL : Oğlak Burcu : Hafif hâsizliğiniz var - Kova : Yüzünüze gülenlere dikkat ediniz - Balık : Zamanla herşeyi unutacaksınız - Koç : Heyecanlanmamaya bakın - Boğa : Cidanıza dikkat ediniz - İkizler : Lüzumsuz masraflardan kaçının - Yengeç : Çok yanlı bir gün - Aslan : Sinirli olmayın - Başak : Arkanızdan konuşuyorlar, dikkat ediniz - Terazi : Derbeder olmayınız - Akrep : Baş ağrısı - Yay : Muvaffakiyetli bir teşebbüs.

● FIKRA : Anne :

— Akşamleyin büfeye iki elma koymuştum. Şimdiyse orada bir tane var, söyle bakalım Selim, nasıl oldu da orda bir tane elma kaldı?

Selim — Çok karanlık olduğu için onu görememişim anneciğim !

● TARİH : Türk Hava Kurumunun kuruluşu (1925).

● GÜZEL SÖZ : Aşk, dalma iflâsla neticelenen fırtınalı bir ticarettir. Chamfort

● YEMEK LİSTESİ : Mercimek çorbası, balık pilâkisi, sigara böreği, meyve.

Greta belediye listesinden talimatlara göre yeni bir düzen oluşturmaya çalışırken Onan dertli:

— Bundan sonra bir daha nasıl gülebileceğiz, eskisi gibi, rahat rahat, imkânı var mı? Müşterilerim fallarına bakmamı istiyorlar, gülmenin falına bakmalıymışım. Gülmenin geleceğini hangi yıldızdan okuyacağımı bilsem?

Gözünüzün önünde canlandırın sevgili okur, Onan, kalın camlı gözlükleri, keçi sakalı, hafif uzunca tuttuğu kahverengi parlak, canlı saçları, Amazon ile Afsane arasında yeşil, mavi gözleriyle çarpıcı bir tip. Gelecek konusundaki başarısında bu görünüşünün rolü büyük. Çoğu müşterisi kadın, kırık kalplerinin hikâyesini onunla paylaşmaya bayılan kadınlar.

— Beni seviyor mu? Sevebilir mi? Sevecek mi, diye soracaklar ona.

Daha önce söylemediğime eminim, karantina kararından önce davranıp kız kardeşlerini kırevine götürmeye kalkışması, ailenin başı olarak kendisini hep sorumlu hissetmiş olmasındandır, karantinayı bir nevi alın yazısı olarak kabullenmesi, belki de falcılığının ona kazandırdığı bir vasıf, bir kuvvet belirtisi. İşinin kader olduğu düşünülürse. O gün takvim hesaplarını nasıl olduysa bir kenara bırakıp herkesi evine çağıracak, bahane ile çay yapacak, pastalar, kekler pişirecek. Greta'ya nispet. Her şeye kupa papazı bir özen göstererek.

— En ilkel insan içgüdüsünden söz ediyoruz.

— Yedi milyon yılda yok olmayan.

— Şakaya da güdü mü diyorsun?

— Zekâ iddiasıyla yapılan şakalar genellikle saldırgan, üstünlük taslayan şakalar. Saldırgan arzuları doyuran. Müsaade edilen arzular, müsaade edilmeyenler kadar eğlenceli olamaz asla. Yani belden aşağı şakalar gibi. Aşağılandıklarında gülenleri kastediyorum, ayıpları su yüzüne çıkınca ya korku ya da rahatlamayla gülenleri.

Elif Lale, bilmiş bilmiş girişecek lafa:

— Kaka, kaka... Onan sana bir sır söyleyeyim mi? Bil bakalım kaka ne demek, hangi dilde? Hadi bir ipucu vereyim, pis kokar, sağa sola bulaşır... eeeeehheeeee, öğğğğğğ.

— Elif Lale, yapma çocuğum, ayıp değil mi?

— Ha ha ha ha, Halis bunu duyunca ne dedi biliyor musun?

— Hayır bilmiyoruz ve bilmek de istemiyoruz, kendine sakla.

— Bahse niçin girmiyorsun bakalım?

— Bence salgının bunlarla bağlantısı yok.

Amazon ara sıra böyle bilmiş bilmiş konuşacak.

— Muhtemelen bir virüs, vücutta etkilediği alanlar nedeniyle sadece görünürde gülme eylemi olarak beliriyor hastalık bence, diyecek Onan.

Bütün takvim hesaplarına rağmen, çelişki gibi gelmeyecek yaşananlar, bakın göreceksiniz haklı olduğumu.

— Hastalık kendini gülme ile ifade ettiğine göre insanın evrim belleğine yerleşecektir ister istemez ve vücudunun o niteliğiyle olan ilişkisini değiştirecektir...

— Bundan böyle bir daha gülmeyecek miyiz yani...

— Kim bilir? Yine bir çıkar yol bulur güleriz herhalde.

Onan oyalamak için Ela'yı alıp üst kata çıkaracak. Kuklalarla oynasın diye. Çocukluklarında birlikte oynadıkları kuklalar Elif Lale'nin gölgeleri nedeniyle en sevdiği oyun. Nasıl olmasın? Onan'a Eskimo dilinde kar isimlerini öğretecek yarısını uydurup:

— Gikko, tingenek, aput, pukak pukak, tipvigut, massak massak, ukkilolipok...

Bu sırada Greta gelecek. Merdivenleri hızla çıkmış, nefes nefese. Bir süre söyleyeceği neyse söyleyemeden kekeleyecek. Bir nefes aldıktan sonra müjde verircesine Afsane'yi silkeleyecek:

— Afsane, Afsane... beni duyuyoğ musun? Biği, kim bil bakalım, hadi biğ ipucu veğeyim, biğ sihiğbaz biğ ğüya makinesi geliştiğmiş! Biğ güya makinesi...

Bir rüya makinesi... Aklına Paroles'in saçma sapan rüya makineleri gelecek Afsane'nin ve içine doğmuş gibi düşünmeden konuşacak:

— Bu bizim Boris olmasın?

— Evet Boğis, neğeden bildin?

— Evveli gece onunlaydım, oyunda.

— Neğede otuğuyoğ biliyoğ musun?

— Greta çıkar bunu aklından... bir şaklabandan

söz ediyorsun. Her şeyi sahtekârlık.

— İyi ya, beynin işitme ve göğme duyu meğkezleğindeki biğ faaliyet, ğüya da oğalağa ait.

— Bahse girelim mi illüzyon olduğuna... üstelik herkesten iyi bilirsin olmadık şeyler görmek rüya değil ki.

— Of, sana ne bilip bilmediğimden, ben buna inanmak istiyoğum, tamam mı, neğede otuğuyoğ Boğis, senin en eski ağkadaşın, son değece yeteneklidiğ diyen sensin üstelik...

— Onun yeteneği başka bir alanda.

— Afsane, Allah aşkına...

— Sekizinci Cadde üzerindeki eski tiyatroda oturuyor. Battista della Porta Tiyatrosu'nda. Rüya makinesi lafını belediye görevlilerinden duymuştur, bahse gireriz, her zamanki Boris işte. Gidecek misin hâlâ? Bizi küçük düşürmeye...

Ön taraf pencerelerinden tam karşısındaki Protestan kilisesine bakar Onan'ın evi. Burada hemen itiraf etmek isterim sevgili okur, Protestan olduğum için söylemiyorum bunu bilesiniz, ama Protestanlığı seçmemin sebebi esasen cenaze törenleri. Özellikle salgın sırasında. Cenaze törenlerindeki gayda sesi, ağıt gibi acıdan sonra iyileşme yolundaki ilk adımı ondan daha iyi seslendiren bir şey düşünemiyorum.

Kilisenin bahçesindeki manzara içler acısı. Sıra sıra cenazeler. Bu manzaraya alışmak kolay değil. Bir günden ötekine gülen bir gemiyle, dalgaların üzerinden, çalkalanarak, her an güverteden denize kayma endişesiyle karanlıkta, etrafta dalga köpüklerinden başka bir şey görmeden sonu belirsiz yolculuktayız. Gayda daha büyük dalgaların, haşin rüzgârların, dondurucu soğukların habercisi. İnanmayacaksınız sevgili okur, ama buna bile alışacağız. Bir sinek dokuzlusu gibi belimiz bükülecek. Şimdi düşününce, insanın alış-

madığı bir düzen olmadığını söylemek mümkün mü? Özgürlük hep pazarlık altında, bir karo yedilisinden ibaret. Her şeyden önce kendi eziyetine alışan halimizle. Utançtan mıdır dersiniz? Önce yokmuş olmamış gibi davranırsın, bize olmaz, biz o olanlardan farklıyız diye avunursun, sonra olmuş ama ne yapalım, biz daha neler gördük gibilerinden bir kibre kapılırsın, sonra her şey normalmiş gibi davranırsın. Sonra herkesin aynı durumda olduğuna ikna edersin kendini... Canım hep aynı şey dersin, her yerde aynı şey, bizde de böyle onlarda da dersin. Eskiden farklı mıydı dersin? O zaman da aynıydı...

Afsane birdenbire, o an sanki kilise bahçesinde dizili duran cenazeleri görünce, Elan'la yine hayali bir kelam arzusuyla yanıp tutuşacak. Ya da bir-iki satır yazmak, kendisini anlatmak. Son iki gündür bir türlü rastlaşamadıklarından belki. Zorlanınca yazamayacağını bile bile. Bir kelime üzerinde saatler harcayacak. Hatırlayacak, çocukluğunda belleğine yerleşen o cümleyi: "Meselenin belki ile ve arasında bir seçim olmadığını, o kolay olanı, ama ya iş ondan sonra ile ve, hele hele ve gerekli mi değil mi meselesine geldiğinde, ilerleyen satırların kalıcı sesi ile donacak elleriniz." Mesele, peş peşe kelimeleri dizeleyen düşünce diyeceksiniz biliyorum. Haklısınız. Düşünceyle peş peşe dizelenen kelimelerde ve hatta peş peşe dizelenen kelimelerin yarattığı düşünce. Ama bizimki sıralamaya karar veremeyecek bir türlü. İşte bu satırların durumuna düşecek açıkçası. Yazı insanın yarattığı şey olmaktan kurtuluşunu kutlayacak karşısında, kendi başına buyruk yargılayacak yazarını, faniliği ile alay edecek, töhmet altında bırakacak durmadık yerde onu. Halbuki Elan o satırları okuduktan kısa bir süre sonra, onları geride bırakıp alıp başını gidecek mesela. O zaman ha okumuş ha okumamış fark eder mi? Bunları düşününce

iyice donacak elindeki kalem, dışarısı kadar soğuyacak.

Akşam eve dönerlerken havanın daha da soğuduğunu hissedecekler. Parmak uçlarını donduran bir soğuk, herkes kat kat giyinmişken bile, herkesin nefesi duman duman dağılırken, hele hele gülenlerin nefesi. Günbatımında doğu nehri kıpkırmızı, şehrin dumanları beyaz, gecenin siyahlığı yavaş yavaş hissettirmeye başlarken kendisini, koyu mavinin gerisinde ufukta, ayın etrafı hareli... binalar karanlık. Bu manzaranın orta yerinde cıvıl cıvıl cıvıldayan kuş seslerini duyacaklar:

— Kuşlar şehri terk ettiler, diye şehre kuş sesleri yayınlayan Nabuk Nezar, bahse gireriz ki tarihe Abuk Nezar olarak geçecek.

Amazon, belediye başkanının şehre kuş sesleri yayınlama kararının dünyanın en saçma kararı olduğunu düşünecek haklı olarak.

— Kuşlar niçin v şeklinde uçar anne?

— Varacakları yere en hızlı şekilde öyle varırlar, uçuş dinamiği.

— İnsan niçin kuş gibi uçamıyor?

— Senin kemiklerinin içi boş mu? Sonra tüylerin, kanatların var mı? İbikli bir gagan var mı? İnsanın doğası uçmaya müsait değil. İddiasına var mısın?

— Sana bir sır vereyim mi?

Küçük ellerini ağzına götürecek sanki gizli bir şey ifşa edercesine, hafiften fısıldar gibi ama duyulmamaktan korkarak bağırırcasına:

— Elan yazmasını da kuşlardan öğrendiğimizi söyledi. Kuşların kumdaki ayak izlerinden. Halis Yaprak uçmasını biliyor, hem de kendi kendine. Bana da öğretecek.

Elif bir kuş taklidi yapıp karın üzerinde aşağı yukarı sıçrayacak. Az kalsın buzda kayıp düşecekken zor

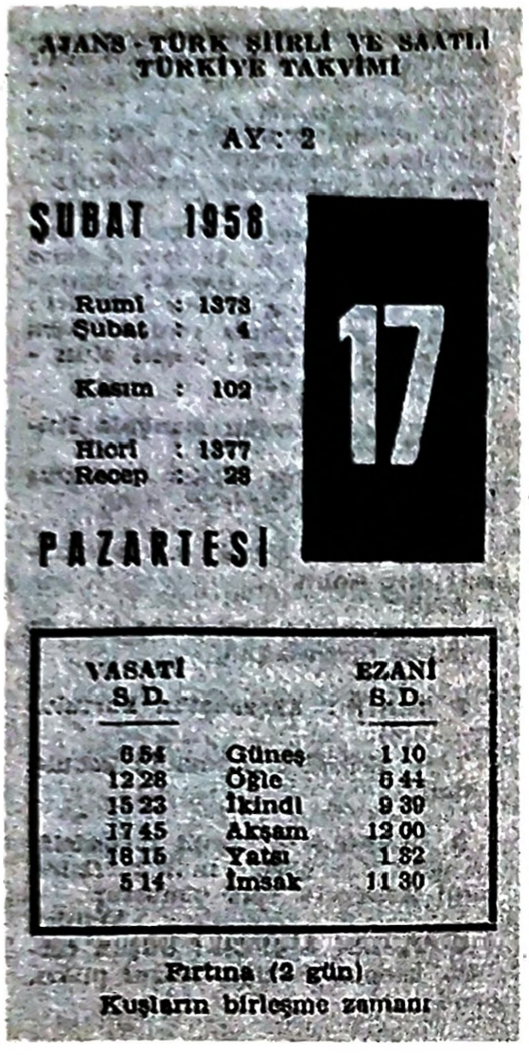
yakalayacaklar çocuğu havada. Klinikte de kayda alınmış kuş sesi dinledikleri için, kuş diliyle akraba sanacak kendini çocuk işte. Hobson giderek daha fazla bahsedecek ölü güvercinler üzerinde yapılan incelemelerin sonuçlarından. Belediye başkanının şehre getirdiği kuş sesi uygulaması da neredeyse onun fikri denebilir. Uyku ile ilgili tedavide uyumlu seslerin yararlı olacağı, iç uyumu yeniden yaratarak sakinleştirici etki yapacağı görüşünde. İşte bu yüzden belediye şehirde bütün ağaçlara birer alet yerleştirecek. Hem salgınla mücadele önlemi olarak, hem de şehri terk eden kuşları geri getirir ümidiyle. Karın örttüğü ağaç dallarındaki tuhaf aletler önlerinden geçildiğinde hareketin etkisiyle kuş seslerini andıran bir müzik yaratacaklar. Şehirden bir sanatçının geliştirdiği alet, önünden geçen cisme ve cüsseye bağlı olarak değişen sesler çıkaracak. Sanatçı bir çeşit klavseni andıran ve matematiksel orantılarla kendi hesabını kendi yaparak mükemmel bir harmoni vaat eden iddialı aletiyle şehirde kurtarıcı mertebesine erişecek. Sözde rüyaları geri getirecek olan icadıyla. Kremona Korosu'na rakip. Kendi hesabıma sevgili okur, itiraf etmeliyim ki salgın sanki yaratıcılığı körükledi –ama hemen baştan belirteyim, yani yanlış anlaşılmasın, hani iyi bir şey anlamına gelmesin–, ortaya her türlü icat, sanat eseri çıktı o günlerde Kremona Korosu'nun başarısını görünce. Bu hesaba göre, aletlerin önlerinden geçen insanlardan etkilenen klavsenler en temiz, en güzel orantıları bulduğunda, ortaya çıkacak olan sayı şehri içine düştüğü yerden kurtaracak! 30 Şubat hesabı bile bundan daha akla yakın matematiğe vurulunca. Ve tabii bu hesabın peşinde öyle korkunç sesler duyulur olacak ki çoğu kez, kupa papazımızın kurtarıcılığını bırakın, tam tersini kanıtlayacak sesler, yakınlaşmak şöyle dursun müzikten iyice uzaklara düşeceğiz.

— Kuşlar bir daha buraya geri gelmeyecek, Halis Yaprak söyledi.

Afsane'nin rüya günlüğünü mü okudu diye şüpheleneceğiz Elif Lale'nin sözlerini duyunca.

UÇUŞ RÜYASI

"Karanlık bir kumsalda tatil yapacağız, çocukluk arkadaşlarımız, bir de biz. Bu kumsal önceden keşfettiğimiz özel bir yer, saklı, gizli bir yer. Küçük bir koy. Koyu renk kamıştan yapılmış evlerde kalacağız. Evler ya da çadırlar, paraşüt gibi açılıp uçabiliyorlar, göbekleri şişmiş böreklere benziyorlar uçarken. (Okura bu rüyayı görmeden önce Afsane'nin göbeği şiş börekler yediğini hatırlatacağım.) Koya geldiğimizde Amazon'un evini sahile indirip bağlamış olduğunu gördük. Biz de hemen ötesine indik konduk evimizle. Çadırı dışarıdan bağlarsak olur da ipi kopar, uyanınca kendimizi başıboş ufuklarda uçarken bulmayalım diye tedbir aldık. Çadırı bağlamak için daha emin bir yol aradık. Sonunda çadırı orta yerinden kıyıya bağlayıp onu da elimize bağlamanın en emin yöntem olduğunda karar kıldık, ip koparsa fark edeceğimizi, uykumuzdan uyanacağımızı hesaplayarak bir sistem geliştirdik. Amazon geride dağ yamacında toprakla örtülü gizli dolabı açtı bu sırada. Orada bir askıda dizili ceketler var. Denizden uykudaki canavarın sesi yükseldi. Korkuya düştük bir an, hemen toparlanıp kolumuzdaki ipi kestik, çadırı serbest bıraktık. Çadırla birlikte uçtuk ama kontrolü kaybettik bir ara ve yere nasıl ineceğimizi kestiremedik."

AJANS - TÜRK ŞİİRLİ VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

17

PAZARTESİ

Rumi : 1373
Şubat : 4

Kasım : 102

Hicri : 1377
Recep : 28

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
6 54	Güneş	1 10
12 28	Öğle	6 44
15 23	İkindi	9 30
17 45	Akşam	12 00
18 15	Yatsı	1 32
5 14	İmsak	11 30

Fırtına (2 gün)
Kuşların birleşme zamanı

● FAL : Oğlak Burcu : Bugünkü işlerinizi nihayete erdirin - Kova : Sevgilinizi kırıp özür dilemek zorunda kalacaksınız - Balık : Fazla derin düşünüyorsunuz - Koç : Her işittiğinize inanmayın - Boğa : Bugün biraz münakaşa edeceksiniz - İkizler : Para ile alâkalı işler göreceksiniz - Yengeç : Zihninizi pek yormayınız - Aslan : Bütçenizi daha akıllıca ayarlayın - Başak : Muhitinizde sempatiniz artıyor - Terazi : Tahmin etmediğiniz yerden para alacaksınız - Akrep : Neşeli olun - Yay : İstirahat edin.

● FIKRA : Birgün mankafa Poldi arkadaşına :

— Bu üç aylık İngiliz çocuğunu evlât edinmek istiyorum, dedi.

Arkadaşı :

— Bu küçük çocuğu ne yapacaksın? diye sordu.

Poldi :

— Konuşmaya başlayınca ben de İngilizce öğreneceğim.

● TARİH : Akçaabat'ın kurtuluşu (1918).

Türk Medeni Kanununun kabulü (1926).

● GÜZEL SÖZ : Millî mücadelede şahsî hırs değil, millî mefkûre, millî izzetinefis sâik olmuştur.

Atatürk

● YEMEK LİSTESİ : Düğün çorbası, kıymalı fasulye, bulgur pilâvı, meyve.

Greta eylemci ruhuna teslim olup karantinaya aldırmadan şehre geri dönen birkaç arkadaşı ile birlikte "Geri Dönenler Derneği" GDD'yi kuracak. Büyük salgında geri dönenler diye geçecekler tarihe. Kremona Korosu'nun peşine takılacaklar pankartlarıyla. Yeni gelenler son iki haftayı şehirde geçirenlere kıyasla çok daha enerji dolu, hareketli ve kararlı başlayacaklar işe. Sokakta gülen herkese yardım ederek, su dağıtarak, battaniyelere sarıp sarmalayıp ısıtarak, sıcak içecekler temin ederek. Haşhaş yağından yapılan çayların gülmeye iyi geldiği yolunda bir söylenti çıkacak. Bol miktarda haşhaş çayı hazırlayarak geçirecekler gecelerini. Termoslara doldurup sabah sabah onları yardım merkezlerine taşıyacaklar.

Geri dönenler pek çok kişinin hayatında huzurdan çok huzursuzluk yaratacak. Tek bir papaz gibi. Geri dönmeyen yakınlarının niçin aynı cesareti gösteremediklerini düşününce yalnız kalanlar. Hatta geri dönenler haberi şehre yayılır yayılmaz bir grup insan şişme botlarla nehirden geçerek kaçmaya kalkışacaklar. Polislere yakalanacaklar ıslak ıslak. Kaçma girişiminden sonra çoğu sokakta mavi polis kordonu kurulacak. Pek çok sokak tümüyle trafiğe kapatılacak.

Bazen fazla güldüğü için doktorlara koşturanların durumunu değerlendiren ölçü aleti sayesinde, hakikaten salgına yakalananlarla sırf korkudan gülenleri ayırt etmek mümkün. Yani hepten çaresiz değil şehir. Gülme şiddetini, frekansını, süresini ölçen Laringograp, bu hepimizin bildiği şey. Belediye aletin çalışmasını ve gülme salgınında aldığı sonuçları açıklamak amacıyla toplam doksan altı bölümden oluşan, içinde "0 ile 4 arasında bir oktavda gülenlerin entonasyon konturlarının çizimi" gibi bir yığın grafik bulunan bin yüz otuz beş sayfalık ağır bir rapor yayınlayacak. Fikir vermek için raporun başındaki açıklamayı aktarmakla yetineceğim: "Deneysel çalışmalarımız... normlara aykırı düşen üç boyuttan daha az değerin uyumlu espriyi yaratan şey olup olmadığını saptamanın yolu, bu aykırı normlara egonun dahil olduğu değer yargılarının yanı sıra, ego dışı değer yargılarını da dikkate alarak, sözü edilen normların minimum hangi boyutta aykırılığını tespit etmeyi gerektirmektedir, ölçü bu soruları cevaplamayı hedeflemektedir." Bu kadarı ne demek istediğimi sinek kızından daha iyi açıklayacaktır sevgili okur.

Rahipler dinin geri döndüğüne sevinedursun, falcılarla üfürükçülere de gün doğacak tabii. Nostradamus'tan, St. Odilia'ya her türlü kâhinin yorumu yeniden basılıp yayınlanacak. Falcılar ve üfürükçüler insanlara kırık bir mücevherin, yüzüğün, kolyenin, bileziğin, küpenin tamir edilip yeniden takılmasından son-

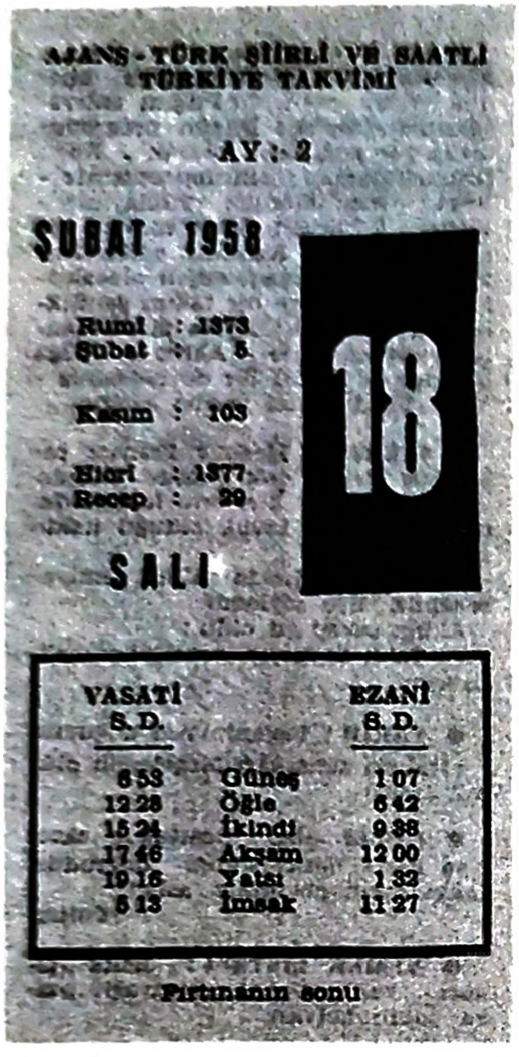
ra gülme salgınından kurtulacaklarını söyleyecekler. Bu haber duyulunca herkes elinde kırık bir mücevher ile tamircilere koşturacak. Kupa papazı kırık mücevherle kendisine gelen müşterilerinden kaçmak için o gün Afsane'ye sığınacak.

— Şu mesaj listesine bak! Kedi boyacısı, diş macunu müfettişi, sandık tasnifçisi, gökkuşağı avcısı, cenaze terzisi, koku uzmanı, bütün müşterilerim kuyruğa girdi. Hepsi acele randevu istiyor. Nasıl söyleyeyim, unutun kırık mücevheri filan diye. Çoğunun geleceği hep boştu zaten, onlar açısından büyük bir fark sayılmaz. Eskiden hepsine uygun bir gelecek inşa ediverirdim. Hiç yoktan iyidir. Ve sanki doktor reçetesi gibi harfi harfine bütün söylediklerime uyup, sonra bir de "Siz bunları bana söylemiştiniz de ben inanmamıştım! Hepsi tek tek oldu," diyenleri sen de gördün. Kendilerine boktan bir gelecek yakıştırılmasına bir diyecekleri yoksa ne âlâ. Ben kim oluyorum be adam... Bir kere bile hallerine acıyıp lafımı yumuşattığım olmamıştır, bilirsin, şahidimsin. Akıllarında ne varsa söylerim, çekinmem. Ama yoruldum kupa ası. Yorgunum. Takatim kalmadı. Her gün daha fazla insana... yani vaat edecek gelecek de kalmadı zaten, bittim tükendim.

Onan'ın böyle konuştuğu gün, kahramanımız, Eros Selavi'den beklemediği bir mesaj alacak. Karo valesi şair... şahsen hiç tanışmadığı, sadece radyodan sesini duyduğu ve bir de Amazon'dan, özellikle de son bir aydır durmadan methini işittiği adam, iyi bir haber vermek üzere aramış olamaz elbette. Nitekim, Eros'un mesajından, Amazon'u anlayamadıkları bir nedenden gülme tuttuğunu öğrenecek. Hastaneye kaldırıldığını, hastanede gülme ölçümü yapılır yapılmaz Afsane'yi haberdar edeceğini söyleyecek Eros. İşte böyle aniden ve ansızın yakalanacaklar salgına 17 Şubat'ta. Hayatlarının tam orta yerinde.

Kimsesiz, çaresiz, açıklanamayan bir sfenks gibi

doğrulacak şehir. Uçsuz bucaksız kanyondan ufka bakılınca gecenin laciverti üzerinde parlayan ince kar ve durmadan tüten bacalardan yükselen duman arasından açılan yolu gündüz gibi apaydınlık gösteren bir dolunay. Nehir ölü. Amazon'un sesi kulaklarında. Şehrin sesi Amazon'un sesi.

AJANS-TÜRK ŞİİRLİ VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

18

Rumi : 1373
Şubat : 5

Kasım : 103

Hicri : 1377
Recep : 29

SALI

VASATİ S.D.		EZANİ S.D.
6 53	Güneş	1 07
12 28	Öğle	6 42
15 24	İkindi	9 38
17 46	Akşam	12 00
19 16	Yatsı	1 33
5 13	İmsak	11 27

Fırtınanın sonu

● PAL : Oğlak Burcu : Şansınız kuvvetli - Kova : Tanıdığınız birinin iyi bir insan olmadığını anlıyacaksınız - Balık : Bugün programınızda bir değişiklik olacak - Koç : Dedikodulardan sinirleneceksiniz - Boğa : Aksiliklerden yılmayınız - İkizler : Yorucu fakat mes'ut bir gün - Yengeç : Rahatsız edileceksiniz - Aslan : Akşam neşeli olacaksınız - Başak : Size bir takım yenilikler var - Terazi : Aşkta mes'ut anlar yaşıyacaksınız - Akrep : Biraz bulanık ve kapalı bir devredesiniz - Yay : Vaadlerinizi yerine getirin.

● FIKRA : Meşhur Fransız romancısı Balzac çok oburdu. Bir gün arkadaşlarından biri onu lokantada, önünde iri bir tavuk olduğu halde gördü :

— Bunu, herhalde yalnız yemiyeceksiniz, diye söylendi.

Aldığı cevap şu oldu :

— Tabii ki hayır, bezelyeleri bekliyorum.

● TARİH : Paganini'nin doğumu. İtalyan sanatkârı Megelen'in ölümü (1564).

● GÜZEL SÖZ : Dostluğun ekseriya aşkla neticelendiği doğrudur, fakat aşkın dostlukla, asla !

Coltan

● YEMEK LİSTESİ : Balık (ızgara), yeşil salata, zeytinyağlı prasa, tahin helvası.

Afsane sabah eve dönerken kar devam edecek. Kumardan tabii. Hastaneye gitme cesareti gösteremediğinden. Evin kapısında sokağa yayılan taze sıcak ekmek kokusu kucaklayacak onu her zamanki gibi. Uzun zamandır ağzına bir lokma dahi atmadığını hatırlayacak. Fırına yürüyecek ayakları, sıcak bir tava ekmeğine uzanacak tahta rafta, taze. Dönüşte avluda Elan'ın kutuları yok. Pepe fırsat bulup attı demek ki. Köşede el arabası, üzeri mavi muşamba ile örtülü, içi ıvır zıvır dolu. Hızla çıkacak merdivenleri içi büzülerek korktuğu şeyin başına geldiğinden emin. Önce kardeşi, sonra Elan diye geçirecek aklından, ayakları ona direnirken, dizleri titrerken üçüncü katta nefes nefese. Elan'ı yukarıda odasında Elif Lale ile uyurken bulup rahatlaya-

cak. Nihayet. Bunca zaman nereye kayboldu diye sormanın anlamı yok. Yine de içinde bir kurt kemir kemir. Evde kalmış olmasına alışkın değil. Dantel yastıklar ve örtülerle bezeli karyolanın içinde baş başa vermiş uyuyan iki apayrı yaratık. Elan her zamanki gibi pis. Üstüne başına aldırmadan, leş gibi çocuğun yanında. Elif pembe geceliğiyle küçük bir melek. Rujların, pudraların, parfümlerin, incik boncuğun çevrelediği oymalı aynada, sağından solundan ipek gecelikler, pahalı iç çamaşırları, içinde bulundukları durumla alay eden tüylü şapkalar ve kürk atkılar sarkan paravanın önünde çok eskiye ait bir fotoğraf gibi hareketsiz, rüyasız uyuyorlar, baba-kız, şehirle birlikte tükenen zaman örtülü üzerlerinde. Afsane de uzanacak Elif'in tarafına. Üstünü değişmeden. Bu nasıl bir direnme gücüdür sevgili okur, bütün şehrin rüyasız haline direnen nasıl bir ruhtur. İşte o çölün ortasında kısa uykusunda gördüklerini günlüğüne böyle kaydedecek:

LABİRENT RÜYASI

"Bir yemek ya da yarışma masasının etrafındaydık. Tanımadık insanlar. Şato gibi bir tuhaf yer. Sanki ortaçağ dönemi. Kulenin dönen merdivenleri gözümüze çarpıyor ara sıra. Herkes marifetini gösteriyor. Tımarhane havası hâkim ortalığa. Delice kırıtmalar, tuhaf kahkahalar vs... Karşıdan sürekli sırıtan çirkin bir adam bir anda upuzun cinsel organını çıkarıverdi ortaya. Gerçekten çok balona benziyordu. Ne tam sert ne yumuşak, ince uzun, beş-altı metre vardı. Sahte olduğunu söyledik gülerek. Adam yüzümüze baktı hayretle. 'Yok canım,' dedi, 'hiç değil, tersine işin bütün esprisi bunun gerçek olmasında.' Sonra herkes labirent gibi ucu başı belli olmayan koridorlara dağıldı. Bir ara yı-

lana dönüşen uzun kıvrımlı balon başka bir yılanla ya da balonla kavgaya tutuştu. Sonunda ikisi de perişan yere düştüler."

Burada perdeyi hafifçe aralayıp sevgili okur, daha önce öneminin farkına varmadan atladığım bir meseleye dikkatinizi çekeyim. Afsane'nin kendinden söz ederken çoğul şahıs kipi kullanması hiçbirimizin kabahati değil. Maalesef, çocukluğundan itibaren geliştirdiği bir takıntı. Genç kızlık yıllarında Huri Hanım, bu külhan ağzın onun narin bedenine yakışmadığını söyledikçe tersine tersine kendinden çoğul kipiyle konuşması kahramanımızın hakiki kimliğine en yaraşan özelliği. Karo ası Boris'in de etkisi var üzerinde tabii, unutmadan ekleyeyim.

Kapıda büyük bir gürültü uyandıracak kupa asını o sabah, aslında hepsi birden uyanacak aynı an:

— Polis, kapıyı açın! Sakın yanlış bir şey yapmaya kalkmayın!

Rüyasının etkisiyle Afsane çıplak olduğunu sandığından, yakası kaz tüylü ipek sabahlığını elbisesinin üzerine geçirip saçı başı darmadağın, gözlerinin boyası akmış, allak bullak bir suratla kapıyı açmaya gidecek. Kilidi serbest bırakır bırakmaz, kapı arkadan büyük bir kuvvetle ona çarparak açılacak:

— Nereye geldiğinizi sanıyorsunuz siz? Gayri ihtiyari ağzından çıkan laflar bunlar, kupa asının ilk tepkisi.

Polis kılıklı birkaç adam, önden içeri giren iki güvenlik görevlisinin arkasında duran cüsseli kalın enseli olanı elindeki arama belgesini sallarken, diğerlerinin hareketlerinde şiddet, taciz ve polisin sık başvurduğu her türlü kuvvet gösterisi var.

— Elan Vitale, burada bu isimde birini arıyoruz bayan. Sizinle kaldığını öğrendik.

— Burada değil. Bizimle kalmıyor, kutuları da yok avluda, gitmiş herhalde, uykumuzu böldünüz, bunun suç olduğunu biliyorsunuz üstelik, şimdi defolun ve gidin.

Kahramanımızın cevapları, ilk fırsatta kabahati –ne olursa olsun– sokak serserilerinde arayan güvenlik anlayışına karşı geliştirdiği bir nevi içgüdü.

— O kadar kolay değil, burada olduğunu biliyoruz.

Pepe'nin meraklı başı görünecek dışardan. Elan'ın evde olduğunu polise ihbar eden o tabii.

— Bir cinayet söz konusu. Bize kendi elinizle verdiğiniz bilgilere dayanıyor elimizdeki arama izni.

— Kimseye bilgi temin etmedik biz, der demez hatırlayacak kupa ası. Elan adına doldurduğu belediye güvenlik fişlerini. Elan'a hâlâ söyleme fırsatı bulamadığı insanlık adına utanç belgesi tutanaklar, salgın bahanesiyle yaratılan fişleme tekniği pembe kâğıtlar.

Polisler onu bir kenara itecekler. Önce Elif Lale'nin ufak odasına bakacaklar, zaten topu topu iki odalı küçücük bir apartman dairesi. Sonra Afsane'nin odasında bulacaklar Elan'ı.

— Hani burada değildi bayan...

Cinayetle ilgili sorgu için karakola kadar gelmesini, bu çağrıya itiraz ettiği takdirde gözaltında sorguya alınacağını söyleyecekler. Üzerini arayacaklar, Elif saldıracak babasına dokunan ellere, çığlık çığlığa, kupa ası onu zapt edemeyecek, bu yüzden polisler çocuğu itip kakacak.

— Çocuğa dokundunuz. Pişman olacaksınız. Bu muamele konusunda başınıza iş açacağımızdan hiç şüpheniz olmasın. Hele hele onun kılına bir zarar gelirse yandınız, ayağınızı denk alın...

Kızıl saçlı kadından cüssesine kıyasla çıkan cesur laflar, onun bu hikâyenin kahramanı olduğunu bilmeyen polisleri şaşırtacak. Elif Lale'nin haykırışıyla çın-

larken ortalık, Afsane'nin duyacağı şekilde bağırarak, Elan'a bundan böyle güvenlik makamlarının sorumluluğunda olduğunu, soruşturmaya yardımcı olması için emniyete çağrıldığını, ancak susma hakkı bulunduğunu hatırlatan ilanı okuyacaklar.

— İstese de konuşamaz, bir tercümanınız yok mu?

Elan'a merak etmemesini işaret ederken, hiçbir şeye cevap vermemesini söyleyecek. Hemen bir avukat ayarlamak üzere telefona sarılacak. Kupa valesi etrafında kabaran çığlıklar, öfke dalgaları, hakaret ve tacizden uzak bir yerlerde seyretmekte halbuki. Dikkatini Elif Lale'ye kilitlemiş, kara gözlerinde o güne dek görmediğimiz bir pırıltı. Ellerini ağzına götürüp ıslıkla bir veda şarkısı söyleyecek kızına. Çocuğu yatıştıran hareket. Bir huzur getirecek içeriye nihayet. Şaşırmış bir hali yok sevgili okur, sanki hangi cinayetten söz edildiğinin gayet farkında. Suçlu gibi durmuyor hiç. Tersine, kaya gibi sert. Kendine güveni tam. Kupa asına merak etmemesini telkin edecek, "bu işi bana bırak" diyen bir hareketle. Yine de Afsane'nin gözünden kaçmayacak kupa valesinin hayal kırıklığı. Pembe fişlere kaydettiği ihanet dolduracak aralarındaki kapanmayan mesafeyi.

*

Kupa valesinin kahramanımızın imkânsızı olduğunu söyledim başta. Yoksa niyetim onu bir orgazm günlüğünden ibaret bırakmak değil. Doğrudur. Bütün sessizliğine rağmen, onu ısrarla seslilerin arasına sıkıştırıp sadece geçmişe ve geleceğe mecbur ederken büyük ölçüde haksızlık ettim bile. Halbuki bu şehrin sokaklarında aramak yerine onu, damakta Hindistan'dan bir baharatın içinde ya da Kahire'nin muzaffer kadınlarının dilinde, melekler ülkesinin lügatında, eski aylara ait kullanılmış takvim yapraklarında, gözde, par-

makların ucunda, nefeste ve tabii en doğrusu bir rüyada arasaydım belki onun sessizliğini çözebilecektim.

Bu açıdan niyetim ihanete bir kılıf uydurmak ve sonra da size alelade bir cinayet hikâyesi anlatmak değil, olayların tarih sırasına sadık kalarak bir cinayetin perdelediği sırrın nasıl çözüldüğünü göstermek. Kahramanımızın kumar masasındaki tekniğiyle. Söz konusu cinayet, birazdan hepinizin öğreneceği gibi kimsenin aklına gelmeyen bir gerçeğe ışık tutacak.

AJANS - TÜRK SİİRLİ VE SAATLİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

Rumi : 1373
Şubat : 6

Kasım : 104

Hicri : 1377
Recep : 30

19

ÇARŞAMBA

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
6 52	Güneş	1 04
12 28	Öğle	6 41
15 25	İkindi	9 38
17 47	Akşam	12 00
19 17	Yatsı	1 31
5 12	İmsak	11 25

Güneşin balık (Hut) burcuna girmesi

● FAL : Oğlak Burcu : Zarara girmek ihtimali var - Kova : Yakınınızdakilere akıl danışın - Balık : Bir mektup alacaksınız - Koç : Üzüntülü birgün - Boğa : Sağlığınız iyi - İkizler : Şubatta doğanlar için işlerinizde ihtilâf var - Yengeç : Birisi tarafından iğfal edileceksiniz - Aslan : Kıskançlıkla sevildiğinizi düşünüyorsunuz - Başak : Hazımsızlığınız var - Terazi : Muvaffak olabilecek bir teşebbüsünüz - Akrep : İş hayatınızda dikkatli olunuz - Yay : Seviliyorsunuz.

● FIKRA : Bir Rus, Amerikalı arkadaşıyla beraber, muazzam bir binaya sahne olan Belediye salonuna girdiler. Duvarda Stalinin büyük bir portresi asılıydı. Önünde bir hatip Stalinin başarılarından sitayişle bahsediyordu. Salonda bir koro heyeti Stalin'in şerefine bestelenmiş şarkılar söylüyordu.

Amerikalı, şaşkın şaşkın, arkadaşına sordu :

— Bu merasim nedir, Allahaşkına ?

Arkadaşı :

— Puşkin'i anmak için tertip edilmiş bir jübile !

● TARİH : Büyük Türk Hükümdarı Timur'un ölümü (1405).

● GÜZEL SÖZ : Ey hayat, seni bu kadar kıymetli tutuşum ölüm sayesindedir. Seneca

● YEMEK LİSTESİ : Soğanlı ciğer, makarna (peynirli), hoşaf.

Tersini amaçladığı halde o sabah Belediye Başkanı Nabuk Nezar herkesi güldüren yeni bir açıklama yapacak. Görevinin, şehrin, salgın sebebiyle aklını başından tümüyle kaçırmasını engellemek olduğunu söyleyecek. Paniği, histeriyi, akli dengesizliği engelleyip kamuoyunu fizik bir hastalığa sürükleyecek olan şeyden, kamuoyunu fizik bir hastalığa sürükleyecek olan şeyden, aklını kaçırmaktan korumaya çalışacağını bildirecek: "Şehrin moralini yüksek turmayı hedefledim. İnsanların işlerine her zamanki gibi gitmelerini sağlamaya çalıştım, korku ve histeriden sıyrılmış olarak..." Belediye başkanı bu sözleri söylerken Afsane Sahavet rüya günlüğüne aşağıdaki satırları kaydedecek:

"Uzun, kamyon kasasından yapılma bir gemideyiz. Daha önce bir adada yaşamışız. Evimizin bir odası denizin üstündeymiş. Kenardaki küçük delikten giren deniz suyu mükemmel bir sistemle yeri yıkayıp geri çıkıyor. Fakat bu arada içeri giren atlar yerlere işediği için her taraf yeni yıkanmış gibi ıslak. Bir bölmeye girdik. Nedense duvarlarda yürümeye başladık birden. Onan elini uzatıp her seferinde bizi yere indirdikçe biz yeniden tırmandık duvara. Onan kolumuzdan çekip bizi tabana indirdi her seferinde. Zemini camla kaplamak geldi aklımıza. Böylece banyo yaparken denizi görmek mümkün olacak. Geminin sahibi Eros. Orta yerde birbirinden güzel halılar serili. Halılardan biri beyaz. Büyük beyaz bir kürk. Tertemiz. Amazon'la Onan kenarda üzüm yiyerek uzanmışlar. Amazon'u öyle keyifli görünce seviniyoruz. Eros halıların öteki ucunda uzakta. Sürekli konuşuyor. Koyu bir sohbete dalmış. Gemiden inerken Amazon Eros'a teşekkür edemediğini anlatıyor. Biz Eros'un gemiyle bir şeyler kaçırdığını düşünüyoruz ama Amazon'a bir şey söylemiyoruz. Yine de müteşekkiriz. Amazon halıları oraya niye serdiğini sordu Eros'a. Eros halıları çok sevdiğini söyledi. Sonra en fazla şüphemizi çeken, beyaz bir halıyı rüzgârda havalandırıp bizi uçurmak için üzerine davet etmesi oldu. O da sanki şüphelerimizin farkına varmış, gerek olmadığını gösterircesine bir hareket yaptı."

Amazon hastaneye düştükten, Elan'ı polis aldıktan sonra büyük kısmı uykusuz geçen gecenin sabahında şehri helikopterlerin gürültüsü uyandıracak. Sabah bir saatliğine izinle şehrin üzerine biriken haber helikopterleri bunlar. Vızır vızır, dünyada ne kadar helikopter varsa sinek gibi şehrin üstünde sanki. Bir karanlık bu-

lut oluşturacaklar gökyüzünde. Bir saat boyunca ne görürlerse şehir sokaklarında anında bütün dünyaya gösterecekler. Helikopterler nedeniyle gökdelenlerin arasında kuvvetli bir rüzgâr esecek.

— Elan, gelmedi dün gece, tın tın eden kabacık, beni bırakıp giden babacık! Neden götürdüler onu? Aradın mı emniyet müdürünü?

— Çok sürmez çocuğum, merak etme. Halis Yaprak nerede bu sabah?

— Yok. Gece rüya görmedi herhalde, aramadı. Görduyse de anlatmadı. Anlatmayacak, Elan'a gidiyorum ben. Polislere onun suçsuz olduğunu anlatırım, sen anlatmadığına göre. Sürekli uyuyorsun.

Silkeleyecek anasını. Vurup kırmak acısını çıkarmak için şiddetle silkeleyecek kupa asını. Greta dayanamayıp dışarı atacak kendini. Elif'in yüzünde kırılmış, kanadı kopmuş bir ifade. Ölü güvercinler gibi kaskatı katılıncaya dek bas bas bağıracak. Yanaklarından fışkıran alev. Yorulunca damla damla süzülecek yaşlar gözlerinden. Tasviri imkânsız bir hüzün. Kızgın, küskün. Küçük körpe vücut iki büklüm, yara almış gibi kıvrık. Nihayet sesi kesilecek neden sonra, boğazına düğümlenen bir hıçkırıkla. Çocuk sakinleşince, masanın üzerindeki mumları yakacaklar. İyi şeyler olmasını istedikleri zaman oynadıkları oyun, en son Elan'la el ele tutuştukları zamanki gibi oturacaklar masanın etrafına. El ele tutuşup. Onu düşünecekler bir süre sessizce. Birlikte geçirdikleri anları. Elif, gölge oyunlarını ve yarım kalan ıslık derslerini. Afsane, Elan'ın onu baştan çıkardığı günleri, Greta evvelki gece, Afsane kumardayken üçünün birlikte yedikleri son yemeği.

*

Battista della Porta'nın tiyatrosuna giderken Paroles katılacak onlara. Tiyatronun önü hâlâ anababa günü. Kapıda Boris'in korumaları. Pek fena davranacaklar çaresiz insanlara. Kahkahalara boğulan perişanlara. Kalabalığı yarıp öne geçmek için bir hayli zorlanacaklar. Maça valesi olmasa, Greta kendi başına imkân yok bu kalabalığın üstesinden gelemez, yürümeyi beceremez. Onu bekleyen talihten habersiz, sabah Elan'la ilgili olarak sinirleri bozulduğu için gergin. Maceranın esas nedeni çocuğu evden çıkarmak, dikkatini dağıtmak. Kupa asını yalnız bırakmak biraz. Elif insanların halini görünce kendi derdini unutacak.

Paroles kapıdaki bekçilere isimlerini verecek, yukarıyla temas ettikten sonra içeriye alınacaklar herkesten farklı bir ihtimamla. Her an kırılacak gibi eğri büğrü duran merdivenlerden, üzerine basınca sürekli sarsılan tahtaları çürümüş asma kata tırmanacaklar. Battista della Porta'nın sahnesi, kadife perdenin gerisinde alelade bir sihirbaz sahnesi. Karo ası, boyunsuz başını sallaya sallaya, peş peşe gelen müşterileri rüya makinesinin önüne oturtacak. Dışarıda bekleyenler ümit dolu. Çıkanları sorgulayan sorgulayana. Heyecan içinde, "Ne rüya gördünüz?" diye saldıracaklar içerden çıkanların üzerine. Kahkahalara boğularak. Gördüğü rüyayı açık seçik anlatabilen kimse yok. Önce heyecanla sanki bir cevabı varmış gibi ağızları açılacak, sonra ağızlarından çıkacak kelimeleri kaybetmişçesine afallayacaklar, sağa sola yere göğe bakınacaklar fakat nafile. Sonra kendilerini inandırmak istercesine ısrar edecekler:

— Evet, evet, görülüyor rüya... kanat, beyaz güvercinler... sanki beyinleri dumura uğramış gibi, gözleri yuvarlanıp karışacak bir-iki laftan, sonra yeniden gülmeye başlayacaklar... kelimeler eriyecek dillerinin üzerinde, dudakları kuruyacak, boğazlarından ses çıkmaz

oluncaya dek, çapak çapak gözlerle, korku dolu bakacaklar birbirlerinin yüzlerine.

Sekreter karşılayacak onları önce. Boris'in sekreteri. Afsane Sahavet olsaydı karo asına girişecekti şüphesiz, bir kupa asına yakışır şekilde. Hırsızlıktan farksız yaptığı. İnsanların parasını böyle almanın ona yakışmadığını söyleyecekti:

— Hiç utanman yok mu senin Boris?

— Ne farkı var, masadakilerin parasını almakla bunun?

— Bu insanlar hasta.

— Onlar da hasta.

— Hayır, bunlar fiziken hasta.

— Onların fiziken hasta olmadığına dair bir kanıt var mı?

— Var, kahkahalarla gülmüyor onlar.

— Kötü kötü bakıyorlar onun yerine, bu mu aradaki fark?

— Zeki rolü oynamaktan vazgeç, durumu bilmiyormuş gibi davranma.

— Hayır bilmiyorum, ya biri hakikaten rüya görürse, iki kere iki beş edecek diye tutturan sen değil misin?

Böyle uzayıp gidecek tartışma, sonunda karo ası yine başlayacak o meşhur sevememe meselesine. Bu sonu ve başı olmayan tartışmaya yer yok şimdi çaresizlik ortamında. Boris dışarı çıkıp Elif Lale'ye annesinin ne kadar iyi bir kâğıt oyuncusu olduğunu anlatacak ve kupa asımızı göklere çıkaracak. Kızın morali düzelecek biraz. Sırada bekleyenlerin başına alacak onu karo ası bir iltimasla.

*

Kahramanımız toparlayabildiği kadar bir cesaretle

Amazon'un durumunu öğrenmek için kliniğe gidecek o gün. Hobson tedbir için kardeşini karantina odasında tuttuğunu, testlere bir süre devam edeceklerini söyleyecek ve sonucu alır almaz ilk önce onu bilgilendirmeye söz verecek.

— Rüya daki gör üntüler kelimelerdeki sesle rden gelir, diye açıklayacak bu sefer.

Rüyayı yeniden ve yeniden tanımlamaktan bıkıp usanmak bilmeyen haliyle. Çoğu kez bir türlü anlayamadığı bir şeyi, kısaca kendini kendine açıklar, alışkanlık. Açıklamaları onu ancak kısa bir süre ikna ettiğinden, her yeni hastası ile birlikte yeni bir açıklama peşine düşerek yeni bir denklem kuracak hep. Bu arada Afsane'nin rüya günlüğündeki son kayda göz atacak:

"Yüksek bir koni. Payetlerle, beyaz, parlak pullarla süslü, neredeyse boyu kadar uzun bir şapka geçirmiş kafasına, burnu kıpkırmızı bir yuvarlaktan, yüzü bembeyaz pudradan, kömür kalemle çizilmiş kaşları iyice kavisli yay gibi. Yüzüne hüzünlü bir ifade veriyordu. Cepkeni ve şalvarı da koni şapkası gibi pırıl pırıl parlıyordu. Sihirli bir şeydi sanki, ayın üstüne oturmuş eğlencebaz bir palyaço. Salına salına sahneye sarkan ayın üstünden aniden avucumuza düşüverdi, karnı kibrit kutusundan yapılmış meğer."

— Çocukluğunuzda böyle bir oyun cağınız mı vardı dedi niz?

— Evet vardı.

— Kon i ve kulağınız, duy manız ara sındaki bağlantı, kok u... kulak, duy uyor musunuz?

— Evet.

— İşte bu nedenle her dilin ayrı bir rüya dili vardır. Hecele rin ifade et tiği gör üntüler değiş ir. Yani rüyaların bir başka dile –tabii kaide ol arak– çevrilmesi mümkün değil. Kaideyi boz an kur al ortak heceler, ya da

harfler ara sındaki sessizlik. Bu da bizi ritme getir ir. Çocuğun ilk kulak dene yi, kalbin ritmine uyu mlu doğ an hayatı. Elif bu sebeple kal binizin üzerinde uy kuya yat ıyor hâlâ. Ana rahminde alış tığı ritimden ayrıl mayı kabullen emediği için. İlk duy ularını belirle yen müzik, kalp atışı... ritim... Orada gör emediğimiz bir şey ol malı, ona rüya gör meyi reddet tiren taa baş ından.

Kahramanımız doktorun duraklayan konuşmasının ritmini merak edecek ister istemez, gözleri masasının üzerindeki minyatür sarkaçta. Sarkacın düzenli hareketiyle kumun üzerinde yarattığı çizgileri izleyen bir ritimle duyacak doktoru.

— İşte rüya burada, bu çizgilerin iç içe geç işinde, gör düğünüz gibi mekanik bir bale. Kulağın duy duğu şeyi gözümüzle görmemiz.

— Sessizliği nasıl göreceğiz?

— Sesin iç inde sağ ladığı düzende. Ya da gözümüzle duy up kulağımızla gör meyi öğrenince.

— Adamın biği kağanlıkta duyamıyoğmuş buna ne değsiniz Hobson?

— ...

Duvardaki ekranlardan birinde kısık kısık gülerek titreyen Amazon'u izleyecekler bir süre. Yanında zikzak çizgilerle, mavi, yeşil, pembe renklerde yanıp sönen ışıkların dilinden anlayan tek kişi Hobson.

AJANS - TÜRK SİİRLİ VE SAATLİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

Rumi : 1373
Şubat : 7

20

Kasım : 105

Hicri : 1377
Şaban : 1

PERŞEMBE

VAKATİ S. D.		EZANİ S. D.
6 50	Güneş	1 02
12 28	Öğle	6 40
15 26	İkindi	9 38
17 48	Akşam	12 00
19 19	Yatsı	1 31
5 10	İmsak	11 23

Birinci Cemre havaya

● YAY : Oğlak Burcu : Büyük bir sevgi - Kova : Daha basiretli olun - Balık : Paraya ihtiyacınız olacak - Koç : Aşkınızı sevdiğinize itiraf edin - Boğa : Midenize dikkat edin - İkizler : İyi bir arkadaşınız zamanınızı değiştirecek - Yengeç : Dostlarınıza güvenin - Aslan : Bugün çok hayırlı bir tesadüf var - Başak : Kalbinizi yoracak hiç bir değişiklik yok - Terazi : Karışık bir işiniz var - Akrep : Bir soyun üzerine çok düşmeyin - Yay : Huzursuzluk, sebebini kendinizde arayın.

● FIKRA : Doktor sabahleyin yataktan kalktı başı ağrıyordu. Üzerinde bir kırgınlık vardı. Gerinerek aynanın karşısına geçti dilini baktı, bembeyazdı.

Aynadaki hayaline seslendi :

— Hastam olsaydın müşhil da yardım ama ne çare ki hastam değilsin.

● TAHİLİ : Fatih'in resmini yapan ressam Bellini'nin ölümü (1507).

● GÜZEL SÖZ : Aşk, bir öğretmendir. İnsanlar, onu öğrenmeğe mecburdurlar. Hayli zor ve tuzludur, ama, zamanla insan hakkından gelir.

Dostoievsky

● YEMEK LİSTESİ : Tarhana çorbası, etli patates, yemiş.

Şimdiden sizleri temin edebilirim sevgili okur, günün birinde Elif Lale'nin karşısına hakiki Halis Yaprak çıkacaktır. Olsa olsa Halis Yaprak zeytinyağlarının temsilcisi diyelim, hakiki yaprak değil tabii. İşte o anda hayalinde yarattığı ve hayatı boyunca beklediği Halis Yaprak ile hakikisinin arasındaki farkı görünce kalbinin nasıl kırılacağını düşündükçe, şimdiden bu abuk subuk hayali yıkıp yok etmesi için ona yardımcı olsaydım daha iyi olmaz mıydı şüphesine sık düştüğümü itiraf edeyim. Ve muhakeme sonucunda, hakiki Halis ile karşılaşıncaya dek hayalinin ona vereceği keyfi düşünüp onu bu süre içinde böyle bir keyiften yoksun bırakmanın daha büyük ihanet olduğuna karar vereceğim hep.

O sabah ağabeyi ile kahve içerlerken yakalanacak sürpriz habere kahramanımız.

— İmparatorun Oğlu'nun seyisi Ricardo'yu hatırladın mı?

Onan pencerenin önünde, bakışları durgun.

— Evet?

— İki gün önce ihtiyar için düzenlenen cenaze töreninden bahsedince üzerine gittim.

— Nasıl?

— Baron'un atının seyisi...

— Evet?

— Öyle öğrendim, ihtiyar ile Baron'un doğum tarihleri aynı.

Kupa asımız ağabeyine anlamsız gözlerle bakacak. Bakacak ama sizi şaşırtmasın, Onan bir aile sırrını böyle çözecek, tarih ve takvim merakı sayesinde. Baron'un ihtiyarın ta kendisi olduğu yani. Kupa asının farkına varmadan kurduğu bağlantı, Amazon'un laf ebeliği sayesinde söylediği şey o an gerçeğe dönüşüverecek. Keman tamirciliğini kabullenmeyen, onu miras hakkından mahrum etmeye kalkan ailesinden gizlediği tamirci dükkânında, hayatının tek hırsı olan Kremona kemanlarıyla bütün gününü geçirerek kendine bir sığınak yaratan ve yine aynı sebeple hayatını kaybeden Baron.

— Yani öldürülen Baron mu?

— Evet.

— Nerede öldürülmüş?

— Dükkânda, çok kıymetli kemanlarından birini dükkâna getirdiği gün.

— Ne zaman?

— 14 Şubat, doğum tarihine uyuyor hesap...

— Onu nereden öğrendin?

— Neyi?

— Ne zaman öldürüldüğünü?

— Gazeteden.

— Elan'dan bahsediyor mu haber?

— Hayır ama bir kişinin gözaltına alındığından bahsediyor.

Afsane'nin kalbi çarpacak bir anlığına, kısa bir anlığına. Elan'ın Strad'ı ihtiyardan nasıl aldığını öğrenme fırsatı olmadığı için. Onan onun düşüncelerini okuyacak.

Şehir hâlâ salgın altında inim inim inlerken, salgının başından beri şehirde bir tek soygun, bir tek fenalık yaşanmamışken ihtiyarın başına gelen şey, yeni öğrendiğimiz bilgiye rağmen büyük haksızlık. Düzen bozan tek istisna, toplu halde tedbirlere başkaldırıp şehirden kaçmaya çalışanlar, onların dışında hani her gün şehre ait olan suçlardan hiçbiri işlenmemişken. Bu ortamda bir cinayet, hem de Elan'ı şüphe altına sokan bir cinayet olmadık bir istisna, imkânsız bir muamma. Elan'dan bir kere bile şüphelenmedik bizler. Polisin çaresiz kalıp her zamanki gibi elde avuçta bir sahipsiz bulup vazife savmasına yoracağız gözaltına alınmasını. Strad'ı almak için o gün ihtiyarın dükkânına gittiğini bildiğimiz halde.

Suçluluk yakalayacak kahramanımızı. Emniyet fişlerini ondan habersiz doldurduğu için. Sadece bakışlarında kalan, durmadan biriktirip hiç tüketmedikleri aşk için. Kızının babası için. Evlenmiş olsalardı eğer, başta Afsane Sahavet aklından geçirecek o ihtimali. Evliliğe inansaydı eğer. Kupa kızı gibi evlenirsin, birbirini sevmeyi sürdürürsün bir süre, sonra hayat ağır basar, yorgunluk çöker ilişkiye. Söylenecek sözler tükenir. Ya da eskiden söylenmesi gerekmeyen söze gerek olur, açıklamalar başlar, sevginin ihtiyaç duymadığı açıklamalar, uzun uzun. Işık söner yavaş yavaş. Sonra sevgiyi üfleyen nefes daralır. Falan filan... Suçluluk

açıkçası yakışmayacak kahramanımıza. Evlenselerdi çocuk daha normal -burada normal derken sevgili okur, sizler de tahmin edeceksiniz tabii hangi kıstasa göre normal belli değil- olur muydu acaba? Rüyasız olacağına en azından. Bu bir. Babasız olacağına, bu iki. Ondan haberi bile olmayan bir yığın kardeşi olacağına bu üç. Huri Hanım'ın lafıyla "çift analı bir dana" olacağına bu dört. Gölgesine gölge düşer, avucuna geleceği çizilirdi belki o zaman.

Suçluluk avukatı aratacak ona. Avukat, üniversitede çıkan olaylar nedeniyle kapanan trafikte sıkıştığını, polisin olağanüstü tedbirler aldığını anlatacak. Oradan kurtulur kurtulmaz Elan'ı görmeye gideceğine söz verecek.

Uyuşturucunun gülmeye iyi geldiğini iddia eden öğrencilerle polis arasında çatışma çıkınca yaralananlar olacak. Öğrenciler uyuşturucu kullanılmasının ahlaki nedenlere dayanarak engellendiği görüşünde. Polis üniversitede yasadışı yollardan uyuşturucu pazarlandığı gerekçesiyle çevreyi kuşatacak. O kargaşada kaç gündür peşine düştüğü, kumar masasından dostu emniyet müdürüne hiç ulaşamayacak kahramanımız. Elan'ın durumu iyice kaynayacak, göz altında hepten sahipsiz kalacak diye düşünüp tasalanacak. Üniversiteye giriş çıkışlar kapatılınca, aileler içeride kalan öğrencilerin yiyecek ve su sıkıntısı çekebileceğini, hastalananlar olursa anında müdahale edilemeyeceğini söyleyerek valiyi polis kuşatmasını kaldırmaya çağıracaklar, iş büyüyecek böylece.

Kız kardeşi gülme salgını şüphesiyle hastanede iken, salgının ilk büyük vurgunu ilan edilmişken, belediye başkanı saçma sapan konuşmalar yaparken ve her şeyden önemlisi de kalbinin sahibi olan özgürlüğün sembolü adam bir cinayet soruşturması ile zincire vurulduktan sonra, bütün bunlardan kaçış için kumar-

dan iyisi can sağlığı. Masalardan birinde belki emniyet müdürüne rastlama bahanesiyle.

*

— Masada kimse kimsenin gözünün yaşına bakmaz! Tehdit, yaşı yüze merdiven dayayan bir kadından. Parayı, ellerinin titremesine aldırmadan çantasına doldururken. Masada oturanlar arasında emniyet müdürü yok tabii, buna şaşırmayacağız sevgili okur, olmasını da beklemiyorduk zaten.

— Hele ilk ellerde oyunda kalabilecek el yüzdesi yirmi iken, hele açılışta kuvvetli olan ellerin kazanma şansı yüzde otuzken, değil mi evladım?

O da, elinin yüzde seksenini kart değiştirmeye gerek olmadan elinde tutabiliyorsan. Bu durumda bile sadece yüzde on, yüzde yüzlük bir sonuç alacaktır. Herhangi bir elin kartların açılmasıyla daha iyi bir el haline gelme ihtimali yüzde otuz iki nokta dört. Bir floş şansı bire bir. Kare ikiye bir. Üç yüz koyan bir kumarbazın on yıl içindeki kazancı beş yüz elli, yani bire yarım. Hesaplar uzayıp gidecek bir süre, ders veren hesaplar.

— Kiranı mı düşünüyorsun? Sigaranı, şarabını?

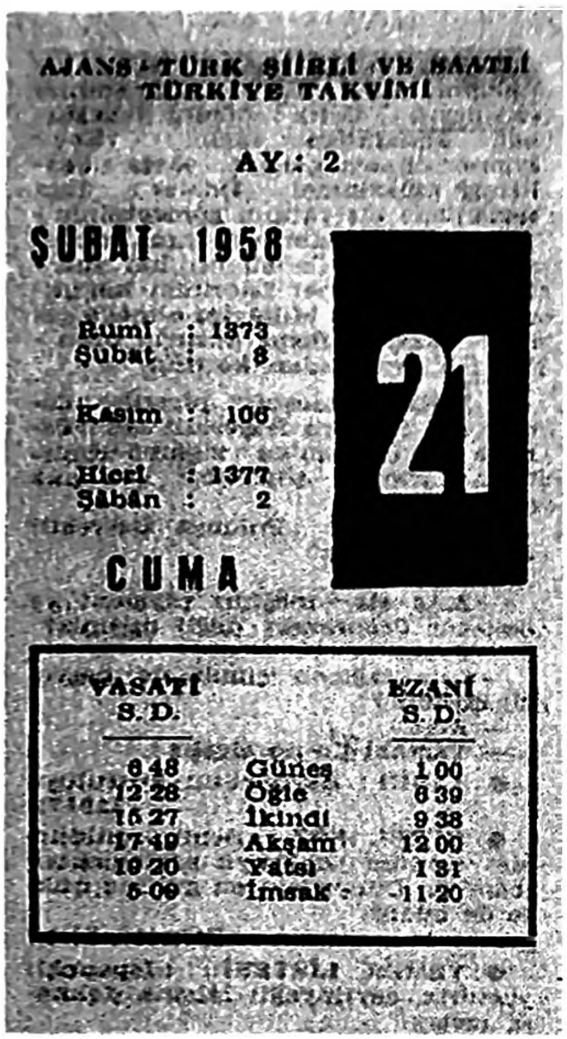
Muyen alaylı bir sesle gözlerinin içine bakacak Afsane Sahavet'in. Bir ipucu arayacak. Tersine ipucu verecek, zayıflık işareti çalçenelik. Genelde hiç konuşmadan oynayan ve kısık gözlerinden elini hiç göstermeyen Muyen. Merdivenlerde büyük bir gürültü duyulacak. Muyen'in otuz iki dişini ortaya çıkaran bir gürültü.

— Ya sarhoş ya da geberdi gitti, o kadar kaybetsem ben de düşerim.

Elinde kart tutanlar farkında olmadıkları, kullanmadıkları ayrıntılarında saklayacaklar sayılarını, me-

sela giysilerinde. Afsane yine ellerin, omuzların, başın titreyişinin, dudakların kıvrımının, burnun oynayışının, kulağın kaşınışının peşinde. Muyen'in çenebazlığına bakıp elinin zayıf olduğunu düşünecek.

— Kumarın bir milliyetçilik gösterisi olduğu başka ülke daha var mı dünyada?

AJANS-TÜRK ŞİİRLİ VE SAATLİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY: 2

ŞUBAT 1958

21

CUMA

Rumi : 1373
Şubat : 8

Kasım : 106

Hicri : 1377
Şaban : 2

EZANİ S. D.		VASATİ S. D.
1 00	Güneş	6 48
6 39	Öğle	12 28
9 38	İkindi	15 27
12 00	Akşam	17 49
1 31	Yatsı	19 20
11 20	İmsak	5 09

● FAL: Oğlak Burcu: Biraz kıskançlığınız var - Kova: İlmadımları sarsmayın - Balık: Maddi fedakarlığa katlanmanız lâzım - Koç: İyimser olmaya çalışın - Boğa: Sağlığınız mükemmel - İkizler: Tam zamanında bir yardım göreceksiniz - Yengeç: Akrabalarınızı ihmal etmeyin - Aslan: Üzücü bir hâl yok - Başak: Bir esmer işlerinizi karıştıracak - Terazi: Mülâyim olmaya çalışın - Akrep: Biraz gururlu olun - Yay: Münakaşadan kaçının.

● FIKRA: Meşhur piyanist Paderevsky Polonya Başvekili iken Paris'te Clemenceau'yu ziyaret etmiş. Aralarında şöyle bir konuşma geçti:

— Demek siz Polonya Başvekili Paderevsky'sinizi?

— Evet.

— Ama siz meşhur piyanist ve bestekâr Paderevsky değil misiniz?

— Evet..

— Ona rağmen şimdi de başvekil misiniz?

— Evet..

— Yarabbi bu ne alçalış!..

● TARİH: Bayburt'un kurtuluşu (1917)

● GÜZEL SÖZ: Benim güldürme usulüm doğruyu söylemekten ibarettir. Dünyadaki en gülünç nükte de budur.

Bernard Shaw

● YEMEK LİSTESİ: Ispanaklı yumurta, zeytinyağlı lâbana dolması, revani.

Salgın başlayalı yirmi bir günü doldurmasına rağmen hastalığın seyrinde bir değişiklik yok. Yine de doktorlar iyimser. Hastalığın artış eğrisi diğer salgınlara kıyasla çok daha yavaş.

Ailenin doktoru olduğu için Amazon Hobson'un gözetimi altında. Salgının rüya ve uyku ile bağlantıları ortaya çıktığından beri Hobson şehrin başhekimi fiilen. Bütün uyku doktorlarından çok daha yoğun ve aralıksız çalışacak. Şehir dışından gelen gönüllü ekipler de katılacak onlara.

Hobson, gözlerini iyice kısarak, sırtını boyunun uzunluğundan özür dilercesine kamburlaştırarak, iki büklüm vaziyette, büyük bir dikkatle, ince ve teknik ayrıntılarını atlamadan son gelişmeleri anlatacak

Eros'a. Afsane'yi hayretler içinde bırakacak Eros. İlk gününden beri Amazon'un başından ayrılmayacak bir an bile. Sabaha karşı Amazon'u salgın bölümüne geçirdiklerinde o bekleme odasına yerleşecek.

Amazon ikinci gün hastalığın bütün semptomlarını gösterir hale gelecek. Gece yarısında kimsede görülmeyen bir hızla yakalanacak gülmeye. Düşünceler kafasında fır dönecek. Birbirine atlayarak olmadık ilişkiler kurulunca, her şey iyice karışınca, insanın normal halinde aklına asla gelmeyecek denklemler çıkınca ortaya, gülmemek, kendini tutmak imkânsız, sizi temin edebilirim sevgili okur. Yatıştırıcı iğnelere rağmen. Saçma sapan düşünceler uyuşturucunun etkisiyle uzayıp daralırken, sağa sola dağılıp iyice yayılırken gülünç bir hal alacaklar. Hastaneye alındığı gecenin sabahı gün ağarırken gülmekten bitap bir hale düşecek kupa yedilisi. Doktor yeni bir test yapmaya gerek duymadan geçici bölümden onu salgın bölümüne sevk edecek. Hastamız düşüncelerinin karmaşık ve dağınık yapısına rağmen etrafında olanların gayet bilincinde. Bir anda bir düşünce bambaşka bir yere sıçrayıverince, aradaki bağlantısızlığa, anlamsızlığa güldüğünü bilecek. Amazon, hastalığın beynin anlamsızlık karşısındaki tepkisi olduğunu böyle öğrenecek. Anlamsızlık, yani ölüm karşısına dikildiğinde rüya görme sebebinin ortadan kalkmasıyla ölüm köşesini döndüğünün farkında artık. Doktor Hobson'un bunca yıl kafasını yoran rüyasızlık denkleminin cevabı o gün böyle dikilecek karşısına Amazon'un, ama derdini anlatması imkânsız. Gülmekten dolayı kendini ifade etmekten yoksun. Yazmaya çalışacak. Harfler kahkahalarıyla birlikte darmadağınık saçılacaklar kâğıdın üzerine. Nefesi gülmesine yetişemeyecek. Daralacak, nefes alamayacak, oksijene bağlayacaklar. Hıçkırıklara boğulacak, diyaframı böyle hareketlere alışkın olmadığı için yırtılma raddesine ge-

lip dayanacak. Panikle zıp zıp zıplayan düşünceleri onu daha fazla güldürecek. Kaslarının hareketine müdahale ederek kendisini gevşetmeye çalışması sonuçsuz. Gülecek, gülecek ve gülecek. Uyku iyice bastırmasına rağmen, delicesine uyumak, derin derin uyumak ve güzel rüyalar görmek istemesine rağmen. Anlamsız bir dünyanın karanlığına gömülürken.

Bir ara bitap düşüp yarı baygınlık yarı uyuma arasında bir yere çekecek kendini. Ama işe yaramayacak, yetersiz derecede kısa bir süreliğine, hastalığı silkelemeye yetmeyecek çabası. Tam bir rüya görecekken gülmeye başlayacak yeniden. Yolunu kaybeden düşüncelerine uyup.

Bekleme odasının orta yerinde çelik döküm soba. Bomboş, soğuk. Duvarlarda şehrin dört bir yanını gösteren manzara resimleri sayesinde hastane odasından çok turizm ofisini andıran bir ortam. Vaatlerle dolu çırılçıplak. Adanın güneyinde Çin Mahallesi, Amazon'un çay içip ördek yemek için sık uğradığı lokantalar. İtalyan Mahallesi'nde meze için alışveriş ettiği dükkânlar, büyük porsiyonları ile birbiriyle yarışan şarküteriler, Sendika Parkı, yorgunluk atmak için yaptığı yürüyüşlerde sık vakit geçirdiği kanepeler, kahvesini satın aldığı Kristal Sarayı. Her yerde onu görecek Eros şehirle birlikte gülerken.

Bir yandan Amazon'a uzun uzun cümlelerle ve alıntılarla dolu bir mektup yazmakla meşgul: "Susmak bilmeyen gürültülü bir kalbin en büyük özlemi sevdiğini sürekli ve farkında olarak sahiplenmekse, bunda başarısızlığa uğradığı zaman yapabileceği tek şey, özellikle de araya yokluk girerse, yeniden birbirlerine kavuşacakları ana dek onu rüyasız bir uykuya sevk etmektir...

...bugüne dek şehri eksik yaşamışım, daha doğrusu, sen benimleyken onu o kadar canlı buluyordum ki,

içinde barındırdığı gücün ortaya çıkandan çok daha fazla olduğunu hissediyordum sürekli olarak, halbuki şimdi anladım ki amacım seni öğrenmekmiş, kahkahalarında taşıdığın sokakları..."

— Ölüm gülmeyi kışkırtıyor, haksız mıyım doktor, ölüm...

Hobson sanki sağır, Eros'u duymayacak:

— Gül me frekansı insan beynindeki delta dalgalarına yak ın bir frekans, bu frekans rüyasız uy ku sırasında beyindeki frekans ile aynı. Del ta dal gaları iç inde senkronize boşal maların amperi o kadar yükse liyor ki, dal galar, beynin bütün önle me filtrelerini aş arak her yerini et kisi al tına al ıyorlar, motor nöronlar vücutta aynı frekansta bir kas ılma üret iyorlar. Bunu dengele mek üzere al phä dal gaları ile yap tığımız dene ylerden başar ılı sonuçlar al dık. Özellikle Barok müzik, beyinde al pha dal galarına yol aç tığında, rahatla ma onunlä birlikte harmoni getir iyor. Bu hareket kan akış ını hızlan dırıyor, beyne oksijen git mesine neden ol uyor, endorfin ve adrenalin beynin et kinliğini artırıyor, düşüncelerdeki karış mayı azalt ıyor, öğren meyi hızlan dırıyor. Amazon'da bu tezi dene dik, iyi sonuç al dık. Ama kes inleşmiş bir şey söyle mem imkânsız.

Rüyayı yeniden ve yeniden tanımlayarak rüyasızlığa bir anlam vermeye ant içmiş Hobson sonuçtan ne kadar uzak. Eros da onunla aynı mesafede:

— Kremona Korosu'nun başarısının sebebi bu herhalde. Şehirde hakikaten önemli bir direnç hareketi yarattıklarına bakılırsa tezinizin doğruluğu kanıtlanıyor.

— Ol abilir. Koroyu dinle me fırsatım ol madı henüz. Arkadaşlarım anlat tılar, başar ılarından haberdarım.

— Kanseğ tüğünden ölümcül hastalıklağı olanlağı

etkilemediği söyleniyoğ salgının, doğğu mu?

Başka hastalıkları olanların gülme salgınına yakalanmayacağı yolunda bir inanç gelişecek şehirde. Greta, Elif Lale ile kendisine bir pay çıkarma peşinde.

— Siz ne derseniz deyin doktor, durum her gün biraz daha boktan bir hal alıyor. Siz de herkes kadar bunun farkındasınız.

— Dikkat ettiniz mi? Ben şimdiye kadağ aynı anda iki hastalığa yakalanan biğini tanımıyoğum. Mesela gülme hastalığına yakalanan kanseğli bir kimse vağ mı?

— Bu saçma mantıkta biraz daha ileri gidebiliriz Greta, mesela bahse gireriz ki sen kanser olup da trafik kazasında ölen birini de duymamışsındır.

Greta sorusunun anlamsızlığını fark edip susacak biraz. Şimdilik onu susturabilen tek kuvvet Eros. Karo valesinin herkesin üzerinde böyle bir otoritesi var. Onunla dalaşmaya gelmeyecek yani. Greta'nın pısırık biri olduğunu zannetmesin kimse. Özellikle de bu günlerde. Şehre geri gelen kahramanlarıyla kurduğu cemaat çalışmalarında hayli başarı sağlamışken, ünü bütün şehre yayılmışken. Doktor da onu daha görür görmez bu tür yardımlarının büyük yararı olduğunu kaydetmişken. Kısacası Eros'un gücü bütün bunları aşan bir güç.

— Şu kadarını söyleyeyim doktor, insanları bir araya getirip birbirlerine destek olmalarını sağlamanın tek yolu galiba salgın hastalık. Ya da toplu halde herkesi etkileyen büyük bir felaket. Yoksa kimse kimsenin elinden tutmaz, herkes birbirini soyar, gözünü oyar. Şu hale bakın, salgının başından beri, bütün şehir birbirine yardım edebilsin diye seferber oldu, herkes sefertasları ellerinde bir yardım merkezinden ötekine koşuyor.

Kupa asımızı kıracak bu sözler. Greta'nın gözünde

öç kıvılcımları parlayacak, Eros'un otoritesini sarsmaya hazırlanan bir kedi gibi gerilecek.

— Tabii eczanelerde nane şekeri bitmiş, doğru mu Greta? GDD'ciler bedava dağıtacaklarmış diye duydum.

Nane şekerinin gülmeye karşı iyi etki yaptığını yazmış bir gazete. Cevapsız bırakacak onu Greta.

— Belediye ölenleğin sayısını açıklamamalağı için hastaneleğe uyağı göndeğmiş doğğu mu?

Hastane bir labirent kadar karışık, birbirine benzeyen koridorlarıyla. Hangi asansörleri kullanacağı, hangi koridorlardan hastanın odasını bulacağını açıklayacaklar Afsane'ye. Salgın katına yatırıldığından bu yana Amazon'u ilk defa görecek o gün. Salgınla kurulan tuhaf düzeni takip ederken, koridorlarda sıra sıra dizilen yatakları dolduran, kimi karnını tuta tuta, kimi köpüre köpüre, kimi öksürerek, kimi kıpkırmızı, kimi terleyerek gülen hastaları görecek. Hobson'la birlikte girecekler odaya:

— Müzik uygula masının başar ısına rağmen, Laringograp'tan al dığımız sonuçtan memnun değilim. O nedenle durumu henüz tam sapta yamadık, bugün yeniden makineye al acağız. Ondan sonra daha net bir sonuç al acağımızı san ıyorum, zaten şu an durumu geceye kıy asla çok daha iyi. Ama geceyi sars ıntılı geç irdi, onun için hazırlıklı ol un.

— Sebebin tespitinde niye bu kadar zorlanıldı acaba doktor?

— Sinsi bir virüs ol abilir, hatta neredeyse em iniz. Vücuda yerleş tikten bir süre başka hiçbir ara z göster mediği halde beyni et kisi al tına al dığı zannediliyor, ancak henüz kanıt lanabilmiş, kes inleşmiş bir tez değil. Hastaların düş ünceleri dağınıklaşıyor, beynin posta sistemini bozuyor, beyin işle me koy duğu bilgileri yanlış yerlere yolla yınca ortaya çık an karışıklık gül

me hali yar atıyor. Bunu beyin röntgenlerinde tespit ed ebildik. Beyin bil ginin kayna ğına yönelik gerçekçi devreyi kap atıyor. Beynin bil inç açısı ve hislere ait olan beyin yüzeyi ya da neokorteks dedikleri böl gede anormallik tespit ediyoruz. Ön kıs ımda da aş ırı faaliyet izle niyor. Tanımla ma sürecinde önemli rol oyna yan bu bölge, yani bir çeşit anten böl gesi, planla ma ve beyin faaliyetini yorumla ma böl gesi hasar gör düğünde hayal gör me ve paranoyaya fırsat doğ abiliyor ama her hastada farklı bir seyir gül menin yarat tığı hasar. Bu sebeple şizofren tedavisinde kullan ılan bir uygula mayı deniyoruz. Bir kısım hastada başar ılı ol duk. Bu uygula mada beynin aktif kıs ımlarına gel ecek şekilde baş üz erine yerleş tirilen mıknatısla aşırı faaliyeti yat ıştıracak karşı devreler harekete geç irilmekte. Kırk dakikalık seanslarla birkaç hasta üzerinde yap ılan uygulamada dört gün sonun da gülme krizi bir öl çüde az altıldı ve uy ku için bir zaman yarat mak mümkün oldu. Bu zaman dilimi içinde uyu yup rüya gör ebilen hastalar iyileş tiler. Dola yısıyla bugünkü testten negatif bir sonuç al sak dahi umudunuzu kes meyin, hastalarımızı iyileş tirebilmek için her geçen gün biraz daha fazla imkân sahibi oluyoruz.

Doktor bunları açıklayacak kesik kesik ve çabuk çabuk. Fazla kaybedecek vakti yok. Kupa ası temkinle kapıyı açarken ona cesaret veren bir ifade olacak suratında.

Amazon'un yüzünü gülerken görmek, hastalık olduğunu bilse bile insana ilk başta çifte papaz bir neşe getiren türden. Birlikte yaşamları akıp geçecek sanki bir anda gülüşünden. Onun dikkatini çekmek için uydurduğu hikâyeler, abarttığı aşklar, parası her tükendiğinde elinde avucunda ne varsa ona verişi, ettikleri kavgalar, rekabete girişip kazandığında onun için duyduğu gurur, Huri Hanım'ın kahramanımızın kardeşini

ezmesini engellemek için küçük kızını kışkırtışı, ona iyi davranması için azarlayışı. İlk kez birlikte gittikleri plaj. Ağabeylerinin dikkatini çekmek için giriştikleri yarış... Kimin göğüsleri daha büyük diye saç saça baş başa dövüştükleri gün. Sonra birlikte cezaya kalıp kaçarak yedikleri dondurma. Birlikte tuttukları balık. Onun için ödediği sayısız miktarda kefalet. Bir türlü pişirmesini beceremediği zeytinyağlı dolma, tutturamadığı sufle.

Düşünceleri ne kadar zıp zıplıyor durumda ise de Amazon hayatında hiç olmadığı kadar uyanık. Şimdi insanların içini dışını bir anda okuyuverecek derecede kuvvetlenen algılarına alışamadığından gülecek. Ölümcül gülüşün ona kazandırdığı kuvvetle son ana sıkışan marifet bir yanda, birbirini takip edemeyen delişmen düşünceleri bir yanda, kahramanımızın aklından geçenleri okuyup bütün vücuduyla ifade ettiği derin hüznü hissederek teselli etmeye çalışacak kardeşini: "Gidersem eşek cennetine, oğlanlarla zar atmak uğruna bisikletimi sattığın için seni hiç affetmeden gideceğimi sanıyorsan yanılıyorsun, kupa ası," diyen bakışları. Gülmekten darmadağınık olan kaslarını zorlayarak göz kırpmaya çalışması içler acısı. Yeniden başlayan kahkahalar. Afsane'nin üzerine atılıp onu gıdıklamak için yanıp tutuşmasına rağmen, koltuğunun demirlerine sımsıkı sarılan elleri, kıvrım kıvrım kıvrılan vücudunu kontrol edemeyişi. Dayanamayacak kahramanımız, zar zor atacak kendini odadan dışarı.

Güneş çoktan vazgeçmiş sevgili okur, gülmeyi bile beklemeden, bugün ortalıkta hiç yok... gri bir neşesizlik, gri bir teslimiyet... gri bir bozluk, yozluk ve soğuk.

Beyaz taneler, savruk savruk ve dağınık. İnsan ruhunu dirhemlemenin bir yolu olmalı.

Hooverville'de sefalet hep aynı. Evsiz, işsiz, parasız, aç biilaç çocuklar. Hooverville'den ölü sayısı yet-

miş beş.

Hobson tir tir titreyen Afsane'yi geri getirecek bekleme salonuna. Aklını başına toplayıp söz verdiği gibi Elif Lale'yi Kremona Korosu'na götürme zamanı. Çocuk ara sıra kıkırdamaya başlayacak teyzesini taklit edercesine.

Koşu yolunda çalma izni alamayacaklar. Dışarıda atlardan ve yarıştan hayli uzakta birikecek kalabalık. Falada'nın başında maça valesinin yerine Ricardo'yı bulacaklar.

— Atı benim üstüme bırakıp yok oldu. Hastaneleri arattık, izine rastlayamadık. Başına bir şey gelmiş olmasından korkuyoruz.

Afsane şaşırmayacak. Ona çekici gelen adamların sebepli ya da sebepsiz bir şekilde sırra kadem basmasına alışkın olduğundan. Cinayetle onun da ilgisi olabilir mi, diye geçirecek tabii aklından.

*

Bir çığlık duyulacak koridordan. Uzun, kahkahaları yara yara. Hastasının pencereden atladığını görüp sesine engel olamayan hastabakıcının çığlığı.

— Satılmış!

— Pencereden atladı, pencereden atladı.

Ayak sesleri, koşuşturma, panik...

AJANS-TÜRK ŞİİRLİ VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

Rumi : 1373
Şubat : 9

Kasım : 107

Hicri : 1377
Şaban : 3

22

CUMARTESİ

EZANİ S. D.		EZANİ S. D.
6 46	Güneş	12 57
12 28	Öğle	6 38
15 29	İkindi	9 38
17 51	Akşam	12 00
19 21	Yatsı	1 31
5.07	İmsak	11.17

● FAL : Oğlak Burcu : Başkalarına aldırmayın - Kova : Fikirlerinizde sebatkâr olun - Balık : İyi niyetlerinizi gösterin - Koç : Bir işin neticesi müsbet olacak - Boğa : Biraz tuzlu yemekten kaçının - İkizler : Bir işbirliği teklifi alacaksınız - Yengeç : Sevinçli bir haber - Aslan : Aşırı gideceksiniz - Başak : Dünkü sözlerinize dikkat edin - Terazi : Arzularınız gerçekleşecek - Akrep : Bir işten çok ümitlisiniz - Yay : Para sıkıntısı.

● FIKRA : Polis almak için imtihan yapılıyordu. Tecrübeli komiser, namzetlere sordu :

— Bir cemaleti dağıtmak için ne yaparsınız ?

Herkes cevaplar verdi, sıra yahudi gencine geldi :

— Derhal fakirler menfaatine iane toplamaya başlarım.

● TARİH : Americo Vespuçinin ölümü (1512).

Chopin'in doğumu (1810).

● GÜZEL SÖZ : Talihsiz âşıklar susamazlar, kayalara bile dertlerini açmakla teselli bulurlar.

Desaturi

● YEMEK LİSTESİ : Pirzola (acı cak püreli), kırmızı şarapla beraber, yeşil salata, zeytinyağlı kuru fasulye (pilâki), portakal ve muz.

Eros Selavi'nin körü körüne bağlandığı şehrimizin halini onun aşkından daha iyi anlatabilecek bir şey düşünemiyorum. Şiirlerinin sesinde duyulan derin bağlılığı. Hem de bir sinek beşlisi kadar çaresizken. Satılmış'ın intiharı ile hepten sarsılacak. Atlayanın Amazon olmadığını öğrenir öğrenmez duyduğu tuhaf sevinç terk edecek onu çabucak, ümitsizliğin uçurumuna yuvarlanırken hızla.

Şehirdeki uğursuzluğun sebebini bazı binaların duvarlarını süsleyen heykellere yoran insanlar, Yetmiş Dokuzuncu Sokak'ta Lucerne Oteli'ni çevreleyen acayip, ortaçağların kaykılmış, yamulmuş, çarpuk çurpuk suratlarını hatırlatan kimi sinek valesi, kimi karo papazı, kimi maça üçlüsü gibi duran heykelleri kıracak-

lar. Kızgınlık, suçluluk duygusu şiddeti körüklediğinden. Yakınlarını kaybedenler, şehirde sıkışıp kalanlar, bu saçma sapan görünen salgının içinden çıkılmaz bir cehenneme dönüşmesine dayanamayacaklar, onlara hak vereceğinizden eminim sevgili okur.

Kırılan heykellerden biri, önünden geçenlere kocaman ağzını açan, büyük burnu yapraklardan oluşan saçlarının altından fışkıran, büyük gözleri, abartılı sakal ve bıyığıyla binayı koruyacağı inancıyla yerleştirildi vaktiyle oraya. Hareket kısa süre içinde yayılacak. Chrysler, Gramercy Park, Madison Caddesi, Hamilton'daki binalara da saldıracaklar! Heykelciklerin çoğu Kuzey Avrupa'dan ya da İngiliz adalarından gelen sanatçıların ellerinden çıktı. Göçmen taş kesicilerinin yarattığı, geride bıraktıklarının özlemiyle yarı folklorik, yeni geldikleri yerdeki zaman değişikliğinin etkisiyle genişleyen, uzayan, çarpılan şekiller. Binaların çevrelerine yerleştirildiklerinde ilk bakışta şehre Avrupai bir görüntü getirdiler. Aslında dikkatle bakanların hepsi, o acayip yaratıkların ifadelerinde –eminim sizlerin arasında bunu gözlemiş olanlarınız vardır– şehrin Avrupa ile asla kapanamayacak bir uzaklıkta olduğunu görecektir. Özledikleri eski kıtanın tersine yeni vardıkları yerin yabancı yapısını kutlayan hatlarıyla. Avrupa katedrallerindeki saldırgan, korkutan tiplerin yerine güldüren, şarlatan ifadeli, muzip melekler, kuşlar, aslanlar, atlar, balıklar ve bir alay ünlü. Salgın öncesinde şehirde, sakin ve sessiz geçen eski günlerde, sokaklarda yürüyenler, binaların çevresini süsleyen bu yaratıklarla hayali sohbetlere girmiştir. Elif Lale bunlardan biri, şüpheniz olmasın. Şehrin geçmişine şöyle bir baktığınızda çocuk hayaliyle en karmaşık sohbetlerde bulacaksınız onu. Halis Yaprak da katılacak zaman zaman sohbetlere. Daha anasının dilini öğrenmeden, kendi dilini kullandığı ilk zamanlarında bile. Bakacaksınız, se-

sini değiştirecek, her surata uyan başka bir ses çıkaracak. Yüz Onuncu Sokağın köşesindeki beş yüz yirmi yedi Britannia adresindeki dokuz katlı binanın on heykeli vardır. Niyetim turizm yapmak değil tabii. Vaktiyle gelen geçene sarkan, geveze halleriyle yürüyüşe keyif katan, binaların orasında burasında sinek altılısı gibi duran balkonları tutan ya da süsleyen garip yaratıkların, çaresizce gülen, hayretler içinde kahkahalar atan büyük başlı, kamburu çıkmış, kimisi maskeli, kimisi dilini çıkararak alay eden zavallı heykellerin, aslında şehre geleceğin haberini ulaştırmaya çalışan, geleceğin manzarasını çizen biçarelerden ibaret olduğunu geç de olsa fark ettiğimden. Tehlikeyi çok önceden haber veren zararsız yaratıkların bugün salgının kabahatlisi muamelesiyle saldırıya uğraması ne acıklı bir kader sevgili okur, ama hepinizin bildiği gibi tarih böyle yanlış anlaşılıp ya da hiç anlaşılmayıp kaybedilen, yok edilen örneklerle dolu. Hele hele kocaman ağzıyla hafif korkuturcasına gülen, boynuzlu olanı. Yetmiş Dördüncü Sokağın köşesindeki iki bin yüz sekiz numaralı Broadway adresli Ansonia adlı binadaki heykel. Gülme salgını ortasındaki şehrin durumunu, en mükemmel tiyatro dekorlarına taş çıkartırcasına olağanüstü bir başarıyla sergileyecek. Yüz On İkinci Sokak ile Yüz On Dördüncü Sokak arasında, seksen bir numaradaki küçük yüzler de aynı durum. Ufacık çeneleri, düğmeli gözleri, Çinli bıyıkları ve üzüntülü bakışlarıyla saldırıların hedefi olacaklar. Yetmiş Birinci Sokak'ta yüz yetmiş bir numaradaki Yunan heykelini de kıracaklar, hiç acımadan. Beşinci kattaki iki balkonu sırtlarında taşıyan adaleleri iyice gelişmiş dört erkek, kolunu bacağını, burnunu ve her şeyden önemlisi cinsiyetlerini dışa vuran uzuvlarını kaybedecek. Hem de bacaklarıyla dengeyi sağlarcasına pencereleri süsler vaziyetteyken. Kolları duvara destek. Kolları, başlarının yanına atıl-

mış, yorgun, zincire vurulan kölelerin ümitsizliği içinde. Onları da kıracaklar.

Kahramanımız direnmeye devam edecek rüyalarıyla:

SUÇLULUĞUN RÜYASI

"Tam bir ay var gökyüzünde. Karanlık, ıslak sokakların, denizin, kademeli bahçelerin bulunduğu bir yer. Önce ilk evimize benzeyen bir yer. Huri Hanım Elan'la bizi bir araya getirmek için bir plan yapmış. Kaslarıyla, başıyla işaret edip duruyor karşıdan plana uygun hareket etmemizi sağlamak için. Bu arada Paroles gelmek üzere. Elan'ı tedirgin edecek Paroles diye huzursuzuz. Elan belirdiğinde kapıda, aniden, birden. Ağabeyimize benzedi yüzü. Toparlak. Laf anlatmaya çabalasak da boşuna. Her şey karışık. Paroles'in koluna girdik, evden çıkardık onu. Loş sokaklarda ilerlerken, arkada ağlayan yüzüyle peşimize düştü Elan. Elinde bir bıçak. İntikam isteyen bir halde. Ne diller döktük, laf anlatamadık. Kalbimiz delicesine çarptı."

*

İhtiyar ya da Baron cinayetiyle, Elan'ın cinayetin işlendiği gün Strad'ı almak için cinayet yerine gitmesi arasında, kupa valemizi suçlayan türden bir alaka kurma ve onu herhangi bir töhmet altında bırakma niyetinde olmadığımı daha önce de açıkça ifade ettim. Adaletin, zor koşullar altında dengesini ne kadar kolay kaybedebildiğine dikkatinizi çektim daha önce. Deliller onu gösterse bile, masumiyetinden bir kupa yedilisi kadar eminim. Kimliğimi açığa vurmamak için şimdilik sebebine giremeyeceğim sevgili okur, yalnız şu kadarını söyleyebilirim: Elan birisine zarar verecekse o

kişi hep kendisi olacaktır. Bunu böyle bilesiniz. Ancak bu hadise beni hiç anlatmak istemediğim, içimi paramparça eden, kolay söylenemeyecek bir durumla karşı karşıya getirecek. Sonradan öğrendiğimiz kadarıyla, Elan sorgusu sırasında, polis gözetiminde iken gülmeye başlayacak. Emniyet müdürünün devreye girmesi gecikince.

Tuhaf gelebilir sevgili okur, kahramanımız kupa ası, aralarındaki derin sessizlik sayesinde Elan'ın yokluğunda daha fazla yanında olacağını fark edecek o gün. Başına gelenleri bilmemesine rağmen. Masasının üzerinde giderek solmakta olan tren yolu fotoğrafına takılacak gözleri saatlerce. Çocuğa nasıl açıklayacak bunları?

Elif o sırada mışıl mışıl, rüyasız uykusunda. Elleri, bazen aynı Afsane'nin elleri gibi ince kemikli, hatta aynı, ama bazen babasınınkilerden farkı yok, damarları kabarık. Kaşları da öyle, Elan'ın kaşları, gözleri onun gözleri, gülüşü babasının gülüşü, halbuki dişleri tıpkı Afsane'nin dişleri. Kulakları aynı Afsane'nin kulakları gibi küçücük, burnu aynı babasınınki gibi kemikli. Yüzü aynı babasının yüzü gibi badem, kalçaları, karnının göbekçiği Afsane'ninki gibi yuvarlak. Omuzları babasınınkiler gibi geniş, kolları babasınınki gibi uzun, bacaklarının üstü annesine çekmiş, baldırları Elan'a, boyu posu da. Babası gibi atacak kahkahaları, annesi gibi burnu kızaracak ağladığı zaman, bağırınca alnındaki damar Afsane gibi dışarı fırlayacak, halbuki yürürken tıpkı Elan gibi geriye kaykılarak yürüyecek, konuşurken ellerini babası kadar kullanacak, dili aynı annesi. Bazen tıpkı babasına benzeyecek her haliyle, bazen onu annesinden ayırt etmeye imkân yok. Durmadan değişecek ikisi arasında. Duruma göre. Nadiren muhteşem güzel bir ahenk içinde. Ama çoğu kez dağılıverecek bu bütünlük, karmakarışık bir şey olup çıkacak, ne kaşları oturacak yüzüne ne gülüşü ne gözlerinin için-

deki parlaklık, saçları bile buruş buruş bazen, sonra birden doksanına varmış gibi elleri tersyüz edilmiş eldivenlerden farksız, kolları eğri büğrü iki yanında, kalçaları yedi çocuk doğurmuş maça kızı gibi haddinden ağır, bacakları yere yakın. Bütün her yeri birbiriyle bir kavgaya tutuşmuş da çaresizlikten yorgun bitkin düşmüş, dargın, küskün bakacak dünyaya.

*

Kahramanımız Elif Lale'yi uykusunda bırakıp kliniğe erken gidecek o sabah. Greta'ya çocuk uyanınca hemen oraya getirmesini tembihleyip. Yolda olaylar. Artan polis barikatları nedeniyle epey zorluk çektikten sonra nihayet hastaneye vardığında Onan ile Eros'u bekleme odasında bulacak yine. Eros yazdığı şiiri okuyacak Afsane'ye:

"Uzun gecenin ardından
Bekledik cennetin ışığını
Islak
Soğuk iliklerimiz, kemiklerimiz
Yosunlandı deniz kabukları
Babil'e benzeyen kubbelerde, kulelerde
Vurulan, kırılan duvar süslerinde..."

Eros'un elinde kırk-elli sayfalık bir metin. Afsane'ye tanıdık bir el yazısı.

— Biliyor muydunuz Afsane? Amazon'un yazdıklarını gördünüz mü hiç?

Kupa ası, Amazon'un gazetede yazdıklarını gördüğü halde çoğu kez okumadan geçtiğini hatırlayacak utanarak. Bir kere imzasını karıştırıp spor sayfasına koyduklarında, bütün ailenin ilk heyecanla onu tebrik edişi. Spor köşesinde maçı en adil şekilde anlattığı için

nasıl hayretlere düştüklerini söyleyecekler hem de. Üstelik sporla alakası olmadığını zannettikleri için üstüne üstlük bir de özür dileyecekler. Amazon hiç alışkın olmadığı ilgiyi kaybetmekten korkacak ve uzun süre cesaret edip imzasının karıştırıldığını ailesine itiraf edemeyecek. Ve tuhaf bir şekilde mesleğindeki ilk ve son ödülü jimnastik şampiyonları hakkında hazırladığı bir haberden edinecek. Böylece ailesinin onun hakikaten bir spor yazarı olduğuna hiç şüphesi kalmayacak. Sağda solda kızımız spor yazarı oldu diye böbürlenecekler. O maçın yorumunu nasıl becerdiğini bir daha hiç sorgulamayacaklar.

— Gazete yazısı değil bunlar...

İlk cümlesini okuyacak Onan: "Parlak, sıcak ağustos sabahlarından birinde... neredeyse hareketsiz gibi duran denizde, usul usul kürek çekerek, kanarya sarısı kayığını kaydıran balıkçı kadının ince uzun gölgesi görülebilirdi mavi berrak sularda..."

— Bunu yakmamı istiyormuş, öyle yazmış notuna, şahidim sizlersiniz.

Eros, bekleme salonunun orta yerindeki, birkaç yüz yıldır kimsenin kullanmadığı çelik dökme sobaya yaklaşacak. Kahramanımız ağzını bile açmaya fırsat bulamadan.

— En azından tarihi bir sobanın içinde yanacak.

Deyip tomarı kenarından ateşe verip sobanın üzerinden içeri atacak. Çabucak yanacak sayfalar, alev alev. Afsane, sayfaların yanışında, kumar masasında her şeyini kaybettiğinde hissettiği o garip özgürlüğü görecek. Cezbeden, yok edici ve sinsi bir şiddeti taşıyan özgürlük hızla uzaklaşırken gülerek bakacak ufuktan, her gün ağırlaşan bir yükle üzerinde, giderek ezilen kupa asımıza.

*

Nefes ihtiyacı ile bir ara dışarı çıktığında uzun süredir yapmadığı bir şeyi yapıp, Greenwich ile Warren arasındaki Vauxhaul bahçesine uğrayacak kupa asımız. Kendi başına. Bahçe bakımsız, kış ortasında çiçeksiz, çimensiz. Halbuki burası baharda gül dolar, ağaçlara kuşlar konar. Kırık bir park sırası bulunca üzerindeki karı silkeleyip biraz oturacak. Soğuğun etkisiyle içi geçecek gibiyken yumuşak yün eldivenin sardığı küçük bir el hissedecek omzunda.

— Daisy?

Vücuduna göre çok ağır görünen alışveriş kataloğunu kucaklamış, durduğu yerde kimsenin dikkatini çekmeyen, hatta görünmez bir sinek ası diyebileceğimiz ufak tefek bir kadın Daisy. Kahramanımız havadan sudan, hele kumardan bir sohbete hiç niyetli değil o an. Kumar masasının müdavim ustalarından, kalkık burnu, çipil gözleriyle acımasız rakibi, son üç yıldır kumarhanenin üstündeki otel odasında bütün dikkatini, sosyal kabiliyetini kazanmaya programlayan Daisy. Dolapta asılı olan iki takım elbisesi ve bir de odasının ortasında bütün her yeri doldurarak küçük bir dağcık oluşturan alışveriş kataloglarından başka hiçbir özel eşyası olmayan Daisy.

— Yakında, hem de pek yakında. Her istediğim şeyi alacağım günün birinde, her istediğim şeyi almak için gerekli parayı biriktirmek üzereyim, neredeyse, çok az kaldı. Gerekli olan her şeye yetecek parayı...

Salgından tümüyle habersiz davranışları hayret verecek Afsane'ye önce. Sonra penceresiz, dört duvar, yalancı kumarhanede bulunma sebebinin hayatla bağını koparmak olduğunu hatırlayacak. Daisy'nin sırrı da bu. "Her şey" ifadesinde yaşamının temel nedeni olan bu hırs kazılı. O dört duvar arasında olmayan "her şey" elindeki katalog sayfalarında. Onun gibi üç yıldır odasında bir dağ gibi biriken diğer katalogların içinde. Not

defterine kopyalanan "her şey", "teraslı bir ev için otuz iki numaralı şemsiye", fiyatı ve adresi, "renkli otomatik tuvalet temizleme fırçası, bulunamayanlar kataloğu parça numarası dört yüz beş", adresi, fiyatı, "güpegündüz eğlence - golf parkurlu mutfak halısı, parça numarası", fiyatı, adresi...

— Bak bakalım, unuttuğum bir şey var mı?

— Dalga geçiyorsun.

— Hayır ciddiyim.

— Bunları bir kere bile kullanmayacaksın, iddiasına var mısın?

Duraklayacak bir an:

— Hakikaten bütün bunları istediğinden emin misin? Hadi söyle, bahse girer misin?

— Tabii, eminim. Başka ne için kumar oynadığımı sanıyorsun sabahtan akşama, akşamdan sabaha?

— Bahse gireriz ki, oyunu sevdiğin için, sevdiğin için oynuyorsun, hatta eminiz bundan ve böyle saçma sapan bir bahane uyduruyorsun kendine!

— Durmadan aynı şeyi yapmanın sevilecek bir yanı olabilir mi? Vakit geçirmek için oyundan kötü bir bahane olabileceğini düşünemiyorum. Hiçbir şeyini sevmiyorum kumarın. Önemli bir işlevi olmasaydı elime tek kâğıt almazdım.

— Bahse girer miyiz?

— İyi oynayabilmemin sebebi bu. İstediğim her şeyi almak, o yüzden hep kazanıyorum. Yaşlı bayanları öyle yeniyorum, bir amacım olmasaydı masada hayat boyu kart çevirmeye sebep kalmazdı...

Geldiği gibi sessizce gidecek Daisy, dışarısıyla hiç ilgilenmeden.

AJANS - TÜRK SİİRLİ VE SAATLİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

23

Rumi : 1373
Şubat : 10

Kasım : 1087

Hicri : 1377
Şaban : 4

PAZAR

EZANİ		EZANİ
S. D.		S. D.
6 45	Güneş	12 54
12 28	Öğle	6 36
15 29	İkindi	9 37
17 52	Akşam	12 00
19 22	Yatsı	1 31
5 06	İmsak	11 14

Fırtına (3 gün)

● YAY : Oğlak Burcu : Aldıklarını başka şeylere vermeğe çalışın - Kova : Beklemediğiniz bir hâdise olacak - Balık : Canınız sıkılacak ama uzun sürmiyecek - Koç : Bir sözünüz iki insanın hayatına tesir edecek - Boğa : Size çok ehemmiyet veriyorlar - İkizler : Bir kadın sizi ziyaret edecek - Yengeç : İş hayatınızda inkişaf var - Aslan : Elinize bir hayli para geçecek - Başak : Sabırlı olmasını öğrenin - Terazi : Hislerinizi saklamayı beceremiyorsunuz - Akrep : Her şeye fazla önem vermeyin - Yay : Fırsatları iyi kullanın.

● FIKRA : Cemi yamyamlarla meskûn bir adaya uğramıştı. Kaptan, adadaki rahibin bir sandalla onları karşılamağa geldiğini görerek şaşırdı. Hayretler içinde ona :

— Sizi yemelerine nasıl mâni oldunuz? diye sordu.

— Gayet basit. Bir bacağım tahtadır. Adaya çıkar çıkmaz bir parçamını kesip reise verdim. O da verdiğim bu parçayı ağzına atıp çiğnedi, fakat tadını beğenmediği için yenmez olduğuma karar verdi.

● TARİH : Ardahan'ın kurtuluşu. Alman bestecisi Hendel'in doğumu (1685).

● GÜZEL SÖZ : Bir koca bazan emniyetle dayanılabilecek bir kaya gibidir. Çok kere de insanın ayakkabısının içine giren küçük bir çakıl taşına benzer. Helen Rouland

● YEMEK LİSTESİ : Az kıymalı mercimek yemeği, sigara böreği, tulumba tatlısı.

Çalışma masasının üzerinde giderek solan demiryolu fotoğrafından ikide bir söz etmenin nedeni, kahramanımızın çocukluğundan beri bu fotoğrafın tümüyle solup kaybolduğu gün hayatının noktalanıp biteceği yolundaki inancıdır. Kupa papazının çocukken uydurduğu fikirlerden biri de bu. Mesela, birdenbire günün birinde koskoca bir insanlık tarihinin makinelerin hafızasından silinip kaybolacağını, bir daha izinin bulunamayacağını söyleyecektir bütün ümidin, ışığın belini kırarcasına. Her ne kadar gülüp geçsek de derinde o masum dünyamızın da doğruyu söylediğini düşüneceğiz ister istemez.

Fotoğrafın basıldığı kâğıt üzerinde solarak yavaş yavaş kaybolacağını öğrendiği günden beri bir fotoğ-

raflık ömür hesabına başlayacak. Resmin yapısını, kimyasal bileşimini, içindeki maddelerin ağırlığını hesaplayacak. Ruhtur diye sigaranın dumanından ya da öldüğünde bilmem kaç gram hafifleyen insanın vücudundan dem vurması da aynı gevezelik. Kupa asında, ağabeyinin her sözüne inanan Amazon kadar iz bırakacak gevezelikler bunlar. Zaten tren yolu resminin hemen yanında Onan'ın arsız iş kartı duracak sırıtarak: "Bu şehrin en güçlü falcısıyla baş başa. Bir seans bedava. Artık gelecekte sizi neyin beklediğini öğrenebilirsiniz. Gelin bunu bir de yıldızların dilinden duyun. Yıldızların dilini konuşan, talih kartlarını okuyan, avucunuzun içini çözen Falcı ONAN, bu imkânları size bedava sağlamaya hazır. Hayattaki ikilemlerinizi çözmenizde size yardımcı olmak arzusunda. Geleceğiniz konusunda karanlıkta iseniz gelin konuşalım. Aşk, evlilik, iş, finans, sağlık, rüyalarınız, kötü durumlar ya da ne olursa olsun her sorunuzu cevaplamaya hazır. Bir randevu almanız yeterli. Yıldızlarla bir randevu. Yıldızlar sizi bekliyor!"

*

İmkânsıza şehri alıştıran kupa papazından bugün bahsetmemizin sebebi, takvim hesaplarının hikâyemizin seyrinde yavaş yavaş nasıl önem kazanacağını göstermek. Onan da bu yüzden o gün bir takvim seminerinde açılış konuşmasını yapacak. Falcılar Federasyonu, poker turnuvası ve at yarışları gibi salgına rağmen yıllık toplantısını gerçekleştirmekte ısrar edecek çünkü. Toplantının onur konuğu. Karantina nedeniyle dışardan katılan olamayınca ve erken gelip de şehirde kalanlara yapacak bir şeyler bulmak gerekeceğinden yıllık toplantı şart hale gelecek.

"Güneş bizi aldatabilir ama saate güveniniz tam

olsun sevgili dostlar..." diye başlayacak konuşmasına Onan, sinirlerine hâkim, koşullar dikkate alındığında herkesi hayrete düşürecek derecede sakin:

"Takvim hesabına bakıldığında doğaya ait diyebileceğimiz tek şey aya bağımlı sayılan 28 gün ve gecedir. Gerisi, yani yüzyıl, 30 ve 31 günlük ay, hafta, saat, dakika, saniye, salise bunlar insan icadıdır. Babil tabletlerinde kayıtlı ilk takvim, Babil takvimi de böyle insan icadıdır. Tabletlerde yer alan aylar, sırasıyla nisannu 30 gün, aiyaru 29, simannu 30, du'uzu 29, abu 30, birinci ululu 29, ikinci ululu 29, tashritu 30, arakhsamna 29, kishnu 30, d'abitu 29, sabadu 30, addaru 29 olarak kaydedilmiştir. Babil'de doğum, verimlilik anlamına, baharın ilk gününde başlayan yeni yıl kutlamaları 11 gün sürer. Sabadu dedikleri Şubat ayı da 11. aydır. Akatça'da, şabat 'kalbin durup dinlenme günü' anlamına geldiğinden sonradan hayırlı tatil gününe dönüşmüştür. Yani taa o zamandan bütün senenin yorgunluğu ile ağırlaşan kalbi dinlendirmenin gerektiği kayda geçmiştir. Öyleyse Şubat'ı kalplerin dinlendirileceği 11. ay olarak düşünmeliyiz.

Ocağın ilk gününün yeni yıl ilan edilişi MÖ 153'te Roma senatosunun eseridir. Güneşi tarihle bağdaştırmak isteyen Sezar yeni yılı tam 445 gün erteleyince ortaya çıkan karışıklığı düşünün bir kere. İnsanlar bu kadar süre kalplerini dinlendirme fırsatı bulamazsa en azından bir ritim bozukluğunun ortaya çıkması normaldir. Nitekim bunu takip eden devrede yıl her seferinde on gün erken gelmeye başlamış, insanlara beklenmedik bir sürpriz halini almıştır. Ritim bozukluğu cennet ve cehennem arasında da baş gösterince takvimi kurtarma görevi Papa XIII. Gregorius'a düşmüştür. Papa XIII. Gregorius, 1582 yılının Kasım ayından 10 günü atarak, ayın 5'ini 15'i ilan edip miladi takvimi getirmiştir. Çift sıfırla biten bütün yılların 400'e bölünme-

si imkânsız olduğu için Şubat ayındaki 29. gün iptal edilmiştir. Yüce kadrin evreni gam cetvelindeki eşit ayarlamalara göre mükemmel bir harmoni ile yönettiğini iddia eden Kepler de değişikliği desteklemiştir. Ancak tarihe umut bağlayan, anlam yükleyen, inanç yatıran herkes Şubat'tan gün atılmasına karşı çıktı o zaman. Doğadaki uyumu, dengeleri bozacağına inanarak, dünyanın büyük çoğunluğu Gregorius'un takvimine karşı ayaklandı. Frankfurt'ta, Bristol'de direnişler oldu. Roma'nın dünyanın sonuna ilişkin hesapları karıştırmak niyetinde olduğu inancı kuvvetlendi. Danimarka'da, Hollanda'da, İsviçre'de, Almanya'da da takvimi reddettiler. Bildiğiniz gibi anlaşmazlık sonuçlanmış değildir, bugün çok çeşitli takvimler kullanımdadır.

Yıllık toplantılarımızın bu anlaşmazlığa bir çözüm bulmayı amaçladığını göz önüne alarak, katkısı olacağını düşündüğüm bazı bilgileri yeniden dikkatinize getirmek istiyorum. Mesela, eski Çin takviminde gün ve aylar 60'lık devrelerle ayarlanmıştı ve 12 kameri ay mevcuttu. Musevi takvimi bildiğiniz gibi güneş yılına göre ayarlanmıştır. Bu takvimdeki 5761 senesi miladi takvimde 2000 yılına rastlar. Ancak bu takvim de miladi takvime kıyasla hep 13 gün geride kalmıştır. Hicri takvim, Hazreti Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç tarihi olan 622 yılını başlangıç sayan ve 12 kameri aydan meydana gelen bir takvimdir. Cumhuriyetçi takvim Fransızların 1793 ile 1805 yılları arasında kullandığı ve 12 aydan meydana gelen bir takvimdir.

Güneşin etrafında dünyanın dönüşündeki sabit noktadan, Equinox, gündüz ile gecenin eşit olduğu andan itibaren tam dönüş, yani tropik yıl 365,242190 gündür. Bu sayı 2100 yılında 365,242184 olacaktır. Sinodik ay, yeni ay ile bir diğeri arasındaki mesafe, yaklaşık 29,5305889. 1900'de bu mesafe 29,5305886 iken 2001'de

29,5305891 olmuştur. Bir senenin uzunluğu birkaç dakika ile farklılık gösterebilir, bunun sebebi diğer gezegenlerin yerçekimlerinin yarattığı güçtür. Aynı şekilde iki yeni ay arasındaki mesafe de güneşin çekim kuvveti ile ayın yörüngesine bağlı olarak farklılık gösterir.

Bir tropik yıl 365,24219 gündür, bir sinodik ay 29,53059. 19 tropik yıl sinodik ayların integraline yaklaşır.

Hıristiyan takvimi, dünyanın güneş etrafındaki hareketine dayanan miladi takvimi kullanır, ayla bir ilgisi yoktur. Halbuki hicri takvim adından anlaşılacağı gibi ayın hareketine dayanır. Güneşle ilgisi yoktur. Yahudi takvimi bu iki takvimi birbirine bağlar. İkisini de kullanır. Bu açıdan Yahudi takviminin ayları ayın hareketine bağlıdır. Eski takvim ayla belirlenen 13 aydan oluşuyordu. Kadınların regl süresi olan 28 gün, ay takvimiyle özdeştir. Hıristiyan takviminin 12 ayının bununla bir ilgisi yoktur. 12 iyi peri ve 13. kötü peri, kadınların regl takvimindeki "ölümcül lanetin" simgesidir.

Saros dairesi, peş peşe güneş tutulması, her 18 yılda bir gerçekleşir. Ayın yörüngesinde 19. dönüşü 346,6'ncı güne rastlarsa: 19 x 346,6 = 6585 gün = 223 x 29,53. Dolayısıyla 19 eklips yılı 223 ay takvimi ayına tekabül eder, bunu takip eden birkaç saat içinde gerçekleşen şey Saros dairesidir.

İslamda ay, ilk ayın günbatımında ortaya çıkışıyla başlar. Hicri takvim, ayın hareketlerine göre ayarlanan 12 aydan oluşur. 12 x 29,53 = 354,36. Bu durumda takvim tropik seneden hep kısa kalır.

Hicretle başlayan takvim, Muhammed'in Medine'ye göçüne göre, 16 Temmuz 622 olarak hesaplanan tarih, İslam takvimi her yıl yaklaşık 11 gün eksik saydığından, hesaplamayı içinde bulunduğumuz tarihten 622 çıkararak yapmak mümkün değildir. Bu hesaba gö-

re İslami ve miladi takvimleri 1 Mayıs 20874'te aynı olacaktır..."

Onan daha bir dizi başka hesapla dolu konuşmasına bir süre daha devam edecek ve sonunda: "Kısacası, bütün bu hesapların da gösterdiği gibi konuşmamın başında dikkate getirdiğim hususu tekrarlayayım, güneşe değil, saatinize güvenin," diyerek konuşmasını bitirecek. Alkışlardan sonra en önde oturan ve bütün konuşmayı dikkatle izleyen bir kadın her ay dolunay olup olmadığını soracak. Toplantı olaysız bir şekilde son bulacak.

*

Şimdi sıra maça onlusu niyetine iyi haberimizde. Beyin iç iletişim sisteminde, daha doğrusu beyin dili dedikleri frekanslarla Amazon üzerinde yapılan deneyler başarıyla sonuçlanacak. Amazon hastaneye yattığından beri ilk kez o geceyi uyuyarak geçirecek ve sabaha karşı rüya görmesini becerecek. Sevdiğini birden kaybedecekken aniden bulan Eros'un keyfi maça papazından iyi, Kremona Korosu'ndan öğrendiği şarkıyı dolayacak diline:

"Neşe dolu ölüm
Capcanlı dans ediyor kahkahalar atarak
Suları kabartarak..."

Doktor Hobson, Amazon'a uygulanan tedaviyi diğer hastalarda denediklerinde aynı sonucu alamadıklarını, ama yılmayacaklarını söyleyecek. Amazon ayağa kalkar kalkmaz doktora yardım edeceğine söz verecek. Hobson yorgunluğuna rağmen o sabah daha hafif, daha neşeli. Sanki sesinde ümit var.

— Ne zaman tahliye olur?

— Uzun sür mez, son iki günü istikrarlı geç irdiğinden sağlığında başka bir sorun yok. Yorgunluğunu at ar at maz ayağa kalk abilir. Ona kal mış.

— Ne zaman görüşebiliriz?

— Kısa sür ede normal kısma tahliyesini yaptıracağız, bir iki saat iç inde aş ağıya in dirirler, ondan sonra iste diğiniz zaman gör üşebilirsiniz.

— Şansımız dönmeye başladı galiba Eros, ne dersiniz?

Hava biraz daha yumuşayacak. Afsane'nin rüya günlüğünde güneş:

TEDAVİ RÜYASI

"Büyük bir hastane odasındaydık, daha çok şatoya benziyordu, Elif'in dünyaya geldiği şatodan bozma hastaneyi hatırlatıyordu. Geniş mermer bir giriş katı, yüksek tavanlar, sütunlar. Bir de halk kütüphanesini andıran bir yer. Darcana bir yerde yatıyoruz, tavandan uzun beyaz bir perde ayakucumuzu kapatmış. Arkamızı kaldırmış yatak. Rahat rahat oturuyoruz yatağın içinde. İyileşiyoruz. Temiz bir hava var etrafta. Kuvvetli temiz bir hava. Dinlenmiş, rahatlamış bir haldeyiz. Uzun bir uykudan uyanmışçasına rahat. Bir kadın temizlikçi rafların tozunu alıyor. Başını yana doğru çevirip dudaklarını yandan okuyabileceğimiz bir pozisyona getiriyor ve hasta olduğumuzu fısıldıyor dudaklarıyla, 'Ölüyorsun,' diyor bize. Bu ifadesi bizi şaşırtıyor. Hiçbir korku, panik ya da kuşku olmaksızın, ölmediğimize eminiz, bizi şaşırtan bize niçin böyle bir şey söylediği. Anlamadığımızı sandığından tekrarlıyor söylediklerini bu sefer biraz daha yüksek sesle: 'Çok ciddi hastasın, ölüyorsun!' O sırada gözümüzden olan rahatsızlığımız geliyor aklımıza, gözümüzdeki şişlik ve kaşıntı. Aynaya baktığımızda gözkapaklarımız kırmızı ve kuru, göz-

lerimiz küçülmüş, yüzümüzde yer yer kızarıklık var. Fakat bunlardan hiç endişelenmiyoruz. Bilinmeyen bir süreçte iyileştiğimizden ve hatta kendi tedavimizi bulduğumuzdan eminiz. Doktorun yeterince dikkatle incelemediğine karar veriyoruz bizimle ilgili durumu, kalkıp ona durumu açıklamaya gidiyoruz. Ancak aşağıda doktorun ofisinde bir direnişle karşılaşıyoruz. Hemşire ve birkaç başka doktor içeri girmemizi engellemeye çalışıyor. Savaşıyoruz, doktorlardan biri bizi kırbaçla geriletmeye kalkışınca, kırbacı yakalayıp vurmasını engelliyoruz onun. Halen sakiniz, tedavimizi bulduğumuzu açıklamaya geldiğimizi ilan ediyoruz onlara. Kendimizi tedavi ettiğimizi, onun bizi öldürme girişimlerini su yüzüne çıkardığımızı açıklıyoruz doktora."

Kahramanımız bu satırları o sabah kardeşinin durumundaki gelişmelerden henüz habersizken yazacak, tuhaf bir rastlantı. Yazmayı tam bitirdiği sırada Elif'in kahkahalarını duyacak. Fırlayacak yerinden Afsane büyük bir telaşla. Yatağında gözleri kapalı gülerken görecek kızını. Karantina uygulamasının gözden geçirildiği söylentisi yayılacak etrafa o gün. Hâlâ salgının niçin ve ne şekilde başladığı, güvercinlerin ölüm nedeni belirsiz. Şehirdekilerin morali yüksek. Kremona Korosu, hastalığın yavaşlayan seyrinden cesaretle direnişe giderek, daha kalabalık katılanlarla birlikte şehri sokak sokak arşınlarken. Tam bu sırada Elif Lale'nin salgına yakalanmasına yüreğimiz dayanmaz.

Hastaneden müjdeli haber gelecek nihayet. Eros birazdan Amazon'u getirecek eve. Amazon iyileştiği sırada hastanede gördüğü rüyalar sayesinde hayata ait anlamı yeniden kazandığından, ölüme yaklaşırken öğrendiği her şeyi unutacak. Tam karo yedilisi bir durum. Kısacası Doktor Hobson'a hiçbir veri sağlayamadan taburcu olacak.

Evi çiçeklerle dolduracak kupa asımız kardeşi için. Onu karşılamak üzere bütün her tarafı temizleyip düzene sokacak. Kulağı Elif'te. Elif'ten ses gelmediğini anlayınca rahatlayacak. Çocuğun salgına yakalanma ihtimalini aklından geçirdiği için utanarak ve bir daha asla ona böyle şeyler kondurmamaya karar vererek meşgul edecek kendini.

Eros ve Amazon kapıda belirdiklerinde, olağanüstü bir güç dolduracak evin içini. Amazon, geçirdiği badireden bir hayli zayıflamış olduğu halde. İnsanın kaybettiğini sandığı yakınına kavuşması, bir yığın tövbeyle birlikte, bir daha ölçüsüz davranışları, hisleri tekrarlamama sözü ve umut dolu bir an. İnsanın kendine umudunu yeniden kazandığı, şansın yüzünüze güldüğü an. Kahramanımız, bunca zaman kumarda aradığı şansı, seçilmişlik duygusunu kardeşinin yüzüne bakınca bulacak o gün. Hayatında ilk defa onunla hakikaten böyle karşılaşacak.

— Demek ara sıra bir gidip gelmekte yarar var, insana dikkat etmeye başlıyor kardeşleri...

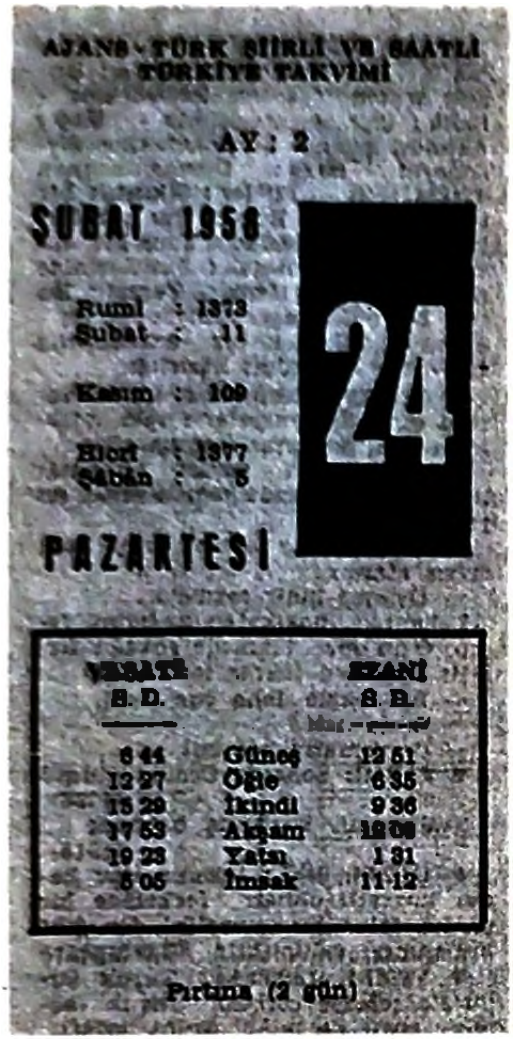
— Yeniden mi yazacaksın o yaktıklarını?

— Şunu söyleyeyim, diyecek Amazon. Suratı ciddi, onun komik sarsak haline yakışmayan, üzerinde eğreti duran bir ciddilik, yeni hayatında daha önce görmediği bir tarafa bakabilen gözleriyle, Eros'u etkilemek için hastalanmadan önce hafızasına kaydettiği bir ifadeyi mükemmel bir aktör gibi tekrarlayacak:

— Şu kadarını söyleyeyim, hastalık sırasında ölümle karşılaşınca daha iyi anladım, yazacaksam eğer, en azından kendi hesabıma, öyle olmalı ki, yayıncılar okuduklarında o satırları, çıkarıp şapkalarını fırlatmalı.

— Her yayıncıda bir şapka bulunmalı öyleyse, ya olmayanlar?

Eros'u bir karo valesi gibi gülümserken hatırlayacağız o gün.

AJANS-TÜRK SİİRLİ VE SAATLİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

24

Rumi : 1373
Şubat : 11

Kasım : 109

Hicri : 1377
Şaban : 5

PAZARTESİ

EZANİ		VESAİTE
S. D.		S. D.
6 44	Güneş	12 51
12 27	Öğle	6 35
15 29	İkindi	9 36
17 53	Akşam	12 08
19 23	Yatsı	1 31
5 05	İmsak	11 12

Fırtına (2 gün)

● BALIK : Çok sevineceksiniz. - Koç : Akşamınıza geleni - karşınızdakine söylemeyin - Boğa : Düşmanlarınıza dikkat edin - İkizler : Sakin bir gece - Yengeç : Bugün size yenilikler vadediyor - Aslan : Yeni bir aşk veya bir iş - Başak : Sinirlerinize hâkim olmanız lâzım - Terazi : Bugün bir münakaşayı önliyeceksiniz - Akrep : Tehlikeli bir arkadaşınız var - Yay : Seyahat hazırlığı.

● FIKRA : Tanımadığı bir lokantaya girip, bol meseleler rakı içtikten sonra, patronun yanına gitti :

— Bir müşteri, parası olmadığı halde, dükkânınızda yemek yerse, ne yaparsınız ?...

— Arkasına bir tekme vurup, kapı dışarı atarım...

— Öyleyse indir tekmeyi...

Lokantacı, hakikaten dediğini yapıp, O'nu bir tekmede sokağa fırlattı. Fakat o tekrar içeri girip

— Bir tekme daha vur, dedi.

— O da nesi ?

— Garsonların bahşişi!

● TARİH: Şehzade Cem'in ölümü (1495).
Trabzon'un kurtuluş bayramı (1918).

● GÜZEL SÖZ : İnsanın dev kadar kuvvetli olması, fevkalâde bir şeydir, fakat bu kuvvetini dev gibi kullanması zalimliktir. Shakespeare

● YEMEK İSTİŞARİ : Tavuk suyu ile sebziye çorbası, tavuk (söğüş), suyu ile pilâv, üzüm hoşafı.

Tam ufukta ümit ışıkları görünmüşken, hafifleyip sevinmişken sevgili okur, hava kararmadan yeniden başlayacak işgal. Çivi çiviyi söker dedikleri türden üst üste gelecek kız, papaz, vale. Nefes aldırmadan inecek büyük bir kar, fırtına... direniş yok ve bu sefer başıboş, dans etmek yerine, bulduğu her gülen yüzü büyük hınçla kamçılayarak nefes aldırmamacasına saldıracak. Maça ikilisi insanlar burunlarından, bıyıklarından sarkan, hemen buzlaşan beyaz karla evlerine zor kaçacaklar. Bütün gece ve bütün gün aynı hızla savrulacak soğuk bir o köşeden bir bu köşeye. Güneş tümüyle kayıp, beyazi grilik öyle bir perde ki sokakta herkes birer gölgeden farksız. Bir sokak ilerisi tümüyle hayal dünyası... rüya âlemi... tabii oraya kadar yürüyebilene aş-

kolsun. Buğulu, zar zor seçilen şekiller, binalar, ara sıra hareket eden karartılar.

Kupa asımız Elan'ın sizlere ömür olduğunu o günün akşamında öğrenecek. Böyle bir haksızlığa yürek dayanmayacak sevgili okur. Tekleyecek birkaç kere. Zaten daha da solacak demiryolunun resimdeki demirleri. Töhmet altındayken gülerek gelen ölümü hak etmedi sessiz hayatını kahkaha ile noktalayan Elan. Onu şehrin tanrılarına sunulan kıymetli bir kurban olarak uğurlayacağız sessizce. Hayattayken Elan'ı anlatmayı imkânsız kılan sessizliğin heceleri, ölümünü takiben yargılayacaklar bizi tek tek, kalemi kırıncaya dek.

Elif başını göğsüne dayayıp kalbini dinleyecek annesinin, hem de yavaş, yorgun, iki ileri bir geri atan düzensiz ritmine hiç aldırmadan. O düzensiz ritimle gördüğü rüyada Afsane güvercinlerle uğraşacak.

GÜVERCİN RÜYASI

"Pencereleri kırık, bakım isteyen bir ev. Hafta sonlarında kullanıyoruz orayı. Elan'la birlikte Huri Hanım'a ait bir evde kalıyoruz. Pencereleri kırık olan evde bir güvercin bulduk. Kahverengi, çirkince bir güvercin. Biraz katı yumurta ile ekmek karıştırıp güvercini besledik. Bir de dolabın içine sakladık, ortalıkta ayak altında başına bir şey gelmesin diye. Bir hafta sonra tam güvercini beslemek amacıyla eve gitmek üzereydik ki, Elan rüya kayıtlarımızdan birini sınıfındaki kızlardan birine okutmuş olduğunu anlattı. Kıskançlık kapladı içimizi. Kim bu kız diye parladık yüzüne. Sonra aynı kızgınlık içinde pencereleri kırık eve gittik. Dolaptan özenle çıkardık sakladığımız güvercini, besledik. Odanın içine sakladık dikkatle. Oda soğuk. Isıtma cihazını çalıştırdık güvercin üşümesin di-

ye. Güvercin uçamıyor. Konuştu bizimle. Kemiklerinin sızladığından şikâyet etti. Bu arada kapıdan Elan çıkageldi, yanında iki kız var. Hepsi birlikte güvercinin peşinden sokağa çıktılar. Bir mimar atölyesine girdiler. Alt katta bir oyun oynamaya başladılar. Birden oyun sırasında güvercini top gibi birbirlerine attıklarını gördük. Onları durdurmaya çalıştık. Kızlardan biri eğlenerek ve alaylı 'İşte güvercin' diye bir maskot fırlattı yüzümüze doğru. 'Bu güvercin değil ki, nerede bizim güvercinimiz!' diye tutturduk çocuk gibi. O zaman kız çantasını gösterip 'Burada!' dedi. Güvercinin sizlere ömür olduğunu anladık. Ağlamaya başladık utanç içinde, Elan ve kızlar bizi teselli ettiler."

*

Üç gündür kumar masasından sadece birkaç saatlik uyku için ayrılacak Paroles. Kâğıtlar, sayılar ve oyuncular dışında çevresindeki hiçbir şeyin farkına varmadan. Elindeki kâğıtlara bakmıyorsa eğer, mutlaka yeşil çuha üzerinde daha önceki oyuncuların bıraktığı lekelere ve sigara yanıklarına alışmış gözleriyle. Oyun sırasında güneş gözlüğünü eksik etmeden yüzünden, başı sürekli öne eğik. Başını yalnız oyunun ritminde bir fark sezdiğinde oyuncuların suratlarını incelemek üzere kaldıracak, o kadar. Pırıl pırıl bir pırlanta, masanın üzerindeki beyaz ışığı yansıtarak gözünü kör edercesine aldığında, taşın süslediği ince, zarif küçük eli fark edecek. Kartları hızla karıştıran hareketle birlikte mücevherin parlaklığı dumanlı ortama pırıltılar saçmaya devam ettikçe.

— Bu el kartları kör etmeyi amaçlıyorsa vazifesini yerine iyi getirdiğine şüphe yok... diye yorumlayacak yanındaki oyuncu. Diğerleri bir süre sonra koltuklarına yaslanıp oyunun gerisini dışardan seyredecekler.

Teninin rengi elindeki taş kadar açık, soluk, ancak o soluk görüntüye aldanıp bir zafiyet arayanı hayal kırıklığına uğratan pırlanta kadar sert, keskin, kararlı. Çevresi kusursuz kesilmiş bir yüz. Parlayan beyazlığın altında en ufak bir duygu, eksiklik ya da bozukluk bulmanın imkânı yok. Katıksız, mavi derin gözler hiçbir anlam taşımamaya yeminli. Oğlanımsı kesilmiş kısa saçlar, rahat, arkaya taranmış, yüzü ve bedeni haddinden fazla yumuşatmalarına izin verilmeden. Okurun bu tanımdan tahmin edebileceği gibi, oyundan sonra ilk teklif ondan gelecek. Doğrudan, basit, kelimelerle kalabalıklaştırılmamış, ne istediğini bilen, amacının bir gecelik sevişmeden başka hiçbir şey olmadığını söylemeye gerek duymayan bir açık kalple yapacak teklifini. Oyun sırasında dimdik oturacak Paroles'in karşısında, oyuna verecek kendini.

Paroles birinci oyuncunun elinde üç tane dörtlü olup olmadığını merak edecek önce. Muhtemelen, ama öyle olsa bir önceki elde artırması beklenir. Artırmadığına göre düşük bir ihtimal. Kartları dağıtanın oyunundan elinde as olmadığı belli. Açık kartı yedili. Kuvvetli bir oyuncu olsaydı pas geçecekti. Papazlarının yanı sıra bir de ası olan ikinci oyuncu iki kere artıracak. Kâğıtları dağıtan eline bir kere daha bakacak, karar vermek üzere. İkinci oyuncunun elinde bir kent olabilir. Aksi takdirde bir dokuzlu, bir vale ve bir kız ile niçin artırsın? Paroles oyunun kalitesinden memnun değil. İkinci oyuncuya gelen kâğıt vale, kazanacak.

İki saat sonra hâlâ oyunu önde götüren o. Tam bu sırada masaya yaklaşan Padre'yi fark edecek. Okura burada Padre hakkında bilgi vermekte yarar var. Çevrenin en tanınmış ve en iyi oyuncusu. En zeki oyunları dahi tek elle çökertebilen cinsten. Aynı zamanda eli sıkı. Hesapları ve diğer oyuncuların içini dışını okuma kabiliyeti "yavaş yavaş öldürür" ününü kazanma sebe-

bi. Matematik profesörü Padre. Kısacası bu işin bilimini yazmış bir usta. "Ses Bilimi" ismindeki kitabında ortaya attığı kâğıt oyunlarındaki şans hesabı, oyunculara teknik kazandıran elkitabı niteliğinde. Satürn halkalarından sarkaçlı saate, ışığın hızından sonik gölgelere, harmonik hayaletlere şansın ilmini yaratmıştır denebilir Padre için. Kısacası o da sayılardaki mucizenin peşinde mükemmel sayının hesabına hayatını adamış bir tutkun. İskambilin var olduğu her yerde eksik kalmasın diye oynayan. Şimdiye kadar kaybettiğini gören yok. Zaferleriyse dilden dile anlatılacak, biraz abartılarak, biraz şakayla karıştırılıp biraz renklendirilerek. Paroles onunla aynı masada oynamayı çok arzulamasına rağmen bu şansı hiç yakalayamayacak bu ana dek. Fırsatın, çıka çıka bu ana çıkması, tam şehri terk etme arifesinde, şehri terk etme amacıyla oynadığı bir oyuna denk gelmesi tesadüf işte. Üç gündür şehirden kaçmak amacıyla kesintisiz oynarken, yeraltında kurduğu ilişkiler ona karantinadan kurtulmayı vaat ederken, masadan kazanmış olarak kalkmayı garantilemişken, afaki günlerin aylak rekabet arayışlarında beklenip de gelmeyen bir maça asına karşı şimdi riske değer mi?

— Bana biraz ruh getirin! Burada ruh eksik!

Padre kendine olan güveninin kudretini yansıtan ağır hareketleriyle pırlantanın hemen yanına yerleşecek, gevşek.

— Kumar oynayan herkesin ruhunu cebimde topluyorum.

Çevirecek pantolonun boş ceplerini dışa doğru iki eliyle. Civardaki herkesin iki misli olmasına rağmen üzerinde beyaz kürk ceket, kolundaki altın markası ünlü saat yanındaki pırlantaya rakip. Böylelikle masayı dolduran parıltı cümbüşüne bir de, oyun uzadığında gerekecek uyarıcı tozu tedarik eden gümüş enfiye kutusu da eklenecek. Yanında kutunun muhtevasını za-

man zaman onunla paylaşan ve köpüklü konyağının son damlalarını kamışıyla höpürdeten, rengârenk kuş tüylerinin içinde yarı kuş yarı kadın kılığındaki yaratık ve kapıda şoförüyle hazır bekleyen beyaz kuyruklu araba... Bir matematik profesöründen çok Harlem pezevenkliğine özenen tuhaf adam. Kışı çoğu kez ılık iklimlerde güneşin ve mavi suların rahat ortamında geçirdiği bilindiğinden, Paroles dayanamayıp salgının orta yerinde şehirde ne işi olduğunu soracak Padre'ye.

— Yiğidim, burada olmak diye bir şey söz konusu değil, çünkü buraya düşülür ancak, biliyorsun! Üstelik düşülünce çıkmanın imkânı olmayan bir çukur burası; ölüm refakati sever.

Gece boyunca böyle cümleler duyulacak ağzından peş peşe. Padre'nin, ne de olsa hakiki bir maça ası, dilinin verdiği bir güvenle film metni yazarlarının "tek cümlelik" adam dedikleri türden. Bir anda sırrını çözecek onun Paroles, Afsane'yi düşünürken hem de. Şu an masadaki tek eksik o. Oyundan kalkması mümkün değil artık. Padre'yi oyuna getirmekte zorlanmayacak ondan sonra.

Uzun boylu, kır saçlı, narin, altmış yaşlarında bir hanım, simsiyah güneş gözlükleriyle ona cilve yaparken. Saçları sıkı sıkı kıvır kıvır, aldatan elleri bakımlı, damarlı ve kemikli. Yanında örgü örerken ara sıra kâğıtlarına göz atmayı unutmayan ve masadakileri kesen yuvarlakça daha kısa boylu arkadaşı oyuncuların her hareketini küçümseyecekler. Ağzında tek bir dişi olmayan çekik gözlü Uzakdoğulu adam, normal bir insanın çok ötesinde tahmini mümkün olmayan bir yaşta ama hangi yaş bilene aşkolsun! Eline ne kart gelirse gelsin aynı mekanik sesleri çıkaran, iç geçirmenin tabii ki artırmak ve sızlanmanın artıranı görmek ve kuru öksürüğün tabii ki pas demek olduğunu herkesin rahatça anlamasını bekleyen ve bu iletişimde hayret verici bir

başarı sağlayan bilmece bir yabancı. Önce kadınlar maça valesine karşı birleşecekler, her çekilişte iki-üç misli artıracaklar. Pas geçtiklerinde daha iyi bir kartla saldırıya geçme hazırlığına başlayacaklar. Saatler ilerledikçe tek tek ve yavaş yavaş herkes çekilecek masadan. Direnecek maça valesi, hatta iyi toparladığı dahi söylenebilir karşısındaki maça ası dikkate alınırsa. Ötekilerden çok daha iyi bir oyuncu bir kere. Başarısı ne hesaba ne psikolojiye dayanacak o gece, başarısı bu iki unsurun kararsız kaldığı ellerde mantığa dayalı karar verebilmesinde yatacak. Onun güçlü olduğu an o an. Birden Padre'nin ruhun yokluğuna dair sözleriyle doğruyu söylediğini düşünürken yakalayacak kendini.

*

Kupa asımız, maça valesinin ortadan kaybolduğu gün bir kumar masasında takılacağını bilecek sevgili okur. Kendisini bildiği kadar iyi bilecek. Pırlantalı değil kafasını meşgul eden. Ona yarış kazancını getirdiği gün, başka şeyler planladığını belli eden vücudu, bir elveda ziyareti sahnelediğini gösteren gerilimi.

Afsane'nin haklı olduğunu çok geçmeden öğreneceğiz sevgili okur. Paroles, at yarışlarından ve kumarhaneden tanıdığı birtakım tiplerle anlaşıp şehirden kaçma işlemlerini tamamlayacak. Son birkaç gününü oyun masasında geçirerek kaçış masrafını karşılamak amacı. Plana göre ertesi gece, koşu yolunun arkasında parkın tünellerinden birinde randevulaştığı genç adam, onu kullanılmayan tren yolundan kuzeye çıkaracak. Nehir kıyısından, geceleri yürüyüp gündüzleri saklanarak kuzeye geçecek ve bir daha da buraya dönmeyecek.

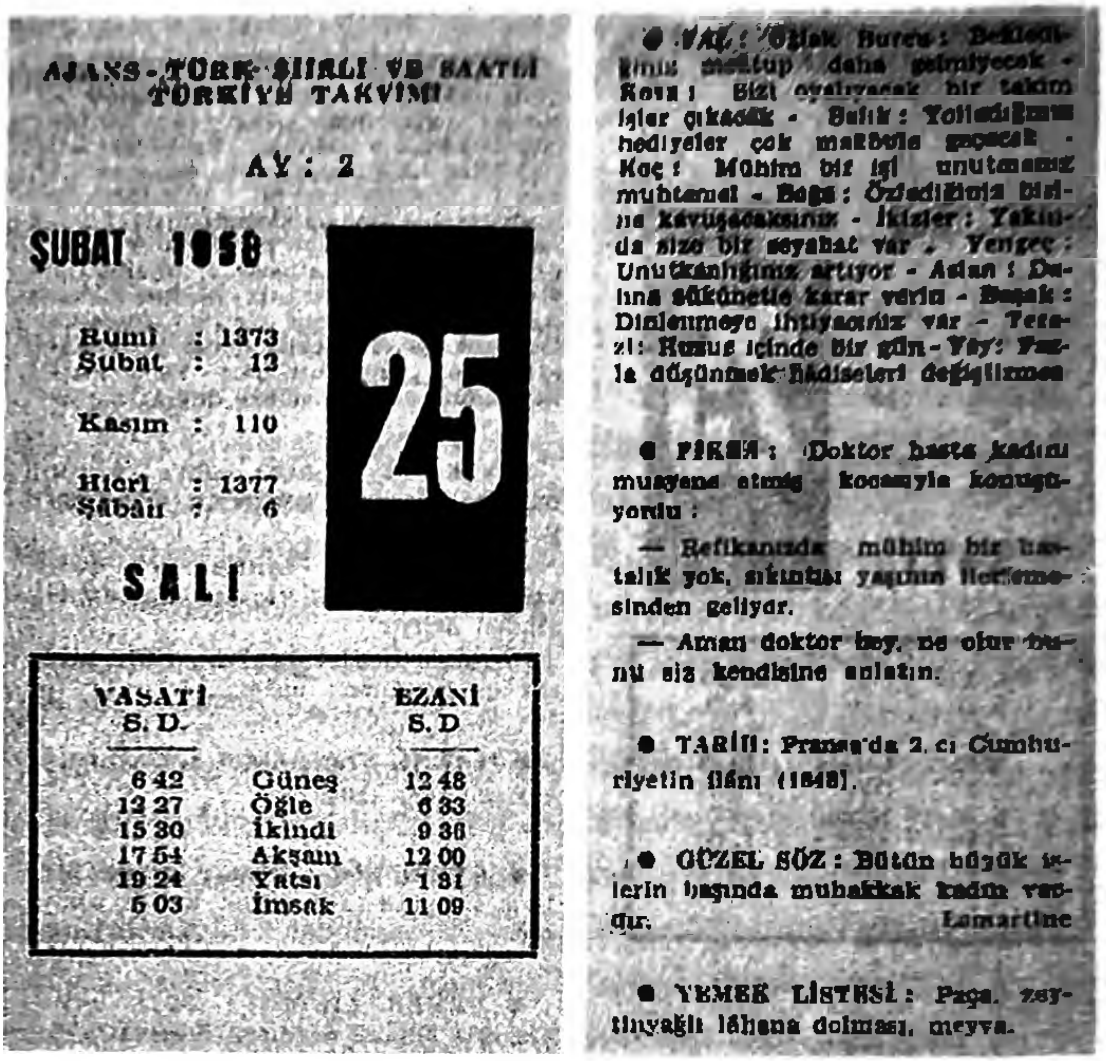
*

Bu sırada kapıyı çalacak polis bir kere daha. Elan'ın el arabasında kalan eşyaları getirecekler. Başka bir yakınını bilmediklerinden. Kahramanımız onlara kötü davranacak. Elan'ın ölümünden sorumlu olduklarını düşündüğünden.

Halbuki cinayet konusunda önemli bir gelişme var. Polisler Elan'ın eşyaları ile birlikte yargıcın Elan için yazdığı özel aklama mektubunu getirecekler. İşte Elan'ın gözaltına alınır alınmaz verdiği ifade ile cinayetin sırrının çözülmesini sağladığını o gün böyle öğreneceğiz. İfadesine göre, Elifin kemanını almak amacıyla dükkâna gittiği sırada cinayeti işleyenleri gördüğü için, tek görgü tanığı olarak katillerin tespit edilmesinde polise yardım edecek. Katillerin kim olduğunu hâlâ tahmin edemediyseniz sevgili okur, sırası geldiğinde birazdan onu da açıklayacağım zaten. Cinayetten hemen sonra gazetede çıkan haberde başka birinin gözaltına alındığı bildirilince polisin onlardan şüphelenmediğini düşünen katiller dikkatsiz davranarak kolayca yakalanacaklar. Cinayeti işleyenler, koşu yolundan Kremona Korosu'nu kovalayan izbandut güvenlik görevlileri. Baron'un, Kremona Korosu maskesi ile yaşlı kemancıdan öğrendiği tekniği uygulayıp atına yarışı kazandırdığını fark ettiklerinden. Bu bilgiyi yaşlı kemancıdan edinecekler. Baron'u, ihtiyar keman tamircisi pozunda dükkânda yalnız yakalayacaklar o gün. Kimliğini öğrendiklerini yüzüne vurup atına yarış kazandıran kemanı zorla ele geçirmek isteyecekler. Baron kemanı kahramanca savunmaya kalkınca, çıkan arbedede canı yanan korumalardan biri, şömine demirini Baron'un kafasına hınçla vuracak ve zavallının beynini dağıtacak. O gün, Strad'ı almak için dükkâna gelen Elan, hadisenin tam üzerine gelince bütün olup biteni dükkânın girişindeki kirişlerin arkasından seyredecek. Katiller cinayetin bir görgü tanığı olduğunu

yakalandıkları ana dek bilmeyecekler. Elan gözaltına alınır alınmaz gördüklerini anlatacak. Kimlik tespitinde polise yardım edecek. İşlemler tamamlandığı sırada gülme salgınına yakalanacak.

Babasını son olarak polislerin arasında gören Elif Lale açısından bu mektubun ne kadar önemli olduğunu sizler takdir edersiniz. Nitekim Halis'e tekrar tekrar okuyacak mektubu Elif. Bıkmadan, usanmadan, saatlerce.

AJANS-TÜRK ŞİİRLİ VE SAATLİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

Rumi : 1373
Şubat : 13

Kasım : 110

Hicri : 1377
Şaban : 6

25

SALI

VASATİ S. D.		EZANİ S. D
6 42	Güneş	12 48
12 27	Öğle	6 33
15 30	İkindi	9 36
17 54	Akşam	12 00
19 24	Yatsı	1 31
5 03	İmsak	11 09

● YAZ : Oğlak Burcu : Beklediğiniz mektup daha gelmiyecek - Koyun : Sizi oyalıyacak bir takım işler çıkacak - Balık : Yollıdığınız hediyeler çok makbule geçecek - Koç : Mühim bir işi unutmanız muhtemel - Boğa : Özlediğiniz bizzat kavuşacaksınız - İkizler : Yakında size bir seyahat var - Yengeç : Unutkanlığınız artıyor - Aslan : Daima sükûnetle karar verin - Başak : Dinlenmeye ihtiyacınız var - Terazi : Huzur içinde bir gün - Yay : Fazla düşünmek hâdiseleri değiştirmez

● FIKRA : Doktor hasta kadını muayene etmiş kocasıyla konuşuyordu :

— Refikanızda mühim bir hastalık yok, sıkıntısı yaşının ilerlemesinden geliyor.

— Aman doktor bey, ne olur bunu siz kendisine anlatın.

● TARİH : Fransa'da 2. ci Cumhuriyetin ilânı (1848).

● GÜZEL SÖZ : Bütün büyük işlerin başında muhakkak kadın vardır. Lamartine

● YEMEK LİSTESİ : Paça, zeytinyağlı lâhana dolması, meyva.

Elan'ın ölümünden habersiz maça valesi. Parmağı pırlantalı rakiple çekişecek o gece sabaha kadar. Sabaha karşı kurnaz bir taktikle. Kumarda sabrın sonu selamettir diyen kimse, bu selameti bir fazilet diye nitelendirmez zaten. Bilinmezle savaşmaya hazır vaziyette oyuna girip çıkan haylazlarla baş etmeye razıdır. Hep beklenmedik bir yöntem uygulayarak, üstelik öteki oyunculardaki eksik olan bir kuvvetle. Bastıracak, gerisinde yatan hesabı ve kuvveti anlamayan birine çılgınca, delice gelecek bir hızla, saldırgan. Oyun ilerledikçe ikisi arasında bir yarıştan ibaret kalacak ister istemez. Öteki oyuncuları kapana düşürüp, birbirlerine karşı kazanıp yenilecekler, tekrar tekrar, çaprazlama bir şekilde, bir sefer o bir sefer öteki. Önce o bir floş açacak

papaza karşı, Paroles'i yenecek, derken valede kalmış olan Paroles bir as çekip üste çıkacak. Oyunun en şanlı dakikalarını, birbirlerini manevralayıp ellerinde tam kâğıt varken tek kart çekme blöfüne yatıp kâğıt istedikten sonra artıranı teşvik için pas geçtikleri anlarda yakalayacaklar. Bütün oyun karşılıklı bir flört. Hızlı bir dans. Kaş göz etmeksizin soğuk bir saygıyla refakat edecekler birbirlerine.

Sonunda bu maskaralığa son verecek an gelip çattığında, Paroles'in elindeki kâğıt ful. Oyunu açar. Sol taraftaki pas geçmeye hazırlanırken pırlantalı önündeki fişleri sıralamakta. Açanı gördüğünü gösteren miktarda fişi, sesini çıkarmadan masanın ortasına sürmekle yetinmeyip üstüne artırınca, maça valesinin kartlarını yeniden gözden geçirmekten başka çaresi yok. Kâğıtlar dağıldıktan sonra sıra pırlantalının yüzündeki ifadeyi iyice bir süzgüden geçirmekte. Bakışlarında ihanet bulamayacağız zaten. Üstelik güzelliğinin tadı çıkarılmayacak gibi değil. Bakışmayı mümkün olduğunca uzatarak artıracak maça valesi. Pırlantadaki duraksama belki de masaya oturduğundan bu yana ilk. Belki değil kesin ilk. İki gecedir tek bir tereddüt emaresi göstermeden oynadığından emin Paroles. Duraksaması yine anlık, çok geçmeden ilan edecek onun artırdığı miktarı gördüğünü. Üstelik üstüne bir o kadar daha artırarak ve elinden iki kâğıt çıkarıp. İşte maça valesinin oltaya gelmeye başladığı yer burası sevgili okur. Ortaya sürülen fişleri yeniden sayarken. Kâğıtları dağıtan sorumluya, iki artırma üzerine kâğıt istenemeyeceğini hatırlatınca yiyecek yemi. Adam böyle oyun çıkaran bir maça valesinin nasıl kolayca aldandığını keyifle izlerken, üstelik hiç sesini çıkarmadan. Masada oturanlar dışlandıkları bir oyuna ilgi duymadıklarından olup bitenden habersizken. Ok yayından fırladığında:

— Kusura bakmayın ama bu davranışınız bana artırma hakkı verir.

Kâğıtları dağıtan yaşlı kovboy giderek yaklaşan felaketi keyifle nasıl beklediğini göstermemek için şapkasını hafif öne eğip gözlerini gölgesiyle örterek saklanacak:

— Bayanı görüp bir de artırmak mı istiyorsunuz?

Maça valemizi silkelemeye yetmeyecek kadar üstü örtülü bir soru, yine de cevap vermeden önce kartlarına yeniden bakıp elindeki ufak kareyi gözden geçirdiğini ve dünyanın en güçlü eli denemeyecek bir el, ama döperden iyidir diye düşündüğünü adım gibi biliyorum sevgili okur. Başını salladığında kasadan izin gelecek:

— İyi öyleyse, buyrun bakalım.

Paroles artırır artırmaz sertliğine rağmen gücenmiş, kırık bir ses karşıdan:

— Bir hatadan kendinize böyle bir avantaj çıkarmaya niyetliyseniz, sizin artırdığınız kadar artırıp üstüne bir de ben artırırım o zaman.

İşte öldürücü darbe, hem de en klasik, en basit ve bu kadar iyi bilinmesine rağmen hiçbir zaman yanıltmayan oyun. Avının bütün yollarını kapayan. Rakibi hatasını kabul etmekle kalmayıp, üstüne üstlük ağlayıp sızlanmak yerine haince bir artırışla cevap vermişken. Maça valesinin takatinin kesildiği an, başka kart istemediğini işaret ettiğinden, rakibi de ortaya attığı iki kâğıdı sözde aralarında var olan sessiz anlaşma gereği eline geri alacak o zaman:

— Öyleyse ben de yeni kâğıt istemiyorum, diyecek yumuşak bir sesle, eğer yine artıracak olursanız ben de artırıyorum, sözleriyle zaferine bir çivi daha vurmayı unutmayacak ve kazanacak. Göz göre göre. Oynayışı ciddiye alınırsa maça valesinin elindeki kâğıt yetersiz, blöf yapıyorsa oyun boyunca onu elini tahmin etmeme-

ye, çarpıklığını hesaplamamaya koşullanmış olarak yapacak. Pırlantalının başarısı burada parlayacak, bütün ektiklerini biçme zamanı gelince.

Barda yorgunluğunu atmaya hazırlandığı sırada beklediği ses:

— En eski, en sıradan hile hariç geri kalan her şeyi bildiğini anlamıştım, kalkma zamanı da gelmişti zaten.

— Olsun, yine de bir şey öğrendim sayılır. İyice yanaşacak yanına, maça valesi onu hayranlıkla seyrederken, tabureye büyük bir zarafetle ilişmesini, boynunun, omuzlarının hareketini. Pırlantalı elini dokundurduğunda dizine, oyunda ortaya koyduğundan çok daha yumuşak bir temas vaat edecek.

— Bayağı iyi gidiyordun.

— Sen gelinceye dek rekabet o kadar kuvvetli değildi de ondan.

— Haaah, o zavallılara emeklilik çeklerini bozdurtup duruyordun. Ama zarar yok, sonunda onlar da durumu idare etmesini biliyor. Onlar da turistleri keser senden sonra, yani herkes eşit çıkar bu işin içinden. Derken bana gelir takılır hepsi, ama bazısını böyle sonuna kadar gütmem, biraz içine düşülecek kadar bir şey bırakırım ceplerinde.

— Pek düşüncelisin.

— Yanılıyorsun, berbat biriyim. Şimdi daha rahat çıkacaksın değil mi yukarı?

*

O sabah Elif Lale'yi kliniğe götürmeden önce Afsane'nin rüya günlüğüne yazdıklarından, bir kaçış yolu aradığını anlayacağız:

KIRMIZININ RÜYASI

"Kırmızı ipek çarşaflarla çıplaklığını örtmeye çalışıyor rahibe. Sevişmek için gözlerden uzak, göze batmayacak bir köşe arıyoruz. Bir aralığa doğru geldik. Önümüze Kievli adamlar çıktı. Sokaktan geçenlere aldırmadan yere uzandık. Rahibenin çarşafı açılınca altından çırılçıplak teni çıktı ortaya. Kırmızı ipek pabuçları da var. Kimse bu çıplaklığı görmesin diye siyah bir çarşafın altına saklamaya uğraştık onu. Ama nafile. Vaziyet örtülür gibi değil. Ve etraftaki dindarlar pek rahatsız. Rahibeyi oradan kaçırmak zorunda kaldık. Bunun tek yolu uçmaktı. Birden etrafımızı balon gibi bir camın sardığını fark ettik. Biz de yukarı doğru yükseldik. Ellerimizle zorladık camı. Gökyüzüne doğru. Olmadı, dehlizlere girdik, uçarak. Oradan yolu bulmaya çalıştık. Bir tuhaf salyangoz kabuğu gibi bir şeyin içindeyiz. Sarılı, kavuk gibi bir kabuk. Nihayet pencerelerden birini zorlayarak açtık camı. Havaya ulaştık. Uçabilmek için irademizi çok zorlamak gerekecekti, çünkü açık havada yüksek bir yerden atlayarak uçmak çok daha kolaydı."

Klinik kalabalık. Doktorların çoğunun tıraşsız, saçı başı dağınık, yorgun, buruşuk halinden günlerdir aralıksız çalıştıkları belli. Hobson her zamanki gibi Elif Lale'yi test odasına yerleştirecek. Yunusların sesinin kayıtlı olduğu teyp hazır. Kulaklıkları, ölçü elektrotları, kayıt aletleriyle işlem başladığında rüyasızın gözleri faltaşı gibi açık, uyumayı bir kenara bırakın, Halis Yaprak'la yunuslar üzerine günün en hareketli sohbetlerinden birine dalmış durumda.

*

Bu arada fırsat bulup da Boris'in rüya makinesini nasıl kurduğunu bir türlü anlatamadım sevgili okur. Merak etmeyin, takvim hesabımda bunu anlatmak açısından geç kalmış sayılmam henüz. Açıkçası, gülen insanları gördükçe göz boyama takıntısından, göz boyadıkça onu keyiflendiren maymunca dürtüden sıkılacak karo papazı. İyimser bir tahmin yapalım burada sevgili okur ve gülen insanların çaresizliğini, çilesini anladığı için diyelim. Mesele ölüm tehdidi değil, yani benim bildiğim Boris ölümden etkilenmez. Ölüm bir kere bile umurunda olmadı hayatı boyunca, ölümle haşır neşir olmayı vakit kaybı olarak gördüğünden. Kısacası, onu bir tek hayat ilgilendirir. O nedenle bu fani anlayış içinde hayatını bir süre göz boyamaya vakfetmesi son derece normal karşılanmalıdır. Böyle edebi bir işe girişmesini yadırgamayın diye söylüyorum. Yaptığı her şeyi bilerek, gayet bilinçli hareket ettiğini anlatmak istiyorum kısacası. Hayranlık beslediği bir şairin vakti zamanında bütün içtenliğiyle, alayı göze alarak herkese tavsiye ettiği "rüya makinesi"nin inşa kılavuzunu bulacak halk kütüphanesine gidip hem de. Onu da imkânsızın peşine düşüreceğiz sonunda, böylece ekip tamamlanacak. Göz boyama oyunlarına kalkışmadan hem de. Bir şairin tamamıyla dürüst ve içten amaçlarla çizdiği "rüya makinesi"ni tozlu raflardan aşağı indirecek. Kimsenin aklına gelmeyen basit aleti uykusuz geçirdiği bir gece boyunca inşa ettikten sonra, sabahın ışıklarıyla birlikte tamamlayacak. O sabah, sanki büyük bir seyirci kitlesi önünde en muhteşem numarasını göstermeye hazırlanan bir sihirbaz edasıyla aletinin etkisinden duyduğu gururu abartılı hareketlerle dile getirecek:

— Gözlerini kapat, bu rüya makinesi dönecek önünde resmi geçit gibi. Rahatla, serbest bırak kendini. Işık aktıkça kapalı gözlerinin üzerinden, kısa süre

içinde evrensel ölçülerde, üç boyutlu şekiller belirecek gözkapaklarının kubbeli kavsinde.

Neden unutuldu bu alet? Neden tarihe karışıp kayboldu? Bunlar son derece haklı sorular sevgili okur, o ana dek aklımıza getirmediğimiz ve gözümüzün önünde duran şey. Basit bir mekanizma. Yetmiş sekizlik eski pikap, döner tablasının üzerine silindir şeklinde kıvrılmış kalınca beyaz kâğıt, bir de tam ortasına yukarıdan kenarlarına değmeyecek şekilde sarkıtılan altmış ya da yüz watt arasında bir ampul.

Tarifeye göre "85,5 - 65,5 cm'lik dikdörtgen kâğıt, kısa tarafı dikey gelecek şekilde 13,1 cm'lik aralıklarla beş kuşak" çizilecek. En üstteki kısma aralarında "8,5 cm olan 10 delik", onun altındaki ikinci kısımda aralarında "9,44 cm olan 9 delik", onun altındaki bölümde aralarında "10,62 cm olan 8 delik," onun altında A12,14 cm'lik aralıklarla 7 delik", en altta ise "14,16 cm'lik aralıklara 6 delik" açılacak. Birbirine eşit olması gereken bu delikler "9 cm boyunda 4 cm genişliğinde, dikdörtgen" şeklinde. Alt ve üst taraflarında içinde bulundukları "kuşağa olan uzaklıkları 1,5 cm". Bu şekilde biçimlendirildikten sonra bir plakçaların üzerine denk gelecek şekilde silindir haline getirilen delikli kâğıdın orta yerine bir lamba sarkıtılarak yerleştirilecek. Plakçalar döndükçe kâğıdı döndürdüğünden deliklerden geçen ışık, kapalı gözkapağının üzerinden akacak ve bizi rüyaya götürecek.

*

Boris rüya makinesini inşa ettiğinde, hastanede Doktor Hobson'un kullandığı elektroensephalogram' dan haberi olmayacak tabii. Eros, Hobson'a bu aletin ne işe yaradığını sorduğunda aldığı cevaptan Hobson'u ne kadar yanlış anladığını fark edecek:

— İç âl emin ne ol duğunu anla mak aç ısından çok yara rlı bir al et...

Bir zerre tarih bilgim varsa eğer onu gösterişe dönüştürmek niyetinde değilim, sakın öyle zannetmeyin sevgili okur. Boris, rüya makinesini inşa ettiğinde Hobson'dan habersiz olduğu kadar, Floransa'nın sanat meleği Catherine de Medicis'nin, kâhin Nostradamus'u, bir kulenin üstüne oturtup, parmaklarını gözünün üstüne getirip güneşe karşı oynatarak, gözleri kapalı iken gördüğü şekilleri yorumlattırıp kendi siyasi gücünün durumunu değerlendirmesiyle ünlendirdiğinden de habersiz. Ama Rus Çarı Peter'i iyi bilir. Birtakım kimseleri kulelere oturtup aynı şeyi yaptırınca gözleri kapalı iken gördükleri şekillerden etkilenerek söyledikleri şeyleri yorumlattırdığını mesela. Bugün bile gözleriniz kapalıyken parmaklarınızı aralarından güneşe izin verecek şekilde gözünüzün üstünde hareket ettirirseniz, sizi temin ederim ki bir karo papazı gibi, kısa süre içinde beliren şekilleri görecek, çok geçmeden bunların ne şekilleri olduğunu da fark edeceksiniz.

*

— Nerede belirecek bu şekiller?

— Beyindeki al pha dal galarından etkilen en böl gede.

— Alpha dalgaları?

— Evet, san iyede sek iz ile on üç parla ma.

— Rüya makinesi bunu yapıyor, tabii gözlerini açıp ritmi bozmayacak olursan.

— Bu dene yimden sonra çoğu kimse gör düklerini filmlerle kar şılaştır maya dahi kalk ışır.

— Onlara filmleri gösterenin kim olduğunu sormak gerekir, sonuçta rüya makinesi sadece bir ışık etrafında dönüp duran delikli bir silindir alt tarafı, yani

bir projektör diyebiliriz ama film filan yok arkasında ya da önünde. Görüntünün nereden geldiğini sormak lazım.

— Ben yüzlerce saat seyret tim rüya makinesini, pratik ol arak her şeyi gör düm diyebil irim, gör müş olduğum her şeyi. Hafıza anla rının parla maları. Alpharitmi. İnsanın gör me ritmi. Et rafta saklı ol an bil gi... hastanede buna rüya makinesi de miyoruz da elektroensephal ogram diyoruz, o a lette aynı ritimde kes ik kesik ışık parla maları prensibi ile çal ışıyor.

Eros, şair olduğundan sevgili okur, buna şüphem yok, ya da şöyle söyleyeyim, ritim saymaya alışkın olduğu için seslerde, doktorun hecelerin arasına sıkıştırdığı, kimseye benzemeyen sessiz vurguların rüya makinesinin kesik kesik ışık parlamalarıyla uyuştuğunu fark edecek. Büyük bir keşif yapmış gibi fırlayacak yerinden. Doktor konuştukça sessizleri sayacak aklında, bir süre sonra yorulacak. Ama takıntı geldi mi, karo beşlisi bir saplantı daha doğrusu, kolay çekip gitmez.

— Elektrik devreleri, biyokimyasal dengeler, iç dünya ve rüya...

— Fikirlerin gel işmesinde, zaten ak ılda ol an şeylerin bul unmasında bire bir bir uygula ma, rüya görmeyi başar amasa da...

— Üç yüz altmış derecelik vizyon bu mu?

— Belki.

— Plakçalar dönmeye başladığında kapalı olan gözün etrafında pembe, beyaz, sarı ve yeşil kiraz çiçekleri açacak.

Hobson'u güldürecek bu sözler. Çocuk gibi Eros. Sinek valesi. Doktoru dinlerken yaptığı hesabı tamamlayacak o an:

— Parlama ya da ışık kesilmiş olan deliklerden birinden her saniyede 1,3 tur ya da 78÷60 defa geçecek. Altı delikli kuşak için bu durum 6 x 1,3 yani 7,8 kere

parlayacak her saniyede. Yedi delikli kuşakta 7 x 1,3, yani 9,1 kere, 8 delikli için 8 x 1,3, yani 10,4, dokuz delikli için 11,7 ve son olarak 10 delik için saniyede 13 parlama.

Doktor Eros'un ima ettiği şeyin hiç farkına varmamış gibi kendi düşünceleriyle meşgul:

— Beynin alpha düz eyi, kork udan uza k, endişesiz, kuvvetli bir düzey, bu düzeyde zekâ yüksel ecektir, parla yan ışı k beyin faaliyetini hızlan dıracaktır, sadece gör me böl ümünde değil bütün beyinde ol ağan üstü ışıklar, renkler ve şekiller parla yacaktır.

— Beni ses ilgilendiriyor ama, mesleğim gereği, ya da kelimelerin arasına sıkıştırdığınız sessizler... gırtlak dūz eni.

Hobson odadan çıkarken Eros'un düşüncesini tamamlayacak:

— Gül me...

AJANS - TÜRK SİİRİA VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

26

ÇARŞAMBA

Rumi : 1373
Şubat : 13

Kasım : 111

Hicri : 1377
Şaban : 7

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
6 41	Güneş	12 46
12 27	Öğle	6 32
15 31	İkindi	9 35
17 55	Akşam	12 00
19 25	Yatsı	1 31
5 02	İmsak	11 07

Leyleklerin gelmesi

● YAY : Oğlak Burcu : Aşk için şanslı bir gün - Kova : Çok misafiriniz var - Balık : Pısırık olmayın - Koç : Bir mektup alacaksınız - Boğa : Birşey kaybedecek sonra bulacaksınız - İkizler : Bir münakaşaya katılacaksınız - Yengeç : Yeşil gözlü bir kızla tanışacaksınız - Aslan : Karışık durumdan çıkacaksınız - Başak : Bugün alkollü içki içmeyiniz - Terazi : İçinizi dökmeye çalışın - Akrep : Zihninizi fazla yormayın - Yay : Vitaminli şeyler yiyin.

● FIKRA : Berlin'in Sovyet işgali altındaki kısmında yaşıyan biri, papağanını kaybetmişti. Alâkalı makamlara müracaat ederek kuşun bulununca kendisine iade edilmesini rica etti. Bunun için de bir kâğıda papağanın neye benzediğini yazdı. Altına da şu sözleri ilâve etti :

— Papağanın söyliyeceği şeylerden mes'ul değilim. Söyliyeceği şeyler sahibinin değil, kendi fikirlerinin mahsulüdür.

● TARİH : Victor Hugo'nun doğumu (1802).

● GÜZEL SÖZ : Aşk, iki iken bir olmaktır. Victor Hugo

● YEMEK LİSTESİ : Sebze çorbası, ciğer yahnisi, salata, sütlâç.

— Portakalı soydum, başucuma koydum, ben bir yalan uydurdum! Duma duma dum.

— Mektupları sahiplerine diliyle ileten postası kimdir?

— Arzuhalcinin tersidir.

— Şımardın yine. Hadi uydurma, sorunun cevabını biliyorsun, bahse girelim mi? Niye doğru dürüst cevap vermiyorsun çocuğum. Nerden çıkardın bunu?

— Halis Yaprak söyledi.

— Başka ne dedi?

*

— Başımıza gelenleri silip yeniden yazmanın bir yolu var mı Boris?

Hayıflanan Eros. Rüya makinesi tarifi gazetelerde yayınlanır yayınlanmaz yetmiş sekizlik eski plakçalarlar karaborsaya düşecek, salgının başından beri başımıza gelen en akla uygun olay bu, sevgili okur. Normal tabii. Kupa asımız, Boris ile giriştiği iddiayı kazandığından onun rüya makinesini alacak eve. Boris kendisine yenisini inşa edecek. Bütün şehir yanardöner aletlerin karşısına oturup gözlerini kapatacak. Bu durum şehre nihayet ve haddinden fazla geç kalan sessizliği getirmeyi vaat edecek. Önemli bir aşama açıkçası. Boris'in keyfine diyecek yok. Sağda solda onu tebrik edenlere anlatacak o gün, bir komedyenin tecrübesini:

— Gülüyoruz, gülüyoruz, gülmek bilinçaltını sahiplenmek, savunmak olduğundan, yasaklı bilincimize karşı gülüyoruz...

Eros bir şair olduğu için böyle iddialar ortaya atmasına şaşırmamak lazım. Ancak o güne dek yaşadıklarımızı silip yeniden yazamayacağımıza göre, esas sorulacak soru, Doktor Hobson'un düşündüğü gibi, kapalı gözün üzerinden kayan ışıkların birtakım görüntülere yol açmasıyla ilgili. Herkeste aynı etkiyi yapacak mı? Kiminde bambaşka etki yapacaktır eminim. İyileşmek yerine daha büyük bir faciaya mı sürükleneceğiz kuşkusuyla yoğrulacak kafalarımız. Beklediğimiz kâğıt yolda. Eminiz. Pratik bir teknikle ve Boris sayesinde yeniden kazandığımız rüya makinelerinin hesabına göre iki kere kesildikten sonra düşecek elimize. Geleceğimiz adına, geçmişimiz adına, rüyalarımız, hülyalarımız ve arzularımız adına.

Rüya makineleri dönüp duracak lotarya çarkları gibi. Kelimeler bölünecek. Heceler arasına zaman girecek. Düşünce bölünen hecelerin sırtından geriye doğru anlama yeniden kavuşmak için seyahatine başladığında, bizi nereye götüreceğini o gün, yani ayın yirmi altısında henüz bilmeyeceğiz tabii sevgili okur. Bilmemize de imkân yok, takdir edersiniz.

Her şeyden önce gürültüde duyamadığımız kendi sesimize ihtiyacımız var. Hecelerin yükünü kaldıramayıp değişen sesimize yeniden kavuşmalıyız. Rüyayı yeniden inşa etmenin bir yolu olmalı. Kulağımızla ya da bölünen düşüncelerimizle sesi yeniden kurmalıyız. Ses tekrarlanmaya başladığında şekiller biçimlenecek. Kalp atışı bu şekillere ritim verecek. Yeni heceler yaratacak, vücut ısısı, hormonlar, organlarımız, nefes alışverişimiz, hazım süreci, kan basıncı periyodik bir tablo gibi dengeli bir aritmetiğe götürecek hepimizi, şekillere biçim vererek bekleyeceğiz. Kimilerimiz katıla katıla gülerken, kimilerimiz kıkır kıkır kıkırdarken bunu yapabilmek mümkün olacak mı?

*

Kilise kalabalık o sabah. Siyahlar içinde çoğunluk. Çocuklar, amcalar, teyzeler, halalar. Tek kalan kadınlar, tek kalan adamlar. Ön sırada cenazeler siyah tabutların içinde üçer üçer sıralanmış. Bahçe kapısı açık. Dışarıda ağaçlar çıplak, şubatın gri aydınlığında. Rahip, birkaç cenaze seçecek konuşmak için.

"Şu an salgın sizin kapınızın önünde durakladı ise düşünme saati geldiğinin işaretidir. Adil olanlar için korkulacak bir şey yok, esas titreyecek olan kötülerdir. Salgın Tanrı'nın harman döveni, dünya ise tarlasıdır. Tanrı ürününü harmanlayacak, samanı, çöpü ayıracaktır. Buğdayda taneden çok saman olur. Bu arada yaşın yanında kuru da yanar. Çok uzun süredir şeytanın oyununa geldi dünyamız, Tanrı'nın affını çok uzun süredir suistimal etti. Her şeyi mubah gören insanoğlu tövbenin yeterli olduğunu sandı. Herkes vakti geldiğinde günahlarını affettireceğine inandı, rahatını bozmadan yaşamaya devam etti. O gün ertelendikçe işin kolayına kaçtılar. Yüce merhametten işin geri kalanını hallet-

mesini beklediler. Nitekim Tanrı olanı biteni uzun süre merhametle izledi, sabretti ama sonunda sabrı tükendi. Ebediyen ümidi bitmek bilmez bir şekilde ertelendi. Ve nihayet şimdi bize arkasını döndü. Böylece Tanrı'nın ışığından mahrum kaldık, bu kapkaranlık salgında kendi başımıza ilerliyoruz..."

Cenaze levazımatçısı konuşmasını sürdüren rahipten duyamadığı sözleri yanındakinin kulağına fısıldayacak Elan'ı göstererek: "Her cenazenin bir kusuru olur, otuz senedir cenaze kaldırırım, kusursuz tek bir cenaze görmedim, insan bu, kiminin omzu düşer, kiminin başı, kiminin gözü kayar, kimi müstehcen olur, tövbeler olsun... Bir tek bu adam hariç."

AJANS-TÜRK SİİRLİ VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY: 2

ŞUBAT 1958

27

Rumi : 1373
Şubat : 14

Kasım : 112

Hicri : 1377
Şaban : 8

PERŞEMBE

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
6 39	Güneş	12 43
12 27	Öğle	6 31
15 32	İkindi	9 35
17 57	Akşam	12 00
19 26	Yatsı	1 31
5 00	İmsak	11 04

İkinci Cemre suya

● YAY: Oğlak burcu ... olmayın - Kova: Çalışmalarınız iyi - Balık: Mali muvaffakiyetler - Koç: Aşkta ehemmiyetli yenilikler - Boğa: Elinizde mühim bir fırsat var - İkizler: Daima kendiniz teşebbüslerde bulunun - Yengeç: Sıhhatinize dikkat ediniz - Aslan: Sevgilinize alâkadar olun - Başak: Biraz kitaplarla meşgul olun - Terazi: Aşkta fevkalâde değişiklikler - Akrep: Mide bozukluğu - Yay: İradeli olun.

● FIKRA: Stüdyoda bütün gün çalışarak yorulmuş olan sinema artisti akşamleyin odasını açık bir tuvalet giydi ve ziyafete hazırlandı. Bir aralık kocasına:

— O kadar yorgunum ki, evde kalmayı tercih ederim, dedi. Gayet anlayışlı bir adam olan kocası cevap verdi:

— Öyleyse giyin de yatalım.

● TARİH: İlk Türk tayyarecilerinden Fethi ve Sadık beylerin şahadeti (1913).

● GÜZEL SÖZ: Gülmek için mes'ut olmayı beklemeyiniz. Yoksa gülümsemeye bile vakit bulmadan ölür gidersiniz. İtalyan

● YEMEK LİSTESİ: Kadınbudu köfte, zeytinyağlı kereviz, meyva.

O gün bile sevgili okur, yani ayın yirmi yedisinde yaklaşmakta olduğumuz şeyin hâlâ farkında olmayacağız. Rüya makineleri durmadan dönerken, havadaki karla beraber şehrin zihnine açılan kanalı göremeyeceğiz. Hani yanındakinin dalgasına binip kendi elini hiç hesaplamadan oynayan kumarbazlar gibi. Ellerine çifte papaz düştüğünde dahi, şans açısından olmaları gereken yerden ne kadar uzakta iseler bizler de o kadar uzaktayız kendimizden. Bırakın beklediğimiz kâğıdı tanımayı, sevgili okur. Dolayısıyla, önce yeni yeni şiddet dalgaları gelecek. Salgının yavaşladığı yolundaki haberin ve kutlamaların yanı sıra, bunun bir uydurma olduğunu öne sürenler şehrin kapılarına saldıracaklar. Hatta bir-iki kere silahlar patlayacak.

Paroles, o gece randevu yerine vardığında, yanında ufak bir çanta bile yok, pırlantalı elin sahibine ait hoş anılar boş hafızasında. Yanında taşıdığı bir ağırlık arıyorsak eğer. Elinde yarı sönük bir el feneri ve ara sıra başını gösteren ay ışığı ile, beyaz şehirde yolunu bulması zor olmayacak. Zaman zaman buz nedeniyle ayağı kayacak. Parkın patika yollarında çıplak ağaçların gerisinden şehre arkasını verince, uçsuz bucaksız bir ormana düşmüş kadar bir hisse kapılacak. Birdenbire buz ve kar arasından dilsiz heykeller, bronz heykel başları, siyah taşlar bir belirip bir yok olacaklar saklambaç oynayan maça beşlisi gölgeler gibi. O da kaçmaya kalkışan diğerleri kadar şehre kendi arzusu dışında sıkışıp kalmış olmaya karşı çıkmakta haklı belki. Bu satırların yazarı da zaman zaman aynı düşüncelerle kafasını meşgul etmedi dersek doğruyu söylemiş olmayız.

Kaçış kararını yine de o kadar kolay alamayacak. Hafızasını boşaltması, gerçekleştiremediği arzularının yükünü sırtından atması, kısacası bu kumarda da masadan kalkma zamanını tespit etmesi zor. Kendini Afsane ve Elif'e bağlanır gibi hissettiği sırada, aklını başından alan bir pırlantalının karşısına çıkmasına tesadüf denebilir mi? Yükün hafiflemesinde, kararın kesinleşmesinde, pırlanta sarhoşluğunun mutlaka yeri vardır. Bir maça valesi olduğu için.

Şehir kapıları dışında yiyecek kamyonlarının beklediği yere kadar nasıl gideceği konusunda bilgi alabilmek için dahi küçük bir servet ödemek zorunda kalacak önce. İt ite it itin kuyruğuna hikâyesindeki gibi ilk konuyu açtığı adam onu biraz silkeledikten sonra başka birisine, o da yine başka birisine ve nihayet bu konuda uzman sayılan kişiye kadar atacak onu. Usanmayacak, samimiyetine inandırmak için epey bir ter dökecek.

Ondan sonra bekleyiş başlayacak. Bugün koşullar

uygun olmayacak, yarın, yarından sonra, iki gece sonra... muhtemelen hafta sonu. Bir-iki kayış, kapaklanma dışında o gece randevu yerine tam vaktinde gidecek. Köprünün ıslak ve yosun tutmuş taşları altında ikinci saat dolduğunda ayak ve el parmaklarını hissetmeyecek kadar soğukta kalacak. İnandırıcı olabilmesi için şart. Bu kadarcık acıya katlanması lazım. Arada bir biraz da abartacak, dağ başında değil açıkçası, acıya dayanamayacak hale gelince, elleri kalın eldivenlerin içinde, yün paltosunun ceplerinde, burnu atkısının iyice derininde, gözü karanlığa alıştığından feneri kullanmaya gerek olmadan ve su üzerindeki buzlara basmamaya çalışarak geriye doğru yürümeye başlayacak. Nedense o kadar bozulmayacak morali, planın bozulduğuna yani. Ve tam o sırada, mihmandarı çıkacak karşısına.

— Çoktan basıp gitmişsindir diye düşünüyorduk babalık...

— Öyle yapıyordum, basıp gitmek üzereydim... ufaklık...

Genç adam arkadaşlarının başına bir aksilik geldiğini bahane edecek. Planı iptal etmeyi, yarın akşam yeniden denemeyi önerecek.

— Tabii beni bir daha bulabilirsen.

— Derdin ne babalık? Geldik ya işte. Ya hiç gelmeseydim, burada soğuktan geberseydin de olurdu.

Sesini çıkarmayacak artık. Lafı devam ettirmekle başına daha büyük bir dert alacağından emin. Yarın için üzülmemesini söyleyecek karanlık suratlı gence. Beklerken düşünmeye fırsat bulduğunu ve vazgeçtiğini anlatacak. Yeniden niyetlenirse aramak sözüyle ayrılacak oradan. Kaçış parasının üçte ikisini ödemiş olarak. Geri istemeden. Sonra bütün geceyi böyle biriyle nehir kıyısında yürüyerek geçirmiş olabileceği fikrinin verdiği tiksintiyle ve gülerek ölmeye çoktan razı, geri

dönecek. Bugün o geceyi düşündüğümde onun dönüş kararında Afsane ve Elif'in de rolü olduğunu söylemek isterdim, iç rahatlığıyla hem de. Keşke öyle olsaydı sevgili okur. Fakat tersine, bugün o kaçış girişiminin şehirden ve salgından değil, bağlanmaya başladığı kupa asımız ve kızından kaçışı olduğunu anlıyorum. O açıdan mihmandarı vaktinde gelseydi bile hakikaten eylemi gerçekleştirip gerçekleştirmeyeceğinin cevabını hiçbir zaman bilemeyeceğim. Bir de varken bir imkânı kullanmak ve sonucunu anlamak olacak amacı, sonradan, ölüm kapısını çaldığında "Denemedim, deneseydim kurtulurdum," gibi bir düşünceden huzursuz olmamak için belki. Artık ne yaparsa yapsın geriye, yani bıraktığı dünyaya dönmesi imkânsız.

*

Afsane klinikte kalacak o gün. Elif Lale rüya makinesine bağlanmış, gözleri kapalı halde kısık kısık gülünce Doktor Hobson onu göndermeyecek geri. Zaman sıkıştırırken. Rüya makinelerinden bugüne kadar etkilenmeyen çocuk şimdiden sonra gülme salgınını sebep bulup değişebilir mi? Bunu tartışacağız demiştim daha önce. Çocuktaki bu sebepsiz kıkırdamayı anlayabilmek açısından. Hobson çocukta babasının ölümü sebebiyle bir elektriklenme olduğunu düşünecek. Daha önce bilmediğimiz bir yerde. Tuhaf kaçacak ama doktor bu gelişmeyi hayra yoracak. Yirmi dört saat gözetim altına alacak çocuğu. Hecelerindeki mesafe giderek artarken bir yandan. Uykusuz geçen günlerin sebebiyle, yorgunluk sonucu. Sanki daha uzun nefese ihtiyacı var her sarf ettiği kelime için. Uykusuzluk başına vurduğunda kısa bir anlığına kapanan gözleri sayesinde kahramanımız bir uçuş fırsatı yakalayacak:

UÇUŞ RÜYASI

"Yine uçuyoruz. Bu sefer masmavi bir gökyüzünde. Keyif içindeyiz üstelik. Bir tretuvarın kenarından kendimizi maviliğe bıraktık. İki genç erkek yaklaştı yanımıza, kolay olup olmadığını sordular. Gayet kolay olduğunu, kendilerini havaya bırakmalarını tavsiye ettik samimiyetle. Uçmaya devam ederken dönüp arkamıza baktık becerebildiler mi diye. İki gencin de aynı söylediğimiz gibi yaparak kendilerini bıraktığını ve çok keyiflendiğini gördük, sevindik. Birisi ötekine keyfini belli etmek istercesine hızlı bir gitar parçası çalarmış gibi bir hareket yaptı, taklit. Nasıl ama? İşte böyle çalınır bu meret gibilerinden böbürlenerek. Hoşumuza gitti, aynı hareketi ileride kullanmak için belleyip hafızamıza kaydettiğimizi sandık, tekrar etmek niyetiyle uçmaya devam ettik."

Gözünü açar açmaz ekranda Elif Lale'yi arayacak Afsane. Üzerindeki örtüyü atmış, yatağın kenarına kıvrılmış, sanki gözleri yaşlı, duvarda bir noktaya bakarken bulacak onu. Uyanık. Bu sırada Amazon belirecek kapıda.

*

Doktor ne olursa olsun çocuğun masum olduğunu söyleyecek. Gülerek ölmeyi hak etmeyecek kadar masum olduğunu. Yüzünde biteviye aynı yerde dönüp dolanan dolap beygirinin çaresizliği, inançsızlığı. Omuzları düşük, sırtı kambur, dizleri yarı kapalı.

— Sal gının seyrinde yavaşla ma ol duğu doğru. Şüphesiz ele ktro ensephalogram'ların et kisi diye düşün üyorum. Yalnız burada niye şimdiye dek bir sonuç al amadık da şimdi al maya başla dık, orasını açıkla

mak zor. Al dığımız tedbirler, kar antina bunda önemli rol oyna di kuş kusuz, şehirdeki diren iş, kor o, dayan ışma ve rüya makinelerinin toplu halde eylemin bir parçası haline gelmesi, yani belli ki anla yabildiğimizden fazla ve karma şık bir dur umla karşı karşıyayız. Bütün bunları çöz mek zaman al acaktır. Sal gından çok sonra anla şılabilecektir muhtemelen. Hâlâ düzel meyen, ölme yi bekle yen masumlar, masum çocuklar var.

AJANS - TÜRK SİİRLİ VE SAATLİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

28

Rumi : 1873
Şubat : 15

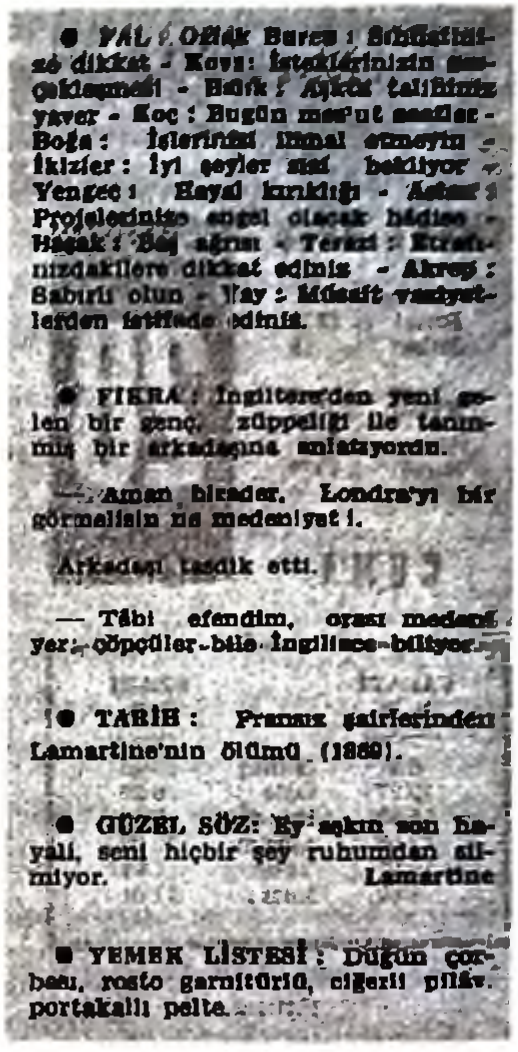
Kasım : 113

Hicri : 1377
Şaban : 9

CUMA

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
6 37	Güneş	12 40
12 27	Öğle	6 29
15 33	İkindi	9 35
17 58	Akşam	12 00
19 27	Yatsı	1 31
4 59	İmsak	11 01

Fırtına

● YAL : Oğlak Burcu : Sihhatinize dikkat - Kova : İşçilerinizin geçimsizliğini - Balık : Aşkta talihiniz yaver - Koç : Bugün mes'ut saatler - Boğa : İşlerinizi ihmal etmeyin - İkizler : İyi şeyler sizi bekliyor - Yengeç : Hayal kırıklığı - Aslan : Projelerinize engel olacak hâdiseler - Başak : Baş ağrısı - Terazi : Etrafınızdakilere dikkat edin - Akrep : Sabırlı olun - Yay : Müsait vaziyetlerden istifade edin.

● FIKRA : İngiltere'den yeni gelen bir genç, züppeliği ile tanınmış bir arkadaşına anlatıyordu.

— Aman birader, Londra'yı bir görmelisin ne medeniyet !..

Arkadaşı tasdik etti.

— Tâbi efendim, orası medeni yer; köpçüler bile İngilizce biliyor.

● TARİH : Fransız şairlerinden Lamartine'nin ölümü (1869).

● GÜZEL SÖZ: Ey aşkın son hayali, seni hiçbir şey ruhumdan silmiyor. Lamartine

● YEMEK LİSTESİ : Düğün çorbası, rosto garnitürlü, ciğerli pilâv, portakallı pelte.

Bugün bir müjde ile başlayacağım sevgili okur, hep birlikte hak ettik bunu. Yavaşlayan hastalık sayesinde belediyenin karantinayı yakında kaldırmayı planladığı söylentisi güneşten önce yansıyacak bütün adaya sabah sabah. Yarı güneş, yarı bulut, ne karanlık ne aydınlık iki arada bir derede şehir. Biten oyunda masada kalan işe yaramaz kartlardan farksız çoğu kimse, salgının kontrol altına alındığı haberini duymak için yeniden boş belediye koridorlarını dolduracaklar sabahtan itibaren. Rüya makineleri dönüp duracak her yerinde şehrin.

O gün Mulbery bayram yerinden farksız. Salgının şehirden çekilişini kutlamaya erken başladıklarını bile bile herkes yine de sokaklara dökülecek. Sokaklarda

büyük masalar hazırlanacak. Kremona Korosu şehrin her köşesindeki kutlamalara ayrı ayrı davetli. Envai çeşit yiyecekler, şehirde ne kadar içecek varsa kasalarla sıralanacak masaların yanlarına. Erken bir kutlama belki. Haklısınız. Ama sabırda üzerimize düşenden fazlasını yerine getirdik sayılır. Belediye Başkanı Nabuk Nezar durmayacak, o da katılacak kutlamalara.

Greta, Elif Lale'den artan zamanını Geri Dönenler Derneği'yle hastalara yardım, yemek ve yiyecek dağıtımı işlerine ayıracak. Hastalığın yavaşlama eğrisinde rüya makinelerinin etkisinden eminiz. Amazon ve Eros, Boris'le birlikte rüya makineleri üreten bir ekip oluşturacaklar ve dağıtabildikleri kadar rüya makinesini şehre dağıtacaklar. Greta'dan hastaların kayıtlarını edinerek, ev ev dolaşarak, yirmi dört saat hayra adayacaklar kendilerini. Onan salgın başında ettiği şikâyetin tersine vakti gelse de gülmeyen, gülemeyen insanlara geleceklerini söylesem diye bekleyecek. Kilisede cenazelere yardım etmekten rüya makinelerini şehirde mümkün olduğunca yere ulaştırmak, taşıma aracı temin ederek en ücra sosyal konutların dahi unutulmamasını sağlamaya kadar her türlü işe koşturacaklar. Yakışacak bu çaba ona sevgili okur, kırk yılın başında gelecek değil de, içinde yaşadığı zaman ellerinin içine düşecek. Onu gören cesaretle sıvayacak kolları paçaları. Kimileri mahallelerin temiz tutulması kampanyasına önayak olacak, kimileri yüz maskelerinin herkese dağıtılmasına. Zenginler arasında şehre geri dönenler bile var.

Sonunda hayatta kalan herkesin anlatacak hikâyesi olacak, ya bir kahramanlık ya bir mucize. Çoğu acıklı, kimisi acayip, bazısı –koşullar nedeniyle bu kelimeyi kullanmak yazara zor geliyorsa da başka türlü tanımlanamayacağı için– gülünç.

Kahramanımız yine bütün geceyi bir koltukta yarı

uyur yarı uyanık vaziyette Elif Lale'yi seyrederek geçirdikten sonra Amazon gelince hareket etmek, hava almak, yürümek için dışarı çıkmaya hazırlanacak. Amazon'a çocuğu gözünden kaçırmaması için tembih üstüne tembihi ihmal etmeden. Elif'in durumu istikrarlı. Hemen söyleyeyim, merak etmeyin, hastalıkta bir ilerleme olmayacak o gece. Doktor yine de teşhis koymamakta ısrarlı. Haklı olarak, koyarsa kızı salgın tarafına alması gerekecek çünkü.

Daha kapıdan adımını atar atmaz kupa asının karşısına dikilecek kumarbaz dostu Kaplan. Kulübe oyuna giderken, tesadüfe bakın sevgili okur. Bir kumarbaz oyuna giderken ötekini görür de susar mı. Afsane'yi yakalayacak kolundan. İlla o da gelsin, bir değişiklik olur, uzun süredir onu karşısında oynarken görmeyi özlemiş... Zar zor çekiştire çekiştire götürecek onu kulübe.

O gün, ilk defa yeşil çuha bir tuhaf görünecek kupa asına. Etrafındaki herkes yabancı. Daisy orada değil. Birkaç gün önce gülme kriziyle hastaneye kaldırıldığını öğrenecek. Masadaki yüzlerde tuhaf bir çarpıklık. Çarpıklıktan çok kırıklık demek daha doğru. Faziletten uzak. Kılık kıyafet, davranışlar, bakışlar, sanki gözünden bir perde kalkmışçasına, açık seçik. Bağlı basireti çözülmüş, beynindeki bir tıkanıklık dağılmış, sis dağılmış, nerede olduğunu gayet iyi anlayarak ilk defa, gözleri duyacak, kulakları görecek. Her zaman masadayken içine düştüğü rekabet hissi, kızgınlık yok olmuş. Bu haliyle oyuna otursa kaybedeceğinden emin. Yalnız bu sefer kaybetmek umurunda bile değil. Kaybedecek, bile bile, etrafında yem bekleyen yırtıcı rakiplerini sevindirerek. Kaybettiği zaman duyduğu özgürlük hissi yok artık. Kaplan fişleri eline aldığı zaman ilk defa hissettiği ve henüz adını koyamadığı yeni dünyanın keyfini çıkaracak. Yüzünden tuhaf bir şeyler

geçirdiği anlaşılsa bile ne önemi var.

— Bir şey mi oldu?

Kaplan'a söylese inanır mı? İnanmak ister mi? O ayrı iş. Kımıldamayacak yerinden. Her zamanki gibi kendine karşı davranacak. Hareket bile etmeyecek. Cevap vermeyecek Kaplan'a. Gülümseyecek esrarengiz gülümseyişi ile. Fişleri itecek elleri, avuçlayıp kaldıracak güçten yoksun. Masanın üzerinde sürüyecek kuvvetten mahrum. O kuvvet olsa dahi şu an hiçbir anlam taşımayan bir sürü sayı, kutu, kare arasında hangi yönde sürüklenecekleri şüpheli. Her köşede bir tehlike bekliyor onu. Her köşede bir yeni yenilgi. Ayağa kalkacak kadar gücü var daha, onu kaybetmeden, gülümsemesini değiştirmeden, tek bir laf etmeden, fişlerini masada bırakıp kulüpten çıkacak. Gerisin geri kliniğe yürüyecek, sokakta gülenlere bakmadan.

*

Geri döndüğünde Amazon'un yanında Eros, karşısında Onan. İyimser bir havada karşılayacaklar onu. Elif'in durumu aynı. Kıkırdamaların azaldığını düşünecekler, umacaklar, yalnız hâlâ ateşi yüksek. Ateş düşer düşmez onu uyku kabininden çıkaracak doktor.

— Sana rüyalarını anlatanların geleceğini mi geçmişini mi okuyorsun Onan, diye soracak Eros, laf olsun.

— Tipine göre değişir, kimisinde gelecek önemlidir, kimisinde geçmiş. Her rüyanın geçmişten gelen ve geleceğe açılan bir tarafı var bence. Psikologlara bakarsan rüya geçmişe ait bir paket, falcılar onu kurdeleleyip geleceğe hediye eder o kadar, şekil olarak değişik görünse bile iki eylemin özünde birbirinden farkı yok. Şairler...

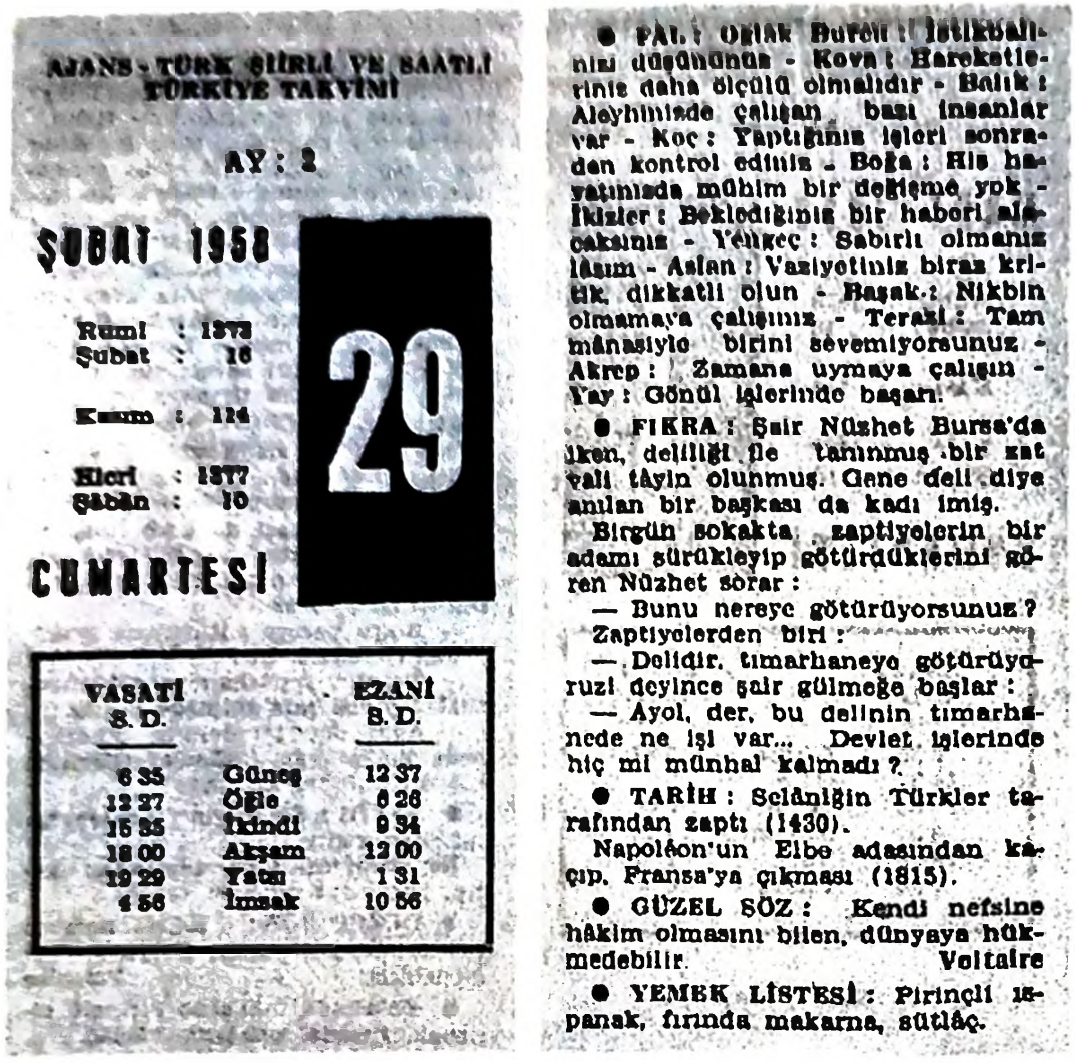
— Şairler mi? Her yeri bulaştırdın, bize çamur at-

ma bari, ne diyeceğini biliyorum, başlayacaksın; geçmiş geleceğin habercisi, bu iki zamanı birbirinden ayırmanın imkânı yok, şimdi geçmiş dediğimiz şey vaktiyle gelecekti ve ileride gelecek dediğimiz şey bir süre sonra geçmiş haline gelecek falan filan...

Gülecekler. Evet, sevgili okur, gülecekler tabii. Salgının değiştiremediği bir şey var, o da Onan'ın takvim teorileri. Falcılar Federasyonu'ndaki konuşmasını hatırlayanlarınıza yabancı gelmez, usanmak bilmez bir çabayla takvim konusunda bir dünya anlaşması sağlama hayalinde en ufak bir sarsıntı yaşamaması garip. Ona da bu imkânsızı yakıştırdık, ne yapsın eli mecbur.

— Takvim konusunda anlaşma sağlansa başımıza bu tür dertlerin daha az açılacağı kanısındayım.

Etrafındaki bu sohbet Afsane'yi çocukluğuna götürecek o an. Uykuya yatmadan önce, mırıldandıkları hayallerin neşeli şarkısı çalacak kulağında Huri Hanım'ın sesinden.

AJANS - TÜRK ŞİİRLİ VE SAATLİ TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

Rumi : 1373
Şubat : 16

Kamer : 124

Hicri : 1377
Şaban : 10

29

CUMARTESİ

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
6 35	Güneş	12 37
12 27	Öğle	6 26
15 35	İkindi	9 34
18 00	Akşam	12 00
19 29	Yatsı	1 31
4 56	İmsak	10 56

● PAL. : Oğlak Burcu : İstikbalinizi düşünüyor - Kova : Hareketlerinize daha ölçülü olmalıdır - Balık : Aleyhinizde çalışan bazı insanlar var - Koç : Yaptığınız işleri sonradan kontrol ediniz - Boğa : Hiç hayatınızda mühim bir değişme yok - İkizler : Beklediğiniz bir haberi alacaksınız - Yengeç : Sabırlı olmanız lâzım - Aslan : Vaziyetiniz biraz kritik, dikkatli olun - Başak : Nikbin olmamaya çalışınız - Terazi : Tam mânasiyle birini sevemiyorsunuz - Akrep : Zamana uymaya çalışın - Yay : Gönül işlerinde başarı.

● FIKRA : Şair Nüzhet Bursa'da iken, deliliği ile tanınmış bir zat vali tayin olunmuş. Cane deli diye anılan bir başkası da kadı imiş.

Birgün sokakta zaptiyelerin bir adamı sürükleyip götürdüklerini gören Nüzhet sorar :

— Bunu nereye götürüyorsunuz ?

Zaptiyelerden biri :

— Delidir, timarhaneye götürüyoruz! deyince şair gülmeğe başlar :

— Ayol, der, bu delinin timarhanede ne işi var... Devlet işlerinde hiç mi münhal kalmadı ?

● TARİH : Selânikin Türkler tarafından zaptı (1430).

Napoléon'un Elbe adasından kaçıp, Fransa'ya çıkması (1815).

● GÜZEL SÖZ : Kendi nefsine hâkim olmasını bilen, dünyaya hükmedebilir. Voltaire

● YEMEK LİSTESİ : Pirinçli ıspanak, fırında makarna, sütlâç.

Iyi haber derken işlerin birdenbire düzelmesini beklemediğinizi biliyorum sevgili okur. Çifte asa iki kart istesek ve bir çift daha çıksa karşımıza, şans gülse yüzümüze. Nitekim, klinikte bitip tükenmek bilmeyen bir gece ve günden sonra doktor bir-iki test daha yapmaya niyetli. O gün de bırakmayacak Elif'i. Elif kuklaları ile küçük davulunu isteyecek evden. Onları getirmek üzere dışarı çıktığı sırada Afsane, kulağını dibinden sıyırıp geçen bir kanat sesi duyacak. Neredeyse başına konacak kadar yakından onu ıskalayarak tam önüne inen beyaz bir güvercin. Taptaze, pırıl pırıl kanatları güneşte parlayarak, gepegenç. Kaldırımdaki bir-iki ekmek kırıntısında gözleri. Aç, acele. Bir aydır gördüğü ilk kuş! Aklını başına toplayınca gördüğünün

farkına vardığında kuşu geride bırakmış karşı kaldırıma geçmiş olacak. O nedenle iyice emin olmak için geri dönüp bir kere daha bakacak kaldırıma. Hayal değil, orada. Tek başına, karın üzerinde seke seke yem peşinde. Bir aydır ilk defa bir güvercin çıkacak karşısına canlı, capcanlı.

Avluda Pepe karşılayacak onu.

— Gördün mü Afsane, geri geldiler...

29 Şubat'ta kuşlar şehre geri dönecekler. Salgının sonunu bir an önce duyurmak isteyen postacılar gibi, aceleyle, cesaretle. Bu illet salgının şehirden hakikaten çekilme yolunda olduğunun habercileri. Çok geçmeden belediye beklenen açıklamayı yapacak zaten ve karantinanın kalktığını duyuracak şehre. Bir bıçak gibi kesilecek gülme. Neredeyse bir günden ötekine. Hastalığın seyrindeki değişikliğe rağmen hâlâ hastanelere çok sayıda insan taşıyan ambulansların sesiyle birlikte.

Karantinanın kalkışını duyuracak radyolar hiç vakit geçirmeden. Eros, Profesör Richelieu ile birlikte radyonun ilk konuklarından biri. Şairliğine yoralım hemen, bütün yaşadıklarımızı haykırıverecek o an:

"Şans yüzümüze yeniden güldü bugün. Yılmadık, Kremona Korosu'yla, rüya makinelerimizle savaştık. Sonunda yitirdiğimiz anlamı geri kazandık. Salgına karşı savaşırken tarihin en büyük sırlarından birini çözdük. İnsan dili gülerek çözülmüştür. Çok acıklı şeyler yaşadık gülerken, gülmekten ağladık, canımız yandı, kimimiz ise canını hepten kaybetti. Kaybettiklerimiz, kısa sürede her şeyin baştan ama bu sefer tersinden yazılacağını, bütün düşenlerin kalkacağını, bütün yıkılanların, hep birlikte konuşacağımız bir dille birleşerek, yeniden kurulacağını söyleyecekler bize, geçmişten gülerek bakacaklar geleceğimize."

İşte böyle sevgili okur, başta sözünü ettiğim dilek

o gün böyle çekilecek, böyle yerleşecek belleğimize olanlar: "Çekin bir 30 Şubat, sizin de bir imkânsızınız olsun!" diye haykıran Eros şimdi.

Şehrin kapıları kutlamalarla açılacak. Kremona Korosu, sabırsız tarihin günümüze kadar taşıyamadığı bütün dillerine ait bir ağıt çalarak uğurlayacak kaybettiklerimizi. Açılan kapılardan, dışarıda yakınlarına hasret kalanlarla birlikte, geçmiş dillerin hayaletleri doluşurken şehre. Bütün duvarlarda açılış bildirgesi. Gün ve gece boyunca bir dizi tören yapılacak. Bir taraftan ölenleri anarken matemliler, hasta yatanlar yakınlarına kavuşacaklar. Kimileri istasyonlarda gelenlerini karşılamaya, diğerleri şehirde hapis kalanları uğurlamaya gidecekler. Geri dönenler gitmeden önce bıraktıkları şehir yerine başka bir yerle karşılaşacaklar, salgını burada yaşamadıkları için ortaya çıkan yeni işaretler onlara yabancı. Bunca yıl oturdukları şehri tanınmaz hale getirecek derecede yabancı. Bir süre sonra çoğu bıraktıklarını bulamamanın hayal kırıklığı içinde ayrılacak şehirden. Bu sefer bile bile ve isteyerek. Salgın sırasında burada sıkışıp kalanlarsa, o sırada gelişen bağın hayatın ta kendisi olduğunu fark edip şehre yerleşecekler.

Başını gözünü kırmayı göze alıp, her şeyi geride bırakıp kaçma planlarına soyunanlar salgının onları hepten değiştirdiğini, vaktiyle sevdiklerinden ebediyyen ayırdığını anlayacaklar.

O gün sokakta karşılaşan herkes sakınmadan, gördüğü insanın gözüne baka baka yoldaşça selamlayacak birbirini. Bir savaşı birlikte kazanmış gibi. Bir yenilgiyi birlikte hazmetmişçesine. Yakınları bir söğüt ağacı altında toprağın içinde ölüm çukurunda yatan analar, babalar, eşler, kocamışlar, sevgililer için salgın halen sürmekte halbuki. Ve ne kadar süreceği, ne zaman gerçekten biteceği belirsiz.

Güneş sabahın erken saatlerinden itibaren parlayacak şehrin üzerinde. Gökyüzü masmavi, açık. Rüzgâr kuvvetsiz, soğuk kesik. Sokaklarda, meydanlarda dans edecekler. Yirmi dört saat içinde her tarafta trafik sıkışacak, kornalar, sirenler çalacak, müzik aletlerinin sesi yayılacak ortaya dört bir yandan. Kiliselerin çanları durmayacak. Kahvelerde, barlarda yine serbest her şey. Herkes yiyip içecek. Aylardır biriken duygular boşalacak şişeler boşaldıkça. Gün, hayatta kalanları haberdar eden kırmızı mektup günü.

Onan o gün ilk defa, o güne dek varlığını reddettiği Greta'yı içine sindirecek. Kahramanımıza olan tutkusunu ilk defa kabullenecek. Klinikten birlikte çıkacaklar. Bir köşe başında barda eğlenen insanlara katılacaklar. Birkaç kadeh içecekler birlikte. Greta'nın soruları ilk defa batmayacak o gün. Gelecek üzerine konuşacaklar.

— Takvim hesaplarım olanları doğruluyor, Greta, hep birlikte bir gelecek örüyoruz, bazen görme imkânımız olmayan, bazen aniden hayatımızın ta kendisi haline gelen, bazılarımız geçmişte kalarak, bazılarımız ise şimdiden tümüyle kopup geleceğe kayarak, sonuçta hepimiz geleceği hazırlayan geçmişten ibaretiz şu ya da bu şekilde...

Birlikte kalabalığa doğru yürüyecekler. Bir ara Greta Onan'ın koluna girecek. Onan'la Afsane arasında ne büyük bir benzerlik olduğunu düşünecek. Güneş, başını saran yün atkısının arasında dağılan saçlarında parıldayacak.

Evde Elif'in istediklerini çantasına attığında kupa asımız, şehrin sevincine katılamayacak kadar yorgun, ilelebet kaybettiği, salgına kurban giden Elan'ın acısıyla yanarken canı. Bir an masasının üzerinde duran beyaz dantel takkeye takılacak gözleri. Elif'in istedikleriyle birlikte kliniğe geri döndüğünde Amazon'u çocu-

ğun yanında bulacak. Etrafında yanıp dönen bir yığın rüya makinesi ve şehirdeki gelişmelerin çocuğun üzerindeki etkisini o an henüz tam fark etmeyeceğiz sevgili okur. Ama salgının harekete geçirdiği direniş ruhunun mucizesini uzun uzun beklemeye gerek kalmayacak açıkçası. Kızın yüzü annesini görünce iyice aydınlanacak.

— Bil bakalım ateş sönünce nereye kaybolur?

— Halis Yaprak bilmecesi mi bu?

— Hayır, doktor söyledi, gülme salgını nereye gitti dedim, bil bak alım dedi ateş sön ünce nereye gider diye sordu.

— Ayıp, yapma öyle taklit, maymun musun sen? Hatırlıyor musun bakalım, neden bir koyun öteki koyunun yüzünü iki yıl unutmaz?.. Hatırlamayacağına bahse girer miyiz?

— İki yıllık hafızası vardır da ondan. Koyun aklı ikişer ikişer çalışır...

Eros'un sözleriyle çözülen dillerinden aynı şeyi dileyecekler o an ve özlemin kuvvetiyle çekecekler imkânsızı yörüngesine. İkisinin de aklından geçen Elan. Elan'ı geri getirmenin bir yolu olmadığını bile bile, hiç olmazsa bir kereliğine ve muhtemelen şairimizin sözlerinin etkisiyle, sanki dünyanın tek dili varmışçasına, hiç şüpheye düşmeksizin onunla konuşmayı, konuşabilmeyi arzulayacaklar. Elif'in bütün hareketlerinde babası. Ayrıldıklarından bu yana her geçen gün hızla daha fazla kupa valesinin biçimini alan çocuk, kupa asımızın aklından geçenleri okumuşçasına haykıracak:

— Ben bütün isimlerin sırrını, bilmecelerin cevabını bilirim, bahse girer miyiz, sor bir tane söyleyeyim?

— Önce bahse girelim.

— Tamam, bana kır başlı bir at alacaksın kazanırsam, bil bakalım, mesela Elan, ne demek biliyor musun?

— ...

— Bilemedin, bütün bilmecelerin cevabını kim bilir?

— Gölgesiz!..

— Değilim ki, bak istersen...

Sonra ellerini duvara doğru götürecek. Aynı Elan gibi duvarda gölge oyununa başladığında, buraya dikkat etmenizi rica edeceğim sevgili okur, bunu öyle doğal yapacak ki, sanki hiç farkında değilmiş gibi. Ama hınzır her şeyin farkında. Duvarda elinin gölgesi belirecek. Çocuğun arkasında duran o büyük güç çekilmiş gibi, onu tutan zincir kırılmış, kanatlanmış. Kanat olacak Elif'in ellerinden gölgeler, güvercin olup kanatlarını çırpacak.

AJANS - TÜRK GİRİLİ VE HAVALİ
TÜRKİYE TAKVİMİ

AY : 2

ŞUBAT 1958

30

Rumi : 1373
Şubat : 17

Kasım : 1115

Hicri : 1377
Şaban : 11

PAZAR

VASATİ S. D.		EZANİ S. D.
6 33	Güneş	12 33
12 27	Öğle	6 25
15 35	İkindi	9 34
18 01	Akşam	12 00
19 30	Yatsı	1 31
4 54	İmsak	10 53

Soğukların hafiflemesi

● FAL : Oğlak Burcu : Yıldızınızda şanslı bir gün görünüyor - Kova : Paranızı riskli işlere yatırmayın - Balık : Kazancınız iyiye gidiyor - Koç : Dikkat : Sevdiklerinizi ihmal etmeyin - Boğa : Bugün münakaşa etme ihtimali var - İkizler : Makul olmaya çalışın - Yengeç : His hayatında mantık iyi netice vermez - Aslan : Para durumunuzda gelişmeler olacak - Başak : Arkadaşlarınız arasında, haşin olmamaya çalışın - Terazi : Sıhhatinize dikkat edin - Akrep : Samimiyetinizi istismar etmek istiyenler var - Yay : Beklediğiniz biri bugün gelebilir.

● FIKRA : Mrs. Brown doktoruna faturasının makul olmıyacak derecede fazla olduğundan şikâyet ediyordu.

Doktor — Unutmayınız, oğlunuz kızamığa tutulduğu zaman evinize on bir defa geldim, dedi.

Kadın da şu cevabı verdi :

— Siz de unutmayın ki, hastalığı bütün mektebe o yaydı.

● TARİH : Alman ordularının Bulgaristan'ı fethi (1941).

● GÜZEL SÖZ: Münakaşadan çekinmek en büyük münakaşayı kazanmaktır. İspanyol

● YEMEK LİSTESİ : Bezelye unu çorba et suyu ile, fırında patatesli et, meyva.

Şakır şakır indirecek yağmur o sabah, akıtıp pisliği şehrin kaldırımlarından, binalarından, camlarından, ağaçlarından, topraktan. Gri-yeşil bir ışık saracak her tarafı, güneşten, yağmur damlalarından.

Şimdi yeri geldiği için açıklayayım. Afsane ve Elif Lale hastaneden eve döndüklerinde kapıda bir demet çiçek bulacaklar, böylesi uygun.

Artık bütün olanları elinden geldiği kadar aktarmaya çalışan yazarın kimliğini okura açıklamakta bir sakınca kalmadığından, Amazon Hippolita'nın bu satırların sahibi olduğunu itiraf etme zamanı geldi sevgili okur. Kayıt tutmak mesleğim olduğundan. Salgın sırasında şehirdeki pek çok insanla temas kurup, ayrıca bizzat salgının pençesine düşüp kurtulduğumdan, has-

talığın etkisini kendi yaşadıklarımdan aktarma fırsatım oldu. Bunu yaparken aşırıya kaçmamak için mümkün olan özeni gösterdim, sizler de şahidimsiniz. Görmediğim şeyleri yazmaktan ısrarla kaçındım. Kendimi doğrudan bilgi sahibi olduğum olaylarla kısıtladım, her şey söylenip yazıldığında yanıltıcı olmayacak bir kayıt yaratmaya çabaladım. Kullandığım dokümanlar ise şansın ya da şanssızlığın önüme çıkardığı dokümanlardır.

Dokümanlardan çıkan bilgilerin hep kanıtını aradım, vicdanlı bir tanıklık için gereken ilkelere sadık kalmaya özen gösterdim. Ama sonuçta ben ne dersem diyeyim hep kalp kazanır ya da kalp kaybeder, yıldızların hepsi tek tek sönünceye kadar. Bu açıdan bilinçli olarak kurbanların tarafını tutuşum, şehirlilerle paylaştığım aşk, sürgün ve acıyı yansıtmıştır. Şimdi gönül rahatlığıyla şunu itiraf edebilir, diyebilirim ki, şehrimizin yaşadığı her şey aynı şekilde benim de başımdan geçti. Ve kendi başıma gelmeyen hiçbir şeyi anlatmaya kalkışmadım.

Kendi kişisel dertlerime ve beni bir süre rehin tutan salgına rağmen, görevim sayesinde kendi iç huzurumu kaybetmedim. Bütün bunların yanında kayda geçiremediğim, geçirmeyi beceremediğim bir tip daha var. Bu tip, çocukların, anaların, babaların, genç ve ihtiyar herkesin hayatına mal olan bu hastalığı kalbinde kabul eden, onaylayan kimsedir. Geri kalan herkesi üç aşağı beş yukarı anlayabilmeme rağmen işte bu tipi anlamayı beceremedim ama onu affetmem gerektiğine kuvvetle inanmaktayım.

*

Sabahın erken saatlerine kadar sürecek kutlamalar. Metro ızgaralarının üzerinde yürüyecek insanlar

kara rağmen. Izgaralardan dışarı sızan buharın içinde bir görünüp bir kaybolacak çıplak ayakları. Derinden bir ritim, bir davul sesi gelecek. Yavaş yavaş iyice güçlenerek, kuvvetle atan bir kalp gibi yeri delerek. Derken istasyona giren trenin freni, raylarla demir tekerleklerin sürtünmesinden yükselen yırtıcı çığlık. Nihayet el ayak çekilip herkes kendini yorgunluğa teslim ettiğinde, hakiki bir sessizlik çökecek şehre. Kahkahanın bozamadığı bütün seslerin birleşimi, mükemmel bir sessizlik. Buda heykelleri, kristal küreler, tarot kartları, incik boncukla dolu masanın üzerinde duvarda asılı trenyolu resmi bembeyaz.

İşte o gece, güvercinlerin müjdelediği gibi, ay öyle bir noktaya gelecek ki, o çekimle herkes aynı dili konuşacak bir rüyalığına. Sessizleri rüya makinesinin dönüş hesaplarına uyan, vaktiyle, muhtemelen on bin yıl öncesinde eski dünyada bir yerde, tarlalarındaki kara toprağı karan çiftçilere ve rüyaya ait bir dil. Böylece, Elif babasının özlemiyle kavuşacak rüya diline, salgın şehri terk ederken. O rüyada, bütün şehir mumlarla kuşandığında, maziye karışmış eski dillerin hayaletleri neşeyle dans ederken sokaklarda, binaların, evlerin pencerelerinden sızan ışık beyaz karın arasından göz kırpan kandiller gibi ışıldayacak ve bir şarkı duyulacak kemanın nağmelerinden. İnceden yağacak kar. İncecikten.

ŞEBNEM ŞENYENER

Dansözün Ölümü

Şebnem Şenyener'in yeni romanı *Dansözün Ölümü*, soluk soluğa okuyacağınız bir polisiye. Mu, New York'un en ünlü dansözüdür. Gerçekçi Fransız ressam Gustave Courbet'nin, Osmanlı diplomatı Halil Bey için yaptığı "Dünyanın Kökeni" adlı erotik yapıtı, Brooklyn Müzesi'nde ilk kez sergilenecektir. Açılışı "yedi tül dansı" ile Mu yapar. Mu, aynı gece soyunma odasında, tablodaki modelin pozunda, bir resim çerçevesine yerleştirilmiş bir halde ölü bulunur. Edebî tutkularıyla tanınan Dedektif Simontaut, şüphelilerden biyolog Hircan'ı yazar Godolphin'i, menajer Şerif'i, plastik cerrahı Leroy'u, oyuncakçı Testo'yu ve "arzunun isimsiz filozofu Homunculi"yi sorgular. Birbirleriyle çelişen ifadeler, "yedi tül dansı"nın perde perde açılan tülleri gibi, tutkunun, aşkın ve utancın sürekli değişen yüzünü aydınlatırken, Simontaut, edindiği ipuçlarıyla cinayeti çözer.

ŞEBNEM ŞENYENER

Karakter Taciri

Ölçüsü kelime dedin. Nedir öyleyse? Kimi sevecen, kimi nefret dolu, kimi abartılı, kimi süslü püslü, kimi cayır cayır, orospusu da var, müptelası da var, arada kurtlu, çürük dişlisi de var, bilirsin, kelimeler. Bazısı ne kadar açık saçıktır ama sımsıkı örter üstünü, kimisi kapanır sımsıkı örtünür saklanır ama apaçık ortadadır. Öksüz kelimeler hele, detektif, hani ne oldukları konusunda hiçbir ipucu bulunamayan kelimeler, nasıl hecelenecekleri yolunda bir kuraldan yoksun, ait oldukları yeri büyük bir hışımla arayıp duran kelimeler.

Şebnem Şenyener'in daha önce yayınladığımız romanı *Dansözün Ölümü*, polisiye romanları izleyen okurlarımız tarafından ilgiyle karşılanmıştı. Şenyener'in zeki, kurnaz, edebiyat meraklısı detektifi Simontaut, yine iş başında. *Karakter Taciri*'nin yine son derece ilginç bir çıkış noktası var. Bu romanın satranç taşları arasında geçen sayfalarının konuğu, meşhur satranç makinesi, yenilmez "Türk." Keyifle okuyacağınız, son satırlara dek merakla neticeyi bekleyeceğiniz bir roman.

ŞEBNEM ŞENYENER

Bir Türk Casusunun Mektupları

Yayınladığı birbirinden ilginç polisiye romanlarla edebiyatımızda kendine farklı bir yer edinen Şebnem Şenyener'in bu romanı, uzun bir süredir konuşuluyor ve ilgiyle okunuyor. Yeni basımını sunduğumuz *Bir Türk Casusunun Mektupları*, 1684 tarihli aynı adlı ilk casus romanından yola çıkılarak kurgulanmış bir metin. Roman, Avrupa'da bulunan son derece önemli mektupların müzayedede satışa çıkarılmasıyla başlıyor. Kitap, aynı zamanda, sevdiği kadını kazanmak için binbir oyun çeviren Türk casusunun çevresinde dönen bir aşk hikâyesi.

Kurmacayı, metin ve oyun ilişkisini seven, entrikadan hoşlanan, eski dilin lezzetini arayanlar için iyi bir fırsat Bir Türk Casusunun Mektupları. *Macera romanında bulunması gereken her türden şahıs ve motif mevcut. Hem temiz bir aşk var, hem şehvet ve cinsellik. Çekici kadınlar, bebek yüzlü katiller, saygın ama haris kişilikler, iyiler, kötüler, casuslar, gazeteciler. Tam bir postmodern roman kurmuş Şebnem Şenyener.*

ÖMER TÜRKEŞ

Tüm kitaplarımızla ilgili
ayrıntılı bilgi için:
www.canyayinlari.com

ŞEBNEM ŞENYENER

30 ŞUBAT

CAN

ROMAN

30 Şubat / Bir Gülme Salgınının Romanı, daha önce yayınladığımız *Dansözün Ölümü* adlı romanıyla Can Yayınları okurlarıyla buluşan **Şebnem Şenyener**'in en ilginç yapıtlarından biri. Değişik okumalara açık bir çağ romanı *30 Şubat*: Kentte, gerçek gülüşü yok eden bir gülme salgını başlar... Bu gülme salgını herkesi rüyadan mahrum eder, kent, güvercinlerini kaybeder, rüya kıymete biner, şubat'a otuz çektiren bir dilek ihtiyacı doğar. Ve senenin üç yüz altmış yedinci gününe bir aşk şarkısı yazılır.

İmkânsızın şarkısıdır 30 Şubat. *Karantinaya alınan bir şehir, rüyadan mahrum bir çocuk, aşkın sihirli melodilerini çalan bir ke-*
m[illegible] romanı noktalayan sürpriz
di[illegible]de; rüyadan sonra âşık ol-
m[illegible]nüşür. Durmadan yeniden
bi[illegible] sonrası sessizlik olan bir
m[illegible]ölümle barışır.

DUYGU DURGUN

KAPAK RESMİ: STEPHEN MOORE

ISBN 978-975-07-1015-5

http://www.canyayinlari.com

KDV İÇİNDEDİR
15,50 YTL